

M. Rossell i Vilar

La Raça

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques

1501041459

Llibreria Catalònia

Plaça de Catalunya, 17 - Barcelona

1930

LA RAÇA

ÉS PROPIETAT

N A G S A - Arts Gràfiques - Casanova, 212, 214 - Barcelona

M. ROSSELL I VILAR

LA RAÇA

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques
Biblioteca de Veterinària

LLIBRERIA CATALONIA

PLAÇA CATALUNYA, 17 - BARCELONA

1930

INTRODUCCIÓ

L'examen de valors universals mostra llurs deficiències de generalització, o la impossibilitat d'aplicar-los totalment. La raça pot constituir un valor indefectible, per reunir la universalitat causal i ésser aplicable a tots els afers humans.

Una demostració de la universalitat del principi racial és continguda en la primera part d'aquest llibre, en la qual la raça es posa com element bàsic de constitució de les nacions.

La raça ha estat fins ara un concepte vagorós. La necessitat de fixar la noció de raça és ineludible. La segona part del llibre està dedicada a esclarir-ne el concepte en l'única manera sòlidament factible: convertir la raça en ciència. La ciència de les races (raciologia) estudia el caràcter fonamental, orígens, conservació, adulteració, regeneració, millora i reconstitució de les mateixes.

Amb els enunciats que componen la raciologia es podria pensar que aquesta ciència s'ocupa tan sols de la part corporal dels agrupaments humans. No és així. Les races posseeixen una mentalitat particular i elles són les úniques forjadores de cultura. Sense raça no hi ha cultura, i allà on la població es troba mestissada, l'absència cultural és absoluta.

Prendre la raça com element constitutiu de les nacions no passa d'ésser una hipòtesi. Si la raça és opulenta de possibilitats reals, si tota la fenomenologia humana és originada per la raça, caldrà demostrar la seva presència en fets pretèrits o actuals.

El tema de la tercera i última part d'aquesta obra, és mostrar que la raça informa la política. Essent la cultura la finalitat de les races, la política no pot menys que estar-hi subordinada. Però, què passarà en les poblacions desraçades? Aquestes seran mancades de cultura i per això llur política, incapaç d'enlairar-se fins a la cultura, no depassarà la fase imperialista.

La política fins ara es creia motivada per ideals abstractes o per conveniències immediates. L'aplicació del principi racial a la política ensenya, i el fet és ben obirable en processos de gran envergadura, que les idees a les quals s'han atribuït els canvis polítics han estat només accidents i que la causa transcendental és la raça.

El principi racial pot predir la política de l'esdevenidor, puix que qualsevol manifestació humana està supeditada al coneixement. El coneixement assoleix en la raça la darrera etapa evolutiva i és ella exclusivament la continuadora del progrés, mentre que les collectivitats desraçades o mestisses, havent destruït l'evolució cognoscitiva normal no poden, com les races, contribuir a la cultura ni aconseguir la política humanitzada.

Tota cosa valuosa és originada i presidida per la raça. Doncs, el principi raciològic és universalment aplicable.

PRIMERA PART

L'IMPERIALISME

CAPÍTOL I

La constitució de les nacions

- I.—Les col·lectivitats homogènies. La raça.
- II.—Els agrupaments artificials. Constitució desordenada. Manca d'un caràcter comú.
- III.—La conquesta. Evolució de la conquesta: rel zoològica, esclavatge, colònia, anexió, assimilació. Conquesta de tipus no assimilista. Les afinitats o diferències racials en la conducta política. Resultats diversos, segons que la conquesta sigui o no assimilista.
- IV.—La consolidació de la conquesta. Augmentació de la potència dels conquistadors. Origen de la consolidació de la conquesta. Aristocràcia, monarquia i dinastia. L'època industrial.
- V.—Les justificacions de la conquesta. El dret del més fort. L'instint zoològic. Exaltació del sentiment de fortalesa. Mutabilitat qualitativa de les races. Obligació de la conquesta. Les nacions de vida plena són i han d'ésser conquistadores.
- VI.—Els resultats. Races destruïdes. Conflictes futurs que causaran els desplaçaments racials. Destrucció i ofegament de cultures. Inestabilitat de les nacions.

I. — LES COL·LECTIVITATS HOMOGÈNIES

El món està repartit en col·lectivitats més o menys homogènies: homes blancs, negres, grocs... Les poblacions de pellatge blanc ofereixen també diversitat de poblacions, i tothom constata la diferència que va d'un escandinau a un sicilià, el primer de pell rosada, l'altre, bruna. Entre els pobles de pell bruna encara es noten diferències, puix que un piemontès no és igual a un toscà, a desgrat del veïnatge. En fi, en una mateixa comarca natural s'observen diferències fins de poblet a poblet. La humanitat presenta una homogeneïtat decreixent que va des del tipus específic a l'individu, passant per grandàries col·lectives de major a menor.

Si l'observació es realitza en sentit contrari, i en lloc de cercar diferències es desitja reunir caràcters comuns, es constatarà que de poblet a poblet existeixen fortes analogies, les quals continuen en tota la comarca, passen a una altra comarca, s'estenen per regions fins que arriben a trobar collectivitats completament dissemblants. Aquesta collectivitat de caràcters comuns, la més extensa en homogeneïtat, que habita comarques i regions, més o menys dilatades, limitada per altres collectivitats també homogènies, és la raça.

Les races humanes no són pas, com determinades races animals, un producte de la voluntat; són una creació de la naturalesa.

II. — ELS AGRUPAMENTS ARTIFICIALS

Els agrupaments polítics no s'han pas constituït a base de la naturalitat de les collectivitats homogènies, sinó d'una manera arbitrària. A part de la desigualtat de l'àrea geogràfica (Bèlgica - Estats Units), sorprèn el fet que un mateix Estat pugui ésser comú a gent tan diversa, que una sola constitució englobi diferents races, religions, costums, llengües, etc. Les nacions (1) produeixen una impressió de desordre.

França, que és un Estat compost, presenta diferències remarcables entre els seus habitants: alsacians, lorenesos, francomtesos, savoians, provençals, llenguadocians, catalans, gascons, bascos, poituesos, bretons, normands, flamencs, sequanesos, burgonds i alvernians. L'Estat compost és el que domina en la geografia actual. El tipus d'Estat més senzill és, precisament, el natural, aquell en el qual la collectivitat homogènia està organitzada políticament, com Portugal i Suècia. La forma federalista d'alguns Estats apareix com una tran-

(1) En el concepte corrent a Europa.

sició entre l'agrupament artificial complex i l'agrupament natural. En la pràctica, una federació no és sinònim de societat, els membres de la qual conserven llur independència. És probable que Saxònia, si es volgués separar d'Alemanya, o Ginebra de Suïssa, no poguessin realitzar-ho. La guerra de secessió dels Estats Units prova que, de fet, amb la federació es perd la independència.

Sembla que les nacions haurien d'estar constituïdes per poblacions que posseïssin comunament un o més caràcters importants, i no que els Estats es composessin amb pobles diversos. Si la majoria dels Estats són compostos, i els elements etnològics no han estat atesos, és indubtable que, per als polítics, altres factors han tingut més importància constituent. La història ensenya com s'han format els Estats i els motius pels quals diverses races estan regides per un mateix govern.

III. — LA CONQUESTA

Consideri's qualsevol moment de la història, i la carta política del món reconeixerà la conquesta com el factor principal de la constitució de les nacions. Els imperis de l'antic Orient, Grècia, Roma, el Sacre imperi, França, Rússia, Anglaterra, Alemanya i les nacions eixides del Tractat de Versalles, són producte de la conquesta. Són també efecte de la conquesta la desaparició de pobles, de races i de tribus.

El fet que la conquesta hagi pogut subsistir universalment i a través del temps, prova que les seves rels s'endinsen en les profunditats instintives de l'home fins confondre's en la seva part de naturalesa zoològica. Els mamífers carnissers i omnívors d'una mateixa espècie, abans que morir-se de fam es devoren entre ells. Aquest és, potser, l'origen de l'antropofagia. L'home

del paleolític inferior, quan no podia capturar animals, devia anar en últim extrem a la caça de l'home. La representació d'aquestes reculades edats de canibalisme, de conquesta pura, encara no està extingida, puix són moltes les tribus antropòfagues existents.

El descobriment de la domesticació d'animals i de l'agricultura, primeres formes de regularització de treball, en assegurar certa quantitat d'aliments, a la llarga, degué transmutar l'antropofagia per l'esclavatge, puix que el treball que produeix un home, per rudimentari que aquell sigui, dóna al cap de poc temps una quantitat d'aliments superior al que representa la carn del cos d'un esclau.

Més endavant, la conquesta es tradueix, a part de les malvestats de la guerra, en la cessió forçosa pel vençut de la quasi totalitat de treball, amb atorgament d'un petit marge de llibertat. Les colònies i els protectorats en són una mostra.

Per a una raça vencedora, el saqueig i la indemnització de guerra resulten, a fi de comptes, un guany no gaire gros. El màxim de beneficis del país vençut s'obté anexionant-lo al propi Estat, concedint als conquistats una llibertat precària, i d'aquesta forma percebre la major part dels fruits, com succeí en els pobles dominats per l'Imperi romà. O bé; el país vençut conservarà nominalment la seva independència, però estarà regit pels homes de la raça vencedora, com la Gàl·lia després del triomf dels francs.

Els Estats moderns seran encara més exigents amb els vençuts. Ultra l'anexió, com en els imperis antics, es procurarà destruir la mentalitat particular de la raça vençuda i s'anirà a substituir-la per la del vencedor, procurant fins esborrar el record de la pròpia història. Els turcs, conta Novicow (1), escollien els nois més vigorosos i bells dels països vençuts i els convertien a

(1) Novicow: «La lutte entre les sociétés humaines», pàg. 137.

la religió mahometana; adults, es destinaven a formar part del cos de janissaires i al personal administratiu. Durant els segles XVI i XVII els grans visirs foren cristians renegats. Aquests fills de vençuts contribuïren poderosament a fer de Turquia un imperi formidable, mentre llurs compatricis cristians seguien portant el jou.

Per regla general, la mentalitat dels vençuts ha estat substituïda per la del vencedor per mitjà de l'escola. En poques generacions la llengua dels vençuts descendeix a la condició de dialecte, i queda reduïda a l'ús casolà i entre gent d'oficis primitius. L'infant que va a l'escola no troba estrany, i menys els seus pares, que sigui punit per enraonar la llengua que parla a casa seva. En la consciència del noi es va creant un sentiment d'inferioritat per a ell, per a la gent de la seva raça i per a les coses del seu poble. Si aquest noi té talent i ambició per a ocupar un lloc distingit en la societat, haurà d'acceptar la cultura imposada, única que té al seu abast. D'una manera gairebé imperceptible i inconscient, els vençuts es troben empassats. El medi social de la raça vençuda, creat per la raça conquistadora, es caracteritza per la franca col·laboració dels vençuts i per l'oblit de llur pròpia personalitat. Obtingut aquest grau d'inconsciència, la fidelitat al vencedor és perfecta en tota mena de col·lectivitats vençudes, així mateix bàrbares que civilitzades. El Senegal i Argèlia, Gasconya i Bretanya, tenen ben demostrada la fidelitat francesa, i en aquests súbdits la pèrdua de memòria racial és igualment comuna, tant en el pobre diable argelí, com en el pagès provençal, com en el filòsof llenguadocià o el científic bretó.

Amb la pèrdua de la consciència racial dels pobles anexionats i amb l'existència de la sola cultura de la raça hegemònica o conquistadora, la unificació de l'Estat és acabada. La conquesta ha portat el seu triomf fins al més recòndit de l'enteniment i de la conscièn-

cia. Això, per les races conquistadores assimilistes.

Enfront de la conquesta de tipus assimilista hi ha la de tipus circumstancial. Anglaterra representa aquesta última modalitat. Les conquestes angleses fan l'efecte que han estat motivades només per surar en la política, mes no per infondre la seva pròpia ànima en les poblacions conquistades. Anglaterra ha tret de la conquesta resultats més importants que els imperis de tipus assimilista. La tàctica ha estat senzilla: en allò que no afectava l'economia, els pobles sotmesos quedaven en entera llibertat de regisme. Per mor d'aquest principi, Anglaterra ha pogut conservar el més dilatat imperi que mai hagi existit, i, cosa aparentment absurda, ha obtingut una gran fidelitat, la qual cosa no han assolit mai els imperis assimilistes, mentre els conquistats han servat una resquícia de la seva llengua, religió, dret, costums, és a dir, quelcom que revelés diferències entre vençut i vencedors. Emerson, en «Anglaterra i el caràcter anglès», llibre escrit en el primer terç del segle passat, constata que a la India subsisteixen les mateixes demarcacions, amb llurs reis i dignataris, llurs religions i llurs còdexs; en el Canadà regien les antigues lleis franceses; en les illes de Maurici, el codi de Napoleó; en les Indies Occidentals, els edictes de les corts espanyoles; en l'illa de Man, les lleis escandinaves; en el Cap de Bona Esperança, les de l'antiga Holanda, i en les illes Jòniques, les Pendectes justinianes. La tàctica de no ferir la psicologia del colonial, és la que encara segueix l'Imperi britànic.

Les relacions entre vencedors i conquistats difereixen, segons la raça a què pertany el vençut. El tracte sol ésser més bo com més semblant és la raça conquistada. La conducta d'Anglaterra a Escòcia i a Irlanda, a Austràlia i a Egipte, ha estat força distinta. La simpatia racial es palesa millor en les modificacions de regisme, o en els casos de separació. El règim autonò-

mic d'Irlanda ha costat una guerra més llarga que no hauria estat si el comtat d'Ulster, regió poblada d'anglesos, no s'hagués resistit a l'anexió de la nova República. En els dominions de raça nòrdica o anglesa, la independència o quasi independència s'ha realitzat cordialment. En el segle XVIII, simultàniament Portugal i Catalunya es separaren d'Espanya. La raça portuguesa és menys diferenciada de l'espanyola que la raça catalana, i per això Espanya féu tots els possibles per retenir en el seu poder els catalans, mentre Portugal, amb poc esforç, recobrava la independència. Noruega pogué separar-se de Suècia, sense vessar sang, perquè entre ambdós pobles a penes existeixen diferències racials.

Els dos tipus de conquesta, l'assimilista i el circumstancial, terminen per dos resultats oposats: el tipus assimilista tendeix a destruir les races; el tipus circumstancial mena els pobles a la independència.

S'ha de reconèixer, però, que la conquesta s'ha civilitzat. Bona diferència hi ha entre ésser menjat pel vencedor, o continuar vivint, cedint el treball en tot o en part, o, fins i tot, esdevenir un col·laborador del conquistador i il·lusòriament un ciutadà igual als de la raça hegemònica. Malgrat els progressos realitzats, la política no s'ha desnaturalitzat del seu origen zoològic, puix que volta a l'entorn de la conquesta. La política de conquesta és metàfora en imperialisme.

IV. — LA CONSOLIDACIÓ DE LA CONQUESTA

La finalitat de la conquesta és augmentar i assegurar la potència de la pròpia raça en detriment de les races vençudes. Que la conquesta sigui una excursió de pillatge com la de Mahmoud el Gaznevide en 1002 a la India, la de Napoleó a Itàlia, la de les potències europees a Xina en la primera desena d'aquest segle, el

règim de capitulacions existent a Constantinoble abans de la guerra mundial, la intervenció duanera d'Anglaterra a Xina, el tractat de comerç unilateral, l'explo-tació de colònies, l'aranzel a favor dels interessos de la raça hegemònica en els Estats compostos, o la des-trucció de valors espirituals, tots els efectes de la con-questa es tradueixen per un augment de població i de riquesa de la raça vencedora i per la disminució de pro-pietats en tots els ordres en les races vençudes.

El plaer experimentat en les conquestes primitives devia determinar la repetició de les mateixes i ensems originar una mica més tard la idea de consolidació dels beneficis adquirits. En les civilitzacions rudimen-tàries l'esperit imperialista probablement decauria a seguit de la victòria, per haver trobat en la razzia acompanyada de canibalisme, plena satisfacció zoolò-gica. Més endavant, l'esperit imperialista empeltat del sentiment de previsió que significa el treball, devia estar prou desplegat per a gaudir dels avantatges de la possessió d'esclaus. Però essent senzill l'utilatge de guerra, hi havia la possibilitat que la raça vencedora passés súbitament a la condició de vençuda. L'exis-tència d'aquest perill hauria collaborat a fer duradora la conquesta, operant un extermini dels vençuts, fins que per llur nombre reduït no constituïssin una ame-naça de revenja. L'alimentació més nutritiva i l'ús ex-clusiu en l'exercici de les armes havia de constituir un poderós estimulant de persistència per la raça conquis-tadora, ultra tenir al seu davant els esclaus, exemple de la sort que l'esperava, si no sabia conservar els resultats de la victòria.

L'esperit imperialista no hauria pas estat comú en el mateix grau a tots els membres de la raça vence-dora, sinó proporcional als beneficis que reportava la conquesta per a cada un dels individus que hi prenien part. Així, els caps de tribu haurien estat els més interessats a servir l'esperit imperialista, per la part

que directament els tocava. La multitud, la gent de poble de la raça conquistadora, sigui per la part exigua percebuda en la conquesta, sigui per emmaridar-se amb esclaves, com encara succeeix entre els «peuls» o «foulahs» de l'Àfrica occidental (1), en finir les hostilitats, aquests soldats rasos, s'haurien desposseït simultàniament de l'esperit imperialista, confonent-se a la llarga amb el poble vençut. Els caps de tribu o de colla constituïrien els primers elements formals de consolidació de la conquesta. Amb diferents noms, amb modalitats diverses de poder, aquests caps de colla, nobles, aristòcrates, arriben fins a l'edat moderna. L'aristocràcia representa l'esperit eficientment imperialista de tota una llarga etapa que clou la dinastia.

Els reis i emperadors, igual a Grècia i Roma que a Bizanci, són uns aristòcrates de categoria superior, com ho són també les antigues repúbliques i els senadors romans. Cada jerarquia, pel fet d'existir, crea interessos particulars, els quals quan s'accentuen molt van en contra del poder generador de la mateixa. L'aristocràcia es reparteix en dues formes: una que continuarà igual a ella mateixa, i l'altra que, enlairant-se es desnaturalitza. Mentre uns quants aristòcrates esdevinguts reis seguiran dintre la classe aristòcrata, altres posaran la reialesa per damunt de l'aristocràcia, o, si es vol, la funció de reialesa crearà interessos propis. El tipus de monarquia, perllongació de l'aristocràcia, serà la merovingia, caracteritzada pel repartiment als fills de les terres del reialme. Cada un dels reis servirà, naturalment, l'esperit imperialista, però els beneficis que hauran tret de llur actuació personal quedaran anul·lats o empetitits a la generació següent. Les monarquies que a la llarga subsistiran, les que formaran els grans

(1) R. Vernau: «Mission de Mr. Gironcourt en Afrique Occ.» «L'Anthropologie», 1916, pàg. 404.

Estats moderns, seran les monarquies amb hereu, les que supeditaran llur existència a la funció imperialista íntegra, casant-se amb princeses que portin per dot terres a afegir a les del reialme, o aliances prometedores de fortes influències equivalents, amb poc o molt esforç, a la incorporació de nous pobles a la corona. Les monarquies que han tingut a més una successió masculina durant moltes generacions i quasi a cada una d'elles han pogut annexar pobles a la nació, sense alienar-los a la mort del sobirà, constitueixen les veritables dinasties. Les monarquies de tipus merovingi, les mancades d'hereu, han estat absorbides per les altres, per les dinasties, i a llur desaparició ha seguit, per regla general, la de l'Estat on regnaven.

En afirmar-se la dinastia, l'aristocràcia enfront d'un poder superior, i de naturalesa ja netament diferenciada, decau, i amb ella l'esperit imperialista. Aquest esperit, en passar de l'aristocràcia a la dinastia, no es féu, però, gratuïtament. Bainville (1) observa que a França hi ha hagut almenys sis restauracions: Lluís IX, Joan el Bo, Carles VII, Enric IV, Lluís XIV i Lluís XVIII. Fora de l'última, les altres foren resultat de la lluita entre l'imperialisme aristocràtic que s'extingia i l'imperialisme dinàstic que s'imposava. Els reis utilitzaven el poble per a sotmetre la noblesa, i trobaven un poderós ajut principalment en els països on l'aristocràcia era de raça diferent de la del poble, com a França, per exemple. Les pressions de la dinastia, és a dir, les seves victòries, determinen la concentració de l'aristocràcia a la capital de la monarquia o a la residència reial. La Cort equival a la rendició sense condicions de la noblesa. A França, en el regnat de Lluís XIV, l'aristocràcia es trobarà desposseïda de jurisdicció, «sotmesa als intendants i altres funcionaris

(1) Bainville: «Histoire de deux peuples. La France et l'Empire Allemand», pàg. 41.

nomenats directament per la Cort»; els nobles tan sols podran recobrar en certa manera el prestigi perdut anant ells també al palau reial. A més, «el rei ho vol, i és necessari fer acte de presència en els seus salons per a obtenir les seves gràcies, o del contrari, a la primera sollicitud el rei dirà: Qui és aquest? És un home que no veig». «L'absència als seus ulls no té excusa, malgrat reconegui una conversió i un motiu de penitència, puix que ha preferit Déu; és una deserció. Els ministres escriuen als intendants per saber si els gentils homes de llurs províncies prefereixen romandre a llurs cases, i si refusen anar a rendir llurs deures al rei.» (1)

En els països on l'aristocràcia i el poble han estat de la mateixa raça, les coses han succeït diferentment. A Anglaterra, llevat de petits nuclis de població del País de Galles i Highlands d'Escòcia, pertanyents al tipus mediterrani, la noblesa visqué en harmonia amb el poble, i pogué així oposar-se a l'imperialisme intern de la monarquia. L'aristocràcia anglesa, en lloc d'eximir-se dels tributs, com a França, els pagava a proporció de la seva riquesa, i en comptes d'abandonar la comarca jurisdiccional, hi restà, i tingué sempre a ratlla la monarquia.

La monarquia, si pels efectes exteriors en alguns països no cortesanitza l'aristocràcia, i en altres absorbeix totes les seves funcions de govern, en ambdós casos l'aristocràcia acaba per romandre igualment desposseïda de la funció imperialista, la qual passa per enter a la monarquia. Aquesta, vençudes les resistències interiors o havent pactat amb elles, té les mans lliures per a actuar a l'exterior, amb una llibertat que no serà controlada per cap altre poder. En endavant, monarquia absoluta i im-

(1) H. Taine: «Les origines de la France contemporaine. L'Ancien regime», pàg. 57.

perialisme fan un tot. Lluís XIV pogué dir: «l'Estat sóc jo», i Lluís XV ho repetirà amb tota claredat en una resposta adreçada al Parlament de París. «És únicament en la meva persona—diu el rei—que resideix l'autoritat sobirana. A mi tot sol pertany el poder legislatiu, sense dependència ni participació. L'ordre públic emana de mi; jo en sóc el guardià suprem. El meu poble és un amb mi; els drets i els interessos de la nació, dels quals es pretén fer un cos separat del monarca, es troben necessàriament units amb els meus i estan a la meva disposició.»

La dinastia no tindrà altre objectiu que no sigui d'essència imperialista; tota la seva acció convergirà a la consolidació i engrandiment del reialme. L'agressió declarada o inesperada, els arguments de rectificació de fronteres, de religió, d'heretatge i d'idees, és a dir, qualsevol motiu serà bo per a obtenir l'anexió de nous països. L'acció imperialista de les dinasties fou tan activa, que els 373 Estats independents que hi havia a Europa a finals del segle XVIII, quedaven reduïts a 25 abans de la guerra europea. La carta geogràfica d'Europa ha estat confeccionada per unes quantes dinasties: Capets, Romanoff, Habsburg, Hohenzollern i Savoia. Les dinasties no repararan en els mitjans per tal d'engrandir llurs Estats. Estats que avui semblen normals, com si haguessin existit de tota la vida, tenen, per les aneixons de la majoria dels pobles que els componen, un origen tràgic. La reunió de la França del Migdia a la França del Nord, confessa Renan (1), fou el resultat de l'extermini i el terror continu durant més d'un segle. ¿Per què, comenta Renan, el Llenguadoc s'uní a la França del Nord, unió que no estava indicada ni per la llengua, ni per la raça, ni per la història, ni pel caràcter? Perquè els reis de París, respon ell mateix, durant tot el

(1) Renan: «Discours et conférences», pàg. 285.

segle XIII, exerciren en el citat país una acció persistent i victoriosa. I Provença, per què és francesa? Ho és, continua Renan, per les males arts de Lluís XI i del seu compare Palamede de Forbin. (1)

El caràcter de persistència en la tasca d'engrandiment no desempara les dinasties i és comú en totes elles i a través dels segles. Renan explica que l'imperi franc, «sota els merovingis o carlovingis, és una construcció artificial en el qual la unitat rau únicament en la força del conquistador. El tractat de Verdun, que trenca aquesta unitat, talla l'imperi franc del nord al sud en tres trossos, un dels quals, la part de Carles o carolíngia, a penes respon al que entenem per França, de manera que Flandes entera i Catalunya en formen part, mentre que vers l'Est té per límits el Saone i Cevennes. La política capetiana arrodoneix aquest tros incorrecte i en vuit-cents anys construí la França tal com l'entenem» (2). En canvi, les nacions sense dinastia han desaparegut. La força de la dinastia és tan poderosa que Renan ha pogut dir que dinastia i nació s'equivalen. Johanet, qui abunda en aquestes idees, cita un exemple, que ell troba concloent. «La formació d'Espanya en el segle XV resulta d'un matrimoni, i si en la Península els destins de Catalunya van lligats amb els de Castella, mentre els de Portugal se n'aparten, és degut a què a Lisboa existeix la casa de Bragança, equivalent que manca a Barcelona o a València, ja que la dinastia catalana fou extingida en el mateix segle XV.» I més avall: «Si a Barcelona hi hagués hagut una dinastia com a Lisboa, Europa comptaria indubtablement un Estat més: l'Estat català.» (3)

La dinastia crea també els seus interessos particu-

(1) Renan: «La réforme intellectuelle et morale», pàg. 9.

(2) Id., id., pàg. 8.

(3) Johanet: «Le Principe des Nationalités», París, 1918, pàgines 325 i 383.

lars, i aquests moltes vegades desvien la finalitat imperialista. Les guerres civils en són un exemple interior, i en les relacions externes, es pot retreure el cas d'Eduard III d'Anglaterra, que reclamant l'herència dels Capets provocà l'anomenada guerra dels Cent anys, i el matrimoni de Maximilià d'Àustria i Maria de Borgonya, a finals del segle XVII, fou l'origen de guerres que, segons Bayle, han durat més de dos cents anys.

L'època industrial marca una nova etapa imperialista. El capitalisme ha creat interessos superiors als de la monarquia, interessos que reclamen la direcció imperialista. I així com hi hagueren reis que no passaven d'ésser aristòcrates, les dinasties a partir de mitjans del segle passat, no seran més que la projecció de llur pròpia ombra, puix que l'esperit imperialista roman vinculat en el capitalisme. La noblesa, en traspassar la funció governant a l'imperialisme dinàstic, esdevingué serventa de la monarquia. L'imperialisme, en passar de la monarquia al capitalisme, el procés s'ha operat en termes anàlegs: els reis esdevenen cortesans de les finances, i així com en els conflictes que existiren entre els aristòcrates i els intendants o delegats reials, el rei es posava al costat d'aquests, en l'actual imperialisme molts reis seran veritables delegats del capitalisme, i quan es presentarà un plet entre els interessos de l'imperialisme financer i els de la nació, els reis influiran en els ministres per a satisfer els desigs de l'imperialisme financer i defensaran com llurs antics delegats o intendants, no sols els interessos superiors, els de l'imperialisme regnant, sinó també llur fortuna particular a l'ensem que llur magistratura.

A l'imperialisme financer no li cal aristocràcia ni monarquia; els Estats Units en constitueixen un fet eloqüent. L'esperit imperialista és tan ferm, que pot passar-se de la dinastia. A França, la monarquia no hi fa cap falta, puix que la tercera República ha sa-

but crear el segon imperi colonial del món. Entre els prínceps de les finances, els plutòcrates, es repeteix el cas dels plets dinàstics, és a dir, els interessos particulars s'avantposen als de la finalitat imperialista. I així com hi hagueren innombrables guerres motivades per interessos particulars de les monarquies, en el món capitalista aquestes lluites no hi manquen pas. Elles foren, indubtablement, l'origen immediat de la guerra europea.

Havent mudat de persones l'actual imperialisme, ha canviat de mètodes, sense perdre per això la pròpia essència. Les antigues excursions de pillatge s'han transformat en lluita per a la possessió de terrenys petrolífers, de mines de ferro, carbó, explotacions de cautxú, etc. Per diferents que siguin els mètodes emprats, l'imperialisme continua essent el mateix: això és, l'explotació del major nombre de races a favor d'unes poques.

V. — LES JUSTIFICACIONS DE LA CONQUESTA

Els fets no abasten per ells sols a satisfer l'entendiment; la intelligència desitja explicar-los. El sentiment d'aquesta volició engendra els justificants, els quals en la formació de les nacions estan representats per la conquesta.

Tots els arguments que s'utilitzaran per a justificar la conquesta seran presos en la part de naturalesa zoològica de l'home, com si la humanitat, incapaç de crear idees reguladores de les accions, hagués d'estar dirigida i sotmesa per les resultants de la lluita del fort contra el dèbil. Aquesta tesi ja es troba exposada pel sofista Calliclès:

«En la major part de les coses la naturalesa i la llei són oposades, d'on prové que si hom es deixa portar per la vergonya, i no es gosa dir el que es pensa, hom acaba per con-

tradir-se. Tu (Sòcrates) t'has adonat d'aquesta subtil distinció i te'n serveixes per a posar paranys en la disputa. Si algú parla del que pertany a la llei, tu l'interrogues sobre el que afecta la natura, i si parla del que és dintre l'ordre natural, tu l'interrogues sobre el que és d'ordre de la llei. Polus parlava del que era més lleig en aquest gènere, segons la llei; tu, al contrari, has pres la llei per la natura, car segons la naturalesa, tot el que és més dolent és també el més lleig, és a dir, sofrir la injustícia, mentre que, segons la llei, és cometre-la. En efecte, sucumbir sota la injustícia d'altri no és propi d'un home, sinó d'un esclau, al qual li seria millor morir que viure, quan sofreix injustícies i afronts i no es troba en estat de defensar-se ell mateix, com tampoc per aquells pels quals s'interessa. Les lleis són, al meu entendre, l'obra dels més febles i dels més nombrosos, i en fer-les no han pensat sinó en ells mateixos i en llurs interessos... Però la natura em sembla que demostra, que és just que aquell que val més posseeixi més que un altre que val menys, i el més fort, més que el més dèbil... En aquestes qüestions penso que s'obra segons la llei de la natura i no la llei que han establert els homes. De la nostra infància prenem els millors i els més forts, el formem i els domem com leonets per encantaments i prestigis i els ensenyem que cal respectar la igualtat i que en això consisteix el bo i el just. Però si apareix un home de naturalesa poderosa, que expulsi i trenqui aquestes traves, trepitgi els nostres codis, els nostres prestigis, la nostra badoqueria i les nostres lleis contràries a la natura, i ell, a qui nosaltres havíem fet un esclau, s'aixequi per damunt de tots, com un amo, serà llavors que es veurà brillar la justícia tal com és, segons la institució de la natura.» (1)

L'instint zoològic en el fons és una covardia. Davant una força igual, el sentiment zoològic s'inhibeix. El tigre no ataca el lleó, ni aquest l'elefant, però la fera s'exalta enfront l'antílop indefens. Si totes les races es trobessin en igualtat de condicions, les empreses imperialistes serien difícils, i per consegüent poc nombroses. La desigualtat de fortalesa en els pobles aplanà el camí per a la formació dels grans Estats.

El desnivell de fortitud és, certament, una llei na-

(1) Plató: «Gorgias». Obres completes, vol. III, pàg. 292, traducció francesa. V. Cousin.

tural, el mateix en els individus que en les races. En la vida individual el període de fortitud és quasi d'igual durada que el de debilitat. En les races, la fortalesa sol tenir un temps més curt, de manera que en la majoria d'elles la inactivitat és la regla. Però, si en el moment de fortitud la suggestió imperialista ajuda a exaltar-la, l'acció encara és més enèrgica. Un cas d'aquests fou provocat pel comte de Gobineau en la raça germànica. Gobineau, a mitjans del segle passat, publicà un llibre, «Essai sur l'inégalité des races humaines», que trobà a Alemanya un cordial acolliment. Gobineau defensava la tesi que la civilització era deguda exclusivament a la raça dollicocèfala i blonda, de la qual els germànics creuen ésser els millors representants. L'obra de Gobineau féu escola, i per altra part, Alemanya trobant-se en activitat, l'exaltació racial no féu més que ventar el foc. Nietzsche, que compartia essencialment la doctrina de Gobineau, deia que la raça dollicocèfala i blonda és una raça de conquistadors i d'amos, dotada d'una extraordinària força de voluntat i desig de dominació i d'una potent organització guerrera, la qual acabarà per imposar-se a les races dèbils i pacifistes. La pretesa superioritat integral de la raça germànica assolirà amb Nietzsche i altres escriptors categoria dogmàtica. En el món tot el que hi ha de bo, ho ha fet ella; les altres races han d'ésser servidores de la factora de la civilització. Per a la raça dollicocèfala i blonda no hi ha degeneracions possibles, mentre que la resta és una borderia o una incapacitat. El resultat d'aquesta exaltació racial fou la gran ofensiva pan-germanista, de paraules primer, de fets després. El sentiment imperialista era tan viu, que la majoria dels alemanys repetia les paraules del ministre de la guerra, general Schellendorf: *anexionarem Dinamarca, Holanda, Bèlgica, Suïssa, Livòrnia, Trieste, Venècia i el nord de França, des del Somme al Loire.*

L'activitat de les races no és perpètua. Algunes de les més florides actualment, segles enrera poca cosa valien; d'altres, pel contrari, tenen el legítim orgull d'haver dotat la humanitat de bones obres. Aquests fets, que són evidents, contrasten amb l'actitud de determinats autors que creuen en la immutabilitat facultativa de les races. Ch. Woodruff opina que les races que encara no han pres part a la civilització restaran per sempre inactives. La civilització diu aquest autor (1), s'ha desenvolupat abans que molts pobles collocats en situació òptima de medi ambient hagin tingut temps que llur cervell adquirís un volum suficient; deixant de practicar-se la selecció, l'encèfal no ha augmentat i després d'haver assolit un nivell bastant alt, aquests pobles no han fet cap més progrés; és el que ha succeït amb els xinesos, peruans i mexicans. Ch. Woodruff conclou que les races inferiors que no han participat en el desenvolupament de la civilització en són excloses per sempre i que tan sols poden ocupar llocs secundaris.

Ch. Woodruff és un biòleg. La biologia, professada en els pobles de tipus nòrdic, principalment als Estats Units i a Anglaterra, sustenta l'eterna desigualtat de races, sense pensar que per a les races de tipus nòrdic, també arribarà el llarg període de decrepitud. Tan convençuda està la biologia nòrdica d'aquestes idees, que Galton ja definia l'eugènia dient que era la ciència que s'ocupava de totes les influències susceptibles de conferir a les races millor dotades major nombre de probabilitats de prevaler damunt de les races menys bones.

Els historiadors no han pas dissentit d'aquesta manera de pensar dels biòlegs. Renan creu en una predestinació de les races. La naturalesa, diu Renan (2),

(1) «American Journal of Insanity», t. LVIII 1901.

(2) Renan: «La réforme intellectuelle et morale», pàg. 93.

ha fet una raça d'obriers: la raça xinesa; una raça de bastaixos: la raça negra; una raça d'amos i soldats: la raça europea. Però més humà que els biòlegs alludits, el filòsof bretó pensa que la superioritat de la raça europea ha d'utilitzar-se per a regenerar les races inferiors o bastardes, puix que aquest destí està en l'ordre providencial de la humanitat.

La desigualtat no acompanyant-se de la idea de respecte, el fort no havent d'ajudar el dèbil, no existint cap obligació moral ni humanitària, la idea de conquesta naix tota sola, i llavors la guerra, la destrucció i la servitud passen a la categoria de fets senzillament naturals. A propòsit de la conquesta d'Anglaterra, diu Carlyle (1): «Abans de l'arribada dels celtes, els bisons i els llops ocupaven la Gran Bretanya. Els celtes caçaven els bisons i els llops. Era llur dret, perquè tenien més força, i així rendiren la terra més productiva. Quan els saxons arribaren, tregueren els gals. Era llur dret, pel mateix motiu, puix que eren els més forts.»

Per als pensadors imperialistes, la conquesta és un dret, una obligació, i no solament això, sinó que la civilització li és deutora de benifets d'importància. Els fills de la Gran Bretanya, continuarà dient Carlyle, habiten on els déus han sancionat llurs esforços proclamant que tenen dret d'habitar-hi; el blanc, perquè fa fecundes les terres, té el dret de posseir i d'obligar el pobre bestiar humà a treballar. Renan està conforme amb la conquesta de pobles que no siguin de raça blanca; la conquesta, però, entre pobles de raça blanca la troba reprovable. La conquesta, per a Renan, tindria altes finalitats polítiques, una d'ordre intern i l'altra exterior. Per la primera, es priva la desviació antiimperialista de la política, puix que si no es rea-

(1) Cita de T. Simar. «Etude critique sur la formation de la doctrine des races», Bruxelles, 1922, pàg. 84.

litza cap acció exterior, els partits d'esquerra tendeixen a predominar. «Una nació que no colonitza, diu Renan (1), va de dret al socialisme.» En segon lloc, si la raça no exerceix la funció per a la qual estava predestinada, les seves facultats s'aminoren, i és per aquesta raó que Renan entén que la colonització per la raça blanca és una necessitat de primer ordre. Ja en terreny de concessions i reconeixences, Renan atribuirà a la conquesta l'origen de l'ordre social en la part més ferma, això és, la propietat. Els comunistes s'equivoquen, diu Renan (2), considerant el treball origen de la propietat; l'origen de la propietat és la conquesta, per la qual el conquistador garanteix els fruits del treball.

Els escriptors que tracten de justificar la conquesta veuen que el món està naturalment dividit, i així ha de continuar, en conquistadors i conquistats. Les nacions, òrgans de les collectivitats organitzades, han d'existir per a conquerir o ésser conquistades. Una nació que no conquista, serà conquistada, i ho ha d'ésser, perquè la nació que no practica l'imperialisme és un organisme avortat. Una nació sols és digna d'aquest nom quan representa un començament d'imperi. Johanet va més enllà encara: per a ell la nació a penes ha existit mai. La història ens convenç, diu Johanet (3), que la nació dels teòrics, pura, isolada, independent, mai no ha existit, i que al contrari, el que ha existit és l'imperi. El floreixement de les nacionalitats contemporànies, segueix dient Johanet, no és sinó un aspecte dels mètodes nous inaugurats al segle XVI per l'etern imperialisme; el fet nacionalitari modern sols existeix en funció imperialista.

La doctrina imperialista es troba infiltrada arreu, inclòs entre els que en són víctimes, i el que és pitjor,

(1) Renan: «La réforme intellectuelle et morale», pàg. 92.

(2) Id. id., pàg. 94.

(3) Johanet: «Le Principe des Nationalités», pàg. 309.

en homes que tenen consciència de llur personalitat nacional. Tal és el cas de Prat de la Riba. «L'imperialisme, diu Prat de la Riba, és el període triomfal d'un nacionalisme: del nacionalisme d'un gran poble. Aquesta és la veritable substància de l'imperialisme... L'imperialisme és un aspecte del nacionalisme, un moment de l'acció nacionalista; el moment que segueix el de plenitud de vida interior, quan la força interna de la nacionalitat, acumulada, irradia, surt de mare, nega i fecunda les planes del seu voltant.» (1)

Amb les idees imperialistes no es farà sinó repetir la contínua tragèdia dels pobles, la guerra empalmant-se amb una altra guerra; totes les activitats humanes dirigides a postrar-se al més valent de tots, posant l'instint zoològic per damunt de les qualitats humanitzades. En constatar que la doctrina imperialista està tan arrelada, el mateix entre els escriptors dels Estats imperialistes que en els d'aquells països on encara no s'han pogut constituir en organisme polític, sembla que la humanitat hagi de romandre per sempre sota la terrible sentència de Fichte: entre els Estats no hi ha ni llei ni dret; sols existeix la llei i el dret del més fort.

VI. — ELS RESULTATS

La política imperialista ha causat una gran reducció de races. El nombre de races desaparegudes, potser, no es sabrà mai. Els prehistoriadors difícilment podran arribar a catalogar totes les races paleolítiques relacionades amb les races actuals, és a dir, saber les destroces racials que operà aquell imperialisme primitiu. Des del quaternari antic a l'edat moderna la destrucció de races no ha pas minvat. Amèrica n'és un

(1) E. Prat de la Riba: «La Nacionalitat Catalana», pàgs. 129 i 134.

bon exemple. Holmes (1) reconeix en l'Amèrica precolombiana vint-i-dues regions etnogràfiques. Cada una d'elles equivaldria, almenys, a una raça, però un inventari ben fet en donaria, segurament, un nombre ben superior. En altres continents, Oceania i Àfrica, el nombre de races extingides és així mateix considerable. Les races supervivents a la conquesta, totes elles molt reduïdes numèricament, viuen acantonades en terres abruptes i improductives, privades de relació amb altres races i de llibertat per a desenvolupar-se. Altres races que viuen en contacte amb els conquistadors o colonitzadors, són víctimes de les malalties encomanades pels europeus, verola i, principalment, sífilis, o emmetzinades a gratient per l'alcohol, o dissoltes per mestissatge absorbent.

El règim capitalista, successor de l'imperialisme de les dinasties, ha originat en les races conquistades complicacions de tal naturalesa, que en l'avenir seran causa de profundes alteracions. El tipus de nació d'aquesta mena és els Estats Units. Ocupada en gran part per races del tipus nòrdic, s'hi troben representades, a manera d'inclusions, tots els altres tipus de la terra. Els pocs indígenes que escaparen de la caça de l'home, han aconseguit formar en total una població de 860.000 ànimes, contra el milió i mig que es suposa que existia abans del descobriment. La població aborígena actual constitueix algunes races, les quals oposen una gran resistència a deixar-se absorbir per races dissemblants. La població negra, tota ella descendent dels esclaus, constitueix un grup molt important. Els xinesos i els japonesos, igual que les races precedents, formen també apartaments. Els nuclis de races blanques no es comporten pas diferentment de les races de color. Els jueus, els italians, els neerlandesos, els esclaus i altres

(1) «Hanbook of Aborigine American Antiquities», vol. I. Washington, 1919.

viuen així mateix acantonats, evitant relacions sexuals amb qualsevol altra raça. A Europa, la febre capitalista ha motivat també desplaçaments considerables de població, singularment a França, on els polonesos componen actualment, i això des del final de la guerra, nombrosos grups al nord, mentre els italians com obrers o propietaris ocupen grans extensions en el vessant del Garona, i els algerins i espanyols forneixen en tot el sud la gran oferta de manobres. Aquestes inclusions de races exòtiques, quan estan formades per un petit nombre de subjectes, acaben a la llarga per ésser absorbides, com els holandesos fundadors de Nova York, els quals es mantingueren purs fins a l'últim terç del segle passat. Però, quan el nucli és important, s'oposa a la barreja amb la raça dominant i esdevé per a aquesta com un cos estrany dintre l'organisme. Tota l'Europa oriental és un exemple d'aquestes inclusions, com així mateix la població dolicocèfala i bruna del País de Galles, procedent d'una emigració del paleolític.

Els elements estranys a una raça determinada no lliuen amb ella. Quan aquells es troben encerclats per aquesta, llavors la raça ha de suportar un pes mort. Pitjor encara quan l'emigració es practica en forma disseminada i a mesura que els emigrants van entrant, en casar-se s'incorporen a la raça. Aleshores la raça s'impregna més o menys de les propietats de la raça amb la qual s'ha mesclat i la pròpia, d'aquesta faisó, es desnaturalitza. Les races han de conservar-se pures, o sigui, han de mantenir íntegres llurs propietats, per ésser elles les úniques fonts de cultura.

Tota destrucció o alteració racial constitueix un atemptat a la cultura. Conseqüència natural de l'imperialisme ha estat la mort o la impossibilitat de florir les més diverses cultures i reduir aquestes a llur mínima expressió, i a deixar surar tan sols mitja dotzena de races. Per la guerra o per la conquesta, els

tipus culturals, flor de les races, desapareixen: la cultura etrusca fou destruïda per Roma; l'egípcia, per Grècia, Roma i Aràbia; l'americana, pels espanyols. La crema de la biblioteca de Lovaina pels alemanys, en 1914, i la de Bagdad en 1917 per Faikbey, representen els últims termes de les ininterrompudes devastacions, tasca essencial de l'imperialisme. Al costat de la destrucció de cultures cal posar-hi, i aquestes en més gran nombre, les cultures que no han granat per opressió de les races, principalment aquelles que, formant part d'Estats compostos, són esclaves de la cultura de la raça hegemònica.

Instint zoològic i humanització són dues forces contràries. L'instint no té altre límit que el repòs exigeix per la satisfacció; cap llei moral no excita i guia l'acció. És per això que una política que obeeixi aquest instint primari sols pot erigir la força en dret. La humanització està constituïda pel conjunt de valors morals elaborats per la història mateixa de les races, puix que són les races les creadores de tots els valors humans. Les races deuen, precisament llur existència a la diferenciació. Sense elles no existiria cap valor humà i la humanitat hauria romàs en l'estat primitiu, sots el domini absolut de l'instint zoològic. La història de la civilització no és, al capdavant, altra cosa que la lluita dels valors racials per a reduir al no-res l'instint zoològic.

Imperialisme i instint zoològic es confonen; són dos mots que expressen una mateixa qualitat i que tenen una sola història i un sol pensament. Val a dir que l'imperialisme, en moltes de les facultats humanes, ha estat vençut, i en altres es troba en les pitjors condicions. Però en política, i això és evident, l'imperialisme és el que informa i domina i el que constitueix encara un vigorós ideal. ¿Com, sense abatre l'imperialisme, podrà la política actuar humanament? ¿Quina de les nacions actuals, es considera definitivament for-

mada? L'imperialisme no havent establert límits, cap d'elles no es pot considerar—i els fets ho demostren així—amb perímetre perfecte. I pel contrari, dels límits actuals de les nacions, qui en garantitza l'estabilitat? Suïssa, que mai no ha tingut velleïtats imperialistes, fou amenaçada pels pangermanistes d'abans de la guerra, de desaparèixer totalment. El catecisme feixista ha dit que Itàlia s'havia d'anexionar Còrsega, Malta, el cantó del Tessí, una part dels Grissons, Niça, Dalmàcia, Mònac i Sant Merí. L'acció imperialista dels Estats Units fa viure neguitoses les Repúbliques veïnes. L'«Amendement Platt» confereix als Estats Units un poder discrecional d'intervenció a Cuba; en 1926 Panamà es veu obligat a signar un tractat pel qual s'ha de posar al servei dels Estats Units en cas de guerra; en 1914 la República Dominicana és ocupada militarment, com en 1915 ho fou Haití. A Hondures, Nicaragua, Panamà i Haití els Estats Units intervenen en la política interior com si es tractés d'un protectorat. Sota el règim imperialista, les fronteres continuaran essent les marques dels antics germànics. Cal només veure quantes vegades certes regions han servit de pilota entre dos o tres Estats per a constatar l'absurditat de l'imperialisme. Per no citar més que un parell d'exemples, entre cent, Savoia ha estat ocupada o anexionada per França sis vegades en menys de tres cents anys; Menorca, en un segle, fou domini d'espanyols, francesos i anglesos. L'estabilitat de les nacions és una cosa massa important perquè pugui estar a la mercè de l'instint zoològic.

CAPÍTOL II

Recerca d'una base constituent

- I.—El neguit dels pobles.
- II.—Àrea geogràfica i fronteres. L'extensió territorial. Les fronteres dites naturals i fronteres estratègiques. La veritable frontera.
- III.—La religió. Repartiment racial. Arma de dos talls. Imperialisme pretèrit de les religions i llur condició privada en l'actualitat. Impropietat de la religió per a fonamentar una nació.
- IV.—La llengua. El nombre de llengües és superior al dels Estats. El conquistador imposa el seu llenguatge. Resistències. Les idees i la llengua. Curta existència de les llengües. Una sola vegada la llengua motiva una anexió.
- V.—La història. El consentiment històric. Imprecisió de la teoria. És una justificació dels Estats actuals. Confusió entre consentiment i amnèsia.
- VI.—La voluntat. El plebiscit. Valor positiu del referèndum quan és favorable a l'imperialisme. Variació de la voluntat. Càrrec de voluntat. La voluntat que val.
- VII.—La raça. Tal com l'entenen els polítics, no serveix per a basar-hi una nació.
- VIII.—La pluralitat de caràcters. Les definicions de nació. Les definicions consten d'elements ja coneguts. L'essència nacionalitària de Renan. Necessitat d'un canvi de valors.
- IX.—La base científica.—Els seus avantatges. La raça, concepte nou. Comparació del factor raça amb els altres caràcters estudiats.

I. — EL NEGUIT DELS POBLES

La història política de les nacions és poc edificant. Un hom es pregunta si l'esdevenidor serà encara la continuació de les conquestes, el món dividit en triomfadors i sotmesos.

Una de les causes principals del neguit dels pobles, la inseguretat de llur independència o el desig de posseir-la, radica en no haver constituït les nacions a base d'un caràcter, que per la seva naturalesa tingui una

positiva superioritat humana, i no zoològica, respecte qualsevol altre caràcter que es pugui allegar.

El caràcter comú formatriu de les nacions és i ha estat, com s'ha vist, la conquesta. Per poc viu que sigui en l'home el sentiment de justícia i de dignitat, es convindrà que el fonament de les nacions és impropï. Serà necessari examinar si entre els diversos elements o caràcters que componen les nacions, quin d'ells reuneix millors qualitats per a suplantar definitivament el de la vergonyosa conquesta, o en cas negatiu assenyalar una base constitucional definitiva.

II. — ÀREA GEOGRÀFICA I FRONTERES

Una carta política mostra la diversitat d'extensió de les nacions. En unes, hi conviuen diversos pobles resultat de la conquesta; en altres, tan sols una part de la raça, i poques, en fi, que llur àrea geogràfica correspongui als límits racials. Un tros de terra, gran o petit, no té per si sol cap importància per a servir de base constitutiva d'un agrupament polític. La terra obté valor per la gent que l'habita, i és aquesta qui estableix els límits, de manera que la figura i extensió territorial no poden constituir una base determinant de nacions.

Les fronteres han estat objecte de molta atenció per part dels polítics. Quasi tots estan conformes en què les nacions han de quedar delimitades per accidents del terreny, que ells anomenen fronteres naturals, representades per les costes, els rius i les muntanyes. No s'ha pas dit l'extensió que havia de tenir la costa, l'amplada i la llargada dels rius i l'altitud de les muntanyes, per a ésser considerades fronteres, i per consegüent cada illa, cada meitat de conca i cada vall podrien formar una nació. És clar que quan els polítics parlen de fronteres naturals, no es refereixen a les limi-

tacions que amb tanta profusió ofereix la Terra, sinó a les fites imposades per la potència guerrera de cada nació, les quals, per a ésser ben disposades han d'escaure's en aquests accidents del terreny. La frontera d'Àustria, la franco-germànica de 1871 o de 1918, com altres qualssevolles, són expressió de l'eficiència militar. Malta, que és una extensió de Sicília, pertany a Anglaterra; Còrsega, de Toscana, és francesa.

Una ullada a un arxipèlag mostra que, a desgrat de les fronteres naturals de cada illa, llurs habitants solen ésser de la mateixa raça, i que quan una illa es troba prop del continent, els seus pobladors, per regla general, són idèntics als continentals. Una divisió de les nacions pels rius importants pot ésser arbitrària. Si el Rin, per a molts francesos, constitueix la frontera entre Alemanya i França, en canvi, no té per a ells cap valor de limitació el Roine o el Sena. Cert, que algunes vegades existeixen diferències entre els habitants de banda a banda de riu. El Rin, de Basilea a Holanda, travessa un territori de braquicèfals, l'índex dels quals és més elevat a l'esquerra que a la dreta del riu (1). Però, en la conca del Sena i la del Po hi ha la mateixa gent. Cosa semblant als rius succeeix amb les muntanyes. S'accepta que els Alps o els Pireneus formen un límit natural. L'observació constata que en mants segments de cada una d'aquestes carenades, els habitants d'un i altre vessant són els mateixos. Les carenades que fan servir d'exemple, són les fronteres divisòries entre dos Estats, però mai no es considera si les carenes de l'interior dels Estats, tant o més importants orogràficament que les limítrofes, podrien ésser també una frontera. La divisió territorial és ben difícil de resoldre en les immenses planúries. La fron-

(1) M. Huck: «Estudi antropològic de les poblacions de les riberes del Rin». *L'Anthropologie*, 1918, pàg. 502.

tera letona-russa o la polaca-ucraniana, tant podrien ésser cinquanta quilòmetres ençà com cent enllà. Les planúries de l'Europa oriental són poblades per gent diversa, i és aquesta diversitat i no la naturalesa del terreny el que ha de fixar les fronteres.

En establir una frontera, els polítics no s'han recordat del poble que habitava aquell indret, sinó que han tingut present el valor estratègic. Tan poderosa és aquesta consideració militar, que algunes nacions li deuen llur existència. La nació belga resulta de l'antagonisme imperialista franco-britànic i del valor estratègic d'Anvers. Iugoeslàvia, Txeco-eslovàquia, Polònia i les modificacions de Romania són una creació estratègica dels vencedors de la guerra europea; Irlanda no és enterament lliure, per raons angleses d'ordre naval. La veritable frontera no ha de dependre ni de l'extensió del territori, ni dels accidents que presenta, ni de l'estratègia. Allà on la raça troba una altra raça, allà hi ha la frontera.

III. — LA RELIGIÓ

Les religions són numèricament inferiors a les races i als Estats. Conseqüència d'aquesta reducció, bon nombre de races professen la mateixa religió. Una mateixa religió no existeix pas çà i lla arbitràriament, sinó que cada una d'elles és mantinguda per un grup de races afins o tipus racials. A Europa, el catolicisme és general entre les races de tipus mediterrani; el protestantisme, comú al tipus nòrdic; els cismàtics es troben en les races de l'Europa oriental.

La religió ha estat al mateix temps arma defensiva i d'atac, motiu d'opressió i senyal de ressorgiment. Si la raça hebrea no ha desaparegut ho deu indubtablement a la religió. La destrucció de la cultura americana i el saqueig de llurs tresors es realitzà amb l'ex-

cusa de cristianitzar els indis; els Països Baixos no han pas oblidat els procediments de catolització emprats pels espanyols del temps de Felip II. El desenvolupament de la cultura de les races de tipus nòrdic es deu al protestantisme.

Durant molts segles l'imperialisme es serví de la religió per a actuar amb més flama. Les croades, la invasió musulmana, són fets d'aquest ordre. La religió ha obrat també garbellant les races. La Inquisició i les dragonades en són exemple a Europa. L'aliança de la religió amb l'imperialisme és connatural, puix que ella, essencialment, és imperialista. Però aquesta aliança es trenca així que l'imperialisme passa de la dinastia al capitalisme. D'ací la minva de la potència política de la religió, car amb la mudança de l'imperialisme, la religió perd el seu braç dret, que era la monarquia. Les religions europees que abans estaven pel damunt o al mateix nivell de la política, avui es troben sota d'ella, passant de cosa pública a la condició de privada. Degut a aquest canvi de condició, ha estat possible la convivència en un mateix Estat de diverses religions. A Iugoeslàvia els serbis en llur major part són ortodoxos; els croates i eslovens, catòlics; i a Bòsnia existeix gran nombre de musulmans, sense que aquesta diversitat privés d'ajuntar els iugoeslaus per a la independència del país, com a Irlanda, per a la seva llibertat, s'aplegaren germanívolament catòlics i protestants. A Armènia el sentiment nacional aplega els seus fills, malgrat ésser un dels països que contenen més religions: catòlics, ortodoxos, gregorians i protestants de diverses sectes. La guerra europea, que comprenia entre els belligerants representants de totes les principals religions, aquestes, no comptaren per res durant les hostilitats.

Una religió en activitat és un imperialisme en marxa, capaç d'aixafar tot el que s'oposi al seu pas. Passiva, la religió no té consistència per a cohesionar

tots els habitants d'un país. L'imperialisme religiós no respecta les races. En el període de l'imperialisme dinàstic, les races que renaixeren es crearen una nova religió. En divorci amb l'imperialisme polític, la religió ha perdut la condició d'ideal col·lectiu.

Una noció no pot ésser forjada en ferro fred, com tampoc constituïda per un element que pugui repulsar alguns germans, i menys encara per un caràcter que si bé podria ésser propi a un grup de nacions, no ho seria per a totes.

IV. — LA LLENGUA

Amb les llengües succeeix a la inversa de les religions: són més nombroses que els Estats. Fins a un temps molt avançat, la llengua no devia ésser coaccionada, i el fet d'haver viscut millenàriament en llibertat, en funció creadora, la més petita diversitat ètnica originà diferències lingüístiques. En la Rússia asiàtica, les llengües són tan nombroses com les seves valls. Ente les tribus que componen els 120.000 salvatges de l'illa de Formosa, refugiats a la zona muntanyosa, es parlen idiomes molt diferents (1). G. Le Bon diu que a l'Índia es parlen dues centes llengües i uns tres cents dialectes.

El senyal que un poble ha sofert llargament una conquesta assimilista, està en la grandària de l'àrea geogràfica on és parlada la mateixa llengua; de manera que com més extensió ocupa una llengua més eficient ha estat la conquesta. No obstant, la conquesta no assoleix esborrar completament el llenguatge anterior: Roma imposà el llatí, però els pobles conquistats no po-

(1) W. Müller: «Els salvatges de Formosa». Zeitschrift für Ethnologie, 1910, pàg. 228.

gueren assimilar-lo d'una manera absoluta. El gran nombre d'idiomes derivats del llatí prova que una certa part del llenguatge anterior, si no materialment, en funció, resistí la llengua imposada pel vencedor.

El conquistador utilitza la seva llengua com instrument de subjecció. Quasi tots els pobles de l'Àsia Anterior, després de la conquesta musulmana, adoptaren la llengua àrabiga o turca. El conquistador, per regla general, sols assoleix imposar per complet la seva llengua al vençut, quan per creuaments altera la puresa de la raça indígena; sense mestissatge, la substitució d'idioma és llarga i difícil. La majoria de col·lectivitats indígenes americanes han perdut la llengua pròpia perquè excepcionalment existeixen grups en puresa racial. També es perd la llengua quan el grup es troba disseminat entre una raça més poderosa, com les inclusions dels jueus a tot el món, o acantonada en petit nombre, com certes tribus americanes. Mr. John Huig Van Reusselaer, en el seu llibre «The Social Ladler», explica que les velles famílies holandeses, els avantpassats de les quals fundaren Nova York, i que durant dos segles formaven l'aristocràcia, conservaren durant set o vuit generacions la llengua del país d'origen, emprant-la en la intimitat i en el culte religiós, però la llengua holandesa fa seixanta anys que fou absolutament absorbida per l'anglès.

A aquesta llei ni el mateix conquistador n'escapa, puix que, si viu en país conquistat i en poc nombre, perd el llenguatge propi, com els normands i els francs a la Gàllia. La substitució de la llengua vernacle per la del dominador exigeix un procés secular. Fins quan l'imperialisme és assimilista i es practica en el propi Estat, les llengües del país triguen a desaparèixer. En certs pobles de França, malgrat la renúncia expressa a l'idioma vernacle, de part de la gent de lletres i de les classes un xic instruïdes, ha calgut que transcorreguessin uns tres-cents anys perquè la llen-

gua oficial avancés un centenar de quilòmetres a Flandes i a Borgonya. A les Illes Britàniques, l'anglès ha costat molt d'imposar-se. Si Irlanda ha perdut quasi per complet la seva llengua, és perquè la conquesta fou de les més brutals, i durant moltes generacions la flor de la raça es veié obligada a emigrar. En canvi, Escòcia la conserva, i encara a mitjans del segle passat, la majoria dels escriptors, segons Emerson, no usaven altra llengua que la pròpia.

A tot arreu la llengua del conquistador ha col·laborat al desordre deixant rastre del seu pas. En la Península balcànica, diu Deniker (1), es troben de quatre a sis famílies lingüístiques; en les Illes Britàniques, dues o tres. Els aderbaidjani del Càucas i de Pèrsia parlen una llengua turca, i els negres dels Estats Units l'anglès; molts indis d'Amèrica, l'espanyol; diverses tribus hongareses, el rus.

Primitivament devia existir una perfecta harmonia entre les idees i la llengua. La conquesta, en imposar una altra llengua, ha produït un mal incalculable a l'esperit, puix que trencant la facilitat entre el pensament i l'expressió, forçà la intelligència a signes nous, la història dels quals és desconeguda de la mecànica pensant, de forma que el vençut, en lloc d'expressar-se naturalment, es veu obligat a practicar-ho amb mots que són el resultat de processos de coneixement estranys en absolut a la seva intelligència.

Les llengües, tot i tenir una vida secular, són de poca durada. Les llengües fenícia i assiriana s'han perdut. La important cultura continguda en els idiomes egipcià i grec no ha pogut alliberar aquestes llengües de la mort, talment com si es tractés d'idiomes d'àrea geogràfica reduïda i de poca o nulla expressió cultural, com el frigià, lidià, xipriota, cretà i tants al-

(1) J. Deniker: «Les Races et les Peuples de la Terre», segona edició, París, 1926, pàg. 368.

tres igualment desapareguts. La base d'una nació ha d'ésser quelcom més sòlid que una llengua.

De fet, mai la llengua no ha servit d'argument per a la constitució de les nacions. La petitesa de l'àrea geogràfica de les llengües contrastava amb els somnis de grandesa imperialista. Una sola vegada, potser, la llengua ha motivat una anexió: fou la cessió generosa a França, realitzada pels prínceps protestants, influenciats per la cultura francesa, dels tres bisbats (Metz, Toul i Verdun), en els quals no es parlava germànic.

V. — LA HISTÒRIA

Alguns autors creuen que la raó d'existència de les nacions, el que les consolida i el que les justifica, és la convivència dels pobles que les componen. Aquesta vida política en comú es denomina consentiment històric. «La nació—diu Renan (1)—expressa un passat i es resumeix en un fet tangible: el consentiment, el desig clarament expressat de continuar la vida en comú.»

Els partidaris del consentiment històric no s'han pas preguntat si el nombre existent de nacions és el que realment ha d'haver-hi, o si les actuals estan definitivament formades. Enfront del problema veritable, saber en primer lloc què és una nació, i no definir-la per un signe, la majoria de tractadistes del consentiment històric passen de llarg i accepten el nombre i la qualitat de nacions, tal com estan, sense que aquesta acceptació equivalgui, però, a un reconeixement definitiu de fronteres.

El consentiment històric no resisteix la crítica més superficial. En primer lloc, ¿de quin moment s'ha de partir? Suposem ja finit el consentiment de l'Imperi

(1) Renan: «Discours et conférences», pàg. 306.

romà, el del Sacre Imperi romà-germànic i el musulmà. Concretem-nos als Estats actuals. ¿Quants anys ha de tenir un consentiment per a ésser valable? Itàlia data de 1860; l'Imperi alemany, de 1870; Iugoslàvia, de 1918; però, França d'un miler d'anys. Els Estats que s'han anat fent per conquestes successives, formats per conquistadors i conquistats, ¿poden, malgrat segles de submissió d'aquests últims, donar-se per definitivament constituïts? El consentiment històric és un argument de burgès satisfet, de la teoria de l'ordre aparent muntada en el desordre espiritual, de la quietud immediata, encara que el manteniment obstinat del silenci equivalgui a congriar una tempesta. Les nacionalitats que esperen l'ocasió favorable per a esdevenir Estats, ¿com podran constituir-se, si no posseeixen el consentiment històric?

La teoria del consentiment històric sembla feta a posta per a justificar l'existència dels Estats compostos actuals i per a legitimar les conquestes antigues o recents. Quan en algun dels pobles que integren Estats compostos s'inicia, no ja un moviment secessionista, sinó tan sols autonomista, el govern no recordant-se de la teoria del consentiment històric, empra tots els mitjans coactius per a ofegar les aspiracions alliberadores. Finlàndia, Polònia, Irlanda i els països lliures que han estat colònies, han hagut de sofrir arguments ben oposats al consentiment històric. Cal ésser de la raça de conquistadors, o desconèixer els pobles sotmesos per a expressar-se com Mr. Le Fur. La història ens mostra, diu aquest autor (1), que l'assentiment de les poblacions conquerides és quasi fatal al cap de cert temps, de vegades molt breu... Un cop adquirit aquest consentiment, segueix Mr. Le Fur, tot es troba reunit, el fet i el dret; la voluntat del poder i la de les poblacions; la qüestió és acabada; l'ane-

(1) L. le Four: «Races, Nationalités, Etats». París, 1922, pàg. 130.

xió a partir d'aquest moment constitueix un fet adquirit.

La raça vencedora dels Estats compostos ha procedit amb els pobles anexionats com l'escarceller que concedeix als reclosos tota la llibertat dintre del reglament. El reglament per als pobles vençuts consisteix a practicar el conjunt de coses que tendeixen a fer oblidar la pròpia personalitat, i aconseguit aquest estat psíquic, quan tant li faria a un poble de trobar-se emmarcat dintre un Estat blanc o negre, llavors es diu que el consentiment històric és un fet. Amnèsia no és sinònim de conformació. La pèrdua de consciència de la personalitat col·lectiva, de poble o de nació, comporta acceptar sense protesta la més baixa domesticitat i el reconeixement inclús de la bondat de l'amo.

És de tota evidència que un contracte està mancat de valor jurídic, si una o més de les persones, individuals o col·lectives, és inconscient. Els defensors del consentiment històric es veurien molt compromesos en citar exemples de nacions constituïdes per elements diferenciats, els quals en plenes llibertat i consciència haguessin contractat llur esclavitud o submissió. Adhuc així el contracte no fóra vàlid, puix, com diu Mill (1), el principi de llibertat no comporta la llibertat de renunciar a ésser lliure.

VI. — LA VOLUNTAT

Durant el traspàs de l'imperialisme dinàstic a l'imperialisme capitalista, naix la democràcia, nou valor en la política. La democràcia portarà la novetat del plebiscit en l'anexió, i en la constitució de les nacions. El plebiscit té un gran prestigi en l'individu i en la

(1) John Stuard Mill; «La llibertat», trad. francesa, pàg. 297.

collectivitat, degut a la revolució francesa i a un segle d'educació democràtica. Per a les multituds, l'exercici del sufragi equival al destronament d'un règim de privilegis, a la veritable sobirania popular. El referèndum, però, no era pas desconegut abans de la revolució francesa, quant a manifestació collectiva d'anexió. Lluís XIV, després d'ocupar sobtadament Alsàcia, féu votar els alsacians, entremig de baionetes, l'anexió de llur país a França. La democràcia voldrà, pel contrari, que l'opinió es manifesti lliurement, sense coaccions, com el plebiscit de Niça, el de la unitat italiana i els efectuats després de la guerra europea a Allenstein, Alta Silèssia, Sarre i en altres regions.

Per a un esperit educat en la democràcia, res tan convincent com el resultat del plebiscit italià precedit del manifest de Víctor Manuel, en el qual deia als pobles cridats a la unió, que ell no volia pas imposar la seva voluntat, sinó respectar la llur i que podien votar lliurement. El plebiscit fou un èxit per a la unió. Toscana votà l'anexió al Piamont per 366.000 vots contra 15.000; Emília, 426.000 contra 756; Nàpols, 1.300.000 contra 10.000; Sicília, 430.000 contra 700; Marxes i Umbria, 230.000 per 1.660; Venècia, 640.000 per 69, i Roma, 133.000 per 1.650 contraris.

El valor dels actes és complet quan es té plena consciència del que es fa. No analitzem pas el moment psicològic de la creació de l'Estat italià, ni la intervenció de la diplomàcia europea; no recordem pas que els pobles que l'integraven estaven cansats d'ésser la terra predilecta de conquesta de quasi tots els països d'Europa, i per consegüent, tot acte que conferís la impressió d'un impediment a noves invasions havia d'ésser ben rebut. Acceptem, doncs, el fet de la creació estatal italiana, com realitzat en condicions òptimes.

Però, ¿els pobles que per referèndum entren a for-

mar part d'un nou Estat, no es venen al mateix temps la llibertat? És evident, en bona doctrina democràtica, que el ciutadà pot votar avui per l'esquerra i demà per la dreta. Res no obsta a l'essència democràtica que la collectivitat utilitzi el sufragi amb la mateixa llibertat que l'individu. Des del moment que les Constituents del 89, diu Mr. Lavergne (1), posaven a mans del poble tots els poders, era fatal que el principi del sufragi universal servís de base a les relacions exteriors dels pobles, com a les relacions internes del poble i dels seus governs. La teoria de les nacionalitats, continua Mr. Lavergne, és la teoria del sufragi universal transposat a l'ordre internacional.

I, no obstant, és segur que cap dels pobles que integren un Estat per referèndum, pel mateix procediment no se'n podria deseixir. El plebiscit és un valor positiu quan és favorable als interessos de l'Estat, però no en tindria cap en cas contrari. Que un dels pobles components d'Itàlia demanés per separar-se, el Govern italià segurament que ni tan sols deixaria practicar la votació. El mateix cas traslladat a França, on donada la mentalitat imperialista regnant, el Govern respondria amb paraules semblants a les del comte d'Avenel, el qual en 1888 escrivia (2) que si Niça volgués separar-se de França s'impediria per la guerra. Vegi's, si no, com respon tot França actualment a la demanda només d'autonomia dels alsacians. L'imperialisme admet com a bona la voluntat d'addició, però la rebutja si es manifesta contràriament. En els Estats sudistes de Nord-amèrica i a Irlanda n'han fet l'experiència; Filipines, amb molt poc èxit, l'està realitzant.

Els fonaments constitucionals de les nacions tindrien molt poca solidesa si haguessin de construir-se

(1) B. Lavergne: «Le Principe des Nationalités». París, 1921, p. 11.

(2) «Revue des Deux Mondes». 1888, pàg. 827.

damunt la voluntat expressada una sola vegada. Pensant en això, potser, Renan (1) va escriure: «L'existència d'una nació és un plebiscit de cada dia.» La generació que vota, en hipotecar la llibertat de les generacions que segueixen, comet una usurpació, puix que els fets demostren que no es pot votar contra els interessos imperialistes, o de l'Estat del qual es forma part, és a dir, les generacions successives no podran votar la desintegració.

Els psicòlegs que han estudiat les multituds i el contagi mental saben el poc valor que té una manifestació d'aquesta mena, i la prova està en les contínues rectificacions del cos electoral en política interior: el que avui sembla bé, demà es troba malament; la generació actual no sol estar conforme amb la generació passada. L'home, quasi sempre, es deixa guiar pels interessos momentanis. En 1768, el Franc Comtat s'avé a l'anexió francesa, perquè els fabricants de seda cregueren que així podrien realitzar més bons negocis. En 1798 es practicà un referèndum entre els renans amb plena satisfacció de França; en 1848 fan una revolució contra Prússia; en 1870 es feien matar per Alemanya; en 1914 lluitaven igualment contra França i en 1919 s'haurien separat de l'Imperi alemany si Anglaterra, per fer la guitza a França, no hagués impedit el moviment separatista. En 1473 el Rosselló fou cedit a França, a la qual cessió Perpinyà oposà una resistència que sols vencé el setge de fam de 1475; al cap de vint anys, el Rosselló va ésser retornat a Espanya; calgué un altre setge perquè els rossellonesos tornessin a reconèixer el seu anterior Estat. La nació constituïda mitjançant la voluntat, fóra un castell en l'aire. La voluntat varia amb les circumstàncies. Una nació no pot ésser un teixir i desteixir.

(1) Renan: «Discours et conférences», pàg. 305.

La voluntat dels pobles, com la dels individus, és força mudable. Contràriament, la fixesa és la norma en les coses substancials, tant en la naturalesa com en l'enteniment i en la història. L'alzina és sempre alzina i el gat no és mai un gos. Gràcies a la fixesa dels cossos i a la regularitat de les funcions naturals, les idees han trobat on arrampinyar-se, deixant d'ésser pensaments fugaçs. La intelligència, com observa Bergson, estaria molt endarrerida si l'educació no s'hagués fet a base de sòlids. Per altra part, les coses que subsisteixen a través de les generacions són aquelles que vénen imposades per l'existència de la mateixa societat, independentment de la volició, com, per exemple, la riquesa i la moral. I, doncs, ¿com muntar damunt una base tan movable com la voluntat, la constitució de les nacions?

Però, hi ha un altre cas més greu per als partidaris de la voluntat com a base constitutiva de les nacions. No tenir voluntat. Dels pobles que passen per aquesta trista condició, què en farà la democràcia? No podran constituir-se en nació, perquè els mancarà el fet primordial, la voluntat; tampoc no podran ésser anexionats pel mateix motiu. La carència de voluntat correspon a la pèrdua o a la falta de consciència de la personalitat. Una prova de la manca de voluntat, entre dotzenes d'exemples que es podrien adduir, és el cas de Silèssia en 1740, en ésser anexionada a Prússia per Frederic II. No havien transcorregut més que setze anys, quan aquest sobirà fou atacat simultàniament per Rússia, França i Àustria. Els sillessians, diu Novicow (1), no realitzaren cap gestió per a retornar a llur antiga pàtria, Bohèmia, amb la qual vivien des del segle XII. Els casos d'inconsciència són molt nombrosos a tot arreu.

La voluntat manca de valor ètic i legal quan s'apli-

(1) Novicow: «La lutte entre les sociétés humaines», pàg. 16.

ca a un acte inconscient. El senyal que un poble té consciència d'ell mateix radica en l'amor per la llibertat. Jurídicament els actes que realitza un poble contra la seva independència són nuls.

VII. — LA RAÇA

El mot raça s'ha emprat en diversos sentits, ja sigui per a manifestar un grup d'homes del mateix color, d'una família lingüística, d'una extensió territorial gran o petita. Més endavant ja veurem que aquesta paraula té per a nosaltres una accepció força diferent de les que actualment se li atribueixen.

La raça, a causa de la vaguetat del concepte i de les variades significacions, tal com l'entenen i l'apliquen els polítics, és incapaç de poder servir de base constitutiva de les nacions. Hi ha massa diferències entre els pobles de raça blanca perquè aquests puguin formar una sola nació; són molt diverses les collectivitats compreses dintre la raça llatina o germànica; està mancada de precisió la raça americana o europea, i expressa un desig de política d'actualitat voler confondre la raça amb un Estat, que és el que es fa quan es diu raça francesa o raça italiana.

Escriptors i polítics del segle passat i del nostre temps han tractat despectivament la raça. Fustel de Coulanges creia que la noció de raça estava completament absent dels seus contemporanis (1). La idea de raça, diu Ollivier, és una idea bàrbara, exclusiva, retrògrada, que no té res de comú amb la idea ampla, sagrada, civilitzadora de la pàtria. F. Lot, en «Les derniers Carolingiens», considera la raça com una entitat metafísica perniciosa, una trista superstició, un monstre que, immutable, persisteix a través del temps.

(1) Fustel de Coulanges: «Gaule Romaine», pàg. 108.

C. Jullian (1), en adherir-se a la frase de S. Reinac, «els noms ètnics són la pesta de l'antropologia», diu que els llatins eren pla més feliços i més savis ignorant, quan es tractava de nació, el mot i el concepte de raça, no parlant més que del nom; ells deien: «nomen Latinum, nomen Romanum». R. Johanet (2) pensa que la raça històricament representa quelcom massa movable, massa successiu i massa arbitrari per a presidir la formació d'una doctrina de l'estabilitat. Finot diu que la raça és una concepció del nostre esperit, la resultant d'un pensament subjectiu que mostra tant les facultats com les debilitats del nostre raïocini (3). Polítics, historiadors, arqueòlegs i juristes educats en el racionalisme, tenen tots ells un concepte semblant de la raça. Aquest concepte ve avalat per Quatrefages, una de les més grans autoritats antropològiques del seu temps, en assegurar que «tot repartiment polític fundat en l'etnologia fóra una absurditat». (4)

Els escriptors oposats al racionalisme han manifestat un criteri, si no de reconeixement de la vàlua de la raça, almenys de certa simpatia. Comte, en exposar els elements formatrius de les nacions, tindrà la raça com l'únic element estàtic. Taine, afirmarà que una raça és indestructible i que cada poble, oprimit o no, és un instrument especial, preciós, únic en l'harmonia humana; que quan calla sentim la seva falta, però la seva nota es farà escoltar tard o d'hora, puix que és una necessitat permanent. (5)

A. Comte i H. Taine són excepcions en la mentalitat del segle passat. En el que va d'aquest segle, les nombroses obres de G. Le Bon, a partir de la popu-

(1) «L'Anthropologie», 1905, pàg. 252.

(2) R. Johanet: «Les Principes des Nationalités», pàg. 192.

(3) Jean Finot: «Le préjugé des Races», pàg. 84, quarta edició, París, 1921.

(4) «Bull. de la Soc. d'Anthrhop.», vol. VI, pàg. 183.

(5) Taine: «Hist. de la literat. anglaise», vol. I, pàgs. XXIII-XXV.

lar «Lois psychologiques de l'évolution des peuples», apareguda en 1901, han fet córrer molt el nom de raça, encara que el concepte de raça i Estat en aquest autor són inseparables. El pensament dominant, adoc-trinat en el racionalisme, serà de viva oposició a la raça. Un dels escriptors més representatius del se- gle XIX, Renan, ha escrit unes poques paraules que tradueixen fidelment el pensar de la gent, que amb les idees o amb els actes, podia utilitzar la raça com element bàsic en la constitució de les nacions. Diu Renan: «La raça, tal com nosaltres els historiadors l'entnem, és quelcom que es fa i es desfà. L'estudi de la raça és capital per al savi que s'ocupa d'història de la humanitat. La raça no té aplicació en política. La consciència instintiva que ha presidit la confecció de la carta d'Europa no ha pas tingut en compte la raça.» (1)

Pel que s'acaba de transcriure, la raça, llevat de Comte i Taine, ha estat ben desconsiderada per ho- mes eminents i per tractadistes polítics de primer rengle.

L'oposició gairebé universal contra la raça prové de la ignorància d'aquest element. Cap dels autors citats no ha estudiat la raça. Dels tres autors favora- bles, Comte, Taine i Le Bon, el primer sols tingué de la raça la intuïció de la seva virtualitat; Taine, tan explícit i fecund, no superà Comté, puix que tot el que escriví de la raça està contingut en dues o tres planes de l'obra que s'acaba de citar d'aquest autor; el concepte psicològic de raça de Le Bon és tan es- pecial, que només li permet de veure a França una sola raça. Molt natural, doncs, que la raça, per man- ca de concepte, o per ésser una idea vaga, no pugui utilitzar-se com a base de constitució de les nacions.

(1) Renan: «Discours et conférences», pàg. 296.

VIII. — LA PLURALITAT DE CARÀCTERS

Acabem de veure que els principals caràcters d'una collectivitat, àrea geogràfica, fronteres, religió, llengua, història, voluntat, raça, cada un d'ells no pot constituir la base d'una nació. Si en lloc d'un caràcter se'n prenguessin dos o tres, els fonaments serien igualment falsos. No obstant, molts tractadistes han definit la nació per un conjunt de caràcters, amb la particularitat que en la formació de les nacions no han volgut reconèixer l'element principal, la conquesta, o bé l'han considerat secundàriament, o com una acció necessària a processos de lògica política.

És convenient saber amb quins caràcters basen una nació els autors que creuen que els Estats no estan pas constituïts per la conquesta, o bé, que prescindint dels fets, exposen el caràcters que haurien de reunir.

«Una nació—diu Mancini—és una societat natural d'homes, d'unitat de territori, d'origen, de costums, de llengua, de comunitat de vida i consciència social.»

La definició de Litré és la següent: «Reunió d'homes habitant un mateix territori regit o no per un mateix govern, amb interessos comuns des de molt temps, els quals homes poden considerar-se pertanyents a la mateixa raça.»

Durkeim defineix: «Grup humà els components del qual, per raons ètniques o històriques, volen viure regits per les mateixes lleis i formar un sol Estat petit o gran.»

Ollivier: «Una nació és la universalitat d'homes que a conseqüència d'una antiga habitud acceptada, o en virtut de la seva voluntat expressa, viuen en les mateixes lleis.»

Laveleye: «La nació té la seva rel en l'amor a la

llibertat, en el culte d'un passat gloriós, en l'acord dels interessos, en la similitud de costums, d'idees i de tot el que compon la vida intel·lectual.»

Barrés (1): «Una nació és comparable als puddings de pedra que es formen sovint en les aigües vives i que s'anomenen conglomerats.»

Renan (2): «Una nació és una ànima, un principi espiritual.»

Hovelacque (3): «La nació és una raó social.»

Podríem copiar altres tantes definicions de nació, sense que ni una d'elles aportés altres elements que els ja coneguts i comentats. Per la mostra es pot veure que totes les definicions expressen el fet de la nació basat en el consentiment històric, o en la voluntat, i que en cap d'elles no hi consta el veritable factor la conquesta. És més: quasi tots els autors defugen explicar la naturalesa de la nació. Pels escriptors que creuen que la nació és un acte de voluntat, ¿com podran negar les anexions violentes de les quals ni un sol Estat compost no n'està exempt? Els partidaris del consentiment històric, gairebé tots coregen els conceptes continguts en la cèlebre conferència de Renan a la Sorbona: «Què és una nació?». Renan ha estat, potser, l'únic historiador que, sense reeixir, s'ha esforçat per a trobar, fora de l'acció de la conquesta, els caràcters essencials en virtut dels quals existirien les nacions.

L'essència d'una nació, diu Renan (4) en la citada conferència, és que tots els individus tinguin moltes coses en comú i ensem que «tots hagin oblidat també moltes coses». Subratllem nosaltres. En aquesta última frase hi ha expressada subreptíciament la conquesta i

(1) Barrés: «Escènes et doctrines du Nationalisme», vol. I, p. 20.

(2) Renan: «Discours et conférences», pàg. 306.

(3) Abel Hovelacque: «Langues, Races et Nationalités», París, 1875, pàg. 37.

(4) Renan: «Discours et conférences», pàg. 306.

el pretès consentiment històric. Oblidar! L'autor té raó. Sense l'oblit, ¿com fóra possible que s'aguantés un sol Estat compost? Sense l'oblit, la conquesta fóra infructuosa, car els pobles anexionats es revoltarien a cada moment. Per tal que els actuals Estats puguin subsistir, és indispensable que els pobles sotmesos oblidin que gaudien d'independència; que la llibertat s'ha convertit en servitud; que llur bandera és proscrita; la llengua trossejada; el dret propi reemplaçat pel dret del vencedor; la història autòctona finida en el moment de l'anexió; la mentalitat estancada, i que els centres propulsors de la intelligència, les universitats i les escoles, han deixat al marge la cultura indígena i treballen exclusivament per a la del vencedor. Cal oblidar; oblidar que s'ha perdut una guerra, en virtut de la qual s'és esclau; s'han d'oblidar totes les infàmies, les injúries, les befes, les humiliacions. Però, i si no s'oblida? Llavors és indubtable que l'essència nacionalitària de Renan s'evapora. L'oblit solament es pot demanar als pobles degradats, però els pobles als quals resta només una petita idea o sentiment de llur personalitat, ¿com és possible que oblidin? La bandera del conquistador voleia sempre damunt de llurs caps; les orelles escolten contínuament les veus de la llengua imposada; la legislació que regeix és especial o feta a mida per a l'eficàcia de la subjecció. Collectivitat o individu agrícola o industrial, la seva producció estarà supeditada a l'economia de la raça que l'ha anexionada; obrera, estarà sotmesa a un treball inestable o deficient; comerciant, haurà de doblegar-se a les directives mercantívoles convenients als conquistadors; intel·lectual, se li exigirà el canvi de mentalitat, i de creador haurà de passar a comparsa d'una altra cultura; ciutadà, no podrà elaborar les lleis i haurà d'acceptar les dictades pel conquistadors; poble, serà com si no existís o com tal coaccionat, perseguit. Cal oblidar,

diu Renan. No és pas impossible. Si la raça vençuda no pot perdre la memòria, perquè el dolor li recorda constantment la malaltia que pateix, la raça vencedora, reparant les injustícies, podrà fàcilment aconseguir que la raça sotmesa obliidi. Les convivències harmòniques socials i polítiques, no poden ni han de fundar-se en l'oblit, com pretén Renan, sinó en la justícia.

Les nacions actuals no es justifiquen d'altra manera que per la conquesta. La nació idealitzada, com la de Mancini, es troba únicament en aquells països on la raça s'ha organitzat políticament, l'Estat natural per excel·lència. Però en totes les altres classes de nació, així que es vol profunditzar les causes que les han originades, i s'estudien els elements de què consten, apareix la conquesta.

Sabem que la conquesta és de naturalesa zoològica. A hores d'ara, en què els valors humans estan molt enlairats, és vergonyós que l'organització política de les collectivitats sigui el resultat de la conquesta. Un canvi de valors, els zoològics pels humanitzats, en la constitució de les nacions, s'imposa d'irrecusable necessitat.

IX. — LA BASE CIENTÍFICA

El treball excels, la ciència, no s'ha pas aplicat a la constitució de les nacions. La ciència, que ha orientat diversos aspectes, per no dir tots els de la vida social, no ha tocat, ni d'esquitllentes, el fons del problema de l'agrupació política. El fet de no haver intervingut científicament en la constitució de les nacions obeeix, potser, a què a aquestes no els convé una base purament científica. Tal com estan constituïdes les nacions, és evident que la ciència, objectiva per naturalesa, no és aplicable a regímenes, que amb entretocs humans, vénen comandats

per la subconsciència zoològica. Perquè la nació sigui científica, precisa que la base formatriu no sigui de naturalesa subjectiva. Si es troba aquesta base, el problema constitucional de les nacions ja no serà arbitrari, subjectiu, imprevisible, és a dir, estarà desposseït d'aquell estat infantil en el qual es trobaven les diverses manifestacions del saber, abans que la ciència les disciplinés. Una bona base científica seria la cosa que hagués estat així mateix veritat en el pretèrit, ho fos en el present i tingués garanties de durada; una base fixa, d'estabilitat perenne, eterna, en el sentit que humanament es pot donar a aquest mot.

Aquesta base científica, sòlida, existeix. És la raça. La raça en tant que concepte nou; no la raça a la manera com l'entenen els polítics, juristes, historiadors i antropòlegs. Pel moment, diguem que la raça es caracteritza per una cultura pròpia.

Les races són universals per quant formen la humanitat, el mateix en la porció salvatge que en els civilitzats. Les races són eternes, puix que constitueixen la substància de la humanitat organitzada. Les races són les productores de les més altes valors humanes, de les mentalitats, i elles n'avalen la continuïtat i la repetició futura pels mateixos mecanismes que el passat ha assolit el present.

Ni un sol element humà es pot oposar a la raça; ella és superior a tots en vàlua, consistència i durada. La raça ha vist passar les religions, les llengües, les civilitzacions, la naixença i la mort dels més grans imperis. Quan una religió ja no és activa, quan una llengua sols viu per l'escriptura, religió i llenguatge són ben morts. No així la raça; passa un millenari, dos, tres o més d'absoluta passivitat, i de sobte repren la vida activa, mentre que les religions, les llengües i els imperis no rezsusciten. La raça és biològicament immortal. Perquè desaparegui cal operar la destrucció material de tots els individus que la com-

posen, o dissoldre-la en minúscules porcions en la mar d'una altra raça.

La raça, per la seva naturalesa, és científicable. Té uns límits, uns caràcters comuns, una fenomenologia pròpia. L'existència de la raça és independent dels homes que la integren i dels que li són estranys; està pel damunt de la voluntat humana. La raça és al mateix temps instintiva i social, naturalesa i humanitat; reuneix una suma pròpia de caràcters somatològics i psíquics i ella ha estat la creadora única de cultura.

La raça, doncs, és incomparablement superior a qualsevol de les bases que es podrien utilitzar per a la constitució de les nacions. La raça les depassa totes i cada una en naturalitat, duració, immutabilitat i humanització. La raça, havent estat ignorada, no ha pogut ésser objecte de cap mena de tractament que permetés desenvolupar-la. Pel contrari, ferida per les guerres, emmudida pels imperialismes, no ha disfrutat mai d'un període favorable a la seva evolució. Dotada d'una gran fortitud, resistent a totes les adversitats, ha subsistit fins avui amb prou facultats per a ésser la base d'organització dels agrupaments polítics. La raça cultivada com una ciència pot esdevenir d'una fecunditat insospitable.

Però, ¿com ha estat possible arribar fins avui, sense preocupar-se d'establir una base científica per a la formació de les nacions? La causa radica, segurament, en la impossibilitat de descobrir la naturalesa de la raça. El cert és que la raça no ha pas estat un tema d'estudi. I això per què? Caldria investigar els motius que han impedit considerar la raça en l'alta funció que li pertoca.

CAPÍTOL III

Causas que han impedit trobar la base constitutiva.

- I.—L'inconscient. Dues maneres fonamentals de pensar. Adquisició de la consciència. Predomini de l'inconscient.
- II.—El racionalisme. Les creacions humanes. Les matemàtiques i la mecànica pensant. El racionalisme en el segle XVIII. La nació pel racionalisme és un accident. La voluntat, nou valor en la política.
- III.—El romanticisme. La política en el determinisme filosòfic. La reacció contra el racionalisme. La persistència del racionalisme.
- IV.—Servitud de la intel·ligència. Caràcter conservador de la producció intel·lectual. Aparences de llibertat. Servitud de l'escriptor en tots els temps. L'imperialisme econòmic allibera alguns escriptors. La moderna servitud. Els escriptors lliures i els problemes de llibertat.
- V.—El pacifisme. El seu fracàs. És un col·laborador indirecte al nostre tema.
- VI.—Les ciències. El progrés de les ciències i l'adaptació de la mentalitat dels savis no van aparellats. L'antropologia. La psicologia. La història. El dret. El pas de l'inconscient a la consciència.

I. — L'INCONSCIENT

Quan es reflexionen les causes que han impedit el plantejament del problema de l'existència de les nacions com organismes naturals, la meditació condueix a cercar els motius en les arrels del coneixement. Aleshores es constata que l'inconscient ha tingut i té una part grandiosa, gairebé total, en la marxa de la humanitat.

En el curs de la història s'observen dos fets constants: l'home pensa amb les idees elaborades per la humanitat, o cerca les idees en la naturalesa. D'ací dues menes de pensar: el racionalisme i l'empirisme. De vegades, per una mixtificació involuntària, l'individu

comparteix ambdues classes d'idees, en forma desproporcionada. L'home, fins molt enllà de la seva vida, no es pregunta si ha de pensar en racionalista o en empirista, sinó que de jove, per tendència o per educació, es troba en un o altre camp. Els efectes que produirà en la política el pensar en una o altra manera, seran desconeguts fins que el cercle processal es tanqui o estigui a punt de finir.

El racionalisme ha durat més de dos mil anys. L'empirisme és un procés que virtualment comença. Els grecs del temps de Pitàgoras no podien suposar que les matemàtiques originessin l'imperialisme financer i la democràcia contemporània. Lluny de l'enteniment dels fundadors de les ciències naturals devia estar la idea que els estudis biològics podrien determinar una original constitució de les nacions. I el polític racionalista o empirista, poc devia donar-se compte que es trobava enrolat en un o altre ban.

Fins que els fets s'han produït, no s'arriba a tenir consciència de la vàlua de les idees. La consciència requereix història i dolor. La vida, en el moment en què es viu, pels efectes històrics, és inconscient. La inconsciència no és exclusiva del sistema orgànic vegetatiu, sinó que abraça quasi totalment la intelligència. L'acció de l'inconscient és molt albirable en els processos voluminosos i duradors.

El problema de la constitució de les nacions no s'ha plantejat perquè l'inconscient governa l'intel·lecte. És evident que l'adversitat contra una cosa desconeguda no pot existir. La raça, tal com l'entenem nosaltres, ha estat una entitat inexistent per a l'intel·lecte, i en conseqüència no podia tenir enemics. La vida és abundosa en fets que priven l'aparició d'altres fets. Les activitats de l'enteniment, com si una causa expressa les guiés, han impedit que es pogués plantejar el problema constitucional de les nacions. L'inconscient, per definició, no pot tenir partit per tal o

tal finalitat; el mateix pot actuar en un com en altre sentit. I això és el que s'observa. Per diverses causes l'inconscient ha determinat que les idees en general fossin racionalistes, obstaculitzant així de plantejar el problema de la constitució de les nacions. Per altres causes, una petita part de la ment de certs homes o una minoria d'ells ha resultat ésser empirista, i per aquest fet l'inconscient també ha treballat per a descobrir la sòlida base constitutiva de les nacions.

II. — EL RACIONALISME

El racionalisme com a teoria del coneixement, defensant l'existència de les veritats necessàries, eternes, universals i absolutes, comprèn el llarg període que va des dels grecs als nostres dies. El racionalisme (1), com a sistema filosòfic, desdenyarà les veritats empíriques i en tant que moral proclamarà la igualtat entre tots els homes. L'obcecació racionalista per l'empirisme, i la igualtat aixecada a la categoria de dogma, han estat la causa del desconeixement de la base sòlida per a formar les nacions. El procés racionalista, que fineix en tal desconeixença, s'ha desenrotllat amb rigorosa lògica. Dintre aquest procés es troben encerclades gairebé la totalitat de les idees, de la política, de la civilització, en fi. Cal visar aquest procés, àdhuc abreujadament.

És un fet incontrovertible que les creacions humanes han precedit les ciències empíriques. Les matemàtiques foren les primeres de totes les ciències. La seva característica, com el racionalisme, és l'abstracció. Matemàtiques i racionalisme són de la mateixa naturalesa; un fruit de la intelligència, de la raó pura.

(1) Veure: L. Rougier. «Les paralogismes du Rationalisme», París, 1920.

Tan entrelligats estan matemàtiques i racionalisme, que si l'enteniment creà aquelles, el racionalisme, per la seva part, es servirà de les matemàtiques per a demostrar la veritat de les seves idees. El valor absolut de les matemàtiques confereix a l'esperit la sensació de certesa, de la qual l'enteniment necessita per a avançar amb garanties veritables. Els conceptes basats en les matemàtiques seran per al racionalista el que la revelació o l'autoritat per a l'escolàstica, o el fet experimental per a l'empirisme. Racionalisme i matemàtiques, des de Pitàgoras fins a la ideologia contemporània, passant per Sòcrates, Plató, Aristòtil, estoics, neoplatònics, edat mitjana i cartesianisme, van aparellats. El racionalisme emprà les matemàtiques en totes les activitats de la intelligència: en teologia, filosofia, moral, dret, política, ciències. Sant Agustí es servirà dels nombres per a demostrar l'existència de Déu. Grandi remarcà que si addicionant dos a dos els termes consecutius d'una mateixa sèrie, s'obtenia $0+0+0+\dots$, el fet de la suma de tants de zeros igual a un número finit, oferia una demostració matemàtica de la creació del món a partir del no-res. El canemàs de l'«Ètica» de Spinoza és geomètric. Descartes, del 2 i 3 fan 5, en farà puntal de raonament en el «Discurs del Mètode». Terrasson considerarà que les matemàtiques són l'única base ferma del coneixement humà i la millor preparació per a judicar les obres de l'esperit. Els filòsofs Fontenelle, Voltaire, Condillac, Diderot, Rousseau i Alambert havien estudiat i aplicat les matemàtiques. Leibniz tindrà les matemàtiques per veritats necessàries, afegint que aquestes veritats tal com es troben en les matemàtiques pures i particularment en l'aritmètica i la geometria, han de posseir principis, la prova dels quals no depèn pas dels exemples ni del testimoni dels sentits. Condorcet proposà a la Convenció introduir el càlcul de probabilitats en els tribunals de

justícia, càlcul que «permetrà adoptar una opinió i fer-ne la base dels nostres raonaments sense vulnerar els drets de la raó. Mme. de Staël, en narrar els salons de la revolució francesa, accepta a ulls clucs el propòsit de Condorcet i es pregunta: «¿Per què no ha d'ésser possible confeccionar taules que continuïn la solució de totes les qüestions polítiques, segons la coneixença de l'estadística i els fets positius que es recullin a cada país? Per a administrar tal població es diria: cal exigir tal sacrifici de la llibertat individual, i per consegüent tals lleis i tals governs convenen a tal imperi. Per a tal riquesa i tal extensió de país, cal tal grau de força en el poder executiu i en conseqüència tal autoritat o tal tirania és la convenient... I tot això serà fundat en el càlcul de probabilitats, el qual presenta un resultat moralment infalible.» (1). Els fisiòcrates estan convençuts que les veritats econòmiques són susceptibles de demostracions matemàtiques, absolutes i universals. Totes les veritats es fonamenten en les matemàtiques, i aquestes ciències es cultiven i avancen molt, de manera, que a principis del segle XIX llur perfeccionament és tal, que «es creu poder sotmetre a l'anàlisi tots els fenòmens físics, llum, electricitat, so, calor, cristallització, elasticitat, cohesió i altres efectes de les forces moleculars. (2)

En el segle XVIII França fou el país on el racionalisme es manifestà amb major intensitat, i pel vehicle de la seva llengua, que sembla arranjada expressament per a la mentalitat racionalista, influirà pertot el món i en totes les disciplines. La filosofia, el dret i la política, la pedagogia i la literatura, tot el que pensa i es mou en el segle XVIII, tot és racionalista. Els principis filosòfics del racionalisme, en considerar

(1) G. Sorel: «Les illusions du progrès», París, 1921, pàgs. 162-164.

(2) Taine: «Les origines...», pàg. 222.

l'home, li lleven tota mena d'atributs, excepte la propietat fonamental, la d'estar dotat de raó, puix que la raó és una i entera en cada home, i per consegüent els homes són d'igual naturalesa. Aquesta creença, diu Rougier, es comuna als segles XVII i XVIII, el mateix en els teòlegs que en els enciclopedistes, cartesians i sensualistes. L'home no és tal o tal home, és senzillament un home. Un filòsof, diu Mably, ha d'estar persuadit que els homes són iguals entre ells, o, com afirma Bossuet, que mai no es pugui dir, parlant amb propietat i exactament, que un home és més home que un altre.

La igualtat entre els homes no es refereix particularment als d'un mateix país, ni als d'una època determinada. Tots els homes del món són iguals; entre els passats i els presents no hi ha cap diferència. Condorcet, en refutar Montesquieu, el qual establia lleis diverses, segons el país i clima on havien de regir, exclamarà: Una bona llei ha d'ésser bona per tots, com una proposició veritable és veritat per a tothom. Dupont de Nemurs creu que no calen més d'unes lleis per als homes de tots els climes i de tots els països. Mably no concep pas que la justícia tingui un ideal canviable i que els pobles puguin tenir diverses i inconciliables maneres de felicitat, i amb això creu merèixer l'aprovació de Plató, puix que està convençut que una bona política ha de tendir a realitzar idees de justícia en si, i les lleis racionals de l'equilibri social (1). Quan la realitat de les diferències que separen els pobles intentarà ficar-se en l'enteniment dels racionalistes, aquests l'esquivaran com un mal pensament. Rousseau, en tractar de la desigualtat entre els homes, aconsellarà de fer cas omís dels fets, per no afectar la qüestió. Davant la raó omnipotent, els fets són entrebancadors i per consegüent cal pres-

(1) D. Mornet: «La pensée française au XVIIIe siècle», pàgs. 55-114.

cindir-ne. El temps i el lloc, per al pensador racionalista, és inexistent. David Hume assegura que per a conèixer els grecs o els romans n'hi ha prou amb estudiar els anglesos o els francesos actuals. Un dels juristes més notables, Pudendorf, escriu que tota persona raonable es pot convèncer de la possibilitat que hi ha de reduir la ciència dels costums a un sistema tan ben ajustat com la geometria o la mecànica, i per tant fundat en principis certs. Els preceptes de la ideologia regnant, diu Taine, i els hàbits de l'espirit clàssic, construeixen la política en el model de les matemàtiques. Tota la política és pura abstracció. La raó, afirma Descartes, és naturalment igual en tots els homes. L'inconscient damunt del principi de la igualtat, basteix la política que eclosiona brutalment en la revolució francesa. I així com és indubtable que la democràcia ha eixit dels principis de la revolució francesa, Taine (1), seguint el fil de les idees, troba que els avantpassats de Saint-Just i Robespierre són Boileau, Descartes, Lemaitre de Sacy, Corneille, Racine, Flechier i altres. Però, Taine, amb aquests noms, potser, tan sols ha volgut denunciar els pares immediats de la revolució. Els autors citats no han pas dit més del que es troba en «La República» i en «Les Lleis» de Plató. L'Estat ideal, imaginat per la raó pura, anterior als homes que el componen, independent de la realitat, al qual han de sotmetre's tots els pobles, no és pas obra dels pensadors francesos, sinó del primitiu racionalisme, del filòsof racionalista per excel·lència: Plató.

Les diferències aparents i reals que es presenten entre els homes madurs, i que són negades pels filòsofs racionalistes, amb major motiu es consideraran inexistents en l'infant que acaba de néixer. Tots els homes naixen igual, diu Helvetius. El cervell del nen

(1) Taine: «Correspondence», vol. II, pàg. 268.

és una «taula rasa», i ell serà, pels racionalistes, allò que es gravi en la seva intelligència. El valor dels homes dependrà de la instrucció que rebin. Els homes dolents, esmentarà Rousseau, no ho són de naixença ni per creixement, sinó que la culpa recau entera a la societat. L'ideal del pedagog és enfortir la bondat natural del noi i inculcar en la seva taula rasa les veritats evidents, els principis racionalistes. Condorcet, en traçar el pla d'instrucció secundària, indica que tindrà per objecte formar homes raonables, alliberats de totes les cadenes, afranquits de tota autoritat i dels costums antics, per tal de defensar-se contra els prejudicis amb la sola força de la raó. Helvetius afegirà que l'esperit, el geni i la virtut són productes de la instrucció.

La literatura clàssica, completament abstracta, està presidida per un esperit genèric, comú, amb exclusió absoluta de particularitats en els homes i en les coses, en l'espai i en el temps. L'home és per al classicisme el que punt en geometria. Els personatges parlen i discorren amb el mateix estil, tant si són nobles com plebeus; disfruten de mentalitat igual els cultes que els bàrbars, els contemporanis i els de la més llunyana antiguitat. Voltaire comenta els personatges bíblics com si fossin contemporanis. En el teatre, Corneille i Racine discorren idènticament als espectadors, malgrat el tema sigui grec o romà, i els personatges històrics van guarnits amb indumentària versallesca. «Fins a 1760—diu Mornet—totes les grans obres no són pas obres de «sentiment», són obres «raonades» i raonables. Les «Lletres persanes» oposen la raó d'un persa a les incoherències d'un parisenc; l'«Esperit de les lleis» cerca la raó de les lleis; les «Lletres angleses» no són mai un viatge pintoresc o sentimental, sinó l'estudi de la raó anglesa.» (1). Els conceptes són

(1) D. Mornet: «La pensée française au XVIIIe siècle», pàg. 38.

expressats sense tecnicismes; el llenguatge, gairebé purgat d'adjectius, de forma que el discurs és un conjunt de generalitats, d'abstraccions, construït amb rigorisme matemàtic. La puresa del lèxic, l'estil, l'eloqüència, s'imposen en la societat cultivada del divuitè. Una paraula dissonant és motiu per a ésser despedit d'un saló, mentre que el bell parlar obre totes les portes. Els savis apartats de la literatura, es creuen, no obstant, obligats a contribuir a la perfecció del llenguatge. El matemàtic d'Alembert, diu Taine (1), publica petits tractats d'elocució; el naturalista Buffon pronuncia un discurs sobre l'estil; el legista Montesquieu compona un assaig sobre el gust; el psicòleg Condillac redacta un volum sobre l'art d'escriure.

Una filosofia tan homogènia, tan universal, tan antiga i tan certa que la intelligència és capaç de descobrir veritats superiors a les de l'experiència, no podia fixar-se en particularitats; l'hàbit classicista, la lògica imperant, els mateixos principis filosòfics ho impedièn. Si era de mal gust adjectivar un arbre, si hauria estat insuportable que es parlés en altre to que el de generalitats, ¿com era possible adonar-se de l'existència d'agrupacions naturals d'homes, susceptibles de compondre una nació?

Essent tots els homes iguals, diu Vattel, fóra una absurditat de pensar que les nacions no són també iguals. És així com pensen tots els intellectuals. Educats en les matemàtiques, els homes se'ls figuren zeros darrera l'1 genèric. Res de més natural en el segle XVIII que la idea nacionalitària no hagi aparegut. La nació es considera un fet, i els racionalistes no s'entenen pas examinant fets. Cap filòsof, cap polític no es dignà analitzar el fet nacionalitari; per als pensadors d'aquell segle, els fets no són necessaris; amb la raó n'hi ha prou per a capir qualsevol problema. Ende-

(1) Taine: «L'ancien régime», pàg. 324.

més, si algun filòsof hagués intentat apreciar la constitució de les nacions, la deducció l'hauria conduït a generalitzacions de temps i espai, i els homes, com les veritats contingudes en les matemàtiques, són i han estat sempre iguals. Si aquest filòsof, en lloc d'ésser un pur racionalista, hagués estat influït per l'empirisme, l'examen de les diverses agrupacions naturals humanes l'hauria portat, en virtut del predomini racionalista, a una confusió de diferències i l'impossibilitarien per al descobriment de la raça, a causa de trobar-se submergit en l'oceà d'abstraccions, de les quals no hauria pogut eixir, perquè l'empirisme fonamentant-se en les ciències naturals, aquestes es pot dir que no existien.

Els homes de la revolució francesa no podien tenir, com en veritat no tenien, un concepte de la nació. Per a ells la nació era sinònim de divisió política, creada per diversos accidents, i existent com una manifestació retrògrada. Essent tots els homes iguals, l'ideal hauria estat un sol govern per a tota la humanitat. La doctrina racionalista i revolucionària en fer-se acció cristallitza en la suma de vots, de «raons enteres», en la manifestació majoritària d'homes declarats lliures. Igualtat d'enteniment, igualtat de drets. Els principis revolucionaris foren engegats a la conquesta del món. En aquest medi ambient, en el domini de semblant lògica, en la pura educació racionalista, ¿com era possible entreveure l'existència de mentalitats diverses, de cultures distintes?

Un nou valor apareix en la política, valor que és també una creació humana, com el racionalisme i les matemàtiques: la voluntat dels ciutadans. Doctrinàriament, la voluntat és l'única sobirana. Sols ella, teòricament, pot fer i desfer les nacions. En la pràctica, però, es fan totes les reserves necessàries per al manteniment de l'imperialisme.

La filosofia racionalista plana encara damunt de

l'educació, de la moral, del dret i de la política contemporànies. Els segles XIX i XX han ratificat els principis de la revolució, i en matèria de constitució de nacions no s'ha avançat ni un pas. El plebiscit, més o menys formal, continua essent la manifestació voluntària per agregar-se a determinats Estats, tal com es practicà en certes localitats després de la guerra europea, per ordre de les nacions imperialistes triomfants.

La incapacitat racionalista, per bé que inconscient, en front del problema de la constitució de les nacions, no pot ésser més evident.

III. — EL ROMANTICISME

En el segle divuitè el racionalisme ho havia dit tot. Molts dels pensadors francesos tingueren la intuïció, però, que quelcom de sòlid del racionalisme s'esgotava. La reacció contra el racionalisme no s'originà a França, cosa que hauria estat veritablement estranya, essent la nació centralista i classicista per excel·lència. La renovació espiritual vingué de fora: d'Anglaterra i d'Alemanya. A Anglaterra, el pensament, a causa d'haver-se resolt el plet entre l'aristocràcia i la dinastia de diversa manera que a França, prenia altres directives. Compari's, si no, Shakespeare i Corneille; Bacon i Locke amb Descartes i Malebranche. A Alemanya l'home es delectava freqüentment de la natura, i aquest contacte l'impermeabilitzà en cert grau contra el racionalisme, tot conferint-li un sentiment nou. Aquest nou sentiment que naix d'esquena al racionalisme, és el romanticisme. La reacció contra el racionalisme no es practicà filosòficament. La reacció fou emotiva i inconscient i es produí allà on la política col·locava l'home dintre una collectivitat natural erigida en organisme polític. Tal era en el se-

gle XVIII la constitució política dels diversos Estats alemanys.

Amb el romanticisme, per la transformació de l'emo-
tiu en raó, s'inicia una nova manera de pensar. Les
idees no es cercaran en la ment, sinó en la naturalesa
i en l'ànima de les coses. En el món intel·lectual es
comença a percebre la fatiga de raonar amb raona-
ments de la raó pura. El moment psicològic que en-
gendrà el romanticisme té un cert semblant amb el
del jove, que des de l'adolescència idealitza el seu
amor impersonal, l'analitza en mil facetes i el sinte-
titza de cent maneres, però amb tot resulta incapaç
de satisfer el sentiment que l'ha determinat. El ro-
màntic portat per l'instint més que per la intelligència,
cerca en la naturalesa idees palpitants de vida, con-
ceptes amb els quals es trobi representat i confós,
com en un panteisme; fets, en fi, damunt els quals
pugui satisfer les seves necessitats mentals. El punt
de partida del romanticisme és, doncs, oposat al del
racionalisme.

El romanticisme fou acollit en els nuclis intel·lec-
tuals i en l'alta societat classicista com quelcom que
ve a desencarcar la rigidesa imposada pel discurs
matematitzat i a donar lliure joc a la contenció de
sentiments llargament reprimits. Malgrat la simpatia
general dels intel·lectes vers el romanticisme, aquest
en el camí de la intelligència avança dificultosament,
perquè l'hàbit de la mecànica pensant racionalista
s'hi oposava i perquè no tenia res per nodrir-se. El
romanticisme, com a sistema filosòfic, a penes visqué un
segle. Pel contrari, el racionalisme, vell de més de
vint segles, havia solidificat la raó amb les matemàti-
ques i elles, tan fermes, l'emparaven contra tota
mena d'atacs, mentre que el romanticisme, que
havia de viure de les ciències naturals, aquestes
encara havien de néixer. Amb tot i això, el ro-
manticisme fou l'inici de l'empirisme, el desig inexpress-

sat de la cosa que cerca l'enteniment, i per tant es pot considerar fundador de les ciències naturals, ciències basades en l'observació i l'experimentació, qualitats repudiades pels partidaris del coneixement apriorístic.

La influència del romanticisme en els intel·lectuals del segle XVIII fou ben palesa. A mitjans d'aquest segle, la majoria dels pensadors, si no comprenen la necessitat de les ciències físico-químiques i naturals, en tenen la curiositat. Els savis deserten les matemàtiques, com els vivents un terreny estèril. Diderot considera les matemàtiques una ciència esgotada «i preveu una gran revolució en les ciències» (1). La geometria, constata Duclos, que ha succeït l'erudició, comença de passar de moda. L'intel·lecte desitja noves orientacions. La majoria d'intel·lectuals s'enamoren de les ciències físico-naturals. Però el to de la societat és encara classicista. Per això molts dels membres de l'Acadèmia de Ciències de París es donen vergonya d'ésser-ne, puix que llur valor com pensadors podria perjudicar-se en l'alta societat classicista que freqüenten. Però, les ciències, malgrat la desfavorable conceptuació que mereixen de part del filòsofs racionalistes, i de la societat en general, perquè la mestressa de la intelligència era racionalista, acaben per atreure imperiosament la majoria d'intel·lectuals. Voltaire dedicà moltes hores a la ciència. Escriví «Elements de la filosofia de Newton», «Assaig sobre la naturalesa del foc» i «Memòria sobre la mesura de les forces motrius» (2). El cas de Buffon és representatiu. Aquest savi primer es dedicà a les matemàtiques, després intentà versificar, passà a seguit a les experiències físiques i acabà consagrant-se a la història natural. Els pensadors, en fer-se naturalistes, les directives de llur enteniment estan regides, no obstant, pel racio-

(1) D. Mornet: «La pensée française au XVIIIe siècle», pàg. 39.

(2) Ferd. Brunetière: «Études sur le XVIIIe siècle», pàg. 94.

nalisme. Fins a 1740, diu Mornet, s'és raonador; de 1740 a 1760, les ciències experimentals acaben llur triomf. A partir de 1762, les ànimes sensibles s'entendreixen i s'exalten (1). Quan al cap d'un segle, Comte judicava que aquests naturalistes o biologists, com diu ell, «serien naturalment menys lliurats a les aberracions dispersives i molt disposats al règim veritablement filosòfic... si una servil imitació no fes que en llurs treballs ordinaris apareguessin conceptes i hàbits essencialment propis als estudis inorgànics. No obstant, l'inevitable antagonisme, fins ací molt subaltern, contribueix útilment a contenir, encara que dèbilment, la deplorable tendència científica que resulta d'un enter ascendent dels geòmetres». (2)

El romanticisme en lloc de crear una oposició al racionalisme, com si es donés compte de la seva impotència enfront de la mentalitat regnant, s'insereix en la vella filosofia, i determina les contradiccions que es noten en gran part d'autors prerevolucionaris, el tipus dels quals és Rousseau. Aquest procés de mixtura racionalista i romàntica, continua palesament en Lluís Blanc, Pierre Leroux i George Sand, i arriba fins els nostres dies. El professor senyor Serra-Hunter ha insistit diverses vegades a fer remarcar que la ideologia actual és com un representant de la filosofia dels segles XVII i XVIII, la qual si no prefereix els mateixos temes, la sistematització és fonamentalment idèntica.

Quan el romanticisme filosòfic mor, gairebé simultàniament apareix el positivisme. Les bases de les ciències sembla que estiguin posades, però un examen aprofundit farà veure que els principis científics són encara de caràcter racionalista, «que el geòmetra parlarà de línies absolutament rectes, de plans perfectes, de cubs irreprotxables; el físic, de cossos absoluta-

(1) D. Mornet: «La pensée française au XVIIIe siècle», pàg. 214.

(2) A. Comte: «Cours de philosophie positive», vol. VI, pàg. 382.

ment rígids, o absolutament elàstics, o de gasos perfectes, i el químic, de cossos absolutament purs (1). Però, després, en confrontar les definicions fonamentades en el racionalisme, els savis encarats amb les realitats convindran que no existeix ni la línia recta absoluta, ni el pla perfecte, ni el cos absolutament rígid o elàstic, ni el gas perfecte ni els cossos absolutament purs. Hi ha, doncs, una dualitat entre la raó pura i els fets tal com els presenta la naturalesa. Però en lloc d'ajustar el pensament als fets, aquest s'aplicaria a trobar l'encaixament racionalista. «El progrés de les ciències matemàtiques—diu Lenoir (2)—, la teoria de l'energia i de Maxwell, la físico-química, la síntesi química de Berthelot, l'evolució sense finalitat de Darwin, imposen, en el segon terç del segle passat, un esforç per a subordinar el romanticisme a un ideal científic i racional.»

Les creacions humanes o pures activitats racionalistes només poden servir per elles soles. En voler-se referir a altres coses, a coses de distinta naturalesa i història, les aplicacions racionalistes no s'hi adapten. Mentre es pretengui emmarcar els principis de les ciències físico-químiques-naturals en el racionalisme, aquestes ciències oferiran una discordància entre llurs fonaments i llurs resultats. L'avançament de les ciències s'ha realitzat empenyent i apartant el racionalisme. Si, malgrat les idees abstractes, els fets s'han anat imposant, a la llarga, el progrés de l'empirisme determinarà el conreu profitós de les ciències, apartarà els savis de les abstraccions i dels valors absoluts; l'experiència substituirà la lògica, el raonament vindrà després de l'observació, i mentre els fets, que pel racionalisme mancaven de significació, per les ciències

(1) Hélène Metzger: «Les concepts scientifiques», París, 1926, pàgina 170.

(2) «La Philosophie devant la vie». Revue de Métaphysique et de Morale. Abril-maig 1927.

que es van a desenvolupar ho seran tot. Sense el romanticisme difícilment existirien les ciències tal com les coneixem; sense les ciències, impossible de formular una teoria de base natural per a la constitució de les nacions.

Veus ací com les dues maneres fonamentals de pensar, racionalisme i empirisme, en plena inconsciència, el primer ha impedit plantejar el problema, mentre l'empirisme, esgratinyant el natural de les coses, ha fet possible la descoberta de la raça.

IV. — SERVITUD DE LA INTEL·LIGÈNCIA

L'existència de qualsevol agrupació social sols és possible en virtut d'un ordre establert. Aquest ordre, que permet la vida d'una filosofia, d'una religió, d'una política, és el que exerceix la coacció envers els escriptors, per tal de mantenir la immutabilitat del regíme. Sempre que hi ha hagut una transmutació de valors, la iniciació ha partit o ha estat agradosa i protegida pels vetlladors de l'ordre.

La classe superior de la societat ha tingut a les seves mans l'ordre i la riquesa. Les activitats estranyes a la producció econòmica, entre les quals l'art, la filosofia i la ciència, és a dir, el luxe excels, han hagut de supeditar llur vida a la riquesa acumulada i a les normes grates a l'autoritat. És per això, com observa Maurras, que la literatura i totes les produccions de l'esperit han estat sempre conservadores (1), almenys — afegim nosaltres — fins arribar a l'imperialisme econòmic.

En el segle XVIII, els escriptors francesos apareixen com si fossin enterament lliures. I no és així. Els escriptors continuen servint el poder efectiu, que és

(1) Maurras: «L'Avenir de l'Intelligence», París, 1918.

la Cort. A cada saló aristocràtic distingit hi ha almenys el guarniment d'un escriptor. Els escriptors prestigiosos viuen a expenses de la noblesa. Voltaire, remarca Taine (1), se'l troba a casa de Mme. du Chatelet, i segons Brunetière era pensionat per la Cort i per la casa d'Orleans (2). Rousseau és hoste de Madame d'Epinay i de Mme. de Luxembourg, i és a més «protegit pel príncep de Ligne» (3). Barthelemy s'hostatja a casa de la duquesa de Choisel; Thomas, Marmenthol i Gibbon, a la de Mme. Necker; els enciclopedistes, a la del baró d'Hobbak, a la de Mme. Geofriu, o a la de Mlle. Espinasse. La lluíssor dels salons contrasta amb la mísera condició de molts escriptors. «¿Qui de nosaltres—diu Brunetière—no es sent encara humiliat de llegir la dedicatòria de «Cinna» al financier Montauron, o més humiliat encara de veure La Fontaine anant de palau en palau, als del Bouillon Herwart, o al de Mme. de La Sallière, a demanar un plat a taula i la protecció?» Alembert, diu el mateix autor, no se sol pas veure a Versailles, però no es triga pas, cercant una mica, a descobrir-li lligams útils de tots costats, i no parlo d'Helvetius, que és prou «conegut», i quasi de la Cort, ni de Bouffon, personatge semi-oficial (4). Els salons, diu Taine (5), són presidits per les dames, i són elles les que han construït «Els Elogis», de Fontenelle; «El filòsof ignorant i el príncep d'acció», de Voltaire; la «Lletra a Madame de Beaumont» i «El vicari savoia», de Rousseau; el «Tractat de l'home i les Èpoques de la naturalesa», de Buffon; els «Diàlegs sobre el blat», de Galiani; les «Consideracions», per d'Alembert; «La llengua i els càlculs» i «La lògica», de Condillac, i més endavant, l'«Exposició del sistema del món», de Laplace, i els

(1) Taine: «L'ancien régime», pàg. 130.

(2) Ferd. Brunetière: «Etudes sur le XVIIIe siècle», pàg. 41.

(3) Pierre Gaxotte: «La Revolution française», pàg. 72.

(4) Ferd. Brunetière: «Etudes sur le XVIIIe siècle», pàgs. 200 i 203.

(5) Taine: «L'ancien régime», pàg. 333-336.

«Discursos generals», de Bichet i de Cuvier. «La marquesa de Pompadour protegeix la publicació de l'Enciclopèdia. Malgrat la repugnància que el Rei sent per Voltaire, ella li conserva la pensió i el càrrec a la Cambra. No podent assegurar a la seva taula a la gent de lletres, la marquesa els envia a casa del seu veí, el metge reial, de Quesnai, on ella va a parlar amb Diderot, d'Alembert, Duclós, Helvetius, Turgot, Buffon i Marmentel.» (1)

Les dames volen ésser instruïdes i algunes col·laboren en temes científics, com Mme. du Chatelet amb Voltaire, concursant a l'Acadèmia de Ciències (2). Moltes segueixen els cursos de Nollet, Reamur i Buffon. És per a elles que s'han escrit manuals, resums i lliçons. I no sols són així les aristòcrates, sinó també les petites burgeses. La que havia d'ésser Mme. Roland, a vint anys, s'ha fet una educació, tot i ésser filla d'un modest gravador, i adulta pren part a un concurs de l'Acadèmia de Besançon (3). La curiositat per la ciència experimental anava parella amb la filosòfica. Mme. de Frenilly, malgrat ésser molt devota, vol l'amistat amb Voltaire; Mme. Pasquier, que té petits escrúpols religiosos, manté relacions amb Rousseau, tot i sabent que està condemnat per la Sorbona i per l'arquebisbe de París. És amb la més gran llibertat que es parla de temes transcendents a les cases de la marquesa de Castellane, madame de la Briche, mariscal de Luxemburg, comtessa de Segur, duquessa de Grammont, duquessa d'Euville i a més en tots aquells salons burgesos que són per la fortuna al nivell dels palaus aristòcrates. (4)

(1) Pierre de Nolhac: «Madame de Pompadour et la Politique», pàgs. 37 i 62.

(2) «Les aventures scientifiques de Me du Chatelet», par C. Broche. «Revue des Deux Mondes», 1 desembre 1927.

(3) «Mémoires particulières de Me Roland», París, 1929, pàg. 198.

(4) D. Mornet: «La pensée française au XVIIIe siècle», pàgs. 88, 92, i 193.

Bona part dels escriptors vuitcentistes semblen atrevits i no ho són: no fan més que servir els plats picants que la societat demana. Si una societat classicista admet escrits tractant de cosa tan desueta com les ciències, és que des de la sumptuosa residència de Mme. de Pompadour al més ínfim saló, les dames s'interessen per aquesta joguina curiosa representada per les primitives experiències de física i química. Si la literatura és llicenciosa, reflecteix senzillament els costums. Al palau de la mariscala de Richelieu, Beaumarchais llegeix el seu llibre «Les noces de Figaro», abans d'expurgar-lo, molt més verd i cru que actualment, on entre l'auditori, diu Taine (1), hi ha dos disbes i dos arquebisbes, els quals asseguren a l'autor que l'obra no conté un sol mot contrari als bons costums. L'alta societat és èticament degradada. Taine ha pogut dir amb raó que quant més llicenciós i irreligiós era un llibre, més agradava. (2)

La rància noblesa donava l'assentiment i encoratjava l'emissió i la propaganda de les idees revolucionàries; ni tan sols prenia cap precaució per tal que no transcendissin al poble. Un viatger que tornava a França després d'alguns anys d'absència, en preguntar-li quins canvis havia trobat, respongué: Una sola cosa; el que es diu pels salons es repeteix pels carrers. El que es repetia pels carrers era la doctrina de Rousseau, el «Discurs sobre la desigualtat» i el «Contracte social». (3)

Els escriptors d'aquell temps pogueren dir el que volgueren, perquè la classe de la qual depenien es convertí en glossadora i admiradora de l'obra llur. «Els cortesans, els servidors de la moda festejaven Marmon-
tel, d'Alambert, Raynal... Es preferia un mot d'elogi d'Alambert i de Diderot que el favor més assenya-

(1) Taine: «L'ancien régime», pàg. 197.

(2) Id. íd., pàg. 379.

(3) Id. íd., pàg. 413.

lat d'un príncep (1). Entre l'escriptor i la classe que el manté ha existit, per regla general, un acord perfecte. Que l'admirat sigui el mecenas o l'escriptor, això és indiferent; el fet que domina és l'acord. Alguns autors moderns han blasmat Voltaire per la declaració signada abans de partir a Prússia, en la qual s'exposa que mentre estigui en la Cort de Frederic II, no escriurà contra França, ni contra els reis, i que es portarà correctament. Aquest rei prussià no exagerava pas quan deia que sempre trobaria filòsofs que justificarien les seves accions. El fet sobresortint en la història dels escriptors és que no han estat mai lliures, ni quan s'han presentat humils, ni quan han estat aplaudits, puix que en tot temps si la classe que els manava hagués sabut escriure, hauria produït exactament llurs mateixes obres.

El segle XVIII, pel que fa referència a la condició de l'intellectual, no constitueix una excepció. Tots els segles han estat iguals. Els intellectuals grecs i romans no conegueren ni practicaren la llibertat tal com nosaltres la coneixem i l'han disfrutada els segles XIX i XX (2). En 1158, les més altes valors intellectuals d'aquell temps, els quatre professors de la Universitat de Bolonya, Bulgarus, Gozia, Jacobus i Hugo, proclamaven que la voluntat del Cèsar (l'emperador Barbarroja) era el dret, i el que plaïa a l'emperador, la llei (3). Els legistes que succeïren els doctors de Bolonya no feren altra cosa que reforçar l'usufructuari del poder, senyor feudal, burgesos de vila franca o monarca. Els monarques de l'edat mitjana, alguns dels quals ni sabien escriure, confiaven a un professional l'ofici de cronista. Els trobadors eren com marxants que de castell en castell oferien llurs

(1) Taine: «L'ancien régime», pàg. 391.

(2) Fustel de Coulanges: «La Cité Antique». Llibre III, cap. XVIII. Vegi's també «Histoire des Inst. politiques».

(3) J. Massabuau: «L'Etat contre la Nation». Llibre VII, París, 1922.

productes, elaborats segons el gust del comprador. «El defecte més gran d'aquesta literatura (la dels trobadors), diu Nicolau d'Olwer, és que fou una literatura de classe, gairebé de casta, en allò que constituïa el nervi de la seva originalitat, «el vassallatge d'amor» i els ideals de cortesia i de mesura. Tot i que molts dels seus cultivadors foren de naixença humil, la poesia trobadoresca s'adreça sempre al cercles elegants, mai no s'adreça al poble.» (1). L'imperialisme aristocràtic mantenia els literats i els artistes a condició de treballar per a l'ideal comú; podien fer prosa o vers, pintar o esculturar, satiritzar o filosofar, però amb la fidelitat a les idees i a les coses que representaven llurs senyors, talment com procedien els filòsofs grecs respecte els déus de llur ciutat i els doctors de l'Església en teologia. Dant en «La Divina Comèdia» reflecteix els sentiments religiosos de la seva època. «El Príncep», de Maquiavel, és un tractat de les idees polítiques que saturaven el medi ambient en el qual vivia l'autor.

Si algun filòsof vol treballar lliurement, ha de viure en la pobresa, com Spinoza. Però així i tot, cal anar en compte a no desviar-se del pensar general, tant en l'imperialisme aristocràtic, com en el dinàstic. Les fogueres, les presons, els exilis no han pas estat exclosos als pensadors. Resta, però, un mitjà d'escriure el que es vol: no publicar. És el que féu Leonardo da Vinci (2). Escriure el que es pensa i estampar-ho en desacord amb el règim, fou cosa desconeguda fins a l'imperialisme econòmic.

L'imperialisme financer fou engendrat per l'inconscient racial i per la força de la riquesa. La raça i la riquesa no prosperen sense la llibertat. L'escriptor era indispensable al nou imperialisme, com la Cort a l'im-

(1) L. Nicolau d'Olwer: «Revista de Catalunya», núm. 44.

(2) Péladan: «La philosophie de Leonard de Vinci», París, 1910.

perialisme dinàstic. Una sèrie de circumstàncies, i entre elles la que el poble sentís els efectes de l'imperialisme amb molta cruesa, determinaren en l'últim terç del segle XVIII, a França, un estat propici al desvetllament de la burgesia, i fatal per a l'imperialisme dinàstic. Per altra part, s'iniciaven les indústries en gran, la ciència començava d'ésser aplicada i les relacions comercials amb el nou món prenen més increment, despertant tot això els apetits mercantívol i l'afany de riquesa, la possessió de la qual permetia enlairar-se i abandonar la categoria inferior a què l'imperialisme dinàstic havia sotmès les classes directores industrials i mercantívoles. El maridatge de la classe popular, raça de vençuts, amb la burgesia, homes selectes de la raça també vençuda, era inevitable. L'intermediari d'aquesta unió fou l'escriptor. Fou ell qui donà el crit de llibertat, al qual respongué perfectament el poble, o sigui la raça conquistada. Malgrat l'aparença deslliurada de l'escriptor en aquest moment, la seva condició de servitud no variava; havia canviat tan sols d'imperialisme.

De la reunió de les dues llibertats, l'econòmica i la del poble, eixí la democràcia. El liberalisme augmentà la riquesa pública i amb ella la independització dels individus. Totes les classes socials, excepte la intel·lectual, s'han beneficiat de l'imperialisme que actualment regeix. Que es compari la condició econòmica o de benestar de l'obrer industrial, de la burgesia i dels agricultors d'un segle o de cinquanta anys enrera, i es constatarà el progrés realitzat. El tracte per als intel·lectuals ha estat ben diferent. Cinquanta anys enrera, el sou d'aquests era aproximadament cinc vegades superior al sou mínim, i Marx, en «El Capital», considerava aquest coeficient equitatiu. Però, el coeficient, en lloc de conservar-se, ha baixat a l'5 o 2. Si es pren el professor d'estudis superiors com a representació de la classe intel·lectual, s'observarà que

ultra exigir-se-li un conjunt de coneixements més extensos i profunds que al seu col·lega de mig segle enrera, se l'obliga, pel sou misèrrim que percep, a realitzar dos altres jornals més. És per això que els professors, per a viure tan sols amb modèstia, han de tenir càtedres acumulades, portar la direcció tècnica d'uns serveis en ajuntaments o altres corporacions públiques, servir empreses privades, editorials o d'altres menes, exercir particularment la professió quan els serveis d'aquesta són venals, puix que si no ho són, a vegades han d'anar a raure en oficis estranys i fins humiliants. Aquesta servitud, que sembla un càstig, és ben contrària a la naturalesa de l'intel·lectual, el qual per a crear necessita imprescindiblement l'ociositat, amb el problema econòmic resolt. No s'oblidi que tota llibertat ve del progrés, i que frenar aquest equival a allargar la vida de l'imperialisme.

El factor econòmic, com en els anteriors imperialismes, encara priva actualment. En realitat, només són lliures els intel·lectuals que disfruten de rendes pròpies. Però l'intel·lectual que no té mitjans de viure i el que es vol dedicar a les ciències, el savi que necessita un laboratori o un utillatge de valor, ha d'anar a raure al professorat oficial. L'Estat, igual que les institucions creades pel capitalisme, sols concedirà ampla llibertat en aquelles qüestions que no poden afectar directament les essències de l'imperialisme financer sota el qual vivim. Els savis podran investigar en física, química i en totes les ciències, però a condició d'anar en compte amb les conclusions de llurs treballs. El professor de lletres que expliqués un sistema filosòfic contrari a la raó d'ésser de l'Estat o del règim capitalista, no trigaria gaire a ésser expulsat del claustre. Fichte hagué d'abandonar la càtedra de lena per professar la puresa de l'idealisme pràctic. A Kant li fou refusat el permís d'escriure sobre religió. Als Estats Units encara hi ha centres oficials on

és prohibida l'ensenyança del darwinisme. El progrés de les ciències i del pensament s'ha de decantar per les vies que no alterin la doctrina de l'Estat. Els professors ho saben, però no cal que els ho recordin, puix que ells mateixos educats en principis racionalistes, vivint en una atmosfera racionalista, llurs conviccions i conveniències concorden amb les de l'Estat. La immensa majoria de professors, en servir el règim imperialista ho fan sense hipocresia. Entre ells i l'Estat la igualtat de mires és perfecta. El servilisme inconscient a l'Estat arriba fins a estrafer l'universalisme de les ciències. Comte (1), en el seu temps ja notava que els professors anglesos s'obstinaven a no ensenyar la geometria analítica i les formes i notacions purament infinitesimals perquè no eren creacions indígenes. El professorat oficial tendeix a rebutjar, i això es constata, per regla general, a tot arreu, les idees i els fets que no són nacionals i a exagerar la vàlua dels fets i de les idees del propi país.

A hores d'ara, l'imperialisme econòmic, independentment de l'Estat, té col·locat en empreses privades un nombre superior d'intel·lectuals del que serveix a l'Estat, i amb tanta o més capacitat, per la raó d'ésser millor retribuïts. D'aquest desplaçament de valors l'Estat en patirà pregonament. Els intel·lectuals al servei de les empreses privades, igual que els professors dels Estats marcadament imperialistes, tendeixen naturalment a accentuar el particularisme beneficiós de l'entitat a la qual serveixen, i així com els professors oficials anglesos avantposaven la ciència indígena a la universal, els intel·lectuals servidors de les empreses privades posen en primer lloc l'interès de l'empresa que serveixen al de la creació de riquesa. De moment, el desplaçament de capacitats envers les empreses privades i la primacia dels interessos de dites empreses

(1) Comte: «Cours de Philosophie positive», vol. VI, pàg. 231.

als de riquesa pública, constitueix per al poble un perjudici, però a la llarga aquests factors contribuiran a accelerar l'evolució de l'imperialisme econòmic i per consegüent la seva desaparició.

Els intellectuals que romanen fora del professorat oficial i d'institucions similars, no podent investigar, per causa del cost de les recerques, es troben en bona situació per a exercir la crítica, cosa molt beneficiosa, per quant ajuden a aclarir les qüestions i de vegades, de les troballes realitzades pels savis oficials en treuen conseqüències importants, les quals, per regla general, els mateixos savis que les han fetes, a causa de llur enteniment no alliberat, són incapaços d'establir. Els intellectuals emancipats trobant-se en una situació més avantatjosa que els servents de l'imperialisme econòmic respecte agilitat mental, no poden trigar gaire a veure clar el problema de la constitució de les nacions que, al capdavall, és un problema de llibertat.

L'intel·lecte, minyona de servei de tots els imperia-
lismes, tot just en aquest últim, en el financer, comença a emancipar-se. Cada imperialisme ha trobat la mort en la pròpia funció; l'imperialisme financer no n'estarà pas exceptuat. És paradoxal que els mateixos que han propugnat un imperialisme siguin també els que l'ajudin a morir. ¿No foren els aristòcrates del segle XVIII la causa de l'ensorrament de la dinastia? Els que enterraran l'imperialisme financer seran els mateixos que l'instituïren, el poble, expressió de la raça inconscient, i l'escriptor, l'inconscient de la intel·ligència, així que s'hagin fortificat en la pròpia naturalesa alliberadora.

V. — EL PACIFISME

L'inconscient major no és pas l'individual, per a la qual representació hem escollit el que menys ho semblava, l'escriptor, sinó que l'inconscient per excel·lència es troba en aquells moviments col·lectius, caracteritzats pel sentiment més que per la raó. Un d'aquests moviments més universals i constants ha estat el pacifisme, i per bé que sembla conscient, no costarà gaire demostrar que és impossible que aconseguixi el que es proposa i que, en canvi, com totes aquelles manifestacions d'humana naturalesa, amb exclusió d'instint zoològic, es troba un col·laborador per a la resolució constitucional de les nacions.

Hi ha hagut temporades que tota Europa ha desitjat vehementment la pau, sense que aquest desig, més o menys atenuat, hagi deixat mai, però, d'existir, i de comptar inclús entre els seus partidaris significats imperialistes, a gent per a la qual l'imperialisme mateix era la raó de la seva existència. Però, tots els bons desigs i les institucions creades a l'efecte han fracassat. La causa del fracàs no s'ha de cercar en la manca de voluntat dels pacifistes, sinó en el fet que la naturalesa de les nacions és contrària a la pau. La pau, donada l'actual manera d'ésser de les nacions, és impossible, puix tant se valdria pretendre que el lleó fos pare d'una ovella. Les nacions són per origen i evolució filles de l'imperialisme, de naturalesa guerrera, i per consegüent fins que s'hagi canviat llur essència, fins que l'imperialisme no desaparegui, tota acció contra la guerra serà completament ineficaç.

Per a realitzar certes aspiracions cal el mitjà, l'instrument. L'útil de la pau no és tan sols el desig. Els

grecs desitjaven volar; mancats d'aparell, el vol no s'ha realitzat fins els nostres dies.

La posició dels pacifistes és falsa. Però si la posició és insòlita, la finalitat és bona. El pacifisme no és pas idea exclusiva d'una religió determinada, d'una filosofia, d'una política ni d'una època, i menys encara significa minva d'atributs virils. Precisament, moltes vegades els capdavaners del pacifisme s'han reclutat entre els poderosos de la terra: es recordarà el paper important que el Tsar de Rússia tingué en La Haia. La situació equívoca dels pacifistes ha estat la causa principal de tots els fracassos. En el Congrés de Viena, les vuit potències signatàries declaraven que «la millor garantia de pau és la ferma voluntat de cada potència de respectar els drets dels seus veïns i la resolució de fer causa comuna contra la potència que, mancant a aquest principi, ultrapassi els límits prescrits dintre el sistema universalment sancionat». La Santa Aliança, diu Bainville (1), amb els seus Congresos periòdics per al reglament de les qüestions europees, realitzà l'esforç més seriós que s'hagi vist en el temps modern per a garantia de la pau d'Europa. La Societat de les Nacions constitueix una repetició engrandida del Congrés de Viena. Aquests dos formidables intents de pacificació no han pas assolit llur objecte. La història i els fets recents són ben demostratius. La Societat de les Nacions tindrà el mateix fi que la Santa Aliança: morirà i les guerres continuaran, puix que la guerra és a l'imperialisme el que la calor al sol, un efecte natural.

El valor del pacifisme radica en la col·laboració que haurà portat a la causa de la formació natural de les nacions, a mantenir en diversos sectors de la humanitat la idea de la possibilitat de la pau, de forma que quan s'estableixi, aquest efecte no semblarà als

(1) Bainville: «Histoire de deux peuples», pàg 244.

ulls dels qui el disfrutin una novetat sense precedents, sinó que apareixerà com el compliment d'una volició per a la qual els homes de tots temps hi hauran treballat molt. No podent la pau existir sense la transmutació constitucional de les nacions, els pacifistes hauran laborat inconscientment per a fer viable el canvi, i en lloc d'haver actuat en pro d'una finalitat, hauran obrat a favor de la causa, que un dels seus efectes serà, precisament, la pau.

VI. — LES CIÈNCIES

A hores d'ara, les ciències proporcionen, si no els suficients materials, almenys els indispensables i probablement certers per al plantejament del problema de la constitució de les nacions. La ciència experimental, l'empirisme, es caracteritza per la seva objectivitat, però al savi li és difícil d'actuar objectivament. Una preocupació l'instiga a la recerca; una idea guia les seves investigacions i en elles basa els seus propòsits. Entre la ciència empírica i el criteri del savi existeix un dualisme. Els fets científics resten allà on són i tal com són. La mentalitat del savi s'ha hagut de formar d'acord amb dos factors, l'hereditari i l'educatiu. Les idees tradicionals ofereixen una resistència poderosa a la destrucció, diu G. le Bon. La mecànica pensant constitueix un altre element conservador de primer ordre. És, per regla general, amb idees velles que els savis operen en la investigació i en les conclusions que treuen de llurs treballs. Degut a aquest antagonisme, el problema nacionalitari no s'ha plantejat, cosa que podia haver-se fet molts anys enrera.

Malgrat portar un segle de ciència experimental, la mentalitat racionalista encara predomina en tal grau, que un hom diria que els savis tan sols aprofiten els fets quan encaixen en llur manera de pensar. Cert,

que això per si sol ja és un progrés, perquè almenys per a pensar no es descarten els fets, com en temps de Rousseau. Del predomini del pensament racionalista en resulta, però, l'estroncament de diverses ciències.

L'antropologia, per exemple, fa molts anys que està aturada. La causa d'aquesta esterilitat resulta del dogmatisme de certs principis, els quals com àngels guardians, impedeixen que la ment pugui cercar en altres camps que els prèviament delimitats, els materials que la vivificarien. Inconscientment, l'antropòleg tractarà d'encabir els fets en els quadros preestablerts, i tota realitat que no s'hi vulgui encaixar serà rebutjada. Amb tal rigidesa de criteri no és possible descobrir tan sols el que es té davant, i sols així es comprèn que el veritable concepte de la raça encara no s'hagi entrellucat. Es diria que l'antropòleg no s'interessa per les particularitats susceptibles de rompre les classificacions i els principis establerts, i que tota la seva activitat es complau a atapeir de menudències les generalitats, de les quals roman esclavitzat. Les línies generals de l'antropologia són substancialment racionalistes.

La mentalitat racionalista està tan poderosament inculcada, que fins quan apareix amb plena vigoria una manifestació reflectora de naturalesa, la seva vida no és llarga, o ben prompte es mixtifica. Tal és el cas de la psicologia. Aquesta ciència, en lloc de prendre per subjecte d'estudi les collectivitats naturals, s'ha adreçat a l'individu, a l'home genèric. La psicologia anomenada colectiva és una cosa amorfa, i les titulades ètniques, com la de Fouillée (1), calquen els límits racials en les fronteres polítiques, descrivint un tipus imaginari pel qual es pretén de traduir l'esperit

(1) A. Fouillée: «Esq. psychol. des peuples européens». És un llibre d'aquesta mena.

d'un provençal, d'un bretó, d'un basc, i el de tots els diversos elements ètnics que constitueixen l'Estat francès o un altre Estat compost.

El que de bo ens ha llegat el romanticisme, principalment, ha estat el daler de penetrar en la intimitat de les coses naturals, explorant llurs profunditats. Un dels intents més seriosos ha estat el de l'escola històrica de Savigny. Però, ¿com arribar als orígens dels costums, base del dret, segons dita escola, sense tenir en compte la naturalesa particular de la collectivitat que els ha creat? Si la psicologia s'hagués enfocat, alliberada de l'enteniment racionalista, vers les collectivitats naturals, orgàniques i no polítiques, hauria arribat a investigar no sols les profunditats històriques, sinó més enllà encara. Amb el concurs de la psicologia, l'escola de Savigny no s'hauria hagut d'aturar mancada de materials enfront la invasió romana, per exemple, i hauria pogut furgar fins trobar la deu d'on ragen els primitius elements jurídics. Al costat de l'encert de Savigny, que si hagués estat convenientment desenvolupat s'hauria plantejat el problema de la constitució de les nacions, fa pena veure la pobresa intel·lectual en aquest sentit, de tot el segle passat i del present. No s'ha anat més enllà de la revolució francesa. Els historiadors o s'han concretat a narrar fets, o no han sortit de la pura lògica racionalista.

Però allà on es mostra la penúria de la matèria, és en els juristes. Un dels principals mestres de dret internacional públic de l'últim segle, diu Laverne (1), el cèlebre professor de Heidelberg, Bluntschli (1808-81), en el seu «Tractat de Dret públic general» i en «Dret internacional codificat», escrits de 1870 a 1880, no consagra un quart de pàgina a aquest principi (el de nacionalitat), que lògicament és la base essencial de

(1) B. Larvergne: «Le Principe des Nationalités», pàg. 10.

tota teoria relativa a la formació dels Estats. Al cap de vuitanta anys de la revolució francesa, aquesta incomprensió no s'explica. Els juristes posteriors a Bluntschli mostren idèntica incomprensió. Alguns anys més tard, De Marten, el conegut professor de la Universitat de Petrograd, en el seu «Tractat de Dret internacional», observa el mateix silenci respecte la teoria de les nacionalitats. L'expressió «principi de nacionalitats» no figura potser ni una sola vegada en el curs del Tractat. Un estudiant de dret en 1880, continua dient Lavergne, podia doctorar-se en quasi totes les Facultats d'Europa, excepte Itàlia, sense tenir la més vaga idea del nou principi. Actualment la situació a penes ha canviat.

L'absència dels juristes en aquesta important qüestió és, però, justificada. ¿Què van a dir d'un problema que no és de dret? El dret ve després de la implantació dels fets bàsics. La constitució de les nacions és un afer de ciències naturals. D'això, potser, els juristes n'han tingut una intuïció, puix que no es comprèn un silenci generalitzat de part dels professors de dret internacional, respecte la gènesi o fonaments de les nacions.

L'autoeliminació, pels professors de dret, de la matèria que ens ocupa, no desentona de la producció en general, que és quasi nulla. A l'acabament de la guerra europea, sortiren algunes obres tractant del principi de les nacionalitats, les quals no han servit per altra cosa que per a palesar la misèria d'idees respecte els fonaments de les nacions. Tots els llibres publicats que tracten de la constitució de les nacions tenen una cosa comuna: l'atur en el consentiment històric o en la voluntat.

Abans que les ciències fossin prou desenrotllades, no hauria estat possible d'intentar establir la raça, fonament definitiu de les nacions, encara que la intel·ligència n'hagués sentit la necessitat. Calia que un

element actiu animés el factor constitucional del problema. Per a sentir la necessitat de tractar aquest tema, era imprescindible patir, i no resignadament, el règim imperialista en la forma concreta nacionalitària. En semblant estat psíquic, l'enteniment, fill del dolor, s'interessa per un altre dolor afí i en cerca l'alliberança. És el procés de l'inconscient vers la consciència.

SEGONA PART

RACIOLOGIA

CAPÍTOL I

El concepte.

- I.—Què és la raciologia.
- II.—Les classificacions. Classificacions basades en el color de la pell, l'índex cefàlic, la mètrica i altres caràcters somàtics. La serologia racial. Insuficiència taxonòmica dels caràcters somàtics.
- III.—Les definicions. Definicions purament físiques. Reconeixement de les dificultats d'una definició.
- IV.—Un mètode ineficaz. Estancament de les classificacions morfològiques. El coneixement.
- V.—El caràcter fonamental. La mentalitat. El seu valor universal i divers. Constància. Inalterabilitat. Estats actius i passius. Desfiguracions. Independència enfront de les religions, de les llengües i de la política. Superació de tots els altres caràcters.
- VI.—Els caràcters secundaris. Condicions exigides al primer dels caràcters secundaris. Els caràcters morfològics i llurs correlacions. L'enteniment i la seva influència morfològica. Mecanismes interns en manifestació exterior. Els gestos. La definició de raça.

I. — QUÈ ÉS LA RACIOLOGIA

La ciència que s'ocupa de les races s'anomena comunament «etnologia» o «etnografia». Aquestes paraules no tenen el mateix significat en tots els països, degut, potser, a què alguns autors han fet sinònim raça i poble. L'expressió «races», diu Topinard, és una llicència emprada per l'etnologista, però és una realitat per a l'antropòleg, el qual la pren com sinònim de divisions naturals del grup humà, independentment de l'època en què s'han constituït (1). L'etnologia és, per a nosaltres, la ciència general dels pobles, segons

(1) P. Topinard: «L'Anthropologie», pàg. 9.

la seva etimologia. Deniker (1) defineix l'etnologia com ciència de les unitats somatològiques. En el vocabulari biològic manca la paraula expressa que signifiqui estudi o ciència de les races. En altra ocasió indicàvem la conveniència d'adoptar una paraula nova, «raciologia», en la qual insistim avui.

«Raciologia» és l'estudi de les races, tractant els caràcters bàsic i secundaris de les mateixes, de llur origen, conservació, adulteració, regeneració, millora i reconstitució.

El costum exigeix formar els neologismes amb radicals del grec, però el mot raça no es troba en la llengua grega ni en la llatina. La paraula grega que s'hi assembla més és «filos», però si es prenguéss per radical es tombaria en una confusió, en la qual ha caigut Em. Schmidt en crear per a l'estudi dels caràcters somàtics «filografia» i «filologia», puix aquests mots expressen al mateix temps conceptes pertinents al llenguatge i a l'antropologia. És per aquesta raó que en formar «raciologia» hem hagut de trencar amb el costum, sense haver estat, per això, els primers. Els francesos fa molts anys que crearen «burocràcia», paraula que manca de radical grec.

II. — LES CLASSIFICACIONS

El mot raça no és pas gaire vell. Topinard el trobà escrit per primera vegada en 1606, però el seu ús en les ciències data de 1750, any en què Buffon l'introduí en zoologia.

De tot temps s'han observat les diferències entre els grups components de l'espècie humana. A mesura que els coneixements han estat més nombrosos, la constatació de grups humans ha anat augmentant. Linneu,

(1) J. Deniker: «Les Races et les Peuples de la Terre», pàg. 367.

1707-1778, descrivia quatre races; Deniker, 1926, quaranta-una. El descobriment de nous subjectes i grups ha estat general en botànica i zoologia.

El caràcter primordial que ha servit als autors per a establir les divisions en l'espècie humana fou primerament el color de la pell. Tal és la classificació de Linneu en grups corresponents a quatre pellatges: americà, asiàtic, africà i europeu; la de Blumenbach, en cinc races: etiòpica o negra, malaia o obscura, mongòlica o groga, americana o roja, i caucàsica o blanca. Les classificacions de Cuvier, Geoffroy Saint-Hilaire, Huxley, Quatrefages i altres es fonamenten també en el color de la pell. Més endavant, el caràcter primordial és substituït per la forma del cabell (Haekel, Deniker), o seguint la gran divisió de Retzius, basada en el tipus cefàlic, dolicocèfal o braquicèfal, divisió que Brocca ampliarà i fixarà major nombre d'índexs. Cada una de les classificacions fonamentades en el color de la pell, en el tipus cefàlic o en la forma dels cabells anirà acompanyada de múltiples caràcters secundaris: talla, color dels ulls, forma del nas, de les orelles, de la mandíbula, etc.

Els caràcters morfològics van bé per a diferenciar grups humans de distints color, cabell i forma del cap, els quals caràcters són comuns a collectivitats que evidentment componen diverses races. Però, aquests caràcters no són utilitzables quan s'han d'aplicar a collectivitats afins. D'entre el grup de color blanc si es pren, per exemple, un holandès ros i un suec, ambdós posseeixen en comú el color de la pell i dels ulls, la forma del cabell, l'índex cefàlic, la talla i altres caràcters somàtics; cosa igual succeeix entre un sicilià i un portuguès i en moltes altres collectivitats. La morfologia no distingeix les diferències essencials que separen la collectivitat sueca de l'holandesa, la siciliana de la portuguesa.

La mètrica és encara inferior a la morfologia. Ser-

gi (1), com tants altres antropòlegs, ho ha hagut de reconèixer. I, no obstant, les races s'han establert, diu Papillault (2) mesurant el que era còmode mesurar, però en realitat la classificació del tipus encara està per fer.

Les dificultats inherents a la classificació de races, com ha demostrat Mendes Correa (3), són quasi insuperables; aquest autor proposa una selecció o simplificació de mètodes. Però, observi's que amb els elements somàtics coneguts, tot el més s'obtindrà una comoditat, no un avenç. És probable que, encara que es practiqués un acurat treball d'anatomia comparada, com proposa E. Fischer, no s'assoliria la clara distinció entre les collectivitats naturals. És cert que les investigacions de Koganei, Adachi, Nakano i Loth han provat d'una manera satisfactòria que la disposició dels múscles en les races de color no és idèntica a la de les races blanques (4). Les variacions musculars, però, es supediten a les primitives classificacions cromàtiques. El mètode morfològic apar esgotat. Sergi (5), comprenent-ho així, assenyala que la classificació veritable de races ha de fundar-se en la jerarquia somàtica o filogenètica, suposant que els caràcters com més antics més rellevants han d'ésser.

La investigació de diferències racials ha pres, afortunadament, altres directives. S'ha practicat una mena d'aplicació del fenomen de Bordet per a la diagnosi racial. Bruck, de Java, fou el primer a constatar diferències en els sèrums d'indígenes i blancs. Altres investigadors, Nutall, Wassermann, Neisser, Verzeau, Wieszeczy s'han ocupat amb més o menys èxit de la

(1) G. Sergi: «Sul valore delle misure in biologia e specialmente in craniometria». At. della Soc. italiana prog. delle Scienza. 1909.

(2) «Revue d'Anthropologie», 1918, pàg. 130.

(3) «Os problem. da an. etnol.» Rev. Fac. Letras da Porto, 1922.

(4) Vallois: «La sig. des var. muscul. dans les races hum.» Revue d'Anthropologie, 1925, núm. 1.

(5) Scientia, 1910.

qüestió. L. Hirschfeld i Me. H. Hirschfeld (1) publicaren una Memòria dels resultats obtinguts en soldats de diverses nacionalitats a Macedònia, durant la guerra europea. L'aplicació del mètode serològic a la coneixença de races es basa en el següent principi: la injecció de sang d'un animal a un altre animal de diversa espècie determina la formació d'anticossos, els quals tenen el poder d'aglutinar o d'hemolitzar la sang d'individus pertanyents a l'espècie que ha fornit el sèrum per la injecció. La propietat antigènica de la sang és comuna a totes les espècies, però no en totes les races d'una mateixa espècie. Així, els conills tenen la mateixa propietat antigènica, malgrat llurs diferències racials, però els gossos i els bous posseeixen anticossos diferents, segons la raça a què pertanyen. Les propietats aglutinants són denominades per Dungern i Hirschfeld, A i B.

Els individus naturals de diversos països, examinats per L. Hirschfeld i Me. Hirschfeld, foren sotmesos prèviament al mateix règim alimentici, excepte els indis, que eren vegetarians. El grup A és característic de les nacions europees; la majoria dels individus assoleixen l'índex de 45 per cent, excepte els italians, que no arriben sinó al 41. La disminució del grup A cap a l'Àsia és palesa en els malgatxes, que tenen el 30 per cent; els negres, el 27; els indoxinesos, el 29, i els indis, el 27. El grup B, és el contrari: els anglesos donen el 10 per cent; els francesos i italians, el 14; els austríacs, el 17-18; els servis, grecs i búlgars, el 20; malgatxes, el 28; negres, el 34; indoxinesos, el 35, i indis, el 49. Els pobles de la costa mediterrània i els russos presenten un tipus intermediari: els àrabs, el 24; els turcs, el 25; els russos i jueus, el 28.

L'índex de la raça no està influenciat per les condi-

(1) *Essai d'aplic. des méthodes serolog. aux probl. des races*. L'Anthropologie, 1918, pàg. 504.

cions del medi. Propovicin (1) ha demostrat que els jueus que porten més de quatre-cents anys en els Balcans, tenen la sang diferent de la dels altres pobles balcànics, i que els turcs de Macedònia tenen més B que els grecs de l'Àsia Menor. Per altra part, Verzear i Wieszeczký aporten que el hongaresos, els alemanys i els tzigans de la plana d'Hongria, després d'haver viscut durant segles en les mateixes condicions geogràfiques, mantenen la igualtat serològica amb llurs races parents, o sigui amb els turcs, alemanys de Heidelberg i indis.

La serologia racial, com totes les disciplines principiants, no arriba a satisfer els desigs d'obtenció taxonòmica perfecta, però és indubtable que la distinció racial serà més fecunda en els mètodes bioquímics que en els morfològics. És clar que la majoria de les xifres que ens donen Hirschfeld i Mme. Hirschfeld no tenen per a nosaltres quasi cap valor. Francesos, italians, anglesos, etc., examinats per regions donarien índexs molt diferents, puix no és possible que un anglès de Sussex sigui igual a un de Devon; un francès de Flandes, a un savoia; un piemontès a un napolità. La serologia racial, segons els treballs de Popovicin i Verzear Wieszeczký, assenyala com certa possible el caràcter immutable de les races, cosa que fóra molt important.

S'ha de reconèixer l'esforç dels homes de ciència en provar de precisar, per classificacions cada vegada més acurades, els diversos grups naturals. Les classificacions que han permès denunciar major nombre de races no signifiquen pas un límit definitiu. Altres aportacions a la ciència antropològica, mètodes nous que es poden aplicar, podrien ésser susceptibles de posar al descobert la veritable raça, és a dir, la collectivitat natural irreductible.

(1) «Rech. serol sur les races de Roumanie». Revue d'Anthropologie, 1925

III. — LES DEFINICIONS

La noció de raça, com una categoria immediatament inferior a l'espècie, ha estat diversament definida per naturalistes i antropòlegs. Una cosa, però, és comuna a moltes obres que tracten de les races, i és l'absència de la definició. Aquest fet és simptomàtic de les dificultats que comporta definir la cosa que, en realitat, els tractadistes no sabien ben bé què era. Les definicions existents pateixen, per regla general, de la confusió del definit amb les categories taxonòmiques immediates.

Quatrefages ha definit la raça amb els següents termes: col·lecció d'individus semblants, pertanyents a una mateixa espècie, havent rebut i trametent, per via de generació sexual, els caràcters d'una varietat primitiva. A aquesta definició, Topinard ja hi posava un encertat comentari: ¿com es distingirà la varietat primitiva de l'espècie? (1). La raça és una seguida d'individus, diu Geoffroy Saint-Hilaire, eixits uns dels altres i distints per caràcters esdevinguts constants. Aquests caràcters constants, quins són? En parlar de les classificacions, ja hem vist que els caràcters distintius comprenen grups molt extensos d'individus, dintre els quals grups es troben, precisament, veritables races. Sergi, en la impossibilitat, potser, de concretar la raça, fa extensiu aquest grup a espècie i a varietat, dient que «els grups humans que s'anomenen races, varietats o espècies, estan formats de caràcters propis i de caràcters comuns, els quals són immutables i indiferents a l'acció del medi exterior (2). Una de les

(1) Topinard: «L'Anthropologie», pàg. 199.

(2) «Comunicació al Congrés de Lieja». Revue anthropologique, 1921, pàg. 345.

coses que més punt han tingut els antropòlegs ha estat considerar la raça exempta de qualsevol particularitat estranya a la zoologia. M. Boule, en la seva definició de raça (1922) recalca bé la diferenciació. Diu així, Boule: «S'ha d'entendre per raça la continuïtat d'un tipus específic traduint afinitats de sang, representant un grup essencialment natural, podent no tenir i no tenint generalment res de comú amb el poble, nacionalitat, llengua, costums propis als grups purament artificials, no antropològics i no rellevant més que la història per la qual han estat produïts.»

L'antropologia, amb tot i haver descobert una pila de caràcters i augmentat considerablement el nombre de grups, no ha pogut arribar a mostrar gràficament la collectivitat natural irreductible, que és la veritable raça. Les definicions antropològiques van guarnides amb caràcters desconeguts un segle enrera, i malgrat haver-se procurat insistentment eliminar de la definició tota cosa pertinent a la política, la seva essència roman obscura. Haddon reconeix que no hi ha cap definició satisfactòria (1). Les definicions actuals, compostes exclusivament de caràcters somàtics, no aconsegueixen major claredat de concepte que la definició de Fichte, de cent anys enrera. Una raça, deia Fichte, és el conjunt d'homes que viuen en comú, a través del temps, perpetuant-se entre ells, sense adulteració.

Des dels començaments dels estudis antropològics ençà, es malda per una definició de raça, i aquesta no ix. És evident que existeix alguna causa entorpidora al desig unànim de saber en definitiva què és una raça. No n'hi ha prou de reconèixer les dificultats de la definició, ni de confessar, com Papillault i Ranke, la ignorància de la ciència. És de necessitat vèncer l'obstacle, no haver de dir més, com Ranke, «en l'estat

(1) A. C. Haddon: «Races of man and their distribution», Londres, 1910.

actual dels coneixements tots els assaigs de separar la humanitat en grups, races o varietats, tenint cada un propietats corporals que no es trobin en els altres, solament poden tenir un valor provisorí; en aquesta qüestió ningú no hi veu clar, perquè encara és impossible de veure-hi clar» (1). Si els útils de què ens servim no obeeixen les nostres volicions, després d'haver-los provat de moltes maneres, caldrà substituir-los per instruments adequats a la finalitat perseguida. El problema de la velocitat, malgrat haver creat cavalls lleugers com mai no havien existit, no satisfieia pas la societat. La mecànica produí, finalment, el motor inanimat que es desitjava. Els mitjans antropològics essent incapaços de descobrir la collectivitat homogènia natural i irreductible, la veritable raça, cal cercar en altres indrets les eines per a començar la feina nova.

IV. — UN MÈTODE INEFICAÇ

Els zoòlegs, en procedir a la classificació de grups, tingueren en compte els caràcters morfològics rellevants que posseïen els animals, i el caràcter superior o més general fou el que s'utilitzà pel relligament. Els embrancaments, les classes, ordres i gèneres, foren relativament fàcils d'establir per les marcades diferències que presentaven els caràcters damunt dels quals la classificació es basava. En arribar a les espècies, els caràcters distintius estan atenuats, i més encara en les races.

Els antropòlegs, per a la classificació dels homes, han emprat els mètodes dels zoòlegs, és a dir, tan sols han tingut en compte els caràcters morfològics. En la humanitat existeixen grups fàcilment diferenciables pels caràcters morfològics; aquests són els que han per-

(1) Werner Sombart: «Les Juifs et la vie économique», traducció francesa, pàg. 377.

mès als antropòlegs d'establir les classificacions. Però, més enllà de les classificacions establertes pels antropòlegs, s'observen agrupaments naturals que, mancats de caràcters morfològics poc aparents o de difícil distinció, no han pogut ésser determinats.

En la suposició que els homes estiguessin encara per classificar, i, sense prejudicis, s'intentés d'establir grups, el caràcter més universal i rellevant que es constataria fóra el coneixement. En els homes, el coneixement es presentarà condicionat per dos factors: quantitat i qualitat. Pel primer, constatarem que el salvatge és inferiorment intelligent a l'home blanc; la qualitat es manifestarà en totes les collectivitats: entre salvatges, per la forma dels útils que fabriquen i l'arquitectura de la cabana; entre els civilitzats, per llurs aptituds i la manera d'interpretar les qüestions.

Però, es dirà, el coneixement no és un caràcter físic, i l'antropologia, per a la formació dels grups humans, empra tan sols els caràcters morfològics, mentre que les funcions nervioses pertanyen a la fisiologia o a la psicologia. La fisiologia no està pas exclosa de l'antropologia, i, objectarem, podria servir per a un nou mètode de classificació.

L'error de mètode dels antropòlegs ha fet possible, després d'un centenar d'anys d'antropologia, que aquesta ciència es mostrés impotent per a trobar les races naturals, per haver eliminat de la classificació el coneixement força evolucionat, factor que caracteritza tots els grups humans i els separa netament de l'animalitat.

V. — EL CARÀCTER FONAMENTAL

El coneixement humà no és pas homogeni, sinó divers. En la diversitat d'enteniment radica la diferenciació entre els grups humans. A aquesta manifestació particular de l'intel·lecte l'anomenem mentalitat.

De tots els caràcters que presenta l'home ni un sol li és tan propi com la intelligència molt desenvolupada. Anàlogament, cap dels caràcters que ofereixen els grups humans no és tan assenyalat, tan sòlid i tan constant com la mentalitat. Una classificació ben feta serà aquella que s'ajusti a la realitzada per la naturalesa. El color de la pell o el tipus cefàlic són també fets naturals, però les classificacions que prenen aquests fets per caràcters fonamentals taxonòmics, estableixen al mateix temps una confusió, puix que la diversitat de grups dintre el mateix color de la pell és molt gran, i un determinat tipus cefàlic és comú a diversos pellatges. Cosa igual es podria dir de la resta de caràcters diferencials, que els antropòlegs han pres per base de classificació. La mentalitat, en canvi, està pel damunt de la diversitat de caràcters morfològics, caràcters que, per regla general, en gent de la mateixa mentalitat no solen ésser dissemblants en absolut. Els límits d'una mentalitat són allà on es troba una altra mentalitat. No hi ha en tot el món dues mentalitats iguals, i per consegüent la confusió és impossible. El valor universal i divers de la mentalitat és el que obliga a prendre-la per caràcter fonamental en la determinació de grups humans, que denominarem «races».

La mentalitat és qualitativa; la intelligència es manifesta quantitativament. La intelligència sol ésser feble en el salvatge, molt desplegada en l'home civilitzat. La quantitat és estranya al caràcter fonamental establert. La naturalesa mostra que el factor quantitatiu és indiferent a la producció. L'home prehistòric de La Quina i el de la Chapelle-aux-Saints (1) tenien idèntica capacitat craniana que la dels indis actuals de l'Argentina (2), que la dels grecs i la dels dane-

(1) H. Martin: «L'homme fossile de La Quina». Arch. de Morphologie général et expér., 1923, XV.

(2) C. Jakob: «Rev. del Mus. de la Plata», 1904.

sos (1). El que determina el progrés humà és l'estructura del cervell, l'especial manera com està arranjada la massa cerebral, i segons estigui, la seva producció serà tal o tal. En els vertebrats, la pell produeix escates, plomes, pèls, llana, pues, plaques còrnies, ungles, etc., i en cada classe de fanera, quanta varietat!, els plomatges, tan sols, hi són a milers. La constitució histològica de la pell és essencialment igual en totes les espècies, i no obstant, la producció epidèrmica no pot ésser més diversa. En el cervell succeeix una cosa per l'estil: la substància nerviosa dels homes no ha pas estat diferenciada, però la seva producció funcional és múltiple i diversa. Cada grup, o millor, cada raça, a la manera d'una espècie zoològica, es caracteritza per la seva producció intel·lectual particular, com l'erició per les pues, i l'ovella per la llana.

La universalitat d'aquest caràcter fonamental és indubitable, puix que es troba en tots els estats de civilització, fins en els més rudimentaris. Les tribus salvatges, que són races rudimentàries, cada una d'elles posseeix una mentalitat, la qual és tant més diferenciada com més pur es conserva el capital biològic. Els bàrbars d'Àsia, comparats amb els d'Àfrica, i ambdós entre ells, contenen diverses mentalitats, les quals cada una representa una raça. Entre els pobles civilitzats, ja no els allunyats geogràficament, sinó entre els veïns, es pot constatar que la mentalitat d'un piamontès no és la d'un venecià, la d'un való difereix de la d'un flamenc, i la del bavarès no és igual a la del saxó.

La mentalitat existia abans que els pobles assolissin les darreres etapes de la civilització actual, com en èpoques prehistòriques. L'antigor i la constància de la mentalitat es manifesta clarament així

(1) J. Beddoc: «La capacité crannienne». L'Anthropologie, 1903, pàg. 267.

que s'estudia o s'observa una raça determinada. Per a la raça jueva, W. Sombart (1) troba la mateixa psicologia en els jueus actuals que en els de la més llunyana antiguitat. Els caràcters psíquics essencials que Schulten (2) descriu per als íbers, són igualment aplicables avui dia. Emerson (3), a propòsit dels colonitzadors del Missuri i de l'Illinois, diu que ha trobat molts punts de contacte entre els «hoosiers», «suckers» i «badgers» de les selves americanes i els germànics descrits per Tàcit en «Els costums dels germànics». La diversitat de fabricació prehistòrica d'objectes de bronze i de coure, les variades formes de la ceràmica i de les eines de pedra corresponen a tipus diferents mentals, cosa que prova la vellúria de la mentalitat.

Els múltiples aspectes que pot revestir l'activitat d'una raça, la filosofia, la ciència, l'art, la literatura, l'economia, la vida social, totes i qualsevol de les manifestacions humanes, estan presidides per una idea capital, que és la mentalitat. Una manera especial de conrear la terra comporta igualment una literatura determinada. Dintre una mateixa raça la unitat mental aplega totes les disciplines, i ella és viva en cada una de les seves obres. La simfonia pastoral de Beethoven és dintre les teles de Rubens (4). La naturalesa d'un «pícaro» espanyol harmonitza amb la d'un místic, inquisidor, «torero» i conquistador de la mateixa raça. Sant Isidre, el sant que, mentre, dormia els àngels li llauraven la terra, patró de la capital d'Espanya, representa perfectament l'ideari dels espanyols, com Sant Abdon i Sant Sanén, patrons dels pagesos de Catalunya, que cada un feia quatre jornals diaris, tradueixen la mentalitat catalana.

(1) Werner Sombart: «Les juifs et la vie économique», tradició francesa, caps. III-XIII.

(2) A. Schulten: «Hispania». Barcelona, 1920.

(3) Emerson: Op. cit., pàg. 36.

(4) G. Dwelshauvers: «Beethoven, músic belga». «La Publicitat», 22 abril 1926.

La mentalitat un cop establerta és inalterable. El progrés aportarà nous coneixements, noves coses en el capital del saber humà. En cada una de les coses o de les coneixences que la mentalitat intervingui, no ho farà com l'altra mentalitat que ha donat a conèixer la novetat, sinó que voldrà penetrar en la cosa nova per si sola, sense anar acompanyada. És el cas de les ciències. Cada mentalitat ha interpretat els fenòmens científics segons la seva particular manera de pensar. En pintura, d'escola a escola, o si es vol, de mentalitat a mentalitat, les obres produïdes són ben diferents. Des que una raça ha cantat una cançó, o ha fet un experiment de fisiologia, totes les successives cançons, tots els experiments, les pintures, la filosofia, les ciències, tot serva el ritme inicial, que no és exclusiu del subjecte que comença, puix que aquest mateix ritme el posseeixen tots els individus de la raça, els d'ara i els d'abans. Qualsevol desviació que aparegui anirà a parar a un atzucac. Una raça, com un clima, sols permet l'existència de biologies particulars: les que li són oposades tard o d'hora desapareixen. La producció que sobreviu és la rítmica, la ben raçada, la de la pròpia mentalitat.

La mentalitat, àdhuc en els països civilitzats, no és sempre activa; té, pel contrari, períodes de repòs molt llargs. Però, això no constitueix un obstacle perquè la mentalitat sigui el caràcter fonamental de classificació de races. Tant distintiu pot ésser la qualitat positiva com la negativa. Les causes determinants de l'activitat o del silenci mental s'ignoren, però, per observacions que no són del cas esmentar ací, sembla que en dits països la política hi tindria una part molt directa. Una mentalitat activa raceja, és a dir, es recrea, i la personalitat racial s'enforteix i es delimita. Simultàniament, la part més rellevant de la mateixa s'insereix a la humanitat en forma de civilització.

La mentalitat passiva no crea. Una mentalitat passi-

va és com si no existís. Però, si ella no viu activament, les altres funcions orgàniques, sots pena de la vida, han d'actuar. Hi pot haver, doncs, i hi ha, races que viuen amb mentalitat passiva. Aquestes, si llur mentalitat és apagada, en canvi funciona, naturalment, la intelligència. La intelligència, cal remarcar, és un caràcter específic, la mentalitat un caràcter racial. La raça amb mentalitat passiva romandrà aturada en el punt on s'ha acabat la corda, o cedirà l'enteniment al servei d'una altra mentalitat. El primer cas sol ésser comú a les races que conserven la independència política; el cas segon és propi de les races sotmeses a un Estat compost assimilista. La raça independent apareixerà, i així serà en realitat letàrgica. La raça sotmesa produirà en mantes ocasions un efecte oposat. Obligada per les imposicions de la raça conquistadora o hegemònica a desplegar certa activitat i tenint paralitzada la mentalitat, no podrà donar sinó intelligència, la qual no estructurant-se per les vies marcades per la mentalitat, puix que aquesta no funciona, es plasmarà en les línies generals de la mentalitat hegemònica i la imitarà el més exactament possible. Aquest fet, vist de portes enfora, semblarà una vera activitat, però la manca de funció raçada, pròpia, la veritablement creadora no hi serà; no hi haurà més que simidisme. Mai, ni per excepció, l'home d'una raça determinada no s'assimila completament la mentalitat d'una altra raça, fins al punt de poder crear obres que puguin ésser considerades filles legítimes de la raça a la qual s'ha empassat.

Les races sotmeses, però, ofereixen un altre cas. Una raça vençuda, aparentment assimilada per la raça conquistadora, és a dir, amb oblit de llibertat, produeix a vegades individualitats tan rellevants, que forçosament es veuen obligades a manifestar-se, malgrat hagin de servir-se dels útils d'expressió de la raça vencedora o hegemònica. Quan un

home de talent de raça sotmesa arriba als cimalls intel·lectuals de la raça hegemònica, va amb les vestidures d'aquesta raça, però la substància de la seva obra, maquillada per la inconsciència, és la de la pròpia mentalitat. Montaigne, Montesquieu, Comte, Renan, Taine, fills de races sotmeses, ¿què tenen de comú amb els filòsofs de la raça hegemònica, la veritable raça francesa, amb Descartes, Malebranche, Voltaire, Turgot i Condorcet? No són pas les essències, sinó les superficialitats, les parts accessòries, el que es troba de francès en aquells escriptors; en el fons de llurs obres hi ha una base diferencial, una coneixença raçada, més o menys estafeta pel medi social i per l'educació, i que en voler manifestar-se ho ha hagut de fer amb els útils de treball que la raça hegemònica ha disposat i no amb els de la pròpia raça, amb els quals l'obra hauria estat perfecta. Les races a les quals pertanyen Montaigne, Montesquieu, Comte, Renan i Taine, quan llur mentalitat es torni activa, no serà pas amb la cultura francesa pròpiament dita que es manifestaran, sinó amb la bàsica característica d'aquests homes. Contràriament, a la França francesa, cap francès d'altra raça no ha fet escola perdurable. Montaigne i Montesquieu no han passat del respecte que es deu als grans homes, siguin d'on vulgui; la influència de Comte no ha estat gaire duradora; la de Taine, una moda efímera. En canvi, sense discontinuïtat, la cultura francesa pròpiament dita, és la que viu. Descartes representa el veritable filòsof francès, el filòsof de la raça hegemònica.

La mentalitat no està vinculada necessàriament a una llengua, una religió, uns costums i un dret, quan aquestes modalitats sociològiques tenen un origen exòtic. La mentalitat sotmesa a una religió exòtica, a una altra llengua, a uns altres costums i a un altre dret, no per això es modifica. De fet, el que sofreix alteracions no és la mentalitat, sinó les maneres socials, puix que

aquella roman impermeable a qualsevol influència estranya. És il·lusori creure que, pel fet d'acceptar els dogmes d'una religió imposada, malgrat vingui professant-se secularment, la mentalitat hi està d'acord. No ens referim pas a la hipocresia obligada que, sots pena de rigoreses sancions, havien de practicar els jueus, per exemple, alguns segles enrera, sinó al fet universal de la interpretació íntima, particular de cada raça, de la religió a la qual està adscrita. El catolicisme d'un sicilià no és igual al del bavarès; ambdós concilien per una operació subconscient, i sols per anar tirant, les doctrines rebudes, amb llur mentalitat. En aquelles religions on no hi ha hagut una mà de ferro que extirpés les heretgies—cada heretgia és l'expressió d'una mentalitat diversa—les sectes hi han estat nombroses. Comte (1) remarcava que el desglossament del cristianisme als Estats Units en algunes centenes de sectes, obeïa a l'absència d'una enèrgica autoritat espiritual. Però, el creador del positivisme no s'adonà que les autoritats espirituals valen tan sols dintre una mentalitat, que aquesta autoritat en les altres races, únicament pot imposar-se per la força. En els Estats Units la religió ha estat sempre lliure, i essent aquest país un mosaic de races, cada mentalitat escollia la que bé li semblava, per tal d'harmonitzar el sentiment religiós amb la pròpia manera d'ésser. Les races de tipus germànic, en adoptar el protestantisme, cada una d'elles procurà assimilar-lo a la respectiva mentalitat. La història de la religió d'aquestes races mostra que cada una d'elles posseïa un déu principal, com ja havia observat Tàcit. Els suavis adoraven Zio; els frisons, Forsete; els noruecs, Thor; els suecs, Freyr; els istevons, Wodan, i així per a cada una d'aquestes races. Aquests déus, remarca Chantepie de la Saussaye, i aquests cultes s'assemblaven

(1) A. Comte: «Cours de philosophie positive», vol. IV, pàg. 94.

molt. La unitat de la família ètnica, afegeix l'autor, subsisteix en la religió. (1)

En els països on per diverses causes la mentalitat no s'ha pogut donar una religió pròpia o semblant a la que hauria estat pròpia, i on no han existit doctors que poguessin cristallitzar el sentiment religiós en fórmules mentals de la raça, la religiositat s'ha mostrat en forma degradada, la qual es manifesta en supersticions. Però, quan els intellectuals entren en acció, ixen les temptatives heterodoxes. En aquest últim temps, les que hi ha hagut a França i a Itàlia representen esforços d'acomodació intel·lectual de diverses mentalitats a la religió imposada. Quan els estudis de les mentalitats es comencin, i es realitzi la història de cada una, i es descobreixin les correlacions existents entre la forma d'un pot de terrissa del neolític, una destal de bronze, una arquitectura i un sistema filosòfic, es constatarà la immutabilitat de les idees fonamentals de les races, malgrat haver adorat les formes màgiques de les caveres o de les roques a l'aire lliure, els dòlmens i menhirs, els déus dels fenicis i dels grecs, les divinitats romanes i els sants del cristianisme. De grat o per força, la majoria de les races han canviat moltes vegades de religió. En el fons del fons de l'home hi ha quelcom que ell mateix no pot disposar, indiferent als apetits immediats, de vida independent, superior a la voluntat. Aquesta cosa influenciable per la volició, invulnerable per totes les religions imposades o acceptades, igual a ella mateixa a través dels temps, de naturalesa impermutable i eterna, és la mentalitat.

Les llengües en els pobles civilitzats majoritàriament reconeixen un origen imperialista, una imposi-

(1) P. D. Chantepie de la Saussaye: «Manuel d'Histoire de religions», traducció francesa. París, 1921, pàgs. 678, 695 i 697.

ció del vencedor. Les circumstàncies obligades o voluntàries que acaben per fer desaparèixer una llengua no modifiquen la mentalitat. De moment aquesta, privada del seu òrgan d'expressió, roman inactiva, i el silenci pot durar centenars d'anys. Però, en definitiva, el que s'altera, el que s'estrafà és la llengua i no la mentalitat. La prehistòria assenyala cultures distintes en moltes regions, on actualment viuen races diferenciades; els historiadors grecs i romans descriuen pobles diferents parlant una mateixa llengua. El parentiu de llengües de cada grup, diu Zaborowski, s'explica perfectament per successos ben coneguts de la història, o que són fàcils de reconstituir; per a cada grup, hi ha una llengua mare com punt de partida, i la seva formació és deguda a l'evolució d'aquesta llengua comuna imposada per la conquesta a pobles diferents, com el llatí, o a les subdivisions consecutives a l'expansió d'un mateix poble, per immigració i conquesta, o a ambdues accions simultànies (1). Mentre el llatí és perdut, les mentalitats subsisteixen i cada una d'elles per un treball obscur va polint l'instrument d'expressió de conformitat a llur naturalesa. Hi ha races que en un espai de temps relativament curt han hagut de parlar diverses llengües. Els suïssos del Valais constitueixen una població força homogènia antropològicament, la qual cosa significa una gran puresa de raça. En un mateix cementiri, diu Pittard, i en un sol ossari, repositen els representants d'un mateix grup ètnic, oferint les mateixes característiques anatòmiques, els quals han parlat tres o quatre llengües diferents (2). Els valesans avui parlen francès, i llur mentalitat és força diferent de la mentalitat de moltes regions de França, però igual a ella mateixa malgrat les diverses etique-

(1) M. S. Zaborowski: «Les Peuples Aryens». París, 1908, pàg. 2.

(2) E. Pittard: «Les Races et l'Histoire», pàg. 62.

tes lingüístiques que ha hagut de suportar. La llengua no fa pas modificar la mentalitat; pot, sí, fer-la emmudir de moment, però a la llarga, quan s'ha apropiat l'idioma del vencedor, quan després de molts esforços aconseguix dominar-lo, la mentalitat pot reprendre el normal funcionament. El que és impossible, bo i parlant la mateixa llengua, és la substitució de la mentalitat en creació o avançament. En canvi, el simidisme en les funcions mentals secundàries pot ésser tan complet, que aparentment arriba en alguns casos a produir l'efecte d'una veritable transformació.

Pel que es refereix als costums i al dret, hauríem d'exposar raonaments anàlegs. El conquistador, en imposar una nova legislació, la raça vençuda es troba en situació parella a la imposició de la llengua. La mentalitat viva furga contínuament per a eixir a la superfície, i així que li és possible, com en la llengua, transforma els modismes, i tracta de convertir-los en cosa pròpia. El dret, essent una síntesi de coordinació de relacions socials, i la mentalitat estant present en tots els actes individuals i col·lectius, ha d'ésser forçosament raçat. I per més que l'hàbit s'hagi apropiat determinades formes d'origen exòtic, imposades pel vencedor, la raça en llibertat elimina poc a poc els cossos estranys de la seva legislació, talment com un organisme expulsa del seu cos les substàncies impròpies que per errada o imposició hi han penetrat.

La mentalitat és una. Quan per circumstàncies polítiques les races es mig parteixen i una part roman lliure i l'altra queda sotmesa a una hegemonia, no per això existeix transmutació mental. No fa gaires anys que visitaren Barcelona una representació político-intel·lectual de bascos i gallecs, els quals donaren diverses conferències. En una d'aquestes, un gallec, a l'Institut Agrícola Català, deia

que davant els problemes jurídics de la vida gallega no previstos o no tractats per la legislació espanyola, en procurar considerar-los i resoldre segons el pensar i el sentir indígena, els trobava compresos i resolts amb plena satisfacció en la jurisprudència portuguesa. Veus ací com, malgrat els segles que Galícia està incorporada a l'Estat espanyol, la mentalitat dels gallecs continua essent igual a la mentalitat portuguesa, puix, com és sabut, «Galícia i Portugal racialment són el mateix». (1)

Cap dels caràcters bàsics de distinció de races assenyalat per l'antropologia no reuneix les condicions de la mentalitat. Acabem de veure que aquest caràcter és universal perquè no existeix grup humà, excepte les poblacions mestisses, que no posseeixi la seva mentalitat, és a dir, que és universal i particular; que cada mentalitat és homogènia i diferenciada de les altres mentalitats; que les solucions de continuïtat són per manca de funcionament i no per alteració substancial; que el passat es relliga amb el present i aquest i aquell són garantia d'immutabilitat futura, això és, que la mentalitat és eterna; que ni el poder de l'imperialisme ni el propi desig no aconsegueixen alterar o destruir aquest caràcter, perquè està pel damunt de la voluntat pròpia i aliena; que és superior als dos factors socials de primer ordre, religió i llengua, els quals són incapaços de modificar-ne la seva naturalesa. És per aquestes raons i d'altres que s'exposaran en el curs de l'obra, que la mentalitat ha de figurar, com caràcter bàsic, en les classificacions racials.

(1) A. da Costa Ferreira: «A Galiza e as provincias portuguesas do Minho e Tras-os-Montes». 1913.

VI. — ELS CARÀCTERS SECUNDARIS

No n'hi ha prou que el caràcter primordial d'una raça sigui el més rellevant de tots. És necessari, en tota classificació de subjectes que evolucionen, que el caràcter immediat, veritable secundari, sigui de la mateixa naturalesa del caràcter fonamental.

Aquesta jerarquia de caràcters, o més concretament, el caràcter primordial i el primer dels secundaris, els antropòlegs no l'han pas tinguda en compte. Les classificacions que actualment prevalen, les d'Huxley, Haekel i Deniker, basades en la forma del cabell, són seguides per un caràcter secundari sense relació amb el caràcter fonamental. Aquestes classificacions consignen com caràcter secundari preferent el pellatge. Ara bé; la forma del cabell i el color de la pell no és necessàriament correlativa, com tampoc ho és la classificació de Cuvier, que posa el color de la pell per caràcter primari i l'índex cefàlic pel més important dels secundaris. En aquest punt, els antropòlegs citats han romàs inferiors a l. Geoffroy Saint-Hilaire, el qual prenia per caràcter fonamental la forma de la cara i pel primer dels caràcters secundaris la forma de les mandíbules. Forma de la cara i forma de les mandíbules són caràcters evidentment relacionats.

Nosaltres hem dit, que el caràcter bàsic racial era la mentalitat. Aquesta propietat és d'ordre funcional i per tant caldrà trobar per caràcter immediat, o primer dels caràcters secundaris, un caràcter que li sigui immediatament subordinat, és a dir, de la mateixa naturalesa. Aquest caràcter secundari, també d'ordre funcional, està compost per una sèrie de propietats corporals i psíquiques que s'anomenen gestos. Els gestos, doncs, constitueixen el primer dels caràcters se-

cundaris. Als gestos segueixen el perfil de la testa, l'índex cefàlic, les connexions dels ossos de la testa, el pellatge i l'alçada. Aquest ordre morfològic es consigna en termes generals, puix que a vegades un altre caràcter de menys importància, com la cella, pot servir, ell sol, per a diferenciar la majoria d'individus de dues races, com l'espanyola i la catalana, la primera de cella curta i l'altra de cella llarga.

Els caràcters morfològics mantenen una correlació entre ells, com també amb la modalitat funcional. Un zootècnic, Baron (1), fou qui descobrí les supeditacions formals del cos en general al perfil de la testa. El perfil convex del crani i cara del cavall comporta les orelles estretes i allargades, els ulls amigdalícs, els narius en forma de coma, els llavis prims, el mentó ovalat, el coll llarg, la creu tallant, l'espinada sortint, el costellam aplanat, l'esternó prominent, les puntes de les anques sortints, els membres llargs, la peül·la ovalada. El perfil oposat al precedent, o sigui el còncau, dóna orelles petites i gruixudes, ulls rodons i sortints, narius arrodonits, llavis grossos, mentó curt i ample, el coll curt i espès, la creu ampla, l'espinada plana, el pit amb múscles pectorals eixits, el costellam arrodonit, la gropa partida sense que la punta dels ileons sigui rellevant; les cames curtes i les peül·les amples i arrodonides. Les testes de perfil recte determinen que els citats òrgans posseeixen una forma intermitja amb les que s'acaben de descriure.

En els homes existeixen també correlacions morfològiques. En els grups humans relativament purs, Pittard ha trobat una correlació entre l'ovoide del crani i la talla: a mesura que la talla s'eleva l'índex cefàlic disminueix; els individus de forta talla són més dolicocefals que els de petita talla (2). Told (3) ha es-

(1) P. Dechambre: «Traité de Zootechnie», vol. I.

(2) E. Pittard: «L'Anthropologie», 1904, pàg. 340.

(3) Told: «L'Anthrop.», 1915, pàg. 248.

tablert una relació entre la forma dels arcs surciliars i la resta del crani. Regnault i molts altres autors han indicat també correlacions d'harmonia morfològica: la forma de teula de les ungles equival a dits llargs i afuats, per oposició a les ungles en espàtula, que correspon a dits curts i gruixuts. La dona de testa de perfil còncav—afegim nosaltres—té els pits voluminosos, aplanats, i el mugró curt i gros; en les dones de perfil convèx els pits són llargueruts i el mugró llarg i aprimat; sols la dona de perfil recte posseeix els pits esfèrics i el mugró de forma i proporcions mitjanes. Tant en l'home com en la dona, es pot observar el mateix en la part axial que apendicular notables diferències morfològiques relacionades amb el perfil del cap.

La morfologia humana, independentment de les races, manté relació amb determinades funcions d'ordre fisiològic i psíquic. Nosaltres hem observat que els homes que posseeixen la testa de perfil còncav caminen fregant-se gairebé els costats interns del taló i la punta del peu va dirigida enfora; els de perfil convèx, la punta dels peus convergeix i els genolls avancen una mica flexits. En els primers, la marxa és arran de terra; en els de perfil convèx, el peu s'enlaira molt. Els homes de testa de perfil recte caminen dirigint la punta del peu avant i la marxa no és alta ni baixa.

La forma de certs òrgans correspon a determinats estats psíquics o passionals. Tothom sap que els llavis molsuts tradueixen sensualitat, que el desenvolupament de la mandíbula inferior expressa una gran «barra», que el clatell ample sol equivaler a potència genèsica, que la boca oberta indica badoqueria i els llavis tancats, decisió o reserva. Finalment, els temperaments són correlatius a constitucions somàtiques determinades.

Cal veure, ara, si l'enteniment, en el doble aspecte

d'intelligència i mentalitat, condiciona la forma dels caràcters anatòmics. Una funció determinada en la que prenen part òrgans diversos els modifica conjuntament, i amb major raó si és un sol. Els traïos d'un carreter no són els d'un metallúrgic ni els d'un barber. La natxa grossa d'un sabater és proverbial, com ho són també les mans fines de l'home de lletres. Un estudi de més de 4.000 cadàvers, a l'Institut d'Anatomia d'Estrasburg, realitzat per W. Pfitzner (1) demostra que els cranis de subjectes procedents de classes intel·lectuals presenten comparativament als altres estaments socials una augmentació d'alçada i de diàmetres principals cranians. A Anglaterra, J. Boddoe (2) ha realitzat 526 observacions de capacitat craniana, de les quals les dues cinquenes parts en classes superiors, homes distingits per llur intelligència o llur coneixement, i arriba a la conclusió que les classes superiors tenen major capacitat i que existeix una relació entre la potència intel·lectual i el volum del cap. A Portugal, Da Costa Ferreira (3) ha estudiat 527 cranis, dels quals 23 pertanyien a homes de professions liberals, amb una índex cefàlic promig de 1629, mentre que els cranis de jornalers i propietaris que no fan servir gairebé el cervell, llur índex és respectivament de 1.570 i 1.563. A França, M. A. Constantin ha observat que els oficials d'artilleria, que han de sofrir un concurs de difícil admissió, tenen una circumferència cefàlica més gran que els oficials de Saint-Cyr. Així mateix, els joves que han hagut d'exercir diàriament la intelligència, en entrar al servei militar, tenen una circumferència cefàlica més gran de dos centímetres que els reclutes procedents de classes inferiors que no han hagut d'exer-

(1) «Zeitschrift für Morphol.», vol. II, núm. 3, i vol. IV, núm. 1. Stutgard, 1901.

(2) «L'Anthrop.», 1903, pàg. 267.

(3) «L'Anthrop.», 1904, pàg. 597.

citar-se intel·lectualment (1). El fenomen d'augmentació de l'índex cefàlic sembla general en els intel·lectuals de tot el món, i si aquests han de menester un barret més gran que les altres classes socials, això no significa pas una modificació profunda momentàniament.

Les modificacions que afecten poderosament l'organisme són les d'estructura i les de connexió. Amb tota seguretat que les connexions dels ossos de la testa dels intel·lectuals no es troba alterada. L'augmentació d'índex cefàlic dels intel·lectuals fóra comparable als efectes de certa gimnàstica funcional, que augmentés la talla i el pes dels que hi estan sotmesos, sense afectar les connexions. En els animals, els efectes d'un règim alimentici abundant són més visibles que en les persones. Però en aquells, ni els caràcters morfològics principals, ni l'estructura dels teixits no es modifica. És de pensar que cap modificació essencial d'estructura ha d'operar-se en els intel·lectuals, almenys de moment, tant en el cervell com en els ossos. En el cervell, perquè la neurona no reproduint-se, conserva impermutable la seva forma; en els ossos, perquè la més lleugera modificació formal exigeix alguns lustres. El parlar és una funció vella i contínua; el joc de la llengua contra la mandíbula havia de determinar la modificació consegüent, la qual no ha de posseir el subjecte similar a l'home, que no parli. És això precisament el que descobrí A. Walkhoff (2). En la regió anterior de la mandíbula inferior es troben tubèrculs ossis ben marcats, apreciables per talls transversals, tubèrculs que s'observen tant en els homes actuals com en els quaternaris, però no en els simis. Les modificacions produïdes per la intel·ligència, caràcter primordial específic, afecten indistintament tots els homes, de qual-

(1) «L'Anthrop.», 1918, pàg. 269.

(2) «Anatomischer Anzeigen», vol. XXIV, pàg. 129.

sevol raça que siguin, i produeixen en tots ells els mateixos resultats quantitativs.

Les races, ultra la mentalitat, tenen una fisiologia particular, anterior o conjunta a aquella. Fischer, en la seva obra, «Races i formació de races» (Iena, 1913), es queixava de la manca d'estudis comparats estàtics i dinàmics de les races humanes. Hi ha, però, algunes observacions isolades que fan pensar que en les races humanes succeiria quelcom anàleg a les races d'animals domèstics. En zootècnia, se sap que l'apetit a la fabricació i disposició de grassa és diferent en moltes races; que no totes tenen la mateixa potència digestiva; que els glòbuls de grassa de la llet tenen forma diferent en algunes races i que la producció de mantega varia considerablement. Aquestes diferències no es relliguen a diversitat d'estructura coneguda dels òrgans productius de tals diferències. No s'ha pas assenyalat diferència entre el ronyó d'un alemany i el d'un francès, mentre que la composició de l'orina és diferent, segons Berillon, de l'un a l'altre. Els òrgans hematògens són iguals en tots els homes, però el poder aglutinant dels sèrums és divers, segons les races. La màxima eficàcia d'una vacuna, i principalment de la tifoide, depèn de què sigui elaborada amb microbis procedents de la raça a la qual es vol preservar de la malaltia. Cada raça humana, diu Lavater, té una olor especial correlativa al seu quimisme particular, amb independència de la higiene. Les races tindrien, per consegüent, un medi intern distint, originat per un funcionalisme propi. Berillon pensa que l'afinitat psicològica i social és el resultat d'afinitats químiques. (1)

Els mecanismes interns tenen una expressió exterior. Estàticament, de pròpiament exterior l'individu

(1) E. Berillon: «L'ethno-chimie et la constitution chimique des races», 1916. — «La psychologie de la race Allemande», 1917.

no té més que les cèl·lules de l'epidermis, que es van morint. En ell tot és vida interna. El medi ambient representa un conjunt d'elements als quals cal acomodar-se o reaccionar. Per a un individu els altres individus són medi ambient. Les necessitats socials impliquen una comunicació constant, que l'individu tendeix a abreujar. El llenguatge no és pas l'instrument d'abreujament preferit. Ho pot ésser, i segurament ho és, en les tribus primitives d'algunes illes, que, per efecte de l'isolament, la població s'ha mantingut pura. En aquestes collectivitats, tan primitivament naturals, la llengua és la vera expressió d'estats psíquics. Però en els pobles civilitzats, on el canvi de llenguatge s'ha efectuat més d'un cop, l'idioma imposat pel conquistador, és un utillatge exòtic al qual l'individu ve obligat a ajustar les seves necessitats de relació a uns signes bons i fets, i deixa d'ésser l'expressió resultant de processos evolutius propis, com en el cas del primitiu i únic llenguatge. La llengua és, en certa manera, una collecció de figures semi-mortes que recobren la vida per l'alè, el to i el gest. Quasi val tant la manera de dir les coses, com les paraules que s'han emprat. És el to qui governa la frase, no la frase el to. Els bons actors—i d'això mantes vegades s'ha fet la prova—es fan aplaudir del públic en aquells passatges que volen, malgrat que la idea i les paraules siguin anodines, servint-se, naturalment, dels gestos i de les modulacions. Quan aquests abreujaments harmònics, aquesta fisonomia espiritual es materialitza en les diverses formes d'art, l'obra reïx tant millor com amb més simplicitat i més genuïnament s'expressa l'artista.

La composició literària en vers o en prosa val pel ritme, és a dir, les paraules estan col·locades de tal faisó i tan ben acomodades al sentiment raçat, que sense necessitat de conceptuar-les, no més passant-hi els ulls, es percep el to i el gest. El secret de l'èxit

de la música radica, potser, en ésser tota ella abreu-jament expressiu, gestos, en fi, i la bellesa de les arts plàstiques, sense oblidar l'arquitectura, és deguda primer a les correlacions entre els elements del motiu principal, i entre aquest i els altres després. El rostre pintat o esculturat es valora pel gest, per la força expressiva, per la quantitat d'idees que més resumidament són expressades. La primera qualitat artística d'un edifici és l'harmonia entre els elements que el componen, i en segon terme, el medi ambient on ha estat construït: clima, orientació, ciutat o poble, plaça o carrer, tradició, finalitat del mateix, etc. L'expressió personal, o la que es refereix a les diverses activitats humanes és qualitat, i per consegüent mentalitat. No és la quantitat de paraules el que convenç i el que commou, sinó la intensitat expressiva; com tampoc no és l'abundància d'idees o la intelligència poderosa el que més penetra a l'ànima, sinó la paraula emotiva, la idea clara i senzilla. La major compenetració psíquica s'assoleix en l'enamorament; els grans amors són parcs en paraules.

Els gestos—per aquest mot s'ha d'entendre tota mena d'expressió corpòria amb exclusió de la paraula, però sí el to—són l'expressió de la vida interna de l'individu que es manifesta a l'exterior. La vida social de les races és tan vella com elles mateixes. Cada raça té, en virtut de la vida de relació no interrompuda, una modalitat gesticular pròpia, reflex de la seva mentalitat.

Els òrgans principals d'expressió radiquen en la cara i en les mans. Però els gestos no afectaran pas els ossos, i menys els de la mandíbula superior, per estar privats de moviment, i per això poc susceptibles d'alterarse. Les modificacions es circumscriuran, en els teixits tous, als òrgans dotats de mobilitat, òrgans que són capaços de produir aquesta síntesi de mecanismes, que denominem fisonomia. Però aques-

tes modificacions no han arribat encara a estructurar-se a causa de la varietat d'expressions que amb tan pocs òrgans ha de produir la fisonomia. La fisonomia no és sols quietud, sinó també dinàmica. D'ací la dificultat de copiar el retrat de les cares riques d'expressió. La plasticitat dels òrgans tous de la cara en relació al seu significat fisiològic, està per estudiar. El nas és un dels òrgans més importants de la cara. Virchow (1) estudià aquest òrgan en tres alemanys, tres xinesos, dos esquimals i tres negres del Congo, sense que d'aquest estudi comparat en pogués treure cap conclusió. La fisonomia, més que plàstica, és joc funcional. La forma dels òrgans de la cara no determina modificacions particulars dels ossos. En canvi, es pot deduir molt aproximativament l'amplada i volum dels teixits tous de l'os d'una cama basant-se en les particularitats de l'os que els serveix de suport. Però, és impossible de determinar la forma concreta dels muscles corresponents als ossos de la cara. Un experiment d'aquesta mena es féu a Alemanya, aplicat a antropologia criminal. A un home que havia d'ésser penjat se li emmotllà la testa. Després d'executat es dissecà i s'encarregà la reconstitució a dos artistes separadament. El resultat, diu H. V. Eggeling (2), fou desconcertant.

La mentalitat és funció; una funció, però, que no té prou força per a petjar els òrgans durs del cos, ni prou potència per a modelar hereditàriament els teixits tous. Però, el que la mentalitat determina, el que fixa i transmet, és l'expressió en general, els gestos. Els gestos d'un bretó són diferents dels gestos del bavarès, del frisó i del sicilià. Cada raça té una gesticulació pròpia.

Aquesta observació, científicament, és vella. Com-

(1) Hans Virchow: «Zeitschrift für Ethnologie», 1911, pàg. 402.

(2) «Arch. für Anthrop.», 1913.

te, en una nota, diu: «Gall ha constatat que el sistema habitual de gestos ofereix un índex més racional i menys equívoc que l'estat passiu de la fisonomia pròpiament dita. La llei enginyosa i molt plausible que ell ha proposat sobre la direcció general de la mímica, de conformitat a la preponderància de tal o tal òrgan cerebral, em sembla constituir una inspiració encertada, susceptible ulteriorment d'una veritable utilitat científica, a condició que sigui convenientment aplicada.» (1). Això, és natural; la cara en estat passiu és la mort; el que la valora és la vida, però la vida concreta, individualitzada. En el temps de Comte, l'observació de Gall no podia aplicar-se més que a l'individu, puix que l'estudi de les races encara no existia. El mèrit de Comte és el de tenir la idea que la fisonomia, els gestos, poguessin esdevenir «una veritable utilitat científica». Fa poc temps, l'alemany O. Spengler, en la seva obra «Le Déclin de l'Occident», ha indicat la valor que tenien els gestos en oposició a l'estàtica de l'organisme. Els òrgans de la membrana germinativa externa, argumenta Spengler, són els que predominantment contenen l'energia d'expressió racial; no són els ulls, per llur color i llur forma, sinó la mirada, l'expressió del rostre; la boca, pel fet del costum d'enraonar, és l'expressió de la intel·ligència; de manera que no és el crani, sinó la cara amb les línies formades per la carn, el que representa la part no vegetativa de la vida. Spengler va encara més enllà: atribueix als gestos una importància superior a tots els caràcters distintius racials, puix que més avall afegeix: «En realitat, l'expressió racial d'una testa humana és compatible amb qualsevol forma de crani; el que és fonamental no són els ossos, sinó la carn, la mirada, el gest i els moviments.

La raça és convenient distingir-la en les generacions

(1) Comte: «Cours de philosophie positive», vol. III, pàg. 585, nota.

actuals i en les pretèrites. La certesa de la continuïtat biològica homogènia en el passat tan sols la pot donar la mentalitat feta obra, la inserció d'aquest enteniment particular en la matèria i en la forma. Si l'element bàsic de classificació que proposem s'accepta, comportarà necessàriament l'estudi de la filiació de la productivitat mental en tots els ordres. Els estudis existents d'aquesta mena són parcials i de caràcter històric. Els estudis utilitzables per a la nostra tesi, foren els prehistòrics, com a base genealògica de les mentalitats actuals.

La resta dels caràcters secundaris, color de la pell, tipus cefàlic, forma del cabell, talla, etc., haurien aparegut i evolucionat anteriorment a la mentalitat, de manera que és difícil de trobar-hi correlacions. Alguns dels caràcters somàtics, per bé que deslligats de les modalitats de l'enteniment, no serien pas del tot estranys a la nerviació, particularment a les funcions de la medula i del gran simpàtic. En la classificació que proposem, després del primer caràcter secundari, dels gestos, s'hi poden posar els caràcters somàtics que més s'estimin, puix que els caràcters físics tenen així mateix llur importància, els quals, per estar molt ben tractats pels antropòlegs, ens estalvia de parlar-ne.

Establerta la classificació de la raça, sols resta fixar el concepte. Per les idees exposades, pot ésser definida de la següent manera: La raça és el conjunt d'homes d'igual mentalitat i de gestos comuns.

CAPÍTOL II

La gènesi

- I.—Herència i variació. Cohesió formal i deformació. Adaptació. Lleis particulars d'herència. L'error comú a les dues grans teories biològiques. Exemples de la llei particular d'herència. Les variacions espontànies. Les variacions lentes. Caràcter adquirit i variació fixada.
- II.—L'espècie. Teoria fixista i teoria transformista. Revaloració de l'espècie. L'amíxia creadora d'espècies noves. El caràcter essencial específic. Unitat específica i monogenisme. Els fenòmens de convergència i el poligenisme.
- III.—Teleologia i mecanicisme. La doctrina de les causes finals. Exemples. El mecanicisme. La hipòtesi conciliadora de Rignano. Les diversitats de finalisme són mecanismes fixats.
- IV.—La conquesta de la Terra. L'home terciari. L'homogeneïtat abans de la dispersió. La iniciació de races. Les variacions. La marxa a l'aventura.

I. — HERÈNCIA I VARIACIÓ

L'individu és un resultant de dues forces: cohesió formal, evolutiva, històrica; l'altra força està representada per la tendència a la deformació. La primera d'aquestes forces pertany al mecanisme hereditari; la segona, a la variació. L'herència és específica; la variació, individual. L'herència determina que un home, encara que aparegui diferent d'un altre home, sigui inconfusiblement un home, i el que permet distingir un home d'un altre, és degut a la variació.

En la formació de l'individu, si les forces determinants de l'estructura no actuessin com si fossin dirigides per un pla preestablert, cada subjecte, en virtut de les forces contràries deformants, no tindria semblança amb els altres vivents de l'espècie a la qual

pertany. Però, la formació de l'individu obeeix a mecanismes més o menys rígids, els quals són motivats originàriament per processos físico-químics, que tot realitzant-se deixen en l'estructura la prova de llur funcionalisme, la qual es fixa per repetició.

L'espècie, massa vivent durant miriades d'anys, ha evolucionat en medis diferents, als quals ha hagut d'adaptar-se o morir. L'estructura de cada una de les espècies vives, quan l'estructura es sabrà llegir, contarà fidelment la seva història. Adaptació equival a sacrifici. Sacrifici d'una part de l'organisme estructurat o sacrifici de modificacions funcionals. L'espècie, enfront d'un medi ambient nou, sense donar-se'n compte si la novetat ha estat insignificant, o amb pena si el medi ha estat molt diferent, ha hagut d'equilibrar les funcions vegetatives primer, les de relació i les de reproducció per últim, amb excitacions desconegudes procedents de l'exterior. Quan l'organisme s'ha equilibrat amb el nou medi ambient, o sigui, que l'adaptació és quasi perfecta, condició adquirida amb una quantitat petita o grossa de temps o de generacions, no per això el treball orgànic fineix; el que s'ha acabat en realitzar-se l'equilibri aparent, és el perill de mort de l'espècie, però en cap manera les innovacions, que per regla general són inescotables i imperceptibles. Aquesta acció renovadora o modificadora es coneix amb el nom de variacions o mutacions.

En els temps primitius específics, les variacions en igualtat de modificadors del medi ambient havien d'ésser més sensibles que en els últims temps, per quant les espècies tenien un capital més reduït de fixacions i per consegüent més vulnerable als agents exteriors. Però es cometria un error greu d'apreciació del capital de fixacions, si la mesura es prengués pel temps. L'escala de valors orgàniques és, en certa manera, independent de la duració. Un vivent sotmès a

un medi invariable durant miriades d'anys, o el que fóra el mateix, que les seves funcions resultessin insensibles a les excitacions d'un medi nou, conservaria perennement la mateixa forma i estructura. El que valoritza les espècies, és la major facultat d'assimilació de medis nous en sentit positiu, creant com resultat de la nova adaptació quelcom inexistent i de real millora per a elles. Les noves adaptacions que es practiquen en perjudici de l'espècie, fent-la incapaç d'evolucionar, són, pel contrari, valors negatives. Potser, la causa de la desaparició d'espècies no és altra que l'absoluta vida equilibrada, amb la consegüent manca d'estímuls. L'extrem oposat, el dels canvis seguits de medi ambient favorable a transformacions, que devia correspondre als temps primitius de la vida orgànica, fou el que determinà tota la immensa diversitat d'espècies, les quals sense el pes mort de l'herència havien de posseir una marcada agilitat transformadora. Les espècies anomenades superiors, les quals no totes coresponen a les més velles, són la resultant d'un major nombre de transformacions, i quan apareixen definitivament fixades, encara es troben afavorides per la facultat emigratòria, així que el país on viuen sofreix un canvi radical que compromet llur existència.

En les espècies superiors, les mutacions brusques totals, per mor de la força hereditària positiva, no són possibles. Cal, no obstant, deixar aquest concepte clar. L'animal superior de l'espècie A, és intransformable en l'espècie B o X. En canvi, el vivent d'espècie inferior, un microbi, és susceptible de variar radicalment, sigui perquè la seva força hereditària es neutralitza pels factors del medi ambient, o perquè a causa de la manca de fixesa pot combinar-se amb una petita modificació exterior, combinació capaç d'originar una estructura i una morfologia diferent de la tramesa per l'herència. Si les espècies superiors no

poden transformar-se radicalment, en canvi són susceptibles de sofrir variacions brusques concretades a un òrgan la presència o absència del qual no altera el valor específic, com succeeix amb els gats anurs de l'illa de Man o amb els homes de sis dits.

En la filosofia biològica hi ha una errada, indubtablement filla del racionalisme, i és la de creure que unes mateixes lleis d'herència i variació regeixen per a tots els vivents. ¿Com la massa o les masses protoplasmàtiques primitives haurien pogut diversificar-se sotmeses a igual funcionalisme? Encara que s'admeti una diversitat originària de combinacions de substàncies vivents, o que la vida no sigui originària del nostre planeta, és evident que amb individus o masses de substància viva amb el mínim o sense història hereditària, el regisme de les mateixes lleis, és a dir, realització de mecanismes iguals, havia de provocar fenòmens de convergència tan accentuats, que la diversitat d'espècies no hauria passat de la categoria genèrica. Que la vida orgànica hagi aparegut a la Terra simultàniament o en temps diferents, formada de les mateixes substàncies i combinacions, o al contrari, que provingui d'un altre planeta, no és possible que els vivents hagin estat governats per les mateixes lleis. Haurien estat, sí, les mateixes, per als organismes o masses de substància d'idèntica naturalesa i vivint en igual medi, però a mesura que les variacions s'haurien anat succeint a cada herència, o sigui, a cada variació fixada, l'organisme en incorporar quelcom de nou originaria una o més modificacions funcionals, les quals esdevenint així mateix hereditàries, determinarien, a la llarga, una particular herència, un singular mecanisme funcional que reaccionaria amb propietat enfront dels elements del medi ambient. L'herència i la variació no serien, per consegüent, resultants d'una llei general, sinó que cada espècie tindria la seva modalitat hereditària i mutable.

La interpretació positiva dels fets ens allunya un xic de les dues grans teories biològiques: el neolamarkisme i el neodarwinisme. Darwin, que no havia conegut l'obra de Lamarck, trobava que l'adaptació era insuficient per a originar la formació d'espècies, tal com pretenia aquest, sinó que la causa principal de les transformacions fóra la selecció natural. De fet, el lamarkisme i el darwinisme, en lloc de repellar-se es completaven. Weismann féu una crítica d'ambdues teories, i conclogué que l'herència dels caràcters adquirits era impossible. L'escola de Weismann fou anomenada neodarwinista, en oposició als moderns biòlegs, fidels a la teoria de Lamarck. Ambdues teories concordants primerament, es dissocien després, en tesis irreductibles. Mentre que per als neolamarkistes tota modificació té un origen exterior, per als neodarwinistes les variacions són independents del medi ambient i es formulen en la intimitat de la substància blastògena. El mecanisme formatriu d'espècies, per al neolamarkisme és senzillament degut a l'adaptació. L'adaptació lamarkiana no resisteix pas una crítica severa. Spencer i altres biòlegs han demostrat que amb la teoria lamarkiana no es podia explicar satisfactòriament la presència de certs òrgans en moltes espècies, ni l'interès que podien tenir els animals a conservar-los. Per bé que la noció finalista hagi estat eliminada pels neolamarkistes, resta sempre el fet de la diversitat de formes en animals de medi ambient idèntic, com així mateix que uns animals hagin deixat atrofiar determinats òrgans, mentre que altres animals els hagin conservat o desenvolupat.

La negació dels caràcters adquirits per als neodarwinistes és incomprensible, considerant els principis de la vida dels organismes. ¿Com i de quina manera podien masses o individus vivents d'ínfima categoria, determinar una orientació distinta en la descendència, sense altre estímul que el de la matèria germinativa?

¿I en els començaments existia la diversitat de substància, la somàtica i la blastògena? Un criteri mecanicista no pot trobar en la teoria neodarwinista una explicació satisfactòria. És per això que els adherents al neodarwinisme són, llevat de qualque excepció, partidaris del finalisme.

L'error comú a les dues grans escoles ha estat no precisament en el concepte en bloc de l'adaptació, ni el de l'activitat exclusiva de les cèl·lules germinals, sinó en considerar que l'herència i la variació eren les mateixes per a totes les espècies. La diversitat, l'estabilitat, la transformació i la desaparició d'espècies es concep fàcilment atribuïnt a cada espècie una modalitat hereditària i una manera mutable, diferent de les altres espècies. En virtut d'aquest principi, el concepte d'adaptació s'eixampla i es matisa, i l'activitat dels elements reproductors i dels teixits somàtics assoleixen mecanismes propis, els resultats dels quals apareixen com el terme de processos provinents de l'exterior, però treballats acuradament per les reaccions hagudes en el món cel·lular.

Entre l'individu i l'espècie hi ha una categoria taxonòmica, la raça, que els biòlegs solen passar de llarg, potser per dificultats d'establir-la. La raça, considerada des del punt de vista de l'herència i la variació, és el conjunt d'individus que han evolucionat en les mateixes directives, les quals en virtut de la particularització hereditària i reacció pròpia en les variacions, s'han separat de l'agrupament inicial específic, o d'altres grups o races de la mateixa espècie. Una raça té els seus fonaments en l'espècie i en el gènere. En cada espècie del mateix gènere hi ha caràcters permanents que permeten la classificació i altres que són transitoris. En el gènere «felis», un lleó, un tigre, una pantera, un jaguar, produeixen la impressió d'ésser uns gats més o menys modificats. Heus ací un caràcter genèric permanent.

La veu dels diversos animals d'aquest gènere és distinta, però els lleons, quan són petits, miolen com un gat, veu que perden vers els dos anys. Això últim constitueix un caràcter genèric transitori. En les races passa quelcom de semblant. Sarrasin ha observat que la forma primitiva de la cabellera humana és llisa, ondulada o lleugerament rissada; les altres classes de cabells serien adquisicions posteriors (1). És a dir, mentre diverses races humanes han conservat el caràcter específic dels cabells, altres races, en virtut de la variació i de l'herència particular, han creat noves cabelleres.

Les races reconeixen per origen una variació limitada a l'espècie, i les espècies, al gènere. Les variacions brusques homogènies i collectives són originàriament extraordinàries o no es realitzen pas del tot; comencen en un individu, el més sensible a la reacció que l'ha determinat, i per reproducció entre subjectes predisposats a la mateixa variació, aquesta es propaga a la descendència. Si la variació brusca és causada per un agent desconegut als animals del mateix grup, és a dir, que la variació no vingui preparada en tots o en la majoria d'animals per haver sofert les mateixes reaccions, no passa a la descendència.

El que caracteritza la raça és la identitat funcional, el fet que la majoria de vivents d'un grup actuen biològicament en comú, en graus d'intensitat variable. La majoria d'autors zotècnics creuen que les races bovines sulles o sense banyes s'han originat per variació brusca. En la raça sulla de Menorca, les nostres investigacions ens portaren a la mateixa conclusió. ¿Com explicar la transmissió a la descendència d'una variació brusca tan important, si en els animals de la mateixa raça no existien processos iguals al de l'individu que presenta la variació per primera vega-

(1) «L'Anthropologie», 1925, pàg. 467.

da? En canvi, aquesta mateixa variació brusca no es transmet quan l'individu portador té una altra història evolutiva. A Catalunya hem observat dos casos d'aquesta mena. Una vaca de raça schwytz naix sulla; fent-la procrear amb reproductors de la mateixa raça i amb holandesos, cap dels seus fills no naix sull. L'altre cas era en una vaca holandesa que tampoc no produï cap vedell sense banyes. La causa determinant de les variacions brusques és desconeguda.

Les variacions lentes són més generalitzades que les variacions espontànies. Algunes variacions lentes són visibles tan sols comparant subjectes d'èpoques molt reculades amb individus actuals. Walkhoff (1) ha estudiat l'origen i evolució de la mandíbula humana des del terciari, i després d'assenyalar les diferències morfològiques, conclou que les formes dentàries actuals són l'expressió d'un desenrotllament filogenètic graduat del gènere humà. En els animals domèstics els fets de variació lenta són ben ostensibles i en espais de temps relativament curts. Unes quantes desenes d'anys enrera la vaca holandesa, que donava tres mil litres de llet anyals, era ben conceptuada. Actualment, vaques d'aquesta raça en donen deu mil, i fins algunes han assolit la xifra de quinze mil. Aquesta modificació funcional comporta un retoc en la morfologia: la capacitat toràcica s'ha fet més grossa i la gran amplada de la mamella ha determinat una desviació dels membres posteriors cap enfora. Les curses de cavalls abans es feien al trot. Des que es practiquen al galop, els pur-sangs han sofert una modificació en el fèmur, la qual ha aixecat la gropa, modificació desconeguda abans d'emprar aquesta classe de marxa. Tals variacions per a fer-se ostensibles han hagut de menester el seu temps. En aquest ordre funcional no s'ha ob-

(1) «L'Anthropologie», 1915, pàg. 250.

servat mai cap variació brusca; totes elles han estat lentes, d'acord amb les excitacions dels agents modificadors. Així, la variació lenta en els animals superiors estaria representada per la suma de caràcters adquirits poc a poc, provinents de l'exterior i més o menys ostensibles, contràriament a les variacions brusques que, precedides de mecanismes interns particulars, deguts al joc de combinacions i competències hereditàries d'equilibri en el propi organisme i en el medi, condueixen fatalment a l'aparició del caràcter tingut per espontani; de forma que tota variació, lenta o brusca, és un caràcter adquirit, amb més o menys pena.

La noció de caràcter adquirit, de gràcia o casualitat, és inconcebible en organismes, els quals resulten de la formació de mecanismes repetits i en els quals cada repetició, per a esdevenir rítmica i constant, representa el triomf contra una sèrie d'obstacles que s'hi oposaven, característics de la variació. Les repeticions, un cop acceptades per l'organisme, o si es vol, incorporades en el doble equilibri, l'intraorgànic i el de l'organisme amb el medi i definitivament estructurades, la representació de les quals estructures definitives, és la de constituir part del sistema nerviós, són de naturalesa hereditària. Els caràcters adquirits, veritables apropiacions de l'exterior per l'organisme o resultants de mecanismes triomfadors interns, per llur naturalesa són específics i per aquest fet no poden depassar l'espècie. Sigui el que es vulgui el caràcter incorporat a l'espècie bovina, humana o qualsevol altra, l'adquisició no desfigura ni desnaturalitza per traspasar a una altra espècie o crear-ne una de nova. El caràcter adquirit és, no obstant, inferior als altres caràcters que constitueixen l'essencialitat específica. Essent l'espècie una col·lecció d'individus, habitant una extensió dilatada, un caràcter determinat pot no adquirir-lo simultàniament tota l'es-

pècie, sinó a vegades un grup particular. Cada un dels grups diferenciabls integrants d'una espècie posseeix una història biològica peculiar. Els fets històrics són els caràcters adquirits o les variacions fixades. Caràcter adquirit i variació fixada són, doncs, la mateixa cosa.

II. — L'ESPÈCIE

En certs grups d'animals la diferenciació específica és ben senzilla: ningú no confon un cavall amb un bou, una ovella amb un gos, un gat amb una gallina. Els fills de cada una d'aquestes espècies presenten així mateix caràcters inconfusibles, d'on la definició de Cuvier: l'espècie és una collecció d'individus fills de pares comuns. Si la reproducció entre un cavall i una euga dóna sempre un subjecte de la mateixa espècie, és evident que els pares d'aquest subjecte pertanyien a l'espècie cavallina, i així successivament, fins al principi de l'aparició d'espècies. Aquesta manera de pensar, en biologia és coneguda pel nom de «teoria fixista» o «creacionista».

Hi ha una altra manera d'opinar. Les espècies actuals no han estat sempre semblants a elles mateixes; les espècies superiors descendrien d'espècies inferiors, i aquestes provindrien no ja d'espècies determinades, sinó de masses de substàncies protoplasmàtiques. És la teoria «transformista». Mentre la teoria fixista considera les espècies com intransformables, la teoria contrària, en virtut de la descendència comuna de tots els vivents, conceptua les espècies no com agrupaments incommovibles, sinó susceptibles de variar indefinidament.

L'espècie existeix, i no precisament com una comoditat taxonòmica, com pretenen els transformistes, i no tampoc en la immutabilitat en què la volen els

creacionistes. L'espècie és fixa quant a impermeabilitat continuativa amb una espècie qualsevol; l'espècie és variable actuant en substància específica. La característica de l'espècie no és pas la morfologia, sinó la continuïtat reproductiva. Sota aquest concepte l'espècie pot haver tingut una silueta i uns òrgans molt diferents dels actuals, durant la seva evolució; haver donat inclús espècies noves, que podrien ésser les del mateix gènere.

Deixant a part els treballs de l'escola d'Huc de Vries, puix que en aquest moment no ens interessen les espècies inferiors, i també per les raons exposades en el paràgraf anterior, és convenient retreure quelques fets moderns prou demostratius de segregació específica. El gat del Paraguai, que procedeix d'Europa, i els conills de Porto Santo, que tenen el mateix origen, actualment no es reproduïxen amb subjectes europeus de les corresponents espècies. Anàlogament, el cobai europeu tampoc no es reproduïx amb el seu passat del Brasil (1). L'amíxia constitueix, evidentment, un punt de partida d'espècies noves. Però això no es pot dir en termes generals, puix que si l'amíxia s'ha observat en les susdites espècies, en altres, com les que componen la resta dels animals domèstics, no s'ha pas assenyalat. Una vegada més veiem confirmat el principi essencial més amunt esmentat, en virtut del qual, i contra l'opinió dominant, hi hauria lleis particulars d'herència, o sigui mecanismes diferents, o reaccions amb conseqüències distintes en les diverses espècies animals.

L'amíxia ha estat, potser, una de les causes de l'existència d'espècies fortament semblants, però impossibilitades de reproduir-se entre elles indefinidament. Cada una de les espècies dels gèneres «felis», «equus» i «bovis» presenten més semblança

(1) Ch. Cornevin: «Traité de Zootechnie».—Remy Perrier: «Zoologie».

entre elles, que no pas les diverses races de l'espècie canina, per exemple. Els caràcters morfològics d'un bull-dog, comparats amb els d'un llebrer o amb els d'un pomeranià, són més accentuats que els caràcters que ofereixen un lleó i un lleopard, un cavall i una zebra, un bou i un cebú. Mentre els gossos es reproduïxen indefinidament malgrat llur dissemblança, la similitud de formes de les espècies d'un mateix gènere, si s'arriben a fecundar produeixen tan sols híbrids, un dels quals almenys estèril. En els determinis biològics transcendents la funció supera la morfologia. Ací també la frontera entre les espècies és deguda, més que a la forma, a la fisiologia. És per això que el caràcter essencial específic no és morfològic, sinó reproductiu. En les races humanes, ja hem vist com els caràcters morfològics eren secundaris, que el caràcter bàsic era la funció mental. L'educació humana ha estat principalment visual i estàtica; la forma i no la funció l'ha captivat. D'ací la primacia atorgada als caràcters morfològics.

La desatenció al caràcter primari de les espècies, els naturalistes l'han aplicada a l'home. Sovint es llegeix que si els homes haguessin estat llimacs o insectes, pel fet d'ésser un de color blanc i l'altre de color negre, els haurien classificat com de distintes espècies. Són molts els antropòlegs que consideren els homes formant un gènere dividit en nombroses espècies. Però l'error de mètode és comú tant als biòlegs fixistes com als transformistes: ambdós coincideixen a atribuir a la morfologia el caràcter essencial, i si uns, per respecte a creences religioses, consideren els homes pertanyents a la mateixa espècie, així que es troben deslligats de l'obligació religiosa, operant en zoologia, per exemple, classifiquen en espècies diferents els insectes blancs dels insectes negres, sense tenir en compte la reproductivitat. És gairebé segur que els homes componen una sola espècie. L'afirma-

ció, però, no es pot formular d'una manera absoluta, per quant la reproducció no s'ha realitzat entre tots els grups humans. A hores d'ara no s'han pas estudiat els creuaments entre els australians i els lapons, o entre els boquimans i els patagons. Però la immensa majoria de races s'han reproduït, i llurs fills i llurs descendents han estat fecunds. La unitat específica humana s'imposa al coneixement quan es considera que malgrat els milers d'anys de separació absoluta entre el nou i l'antic continent, en retrobar-se la multitud de races, un cop creuades, llurs mestissos foren igualment fecunds.

La noció d'unitat específica va aparellada amb el monogenisme, puix que fóra molt difícil d'explicar l'existència d'una espècie originada en diversos llocs de la Terra. Unes consideracions sumàries respecte el monogenisme posen tres qüestions. La primera, saber si l'origen dels vivents és degut a una substància única, la qual per transformacions successives hauria produït la varietat d'organismes; segonament, si la substància primitiva fou heterogènia, simultània o per aparicions discontinües consentint els mecanismes diferencials determinants dels grups variats de vivents, i finalment, si per monogenisme s'ha d'entendre tan sols l'aparició de la branca animal origen de l'espècie, o l'espècie en particular independentment del parentiu genèric, o grups de la mateixa branca. El fet concret que coneixem nosaltres, l'espècie i el gènere, ens condueixen a la hipòtesi que l'espècie, massa de substància de la mateixa naturalsea, repartida en individualitats semblants, relligades pel caràcter essencial, producte d'una història comuna, no pot haver-se constituït per fenòmens de convergència, fàcils d'adquirir, els quals afectant tan sols la morfologia, no haurien arribat a inserar-se en l'essencialitat específica, o el que és igual, la convergència de grups originàriament diversos mantindria la diferenciació de

la substància de la qual es componen, impossibilitant la reproducció.

El poligenisme roman desproveït d'interès filosòfic, si es considera l'aparició dels vivents en diversos llocs de la terra simultàniament o no, però constituïts per substància de la mateixa naturalesa. Altra cosa és la concepció de diversitat substancial primitiva, o diferenciada més tard i que en virtut de biologies paral·leles, dos o més grups d'origen distint acabin per compondre una sola espècie. És clar que aquesta manera de pensar pot ésser avalada per fets nomenats de variació paral·lela, consistents en què funcions similars determinen morfologies semblants: semblança del gos llebrer amb el cavall anglès de curses; bulldog amb el cavall belga; porc Yorkshire amb diverses races precoces de moltons i bous. Variacions de tal naturalesa considerades en l'acció de miriades d'anys podrien acabar amb una perfecta convergència formal i confondre espècies. Però, si es té en compte la impermeabilitat específica, que l'espècie no admet addicions, perquè l'essencialitat del caràcter és la pròpia història, almenys fins al punt definitivament hereditari que serveix de suport a les variacions recents, una altra història, per semblant que sigui, no serà mai igual a la d'una altra espècie, i la reproducció exigeix intimitat, puix que la seva existència depèn de continuar la massa de substància de la mateixa naturalesa, i que, pel contrari, com demostren els híbrids, no es pot sumar perdurablement substàncies per anàlogues que siguin, sots pena de perdre la facultat reproductiva. En una paraula: la convergència pot arribar a integrar el gènere, no l'espècie.

III. — TELEOLOGIA I MECANICISME

Els animals que componen un embrancament, i més encara si pertanyen a una mateixa classe, presenten tals analogies de construcció, que semblen obeir un mateix pla anatòmic. La idea que l'animalitat evolucionaria dirigida per una arquitectura preconcebuda, s'afirma en l'estudi ontogènic i es completa amb la comparació funcional de certs òrgans en particular i amb les relacions existents entre els diversos grups d'animals i entres aquests i les plantes. En el món vivent sembla que existeixi una coordinació presidida per una causa ordenadora. Aquesta manera de considerar el món orgànic, que també pot estendre's a l'inorgànic, es diu «teleològica» o «finalista».

La doctrina de les causes finals és tan vella com el pensament, i sota diversos aspectes, perdent o guanyant terreny, mai no ha estat absent de gran nombre de filòsofs i biòlegs. Bergson ha dit, amb raó, que el finalisme és immortal, que si se'l destrueix en una forma apareixerà en altra diferent. El criteri finalista és d'ordre psicològic. La vida transcorre sota els nostres ulls en manera finalista. Totes les accions, totes les creacions, tots els raonaments humans fins fa poc temps han estat exclusivament finalistes. «L'home comprèn amb major facilitat les coses i els fenòmens quan s'antropomorfitzen.» (1). La vaca és per a fer llet; el porc, llonganisses, talment com el sastre fa vestits i el metge guareix les malalties. Això són nocions molt clares. I d'aquesta claredat en participen indubtablement la majoria de savis i filòsofs. El món orgànic apareix com si cada vivent sabés el que ha de fer, i no tan

(1) Bohn: «La naissance de l'Intelligence», cap. IV.

sols ell, sinó també els òrgans de què es compona. Les fragueres, com mantres plantes, en donen una prova; llurs tiges es veuen interrompudes per botons, els quals en contacte de l'aire produeixen fulles, però si s'enterren produeixen arrels. La planta o el botó germinatiu sembla amb prou enteniment per a saber que les arrels no prosperarien en l'aire i que a la gemma enterrada no li cal produir fulles. En l'animal passa una cosa per l'estil. Per tal que la funció digestiva es comenci, és necessari que la vista accepti provisionalment els aliments, que l'animal posseeixi òrgans prensius i en la boca òrgans que tallin i molguin els aliments tot mullant-los, que la saliva transformi els midons, etc. I no tan sols succeeix això en la digestió, sinó que els ferments es segreguen en quantitat justa i aquell ferment que no ataca tal aliment, la presència d'aquest en el tub digestiu el deixa indiferent, de manera que l'aparell digestiu actua sabent com ha de comportar-se en cada cas determinat. En la malaltia són tots o quasi tots els aparells que es posen de comú acord contra l'enemic i constitueixen les defenses orgàniques. La vida normal i patològica, tant en les plantes com en els animals, observada amb les normes usuales del pensament comú, del que integra la vida social, confereix un criteri teleològic o finalista. En alguns biòlegs, l'activitat orgànica dirigida a un fi determinat, practicada tan ordenadament, causa una admiració tota poètica. Quan es reflexiona, diu Grassi (1), la manera com l'erigó de mar naix d'un ou, s'experimenta una sorpresa profunda; el biòleg coneix els detalls mínims d'aquest procés evolutiu, sense que aquesta coneixença assoleixi disminuir el seu sentiment d'admiració, ja que davant els seus ulls s'opera un miracle anàleg al d'un palau que s'aixequés al seu davant

(1) Cita de Rignano: «Scientia», 1-IV-1905.

espontàniament, sense intervenció de cap obrer, havent-hi per tot material un pilot de maons i calç, i on poc a poc apareixessin portes, finestres, vidres, gelosies, balcons i mobles. El desenvolupament d'un embrió, diu Rignano (1), revesteix un aspecte tal que sembla «guiat», «dirigit» per una mena d'intelligència oculta o «entelèquia» de la mateixa manera que la construcció d'una màquina és guiada per l'esperit.

Per als finalistes, doncs, l'activitat orgànica, la seva forma i la seva funció estarien dirigides de prop o de lluny per un poder superior a les facultats dels vivents. Aquest poder és la força o principi vital, dels vitalistes; les entelèquies, de Driesch; la gràcia, de Bergson. La naturalesa de la força vital s'ignora, i Driesch no ha pas explicat tampoc en què consisteix l'entelèquia. La intelligència de Driesch, diu Bertalanffy (2), no és ni energia, ni substància, ni constanta, per consegüent, si és impossible representar-se aquest principi vital, això indica netament que l'entelèquia no és sinó un concepte hipostasiat. El creador del finalisme radical, Bergson, també es deu creure dispensat de parlar de la gràcia que suposa existir en l'ordre funcional orgànic (3). Hipotèticament, alguns autors han pretès materialitzar el principi vital: la pangènesi, de Darwin, Maupertius i H. de Vries; les estirps, de Galton; les gèmmules, de Jaeger; les mícules de Naegeli; els idioblastes, d'Hertwig; les determinants, de Weismann i algunes altres partícules imaginàries de diversos autors responen al susdit objecte (4).

Si el món orgànic es pensa amb un criteri inferit per l'experimentació, desproveït del raonament tradi-

(1) «Scientia», 1925, pàg. 324.

(2) Scientia: «Le problème de la vie», I-IV, 1927.

(3) Bergson: «L'Évolution créatrice», pàg. 104.

(4) I. Delage: «L'Hérédité et les grands problèmes de biologie générale».

cional i comú de la filosofia racionalista, els fets s'interpreten d'altra manera. El botó d'una fraguera produirà fulles o rels, no en virtut d'una activitat directora interna, sinó perquè els elements atmosfèrics determinaran en dit òrgan un conjunt d'accions que obligaran el botó a reaccionar i evolucionar vers la producció de fulles. Si la ingestió de grassa no determina la secreció de ferments o suc que ataquen altres principis nutritius, és perquè la grassa no excita les terminacions nervioses de les glàndules secretores dels ferments del midó, passant el contrari en les glàndules lipàtiques. Les funcions muscular, nerviosa, genètica, totes elles responen a estímuls físico-químics. Entre la funció pròpiament física o química i la funció orgànica no existeix cap diferència essencial. Tal és el criteri «mecanicista». (1).

El treball d'investigació aporta sovint als mecanicistes proves que els confirmen en llur tesi, però els finalistes, ara prenent una direcció, ara una altra, segons del cantó d'on vénen els cops, no es donen per vençuts. I és que la teoria finalista és molt sòlida. La vida, diuen els finalistes, no és pas un conjunt de forces físico-químiques; en cada vivent hi ha, segons la frase de Driesch, una harmonia de composició, que no es troba pas en el món inorgànic, i pel damunt de tot la facultat creadora, el fet que una sola cèl·lula originí la magnífica construcció d'un animal i que un cop la tasca acabada, que la vida continuï amb tots els seus processos de conservació, defensa i reproducció. Als mecanicistes, per llur part, els repugna acceptar una causa metafísica o mística directora de l'activitat vivent, de la vida mateixa, causa que havent-la de reduir a processos físico-químics, si bé po-

(1) Veure A. Pi Sunyer, «Discurs de recepció a l'Acadèmia de Medicina i la resposta per R. Turró. A més veure les obres de F. Le Dantec, i entre elles «De l'Homme à la Science» i «Science et Conscience».

den explicar i determinar satisfactòriament algunes funcions en particular, són, en canvi, incapaços de crear masses vivents per senzilles que siguin, ni donar una explicació de la potencialitat vital dels organismes. Mentre els fets van acumulant-se, els mecanicistes viuen confiats; tenen l'esperança que tard o d'hora el misteri vital, per l'esforç dels investigadors, serà descobert.

Entre els finalistes existeix algun sector disconforme a atribuir la força vital a entitats extracientífiques. La hipòtesi de Rignano, última de la sèrie finalista, és d'aquesta mena. Rignano (1) suposa que «l'especialitat del corrent o de la descàrrega nerviosa que produeix la descomposició brusca de tal o tal substància nucleínica, és la mateixa que funcionant a seguit com a corrent de càrrega, reproduïx aquesta mateixa substància específica, o inversament, que tot nou corrent nerviós resultant de tal o tal estímul exterior, o de tal o tal adaptació interna, deposa en el nucli respectiu on termina, aquesta mateixa substància específica, la qual descomposant-se després, reproduïx aquest mateix i únic corrent que l'havia depositat, i constitueix una veritable acumulació específica d'aquest corrent nerviós». Substància i força nucleínica serien per Rignano la causa de tots els fenòmens de generació i regeneració, és a dir, la força vital, l'entelèquia, la gràcia, les partícules representatives, però de naturalesa científica.

En la vida, certament que hi ha finalisme, com també mecanicisme. Molts dels actes vitals són motivats per un objectiu concret. Tals són, per exemple, en l'espècie humana el compliment dels deures socials i els actes d'altruisme en els animals; l'estruç mascle que cova els ous, la femella de qualsevol espècie que alletant es desnobreix i es priva de llibertat per aten-

(1) «Les manifestations finalistes de la vie». *Scientia*, 1925, p. 325.

dre els seus petits, constitueixen actes finalistes. En la realització d'aquests actes passen, sollicitants, els estímuls físico-químics i psicològics més diversos, que la motivació finalista enèrgicament repulsa i que sols per ells el mecanisme se'ls explica. Al costat d'aquest finalisme concret n'existeix un altre de general, que no és regit per la intelligència, i és la perpetuació específica. El fet de la constància de l'espècie és indubtablement una funció teleològica, però al mateix temps constitueix una operació mecanicista. Els processos duradors físico-químics d'una espècie vénen dirigits per la repetició, de manera que per al finalista apareixen com si ocupessin un lloc secundari. Els papers canvien en la variació. Ací són els processos físico-químics els iniciadors de la nova creació, la qual si és incorporada al vivent el finalisme la conservarà. Un grup animal és ensems finalista i mecanicista: finalista quant a l'herència, mecanicista quant a la variació. En les races humanes, ultra la condició anterior, hi ha el finalisme a curt termini, caracteritzat per la conducta preestablerta, i el finalisme inconscient, originat i mantingut precisament per mecanismes físico-químics i dirigits pel finalisme hereditari. El finalisme ens sembla un mecanisme definitivament fixat.

IV. — LA CONQUESTA DE LA TERRA

Molt abans de la descoberta dels sílexs terciaris d'Ipswich (Anglaterra), una bona part d'antropòlegs es decantava a admetre la possibilitat de l'existència de l'home abans del quaternari. Els sílexs d'Ipswich semblen demostrar-la a bastament. Una comissió de paleontòlegs, arqueòlegs i antropòlegs de França, Bèlgica i Anglaterra visità Ipswich en 1923, la qual arribà a la següent conclusió: a la base del «crag» no trasbalsat existeixen sílexs tallats, els quals tan sols poden ha-

ver estat fabricats per un home o hominià, l'existència del qual en l'època terciària es troba per a nosaltres, prehistoriadors, absolutament demostrada (1). Tenint en compte que respecte els eolits s'havien manifestat tantes opinions contràries, però la predominant era que les referides pedres, que apareixien com treballades, resultaven de l'acció de diversos agents naturals, pel que respecta els sílexs d'Ipswich, de bon principi «s'eliminaren totes les causes naturals conegudes: compressió, aixafament, rodolament, topades adventícies, caigudes, etc. Algunes de les peces de sílex semblaven del musterià, però el terreny, per la seva composició i pels fòssils continguts, pertanyia indiscutiblement al pliocènic» (2). Aquests sílexs, descoberts per M. Moir, constitueixen la prova més formal de totes quantes han intentat demostrar l'existència de l'home terciari. Val a dir que Mr. Boule no participa d'aquesta tesi. Però està en la consciència de tots els savis que l'home terciari, amb proves de valor absolut, un dia o altre es trobarà. (3)

Dels homes del terciari descendria la humanitat. Fem aquesta suposició en virtut de la nostra opinió monogenèsica, la qual comporta la unitat específica. Tal manera de pensar l'avalua, a més, la reproducció entre la majoria de races, i el no existir amíxia malgrat els milers d'anys de separació de moltes d'elles.

L'espècie humana, abans de diversificar-se en races, hauria viscut milers de generacions sota un medi ambient uniforme, intel·ligiblement igual, i amb mètodes de reproducció concentrats perquè pogués donar per resultat l'enduriment específic, aquesta potència hereditària d'estructura i funció, que a través dels períodes geològics i de la diversitat de races ha mantingut la unitat de l'espècie en tota la Terra.

(1) «Rev. anthropologique», pàg. 67, 1923.

(2) L. Capitan: «Rev. anthropologique», 1922, pàg. 126.

(3) «Revue d'Anthropologie», 1926, pàg. 134.

Les races humanes s'haurien iniciat molt tard, potser, a l'acabament del pliocènic o a tot estirar en els primers temps del quaternari antic. La causa de la diversificació hauria estat el canvi de medi ambient, motivat per allunyaments obligats per a atendre més fàcilment la subsistència. En una espècie superior, com l'espècie humana, les mutacions brusques pensem que no poden realitzar-se. Contràriament, alguns autors, entre ells Kollmann (1), opinen que les mutacions es realitzen ràpidament, contrastant amb els llargs períodes de fixació de les espècies, i que les races humanes, per aquest mecanisme, s'haurien format probablement en els tròpics». El moment inicial de la formació de races s'hauria escaigut en la separació de grups del nucli originari, motivat per la recerca d'aliments. Mentre el grup separat hagués continuat disfrutant d'un medi ambient semblant a l'anterior, cap modificació sensible no s'hauria produït en el mateix. Les coses, però, haurien passat diferentment a mesura que les condicions d'existència es diversificaven i esdevenien adverses a la vida planera.

La variació radical no hauria començat fins i tant que la intelligència hagués hagut de depassar la somnolència vegetativa dels primers temps. Sola o paral·lela a la formació de la mentalitat, la variació somàtica podia anar teixint les diversitats conegudes, però la intelligència en diversificar-se simultàniament s'allunyava de la coneixença comuna, específica, la qual havia d'esdevenir causa principal de les variants de l'espècie humana.

Aquestes petites agrupacions destacades del cos Terra, marxen inexperimentades, sense altra finalitat que la nutritiva i de reproducció. Van a l'aventura

(1) Corresp.—«Blatt der deutsch Gessellschaft für Anthropol.», 1900, t. XXXI.

i no saben pas què cosa és l'imprevist i l'inconegut i quines seran les conseqüències a què els portarà la necessitat imperiosa que les ha obligat a partir. Cada pas que avançaran en la conquesta del desconegut, aprendran una cosa nova, una experiència després. El nombre i la varietat d'experiències desentumirà poc a poc el cervell, i elles seran, per la repetició i per la intensitat, la causa del desplegament cerebral realitzat per mecanismes dels quals no en tindran pas esment. Com més siguin les dificultats per a viure, per a defensar la vida i per a reproduir-se, i més nous siguin els obstacles, major serà el desenvolupament cognoscitiu. La potència intel·lectual de cada raça serà equivalent al nombre i a la varietat de resistències que haurà hagut de vèncer per a viure. Les races no haurien pas buscat les inconveniències d'una vida plena d'incertituds i de perills; elles no haurien pas provocat la sèrie de variacions, testimoni de les dures experiències adquirides, si la fam no les hi hagués empès. ¿És que les races volien ésser tals, diferenciar-se del grup primitiu homogeni, esdevenir de color diferent o posseir una mentalitat distinta? Elles no tenien altre objecte que viure, i era per la vida que havien hagut d'emigrar i d'aprendre tantes coses, que ni amb llur existència somniaven. Cada graó guanyat a la diversificació, representa la història d'un seguit d'accions i reaccions, les quals en determinar l'aparició d'un caràcter, creen al mateix temps una nova necessitat que, en atendre-la, semblarà de naturalesa teleològica, però, igual que la finalitat nutritiva, el seu origen reconeixeria mecanismes estranys en absolut al vitalisme. Les diversificacions humanes embolcallades per l'inconscient, haurien evolucionat com la marxa d'un orb en camí desconegut, i les topades amb múltiples obstacles haurien estat punts de referència i origen de coneixements.

CAPÍTOL III

La conservació

- I.—La consolidació de races.
- II.—Acció defensiva de les races. Les emigracions. Els isolaments en la pau i en la guerra. Les inclusions dintre una altra raça. El medi ambient.
- III.—Els mecanismes hereditaris conservatrius. Naturalesa conservadora de l'herència. La forma ordinària de reproducció humana garanteix l'estabilització de les races. Variants d'estabilització. L'atavisme: naturalesa, mecanisme, generalització i persistència. Exemples de conservació.
- IV.—La constància de la mentalitat. Invariabilitat mental. La mentalitat és independent del medi ambient. Resistència de la mentalitat a tota mena de transformacions.

I. — LA CONSOLIDACIÓ DE RACES

Els vivents semblen governats per dos fets capitals: progrés i estabilització. El progrés es realitzaria per períodes, cada un dels quals un cop finit, roman-dria incorporat i definitivament estabilitzat. És així com l'espècie, amb tots els caràcters que la compo-sen, hauria quedat fixada i és així també con hau-ria succeït per als caràcters racials. L'estabilització és fatal, puix que en un sentit determinat, ja no és pos-sible progressar més. Un exemple contemporani mos-tra que certes races precoces de bestiar, malgrat em-prar idèntics procediments dels que cent anys enrera aconseguiren guanys importants de volum o pes, si-guin ara completament ineficaços. Aquestes races han esgotat les possibilitats progressives en el sentit de pre-cocitat, i per consegüent s'han estabilitzat. Una cosa igual ha passat en els principals caràcters somàtics de

les races: el caràcter «negre», el caràcter «perfil de la testa» i el caràcter «índex cefàlic», semblen com definitivament estabilitzats.

El progrés es manifesta inicialment en l'ordre funcional. La capacitat craniana dels fòssils humans més antics, no és pas inferior a la dels homes actuals, i és que la capacitat constitueix un caràcter que ha assolit l'estabilitat, però no així la funció cerebral. Aquesta, tot progressant, s'ha fet diversa, i constitueix les mentalitats. El fi del progrés, com del moviment, és l'estabilitat. Les races, quan hagin realitzat tots els progressos de què són capaces, assoliran també una fixesa anàloga a la de l'espècie. El caràcter primordial de les races, la mentalitat, que ja ha assolit l'estabilització, confirma la hipòtesi precedent.

L'existència de les races és deguda a llargs períodes d'isolament i repetició, sense els quals la variació desordenada hauria estat la norma dels grups humans.

Les races ja devien ésser consolidades en el quaternari, puix que d'altra manera no s'explicaria l'utilatge diferenciat que produïren. Els llargs períodes de consolidació somàtica i mental haurien estat practicats per la força de les repeticions orgàniques en medi ambient idèntic, realitzant-se la funció prop de la condició ideal de no existir variacions orgàniques internes, ni variacions externes, o sigui, que la vida durant molts segles hauria estat igual per la generació I com per la generació «n». L'herència és, com s'ha dit, repetició, i la repetició fóra per als organismes comoditat i perfeccionament. Els mecanismes de consolidació, doncs, serien així mateix necessaris per a explicar la constància morfològica i tota la continuïtat funcional que caracteritza les diverses agrupacions animals i molt en particular la mentalitat de les races humanes.

II. — ACCIÓ DEFENSIVA DE LES RACES

Els paradisos que en el paleolític existiren en molts llocs de la Terra, representaven veritables períodes de repòs, en els quals les adquisicions racials es consolidaven a pleret. Les races que ocupaven les zones paradisiàques es reproduïren durant moltes generacions per raçament (unió entre individus de la mateixa raça) i consanguinitat, la qual feia convergir els efectes saludables de la identitat de medi, fixant sòlidament la potència hereditària i eliminant o reduint a la mínima expressió les mutacions. L'època paradisiàca finí per revolucions geològiques o climàtiques.

L'home del quaternari, diu Morgan, veié inundar immensos territoris i presencià grans cataclismes. Fou també el temps de les grans emigracions. Els negroides de Grimaldi, les escultures femenines esteatopíiques del quaternari antic trobades en diversos llocs d'Europa, guarden una estreta relació amb determinades poblacions de l'Àfrica del Sud. I aquest doble fet de semblança morfològica i cultural fa pensar en una soca comuna per a les poblacions alludides d'Europa i d'Àfrica. Els diversos grups d'emigrants posseïen ja una civilització. Tenien, com fa notar Morgan (1), a llur favor una llarga evolució i probablement diferien entre ells per la raó de llur habitat diferent i potser també per llur origen, causa de la multiplicitat de races.

Cada una de les emigracions havia de portar o no modificacions en la població on anava a parar. Si els emigrants eren prou nombrosos i més forts que els naturals de la terra que passaven a ocupar, els des-

(1) M. J. de Morgan: «Els cataclismes pleistocènics i llurs conseqüències des del punt de vista de la humanitat». *Revue anthropologique*, 1921, pàg. 27.

truirien, com també es produiria el cas contrari. Però, la convivència de races diferents a un mateix territori sembla ésser certa, puix que a les proves de l'existència de negroides, no gaire més enllà es denuncia la presència d'altra gent, i així mateix diversitat de cultura. La prehistòria, a hores d'ara, no pot diagnosticar els jaciments amb precisió, de manera que, amb tot i l'aparença d'igualtat de temps que puguin presentar diversos objectes, alguns poden portar dels altres molts segles de diferència. No per això la hipòtesi de la convivència queda exclosa. Aquesta podria existir sense, però, realitzar-se la barreja, vivint cada grup racial isoladament des del punt de vista generador. Un fenomen semblant es constata a través de la història: les colònies fenícies i gregues, els calls dels jueus, els actuals grups estrangers als Estats Units. Aquestes formes isolades de convivència constitueixen una defensa de la puresa racial.

Si en la pau els homes serveixen així la raça, en la guerra es produeixen efectes idèntics. La guerra comporta la destrucció de belligerants en més o menys escala, i un cop feta la pau en resulta un isolament de durada variable. Entre les races salvatges les que es conserven amb més puresa són les antropòfagues. Cureau (1), estudiant les races pahonius, bellalis i boangis i altres races de l'Àfrica equatorial, arriba a la conclusió susdita. En les poblacions salvatges o bàrbars l'esclavitud inherent en el vençut serva la puresa de raça en els nuclis humans importants, però en les poblacions ínfimes, pel contrari, és causa de barreja. El règim de castes és l'expressió dels isolaments racials en estreta convivència territorial.

En el temps modern, les coses no han pas canviat gaire. Les races, malgrat la inconsciència dels homes, es van defensant. Els motius de defensa són diversos:

(1) «Revue générale des Sciences», 30 juny 1901.

poques vegades, per no dir quasi mai, s'evoca la puresa de raça, però malgrat la inconsciència raciològica, les races es defensen. Des de 1927 una llei (Johnson Act) regula l'emigració als Estats Units, la qual no pot depassar de 150.000 blancs. L'entrada a la República nordamericana d'emigrants grocs és prohibida. L'Àfrica austral no admet hindús, ni jueus de Rússia. Austràlia, Nova Zelanda i Colòmbia anglesa tenen les portes tancades als japonesos. El Japó impedeix l'entrada dels obrers xinesos.

L'Europa i quasi el món enter, per la facilitat de viatjar i residir en qualsevol país, abans de la guerra europea semblava afavorir extraordinàriament la barreja de races. Però, observant de prop el que succeïa i el que passa en qualsevol indret d'Europa respecte els casaments, es pot constatar que la immensa majoria de matrimonis es contrauen entre subjectes de la mateixa raça. Per la vella Europa això sembla tot natural. Però, en països nous, compostos per una gran diversitat d'emigrants, ¿com es portarà raciològicament la gent?

En els Estats Units, República que aplega el major nombre de races, no es manifesta pas la tendència a la barreja, sinó que, pel contrari, el que resalta és l'isolament de cada una d'elles. Maddisson Grant (1), que ha estudiat la qüestió, ofereix dades molt interessants. Els estrangers, diu Maddisson Grant, no s'han pas fos en la població activa; es casen entre ells, conserven llur religió, costums i relacions estrangeres. Els «Dutch», de Pensilvània, s'establiren en el país fa cent cinquanta anys, i si han perdut el contacte amb l'antic Continent, parlen llur llengua estrangera i conserven llurs costums. Altres emigrants, com els escandinaus del N. O., viuen en colònies,

(1) Madisson Grant: «Le Déclin de la Grande Race», traducció francesa, pàg. 273.

mantenen llurs llengües i escoles a part, malgrat no estar isolats per la raça (1) ni per la religió. Les colònies de pagesos francesos, continua Maddisson Grant, de la Nova Anglaterra i els jueus de Nova York i Xicago, són excel·lents exemples de les tendències al desenrotllament de colònies estrangeres en el nostre medi.

L'isolament racial semblaria més afavorit en els medis rurals que en les grans ciutats. Però l'exemple de Nova York, on viuen tan nombroses races i força separades entre elles, prova que l'estreta convivència també serva, a la seva manera, la puresa de raça. I no es tracta pas d'un isolament momentani, sinó d'un fet amb tendència perpetua. El professor Zaborowsky, estudiant la vida dels Estats Units, constata que de 10.000 irlandesos últimament casats a Nova York 9.441 s'enllaçaren amb dones originàries d'Irlanda, i amb els alemanys i escandinaus succeeix una cosa semblant (2). Neerlandesos, escandinaus, anglesos i ianquis formen part d'un mateix tipus, és a dir, raciològicament es troben en condicions de mínimes diferències, i no obstant, cada una d'aquestes races es manté en el seu clos. No cal dir que entre les races de màxima diferenciació, les de color, la separació és absoluta.

En les comarques nordamericanes, on determinats grups racials són numèricament importants, la defensa racial pren inclús una forma política. En 1923, Hamtramck, vila de 60.000 habitants, en la gran majoria polonesos, aquests reclamaren una administració polonesa, l'allunyament de la policia de l'Estat i l'exclusió del municipi dels que no fossin polonesos. En el Tribunal Federal, un jutge local fou reduït al silen-

(1) Maddisson Grant anomena raça el que nosaltres qualifiquem de tipus.

(2) «La formació dels Estats Units». *Revue anthropologique*, 1923, pàg. 302.

ci quan intentava defensar en anglès, i fou advertit que solament podia parlar en polonès (1). Una cosa semblant passa en les colònies neerlandeses. J. van Huijste (2), reporta que Holland i Pella són centres exclusivament neerlandesos i que llurs habitants es governen ells mateixos. Les colònies estrangeres formen veritables aliances defensives. El susdit autor conta que a Paterson i a Grand Rapids, on els neerlandesos componen una petita part de la població, donen llurs vots a irlandesos i polonesos per tal que siguin aquests els governants. Aquestes incursions difícilment podran reduir-se. El tipus mediterrani que arribà a Anglaterra al final de l'època glacial, encara hi és representat en nuclis isolats. (3)

El que s'acaba d'exposar respecte les colònies dels Estats Units serva moltes analogies o és com una repetició dels fets que quasi a totes les nacions d'Europa es mostren estridents o manyacs, fets coneguts pel nom de minories nacionals, autonomistes, regionalistes o separatistes, moviments que al capdavant són l'expressió quasi sempre inconscient de defensa racial.

L'imperialisme, que com hem vist en la Primera part, té un interès a ofegar la veu de les races vençudes, malgrat imposar determinats procediments per a perllongar el silenci i esborrar la memòria dels pobles sotmesos, no pot oposar-se a les forces de la naturalesa, les quals conspiren amb persistència en pro del manteniment de les races.

El medi ambient del litoral o de l'interior, del pla i de la muntanya, façonen els individus de diversa manera, el mateix si es tracta de poblacions salvatges

(1) Madisson Grant: «Le Déclin de la Grande Race», pàg. 279.

(2) «Les colonies neerlandaises aux Etats Unis». Revue anthropologique, 1925, pàg. 190.

(3) J. H. Fleure: «Inst. of Great Britain», gener-juny 1920. — Parsons (F. G.) en la mateixa revista.

que civilitzades. A l'arxipèlag de Bismark i a les illes de Salomó existeixen dues races, una de forta alçada que pobla el litoral, i l'altra de baixa estatura, que viu en les regions interiors (1). La plana imprimeix modificacions corporals ben ostensibles que afecten algunes parts del cos, dels membres i de la marxa, tant en les persones com en els animals. P. Baroux i L. Sergent (2) han manifestat que les races flamenques humana, cavallina i bovina, seqüència de viure en país pla, tenien els múscles de la cuixa més desenrotllats, amb la consegüent hipertròfia del terç inferior o posterior, la columna vertebral és recta i el peu pla, caràcters que contrasten amb la línia corbada de la columna vertebral i la major flexibilitat de l'extremitat en els subjectes de país muntanyós. Popoviciu (3) retreu que la diferència d'índex dels rumans de Transilvània és correlatiu amb l'abundància de muntanyes de llur regió o amb l'habitat dels valls i les planes. La costa, la plana o la muntanya repercuteix en la psiquis dels seus habitants, que per regla general són francs i oberts els primers, bel·licosos i dominadors els segons i conservadors i retrets els últims.

Les races autòctones de climes extrems tenen en el medi ambient una defensa eficaç contra les invasions de gent de clima oposat. És molt difícil per als europeus, principalment per als originaris de països de més amunt dels 45 graus, prosperar en els tròpics. Pel contrari, el fred és un potent eliminador dels individus que, procedint dels 45 graus per avall, van a viure en els països del nord.

-
- (1) R. Thurnwold: «Zeitschrift für Ethnologie», XLII, pàg. 98.
 - (2) «L'Anthropologie», 1907, pàg. 205.
 - (3) «Recherches sérologiques». Rev. anthropologique, 1925.

III. — ELS MECANISMES HEREDITARIS CONSERVATRIUS

L'herència és, per naturalesa, conservadora. Tots els ramaders han pogut observar que en els efectius de bestiar escollit, emprant mètodes de reproducció adequats, obtenen resultats molt aproximats a llurs desigs, però així que descuren la rigorositat de l'aplicació del mètode, el ramat torna a les qualitats mitjanes de la raça. El mateix han observat els avicultors que han millorat el galliner pels mètodes genètics: les gallines fortament ponedores obtingudes pel mendelisme, en deixar d'aplicar aquest mètode, el galliner retorna a la producció mitjana pròpia de la raça.

En l'espècie humana els resultats són encara més rellevants, puix que no hi ha en els casaments la cura que els ramaders posen en l'elecció dels reproductors. Les races d'animals domèstics, fins a cert límit, a cada generació adquireixen un guany més o menys gros, mentre que en les races humanes, no aplicant-se la selecció, no es passa de la mitjana.

Per cada trenta femelles promig, el ramader destina un sol mascle. En les races humanes monògames, cada dona té el seu marit. Les conseqüències que en resulten són una major unificació de tipus en els animals i més gran variació en els humans. Això sense comptar que la consanguinitat és un mètode de reproducció ordinari en el bestiar, mètode que es practica excepcionalment en les races humanes, i quan es realitza sols es permet entre consanguinis de quart grau.

Quan s'uneix una parella no parent, cada genitor compta 2 pares, 4 avis i 8 besavis, ascendents que la majoria de biòlegs estan conformes en què poden influir en el fill que resulti de la parella. Doncs, cada fill compta amb una influència immediata de 28 as-

cendents. El nombre d'ascendents en els animals domèstics és molt més reduït, principalment quan la reproducció s'ha operat entre consanguinis. Els 28 ascendents que poden influir damunt del fill, cada un d'ells estava així mateix influenciat per altres 28 ascendents, de manera que cada individu de l'espècie humana representa una veritable barreja dels elements de la seva raça, mentre que les races d'animals domèstics es podrien destriar en uns quants llinatges.

Per consegüent, la reproducció de l'espècie humana, practicant-se en la forma ordinària, tots els individus tendeixen naturalment a representar el promig de la raça, sense cap guany a través de les generacions.

No obstant, cauria en error qui suposés que les races tenen una estabilització permanent. Les races practiquen moviments de puja i baixa, és a dir, oscil·lacions quantitatives que per res afecten llur qualitat o naturalesa. Aquests moviments estan sota la dependència de les variacions del medi ambient. Un dels factors més importants del medi és l'alimentació. Que l'alimentació sigui rica o pobra, es traduirà en diferent estat d'estabilització racial. L'exercici de les funcions intel·lectuals, essent un luxe, presuposa un estat anterior d'abundància alimentícia, i en conseqüència una mentalitat activa actual s'enllaça amb una altra activitat pretèrita, de la mateixa manera que el noi desnutrit representa l'estabilització de la raça en una època de misèria fisiològica. Aquests enllaçaments constitueixen veritables casos d'atavisme.

L'atavisme és una qüestió completament negligida pels biòlegs, malgrat l'enorme importància que té en la fenomenologia hereditària de l'home. Amb poques paraules es pot dir tot el que es sap d'atavisme: repetir, amb Darwin, que l'atavisme és el fet en virtut del qual el nét pot assemblar-se a un dels seus avis, o corejar, amb els genetistes, que és un fenomen re-

gressiu a partir de la tercera generació filial. Això és tot. L'atavisme, però, és un fenomen més complex, vast i transcendent.

En els animals domèstics l'atavisme no es dona amb tanta freqüència com en les races humanes. Aquells a cada generació, en virtut de les millores que els aplica el ramader, guanyen quelcom o almenys, mantinguts curosament, no perden. Però en una raça humana, pel gran nombre d'ascendents que graviten en l'última generació i per les desigualtats de règim alimentici i d'ambient entre els individus que la componen, els fenòmens atàvics, en lloc de constituir l'excepció, són la regla.

El mecanisme dels fenòmens hereditaris, al nostre entendre, fóra el següent: Prenent peu del principi de Fritz Müller, es podria dir que l'individu ontogènicament, a més de repetir la filogènia, repeteix així mateix les generacions de la seva pròpia espècie, o, segons Baer (l'evolució d'una forma superior no s'assembla mai a un altre animal, però sí a l'embrió d'aquest últim), que l'herència repeteix les formes—per a nosaltres equivalents a mecanismes—dels ascendents racials. Si el principi de Fritz Müller, dit també llei biogenètica fonamental de Haeckel, o el principi restrictiu de Baer, expressen una repetició abreujada de l'individu respecte els seus ascendents, i tant més esquemàtica com més llunyans són aquells, en canvi aquesta repetició, o si es vol, similitud de formes o mecanismes, adquiriria respecte l'ascendència pròxima o racial majors relleu i duració, puix que el fetus, en tant que representació específica, no sempre és viable, però sí ho és així que entra a repetir la fase racial. Aquesta viabilitat permet expulsar el fetus una mica més prompte o més tard, o bé en estat millor o pitjor de desenvolupament. De manera que si l'ontogènia exigeix una repetició específica, aquesta exigència no és necessària així que l'evolució entra en la fase racial.

D'ací el fet que hi hagi tan sols dues grans modalitats hereditàries: la de repetició fins a l'última generació (herència directa) i la que no repeteix fins els seus pares (herència atàvica).

La causa de no repetició completa (atavisme) estaria subjecta a principis d'ordre nutritiu. És cosa sabuda que un animal es pot fer progressar o retrogradar del tipus o promig de la raça a la qual pertany. Els fenòmens de precocitat i els d'alimentació insuficient en són una prova. La precocitat abreuja el període de creixença; la insuficiència alimentícia l'allarga. No hi ha cap mena de dubte que els embrió i fetus nodrits abundantament, abreugen el període de gestació; les races precoces, en comparació de les races ordinàries solen avançar el part d'un dia per mes, això és: les vaques holandesa i Durham gesten 279 dies, contra 288 de les no precoces, o el que és el mateix: al vedell d'una raça precoç li sobra temps per a realitzar totes les repeticions i en la matriu mateix guanya. Ben diferent és el cas del pollí o vedell d'una raça endarrerida: el seu pes és petit i la vigoria manca, principalment si ha estat mal nodrit. La matriu a un temps determinat llança el fetus, sigui el que sigui l'estat de la seva evolució. Si l'ha complert, retirarà els seus pares, si no, constituirà un cas d'atavisme.

La nutrició pot ésser parsimoniosa i el desenvolupament del fetus practicar-se tan poc a poc, que el moment del part correspongui a la primera sèrie de generacions formatives de la raça, és a dir, que des d'aquestes fins a les últimes, el nadó, pot, a tenor de l'activitat de la seva evolució, retirar a qualsevol d'elles. L'atavisme, doncs, no fóra pas, com pretenen els escassos biòlegs que se n'han ocupat, un salt enrera, puix que l'atàvic no ha pas arribat al final de la cursa, sinó que s'ha «aturat» en la seva evolució.

Per bé que la nutrició sigui la causa principal de l'atavisme, n'hi ha d'altres, la importància de les quals

fa de mal apreuar. L'evolució particular de les glàndules sexuals, testicles i ovaris, no s'ha pas estudiat des del punt de vista de la qualitat productiva, i s'ignora si els zooespermes i els òvuls posseeixen el mateix valor hereditari quan l'individu té divuit o trenta-cinc anys. Estrenyent la qüestió, tampoc no se sap la naturalesa particular dels espermatozoides de cada ejaculació. És més; l'òvul exercint una acció químicotàxica és molt probable que es realitzi una veritable elecció d'espermatozoide. No cal dir que del procés hereditari de l'ou fecundat no se'n sap una paraula. (1)

A desgrat de la manca de coneixements, els fets observats permeten afirmar que la causa nutritiva és la que domina, i que en tota societat o sector de la mateixa deficientment alimentada, l'atavisme serà la regla. En els sectors socials ben alimentats, l'atavisme no és pas tampoc l'excepció. Fóra molt probable que quan la causa nutritiva no actués simultàniament, la virtualitat de les altres causes productives de fenòmens atàvics es desvetllés. Una raça qualsevol presa en conjunt, es compona d'una quasi totalitat de subjectes atàvics. Hi ha, però, una diferència entre els atavismes: aquests el mateix poden repetir períodes d'existència racial òptims, que èpoques malastrugues. L'enllaç entre uns i altres ve determinat pel nodriment dels genitors i fetus.

La força de l'atavisme és tan gran, que és ella qui trava les variacions i qui elimina la matèria exòtica. Una variació o pot ésser la resultant d'una combinació entre els diversos elements racials, o és una adquisició del medi. Tant en un cas com en l'altre, l'edifici de la variació sols es pot consolidar per una estreta consanguinitat, la qual, mancant en absolut en

(1) M. Rossell i Vilar: «Nova interpretació ds l'atavisme». Memòria presentada a la Societat de Biologia de Barcelona, 1924.

l'espècie humana, els productes dels genitors que posseeixen una variació seran emmotllats no conforme a aquests últims, sinó a la manera del tipus mitjà de la raça, és a dir, atàvicament.

Quan una raça s'addiciona amb elements exòtics, creuament i mestissatge, els mestissos de segona generació i els que els segueixen, en lloc d'originar nuclis diferencials dintre de la raça, provoquen, pel contrari, casos d'atavisme i a vegades dels més reculats. Darwin, per creuaments i mestissatges successius, descobrí l'origen comú dels coloms domèstics; per aquest mateix procediment el professor Cossar Edwards, d'Edimburg, denuncià la raça primitiva de les ovelles d'Escòcia. (1)

En l'espècie humana, les eliminacions absolutes dels elements estranys a la raça han estat constatades en diversos països. Alguns autors (2) han retret el cas dels fellahs egipcis, el crani dels quals és absolutament idèntic en mides, proporcions i capacitat als cranis trobats en les tombes predinàstiques de més de sis-mil anys enrera. Els assiris, àrabs i armenis, diu el professor Papipallaut, són com eren dos mil anys enrera (3). Les regions meridionals d'Itàlia han estat ocupades, entre altres invasions, pels visigots i normands; els caràcters morfològics d'aquestes races no es troben pas en les susdites regions (4). El professor Bertholon (5), en un estudi comparat de cranologia actual amb la dels cartaginesos de dos mil quatre-cents anys enrera, mostra que els cranis són invariables, és a dir, que el tipus autòcton hauria assimilat els invasors fenicis, romans, vàndals, bizantins, àrabs i turcs. A Portugal, malgrat haver estat

(1) Autoreferència.

(2) Madisson Grant: «Le Déclin de la Grande Race», pàg. 48.

(3) G. Papipallaut: «Le principe des Nationalités», Rev. anthropologique, 1912.

(4) Pittard: Les Races et..., pàg. 174.

(5) «Archives d'anthrop. criminelle», 15 febrer 1912.

habitat per ligurs, celtes, fenicis, hebreus, grecs, cartaginesos, àrabs, berebers, moros i tzigans, Mendes Correa (1) conclou que la República portuguesa constitueix un dels països menys heterogenis d'Europa, des del punt de vista somatològic. Les illes de Sicília i Sardenya i també la Calàbria, conserven la raça quasi pura (2). Maddison Grant (3) diu que la comparació de restes anatòmiques dels alpins lacustres de Suïssa amb els habitants de les poblacions actuals de la riba dels llacs, demostra que la forma del crani no ha canviat, o ho ha fet molt insensiblement, durant aquests set-mil anys últims. No cal dir que aquesta mateixa constatació es pot fer majorment dels països apartats de les grans rutes. Així, Retzius (4) afirma que la població de Suècia és una de les més pures d'Europa.

IV. — LA CONSTANCIA DE LA MENTALITAT

Una raça impura, així que cessen les intervencions estranyes, comença a retornar poc a poc a la seva constitució normal. Llevat dels moments de barreja, la raça és ella mateixa a través del temps. Però si és idèntica a ella mateixa en naturalesa, no ho és en activitat i en la manera de portarse, de manera que una raça pot trobar-se en un moment donat en inhibició o en plena puixança cultural, en conducta digna o abjecta. Però aquesta raça, en trobar-se en una fase determinada, procedeix invariablement en la seva manera pròpia: si està en activitat cultural, la cultura que produeix s'enllaça amb la dels estats anteriors culturals; si la conducta és abjecta, l'abjecció no difereix per les seves maneres de les baixeses passades.

(1) Mendes Correa: «Raça e nacionalidade». Porto, 1919.

(2) G. Sergi: «Italia. L'origini». Milà, 1919.

(3) Madisson Grant: «Le Déclin de la Grande Race», pàg. 66.

(4) «The Journal of the Royal Anthropol. Inst. of Great Britain and Ireland», 1909, pàg. 277.

La raça, dintre la permanència de caràcters morfològics i espirituals, és ben lluny de la senzillesa unilateral d'una raça d'animals domèstics. Tal raça de vaques es caracteritza per donar cinc-mil litres de llet l'any. Però a les femelles d'aquesta raça no cal demanar-les res més, puix que tota altra productivitat es realitzaria amb pèrdua. Més encara: per mica ben atesa que estigui la raça lletera, conservarà indefinidament la seva propietat.

Les races humanes, dintre el conjunt de facultats que les diferencien, es comporten d'altra manera que les races d'animals domèstics. Són complexes en tots els moments, o, si es vol, de múltiples aptituds, i llur història no és pas una seguida invariable, com la vaca de cinc-mil litres de llet. Mecanismes hereditaris conduents a determinats estats, i accions d'ordre polític originen l'activitat d'un moment, o d'un llarg període. En cada un d'aquests moments o períodes, les aptituds A o B predominen, i en els moments òptims floreixen totes les productivitats, com, pel contrari, poden romandre enterrades, en no produir-se aquells mecanismes o situacions polítiques favorables.

Però el que no passa mai, és la mutació radical de naturalesa: els vicis i les virtuts d'una raça són sempre els mateixos. A més, per fortes que s'acusin les diferències entre les individualitats d'una raça dedicades a la mateixa activitat, un estudi acurat descobrirà més elements unitaris que disjuntius, de manera que la producció total d'una disciplina permetrà no sols relligar-la a un caràcter dominant, sinó que aquest serà al mateix temps la continuïtat de les productivitats anteriors de la raça. I això es pot constatar particularment a cada raça en literatura, arts plàstiques, música, filosofia, sentiment religiós, aptituds mercantívoles o qualsevol altra activitat.

La mentalitat, quan és activa, faisona la funció intel·lectual amb un motllo determinat, i llevat dels

casos d'imitació o d'influències, condicions aquestes estranyes a la creació, l'home produeix d'acord amb els materials i l'arquitectura de la seva raça. El medi ambient pot ésser un excitant a la producció, però aquesta no es realitzarà pas d'acord amb ell, sinó amb l'estructura, amb la naturalesa de la raça. Tal és el cas de l'home que viu en una raça diferent a la seva. El músic Albéniz, fill de pares espanyols, nat i crescut a Camprodon, la seva producció és netament espanyola. El mateix es pot dir d'Enric Granados. Les obres d'una altra raça, per admirables i perfectes que siguin, no arriben mai a produir l'estat emotiu de les obres de la raça pròpia, malgrat siguin inferiors a les d'altres races. Heus-en ací un exemple. «L'Orfeó Català—diu Blanca Selva, filla de pare català i mare llemosina, nascuda, criada i educada a França—, tingué la gentilesa d'oferir-nos al mestre Vicent d'Indry i a mi una sessió de cançons catalanes. Jo no sé pas què despertaren en mi aquelles cançons. Soltadament vaig tenir una revelació clara de la meua manera d'ésser: la revelació intensa de la meua ànima catalana. Tota jo vaig retrobar-me en aquelles cançons tan fortes i tan vives.» (1). Cal advertir que llemosins i catalans formen una mateixa raça.

L'educació és incapaç d'alterar essencialment la mentalitat. El fenomen és tant més albirable com més superior és la funció. Això no exclou que fins en l'execució dels oficis més humils no hi hagi una manera distinta de practicar-los, d'acord amb el funcionalisme de la pròpia raça. Aquesta diferenciació ha d'existir, per més que no en tinguem cap observació registrada. En canvi, pel que respecta a funcions superiors, vegi's com els filòsofs Balmes i Pi i Margall foren incapaços de reduir llur mentalitat al ritme de la llengua espanyola. De Balmes, deia Valera que el llegia millor traduït en

(1) «D'Ací i d'Allà», maig, 1926.

francès, i Menéndez Pelayo, de Pi i Margall, que estava lluny de saber l'espanyol, tot i havent oblidat la seva pròpia llengua. Una mentalitat, quan fa molts segles que s'expressa amb una llengua, hi ritma. En expressar-se en altra llengua, o es sacrifica la mentalitat, o el pensament engrapa en la forma que pot la llengua estranya. Taine no podia sofrir el francès de Comte. Aquest francès, diu Maurras (1), té sovint el color d'un altre idioma, color que no és pas degut tan sols al to abstret, comú a tots els filòsofs. Aquests tres homes de gran envergadura espiritual, malgrat llur educació rebuda contra o a espatlles de llur raça, amb la ferma voluntat d'incorporar-se a la cultura espanyola i francesa, i amb plena inconsciència, la constància de la mentalitat els denunciava i els traïa. Un escriptor que escriu en llengua exòtica, ofèn per l'esperit amb què ritma les seves idees, i no per les faltes literàries. La llengua pròpia, ben escrita o mal escrita, no repugna pas, i passa sovint el contrari en l'expressió de mentalitat diversa.

Hi ha mentalitats afins i altres que no ho són pas. Els processos formatius de dues mentalitats poden ésser tan diferents, que la resultant en sigui la incomprensió. Flaubert (2) no admirava «La Divina Comèdia»; Tolstoi no comprenia ni Shakespeare, ni Dante. En l'ordre col·lectiu, aquestes incomprensions són manifestes. Els missioners catòlics i protestants en tenen una llarga experiència. Un dels casos més remarcables és el dels orfes del cardenal Lavigerie: quatre mil orfes àrabs educats en la religió catòlica i sostrets al contacte indígena, així que foren adults, la majoria retornà a l'islamisme (3). A Amèrica, malgrat la persistència missionera de quatre segles, resulta, segons

(1) Ch. Maurras: «L'Avenir de l'Intelligence», pàg. 154.

(2) Antoine Albalat: «Comment on devient écrivain». París, 1925, pàg. 162.

(3) G. Le Bon: «Psychologie politique», pàg. 263.

el doctor J. C. Salas, que els indis de Venezuela, Perú, Mèxic i de tota l'Amèrica espanyola no tenen res de catòlics. (1)

Els resultats negatius que s'observen en canvis de religió són paral·lels als experimentats en la instrucció i educació producte d'altra mentalitat. L'anglès Mr. Monier Williams (2), gran coneixedor de l'Índia, escrivia respecte els efectes de l'educació europea dels indis: abandonen llurs pròpies llengua, literatura, religió, filosofia, les regles de llurs pròpies castes, els costums consagrats per segles, sense que per això esdevinguin bons deixebles de les nostres ciències, honestos escèptics o cristians sencers. G. le Bon completa aquesta idea amb les següents observacions: l'únic resultat definitiu de la instrucció europea, tant en el negre com en l'àrab i en l'indi, és d'alterar les qualitats hereditàries de llur raça, sense donar-los les dels europeus. He tingut centenars d'ocasions de conversar amb lletrats indis, educats en escoles anglo-indianes, i fins i tot havent-se graduat en universitats europees. Sempre he constatat que entre llurs idees i les nostres, llur lògica i la nostra, llurs sentiments i els nostres, hi havia una distància immensa (3). Gobineau, un segle enrera, feia idèntiques constatacions a Pèrsia. (4)

Els exemples que s'acaben d'exposar demostren que quan la força creadora es manifesta independentment del medi d'expressió, ho fa transcorrent per les vies de la mentalitat, i que les obres inconscientment o en contra de la voluntat de llurs autors, són raçades.

En cada raça hi hauria una quantitat d'incomprensió respecte a altres races, més o menys considerable, segons la diversitat dels processos formatius.

(1) J. C. Salas: «Civilización y Barbarie». Barcelona, 1919, pàg. 70.

(2) G. Le Bon: «Psychologie politique», pàg. 247.

(3) G. Le Bon: «Psychologie politique», pàg. 270.

(4) Le comte de Gobineau: «Les religions et les philosophies dans l'Asie centrale». París, 1923.

La impossibilitat de transformar, amb voluntat o sense, la pròpia mentalitat, constitueix la prova més eloqüent de la constància i indestructibilitat de la mateixa.

Físicament i mentalment, les races són invariables a condició que no es barregin. Un cop desaparegudes les causes que han motivat una alteració de les races, aquestes pel seu natural, retornen a llur estat de puresa. L'atavisme és el principal element conservador de les races.

CAPÍTOL IV

L'adulteració

- I.—Les modificacions secundàries biològiques. Efectes del canvi de medi ambient. Modificacions de l'activitat. Avantatges del confort. Dèbil resistència dels infants. Canvis radicals de vida. Malalties noves.
- II.—El creuament i el mestissatge. Les formes de creuament. El mestissatge. L'atavisme.
- III.—Alteracions mentals provinents de l'exterior. Mentalitat i assimilació. L'assimilació forçada és il·lusòria. Exemple de reducció productiva de mentalitats en les races sotmeses dintre un Estat compost.
- IV.—La mentalitat dels mestissos. No existeix paral·lelisme entre el soma i la ment. Mentalitat predominant. Intel·ligència i mentalitat. L'intel·lecte en acció. Les manifestacions de les mentalitats dominades. Permanències mestisses. L'atavisme.
- V.—L'adulteració en les races vencedores i vençudes. L'inconscient raciològic. La barreja en les races vencedores. L'adulteració en les races vençudes. Caràcter de la mescla en la raça vencedora i en les races vençudes.

I. — LES MODIFICACIONS SECUNDÀRIES MORFOLÒGIQUES

Qualsevol alteració que es realitzi en el medi ambient modifica el soma. Les modificacions que contraurà l'individu o la col·lectivitat que passa a un país nou seran parelles a la magnitud del canvi d'ambient. Però, les modificacions tenen un límit: per radicals que siguin, no varien el caràcter primordial morfològic, que és el perfil de la testa.

Sota el efectes d'un canvi de medi ambient es poden iniciar dos processos contraris: un d'adaptació i un altre conduent a la desaparició. Durant el primer procés hi ha una eliminació o obturació de funcions inservibles o perjudicials en el medi nou, i simultània-

ment una adquisició funcional imposada pel règim novell de vida. El procés conduent a la desaparició es pot realitzar de pressa, com en el cas de contraure malalties contagioses, o poc a poc, per defectes nutritius. No és extraordinari que la desaparició s'acabi de realitzar mitjançant l'absorció per una altra raça.

Les emigracions reeixides en els continents descoberts han estat les acomodades a les línies isotèrmiques; és així que els anglesos i escandinaus a Amèrica s'han conservat al Nord; els llatins, al Sud, i els negres al Centre. No obstant, aquestes adaptacions s'han realitzat amb cessió de diversos factors secundaris i amb l'adquisició de nous elements, única manera d'establir l'equilibri entre el vivent i el medi.

La desviació de la línia isotèrmica es paga cara. L'home procedent d'un país fred, que passa als tròpics de cop i volta, es veu obligat a modificar la fisiologia de la seva pell. En el nou clima, la pell ha d'irradiar més calor i per consegüent l'epidermis es troba en congestió permanent, mentre que les capes profundes hauran d'estar quasi anèmiques, fisiologia oposada a la del clima fred. Altres modificacions parcials es poden assenyalar. Kohlbrugge (1), estudiant la influència del clima tropical en els europeus blons, constata que a Java, la pell esdevé ràpidament bruna i que els membres són més elàstics. L'activitat és una de les qualitats que més sofreix en els homes del Nord transportats en països ardents. A Geòrgia, a les illes Brahama i Barbuda, la indolència substitueix la vivor, puix que la calor excessiva atueix els homes blons. A Cuba els rigors de l'estiu exerceixen una influència perniciosa en el desenrotllament físic dels nois blons, la qual no es manifesta en els mulats i menys en els negres. (2)

(1) «L'Anthrop.», 1911, pàg. 205.

(2) G. Rouma: «Le développ. phisiq. de l'écol. cubain». But. et Mémoire de la Soc. d'Anthrop. de Paris, 1921.

Els efectes del clima oposat poden atenuar-se considerablement. Un confort adequat permet els anglesos de portar-se bé a la Índia. Una cosa semblant succeeix pels dolico-rossos a Algèria. «En les terres del sud dels Estats Units, mentre existí l'esclavatge, que permetia al blanc de tipus nòrdic no haver de treballar ni al camp ni a la fàbrica, aquest es conservà bé, però així que l'esclavitud fou abolida, la raça nòrdica començà a degenerar.» (1)

L'organisme, independentment de la raça a la qual pertany, té una certa quantitat de substància i funció a cedir a les imposicions d'un medi nou. Més enllà d'aquesta quantitat, l'organisme periclita.

És un fet molt divulgat la poca resistència que tenen les criatures a medis ambients distanciat del de la raça a què pertanyen. Els nens europeus a Egipte, Índia i Algèria, malgrat hagin nascut al país nou, són molt propensos a les malalties, particularment les del cervell. Per altra part, l'esterilitat dels adults de raça nòrdica en els tròpics és cosa corrent, i si arriben a reproduir-s'hi la descendència degenera, cosa que també succeeix amb les races de tipus ibèric. Els portuguesos establerts i reproduïts en els països tropicals africans—diu Silvatelles (2), en arribar a la tercera generació, apareixen fenòmens anormals: braquicefàlia, desharmonia entre el crani i la cara, corbatura lumbar més accentuada, irregularitats en el creixement, etc. Els portuguesos, conclou l'autor, s'extingeixen a la tercera o quarta generació, si no han rebut sang nova d'Europa.

Els canvis radicals de vida es suporten malament. Un grup d'alemanys anà a viure a les illes Bismark amb la intenció de seguir un règim neolític. L'experiència fou deplorable. Un d'ells, el filòsof Bettmann,

(1) Madisson Grant: «Le Déclin de la Grande Race», pàg. 69.

(2) «L'Anthrop.», 1902, pàg. 241.

fou mort pels indígenes; dos d'altres no pogueren resistir la nuditat i el règim alimentici, i la resta, per no morir-se, es reintegrà a la civilització actual. (1)

La degeneració d'una raça és segura quan les condicions de la seva existència varien radicalment. Tal és el cas de la major part de les races indígenes d'Amèrica. Els colonitzadors les han anat empenyent cap a llocs menys fèrtils, o, si les han tolerat a llur costat, aquelles han hagut d'acceptar situacions inferiors de les que disfrutaven quan eren lliures. Els esquimals que viuen a l'Amèrica septentrional, Miss Nadaillac judica, per llur idioma avançat, que han de provenir d'un passat superior al que la colonització els ha imposat, puix que transportats a millor clima, en poca cosa difereixen dels civilitzats.

Els colonitzadors han degradat els indígenes americans de totes maneres. A part de la vulneració del règim que afecta la llibertat i el dret de gents, els colonitzadors han emmetzinat els indígenes amb alcohol, han permès que fossin destruïts, amb un percentatge afrós, per la verola i majorment per la sífilis, malaltia que està acabant amb diverses tribus mexicanes i moltes altres del Centre-Amèrica. A Austràlia succeeix una cosa semblant. «Els aborígens es troben contaminats per la tuberculosi i per la sífilis, en forma tan devastadora, que d'ací deu anys no restarà ni un sol dieri, yanntowanta, nagemí, etc.» (2)

II. — EL CREUAMENT I MESTISSATGE

Els elements estranys que es reproduïxen dintre la raça, amb la barreja de caràcters que determinen, causen alteracions profundes, les quals triguen quatre generacions pel cap baix a desaparèixer.

(1) «L'Anthrop.», 1907, pàg. 243.

(2) «La Nature», 8 juliol 1920.

Els fets s'agreugen quan la reproducció es practica entre individus ja mesclats; llavors l'estat de desordre somàtic es pot perllongar indefinidament, si els subjectes mesclats van rebent noves aportacions d'elements pertorbadors.

Encara ací els efectes de la mescla no s'han pas acabat. A tot arreu on hi ha hagut barreja de races, l'atavisme pot extreure a la superfície els morts colgats per múltiples generacions.

Caldrà exposar què cosa és el creuament i després el mestissatge en les variades formes. S'ha d'advertir abans que la literatura antropològica respecte aquestes importants qüestions és pobríssima, i que sovint s'haurà de recórrer a la zootècnia, en la qual ciència els creuaments i mestissatges són tractats amplament.

Dues són les formes de creuament: la primera, quan la unió es realitza entre subjectes de raça diferent; l'altra manera, quan solament un dels genitors és de pura raça i l'altre prové de dues o més races. Els fills del creuament s'anomenen mestissos.

En el primer cas, les dues races que es barregen poden ésser morfològicament afins o allògenes. Com que les diferències somàtiques són poques, el mestís, per regla general, és harmònic i no difereix gaire tant d'una com d'altra raça. En el cas contrari, el producte pot ésser desharmònic. La barreja per creuament entre dues races pures suposa una lluita formidable entre les cèl·lules sexuals, per tal d'establir respectivament en l'embrió el seu patrimoni hereditari. La barreja de caràcters paternals i materns en aquest primer mestís assoleix el màxim de fusió. Cap altra forma de reproducció mescla tan bé el producte.

La segona manera de creuament, la del subjecte de pura raça amb un mestís, comporta l'absència de fusió de caràcters, i per regla general predomina l'herència del genitor de pura raça.

Heus ací, doncs, els començaments de la barreja

de races. Els mestissos que en resulten es reproduïxen, i llavors el mestissatge (reproducció entre mestissos), es practica de diverses maneres. La nomenclatura més completa per a la denominació dels mestissos és la mexicana. Els mots, evidentment, naixen allà on són necessaris, i a Mèxic és indubtable que el mestissatge s'ha realitzat en formes múltiples i complexes. Una cosa semblant passaria a França alguns segles enrera, puix que «el vell francès conté un nombre considerable d'expressions que indiquen exclusivament el color blond dels cabells, anant del groc clar al groc més fosc» (1), expressions que, naturalment, correspondrien a certes resultants de mestissatge.

En les espècies superiors el mestissatge no arriba, malgrat practicar-lo durant un cert nombre de generacions, a dotar la població de caràcters homogenis. En els mestissos, la desharmonia és la regla. A Normandia fa un segle i mig que es practica el mestissatge entre descendents del cavall anglès de cursa i el cavall indígena o normand. A desgrat que la raça normanda es pot donar per extingida, no s'ha arribat mai a fusionar ambdues races: la morfologia intercalada ha estat constantment el resultat d'aquest mestissatge. Els ramaders estaven interessats en la fusió, i no cal dir que el mestissatge es practicà en tots sentits, sense poder reduir la dissociació de caràcters, els quals apareixen desunits, i per consegüent els cavalls, quasi sense excepció, eren desharmònics. Actualment la població cavallina normanda tendeix a convertir-se en un tipus anglès, per bé que modificat, efecte de la no intervenció en els mestissos de cavalls amb sang normanda.

En l'espècie humana hi ha un cas de mestissatge continu, que porta un parell de segles de durada.

(1) W. Deonna: «L'Archéologie», pàg. 245. París, 1922.

«Cap a la meitat del segle XVIII, 37 boers, dels quals 17 holandesos, 11 alemanys i 9 individus desconeguts, s'establiren a l'Àfrica occidental en un territori voltat d'indígenes damaras, hotentots i herreros. Aquests europeus s'uniren amb dones hotentotes. Altres emigrants, més tard, s'uniren als primers i es casaren amb mestisses. La població és força caracteritzada, però amb grans variacions. De 147 individus, 12 per 100 són de pell blanca i ulls blaus; 9 per 100 de pell i cabells clars; 27 per 100, de pell i ulls obscurs; 28 per 100, de pell i cabells obscurs, i 81 per 100, de cabell i ulls obscurs. El tipus mitjà s'acosta més o menys al tipus europeu o al tipus hotentot. La població és sana, robusta i fecunda. Aquest creuament no ha pas determinat una nova raça.» (1). La relació dels individus components d'aquesta població mestissa expressa clarament la tendència vers el retorn al tipus hotentot. L'element blau i particularment el caràcter ull blau, es troba en retrogradació.

És completament il·lusionari pensar que les races es poden fondre com dos líquids miscibles. Cada raça és, en certa manera, immutable, i tant si els mestissos es reprodueixen entre ells com si es practica un creuament d'absorció, les barreges es dissocien i es realitza amb més o menys temps la tornada a una de les races originàries del mestissatge.

La raça absorbent és sempre la que en la barreja té major quantitat de sang, la qual sol correspondre a la raça autòctona.

Una raça que s'hagi barrejat amb elements exòtics, per bé que l'eliminació de caràcters de la raça estranya, a la llarga, sigui aparentment absoluta, de fet, no ho és mai. En les races d'animals domèstics, fins en aquelles que la consanguinitat i el raçament constitueixen els mètodes ordinaris de reproducció, de

(1) Eugen Fischer: «L'Anthrop.», 1911, pàg. 723.

tant en tant apareix algun caràcter atàvic, però mai un individu totalment atàvic, principalment en les races selectes.

En les races humanes, degut a l'únic mètode de reproducció que practiquen, els casos d'atavisme, que fan reaparèixer subjectes o caràcters de races estranyes, mesclades més o menys antigament amb la pròpia, són fets comuns. I aquests atavismes el mateix poden representar caràcters de races de mil que de trenta-mil anys enrera. A Catalunya mateix, el caràcter «pèl roig» es remunta segurament a les invasions nòrdiques. Un altre caràcter, que també hem observat, no tan general i força atenuat, correspon a la raça de les caveres de Grimaldi, del quaternari antic. Nosaltres creiem que els individus de pell accentuadament bruna, cabellera abundant, ull negre rodó i gros, nas ample, llavis molsuts, mans grosseres, cos massís i vestigis d'esteatopígia, representen el tipus negroide de Grimaldi, tipus que, segons opinió de Boule, «no era pas veritablement negre, però sí molt semblant al bosquimà» (1). V. Guifrida (2) ha trobat el tipus negroide en la raça siciliana i en altres. «Vernau ha pogut observar, sigui en cranis moderns, sigui en subjectes vivents del Piemont, Lombardia, Emília, Toscana i vall del Roine, nombrosos caràcters d'aquesta raça fòssil.» (3)

Si en les races d'animals domèstics, a partir de la quarta generació, i seguint mètodes de reproducció adequats, el perill de fenòmens atàvics és negligible, en les races humanes, per la causa més amunt indicada, la presència d'atàvics estrangers és constant, de manera que la barreja de races no sols altera immediatament el capital biològic de la raça creuada, sinó que fins i tot, després del llarg i penós treball

(1) «L'Anthrop.», 1920, pàg. 1920.

(2) «L'Anthrop.», 1904, pàg. 564.

(3) M. Boule: «Les hommes fossiles», pàg. 282.

d'absorció, sempre hi ha el perill que a qualsevol hora aparegui un estranger en la intimitat de la família fisiològica.

III. — ALTERACIONS MENTALS PROVINENTS DE L'EXTERIOR

La mentalitat és viva i com a tal subjecta a les influències del medi ambient. Tota cosa viva ha de nodrir-se. Els aliments de la mentalitat estan constituïts pels diversos elements del medi ambient, comprenent-hi les mentalitats alienes.

La mentalitat no és igualment activa a través del temps. Els períodes d'activitat i de passivitat depenen de múltiples causes. Una mentalitat passiva equival a la manca de nutrició i per consegüent, la mentalitat és improductiva. Tal és el cas de nombroses tribus, que isolades en arxipèlags i muntanyes, llur producció mental repeteix, sense variació, l'activitat utilitària última, que pot datar d'una pila de segles. Aquest enquistament és per si una alteració, puix que tota mentalitat, per a ésser normal, hauria de portar una vida més o menys activa.

La característica de la vida és l'assimilació, però assimilació química, no física. La mentalitat activa aplega els aliments del medi exterior, els quals, transformant-se, combinant-se, arriben a convertir-se en productes últims de la ment. Un músic, per exemple, arriba a reduir els volums, els colors i les substàncies en sons, com un pintor plastifica els moviments. Així, una mentalitat converteix en pròpia substància tota cosa per la qual se senti atreta. Mentalitzar un medi ambient és funció de llarga durada i forma part dels grans processos inconscients.

Però, el coneixement, deixant-se portar per la comoditat, en lloc de seguir la penosa tasca d'extreure de

la pròpia mentalitat els materials constructius, cerca en les resolucions d'altres mentalitats els elements que li manquen. Llavors, l'alteració de la mentalitat és manifesta. El primer cas està representat per la simple còpia: aquella obra que convenia a una determinada raça, queda «ipso-facto» acceptada, tal com ha estat elaborada per la mentalitat creadora, cas molt generalitzat, puix que compta amb totes les races paràsites de la civilització i amb les poblacions mestisses.

L'altre cas té la seva expressió en el que s'anomena influències i mixtificacions. En les influències els materials de l'obra són autòctons, però l'arquitectura, el ritme o la idea, pertanyen a una altra mentalitat. En les mixtificacions el mosaic harmoniós o en desordre constitueix llur característica. En ambdós casos hi ha alteració de la mentalitat, sigui per enquistament, sigui per l'errori propòsit de voler ajustar peces que, girin-se o tombin-se de la manera que es vulgui, és impossible de fer-les encaixar.

Deixant a part l'esforç de la mentalitat de nodrir-se tan sols amb els elements del seu propi medi ambient, una altra mostra de l'activitat mental és la que cerca com aliment per a la pròpia mentalitat una o més mentalitats diverses. Aquesta situació és ben oposada a la citada més amunt, en la qual la mentalitat va a cercar en altra mentalitat problemes resolts. Ací, no; la mentalitat cerca en l'altra mentalitat substància a transformar en matèria pròpia. Un exemple, potser, d'aquest treball d'assimilació mental el dona el gòtic català.

L'assimilació és funció natural. Una assimilació forçada és inconcebible, i quan es practica, es va a parar a l'enquistament. Els intents d'assimilació forçosa són comuns a les races vençudes. El vencedor imposa tot el que constitueix la seva mentalitat: religió, llengua, dret, costums, etc. La imposició—i per referir-nos només a un sol aspecte, el religiós—és brutal en

la conquesta, puix que s'exigeix el canvi radical de divinitats; més suau, però no menys eficaç, és la pretesa substitució de mentalitat de les races vençudes en els Estats compostos i de la mateixa religió. En aquest cas, la raça vencedora introdueix en les vençudes les particularitats religioses psíquiques i simbòliques que la caracteritzen. A França, Santa Joana d'Arc és adorada fins en aquelles porcions de territori que cap lligam no tenien amb els reis de París en el temps de la «Pucelle». Sant Isidre, sant castellà, fou introduït a Catalunya amb l'hegemonia castellana, substituint els sants catalans patrons dels pagesos.

De la part del vençut hi ha durant cert temps una resistència voluntària a deixar-se assimilar. Però, al cap de dues, tres o més generacions, per mica que s'alleugerin les condicions imposades pel vencedor, el refractarisme primitiu es converteix poc a poc en indiferència, i fins acaba en simpatia, si dintre l'hegemonia no existeixen diferències de tracte entre vencedor i vençut. Però, per a arribar a aquest últim extrem, a la raça vençuda li ha calgut deixar via lliure a la llengua i a les institucions de la raça vencedora; li ha calgut renunciar a tot allò que el vencedor creia que podia constituir un destorb per a l'assimilació. La raça vençuda, ja en aquest punt de simpatia, de «*motu proprio*» tracta de completar l'acció de la raça vencedora, i en tots els actes de la vida imita i s'esforça per fer desaparèixer tota diferència: la igualtat de la raça vencedora, més que la similitud, esdevé per a la raça vençuda un ideal. És el cas de les races vençudes en els Estats compostos sotmesos de temps a un règim centralista i amb la creença sincera que llurs habitants han assolit la plena unificació, i que no hi ha ni vencedors ni vençuts.

Res més il·lutori pensar que una mentalitat pot ésser assimilada per altra mentalitat. En els casos més favorables, existeix una veritable inhibició inconscient

de manifestar la mentalitat en els aspectes prohibits per la raça vencedora, o que la raça vençuda judica que aquells actes podrien constituir una exhibició diferencial. La raça vencedora pot imposar, i acostuma a fer-ho, el silenci a la raça vençuda, però el que no pot és convertir aquesta a la pròpia mentalitat. Exteriorment, i a causa d'una perfecta imitació, en alguns casos es pot tenir la sensació que totes o part de les particularitats de la raça vençuda han desaparegut. Però això, repetim, és il·lusionari. Cal només veure en les obres dels escassos grans homes que han donat les races vençudes i obligades a sofrir la imposició d'altra mentalitat, siguin aquests grans homes pertanyents a races que l'imperialisme hagi reduït a colònia, o sigui formant part d'un Estat compost, que l'estructura de l'obra d'aquests grans homes és sempre ben raçada, és a dir, de conformitat amb la pròpia mentalitat, però mai amb la mentalitat imposada.

En la forma més crua de l'imperialisme, quan, per exemple, es nega als indígenes la realització de tota mena de cultura, la pròpia i la imposada, la paràlisi mental és absoluta. El cas de l'imperialisme més benigne, el de la raça sotmesa formant part del mateix Estat que la raça vencedora, i en el qual fins les races vençudes han oblidat que l'Estat és com és, en virtut d'haver-hi hagut una raça vencedora, i en el que llurs components mateixos, vencedors i vençuts, pretenen que no hi ha cap diferència de tracte, fins en aquests Estats, completament unificats, la raça hegemònica priva que les races sotmeses puguin desplegar-se lliurement. I la prova està en llur escassa producció.

Un dels Estats compostos que es tenen per més unificats o homogeneïtzats, França, donarà exemple del que s'acaba d'enunciar. No s'ha de fer sinó una llista dels homes notables que ha produït l'Estat francès i veure de quin país són. Aquesta llista, segons la manera de compondre-la, podria pecar de parcial. Cal

fer-la el més objectiva possible. Primer, d'entre els homes notables cal descartar-ne els militars i polítics. I això perquè fins a la revolució els generals, ministres i ambaixadors formaven una casta, i és natural que la raça vencedora en sortís beneficiada. No; la llista ha d'ésser formada d'homes la producció inicial dels quals romanguí el més allunyat possible del favor de la raça hegemònica. En la tria d'aquests homes podria haver-hi també tracte de favor per a la tesi que es defensa. Així, doncs, la tria l'ha de fer un tercer completament estrany a la qüestió que es debat.

Heus ací com hem fet la llista. S'han pres del «Petit Larousse» (1925) tots els homes notables el retrat dels quals acompanya la nota biogràfica. N'hi ha 249. D'aquest nombre, ¿quants en corresponen a la raça hegemònica? Una delimitació «grosso modo» dels països ocupats per races de mentalitat diferent a la francesa, fóra la línia que deixa a la dreta la Lorena i Alsàcia, Franc-Comtat i Savoia; al sud, el Lionès, Delphinat, Provença, Llenguadoc, Alvèrnia, Llemosí Guiana, Gasconya, Bearn, Comtat de Foix i Rosselló; a occident, Bretanya, Poitou, Aunis i Saintonge, Angoumois. Comptar-hi a més l'illa adjacent Còrsega. L'extensió d'aquest territori és molt més de la meitat del total de l'Estat francès, i la seva població es compon de 22 milions. La resta del territori de l'Estat francès és la que considerem de mentalitat pròpiament francesa i la que exerceix l'hegemonia. Està clar que això no és rigorosament exacte, com tampoc el fet que la naixença correspongui sempre a la raça del país. Víctor Hugo era un mestís bretó-lorenès i nasqué al Franc-Comtat. Fustel de Carlanges, nat a París, era bretó.

Els 249 homes notables en art, filosofia, literatura, ciències exactes, físiques, químiques, naturals, etc., amb exclusió, com s'ha dit, de militars i polítics, que

només hagin estat polítics i militars, es reparteixen en 166 per a la raça hegemònica i 83 per a les races de mentalitat detentada, o sigui, que a la primera, per cada milió d'habitants, li corresponen 9 notabilitats, i a les races sotmeses, 3'7. En nombres rodons, es pot dir que la raça hegemònica té tres vegades més de grans homes que les races vençudes.

Heus ací la llista dels 83 homes notables fills de races de mentalitat detentada:

Bretanya, 6: Broussais, Chateaubriand, Lammenais, Le Sage, Renan i Villiers de l'Isle Adam.

Poitou, 0.

Aunis i Saintonge, 1: Reamur.

Angoumois, 0.

Lorena, 4: Barrés, H. Poincaré, Verlaine i Thomas.

Alsàcia, 2: Adam i Doré.

Franc-Comtat, 7: Cuvier, Fourier, Gérôme, Hugo, Nordier, Pasteur i Taine.

Savoia, 1: Bertholet.

Delfinat, 5: Augier, Berlioz, Condillac, Stendal i Vauvanson.

Lionès, 8: Ampère, Bernard, Coysevox, Delhorme, Jacquard, Jussieu, Massenet i Puvis de Chavannes.

Provença amb Venassi, 14: Adanson, Capus, Dumas, Flechier, Fragonard, Gassendi, Massillon, Mistral, Portalis, Rostand, Thiers, Tournefort, Vanlloo i Vaugenagues.

Niça, 0.

Còrsega, 0.

Llenguadoc, 15: Chaptal, Comte, Cujas, Daudet, Dumas (J.-B.), Falguière, Fabre d'Englantine, Ingres, Florian, Guizot, Pinel, Quatrefages, Oliver de Serres, Riquet i Rivarol.

Alvèrnia, 1: Pascal.

Llemosí, 2: Gay-Lusac i Dupuytren.

Guiena, 12: Dubois, Fabre, Fenelon, Joubert, Lapede, Lalande, Montaigne, Montesquieu, Palissy, Marot, Reclus i Rosa Bonheur.

Gasconya, 3: Delayrac, Gauthier i Laurens.

Bearn, 0.

Foix, 1: Fauré.

Rosselló, 1: Aragó.

Si els 249 grans homes es reparteixen entre els 40 milions de súbdits francesos de la metròpoli, en tocaran 6'2 per milió d'habitants. En aquest sentit, totes les regions esmentades en surten amb gran pèrdua, excepte el Franc-Comtat i Provença. Respecte aquest últim país s'ha d'observar que Adanson, Capus, Tournefort, Vanlloo i Vauvernagues són fills d'Aix, és a dir, de «la ciutat més francesa de Provença o la menys provençal de Provença, segons expressió d'André Chamson». (1)

La desproporció de notabilitats entre la raça hegemònica i les altres és massa grossa per a no cercar-hi una explicació. Però, ¿quina, si no és el fet pur i simple de la detentació de la mentalitat natural? No es pretindrà pas que pel sol fet d'ésser vencedora una raça sigui de mentalitat superior. Ningú, segurament, provarà de defensar que les races que han produït Pascal, Montaigne, Comte, Condillac, Renan i Taine siguin inferiors a la raça de Descartes. I, no obstant, el fet subsisteix. La producció quantitativament inferior és innegable.

¿I com explicar, si no és per l'acció d'una força inhibidora, l'aportació negativa del Poitou, Angoumois, Bearn, Niça i Còrsega? ¿I per què Alvèrnia, que li correspondrien 4'6 grans homes, no ha donat més que Pascal? ¿I Lorena que li'n toquen 11, no en produeix

(1) André Chamson: «L'Homme contre l'Histoire», pàg. 25. 1927, París.

més que 4, i Bretanya, que de 20 s'ha de quedar amb la tercera part?

Cap de les races incorporades a França no ha produït ni una sola notabilitat fins passades almenys quatre generacions. Lorena, incorporada en 1766, presenta la naixença de Verlaine en 1844; el Franc-Comtat, que es considera incorporat en 1678, no aporta Fourier fins a 1772. Però aquests són els casos més favorables. A Bretanya, que esdevé francesa en 1491, la primera notabilitat no apareix fins al cap de dos cents anys amb La Sage, 1668. En el Llenguadoc el fet és encara més albirable, puix que Cujas apareix al cap de tres segles d'haver-se fet l'anexió. A Gasconya succeeix una cosa per l'estil: Dalayrac naix en 1773, al cap de tres segles també de l'anexió. En el Delfinat és pitjor: Vaucanson no apareix fins al cap de quatre segles. El Lionès, que des de 1310 forma part de França, no dóna Delhorme fins al cap de dos segles, en 1515.

La producció d'homes notables en una raça en estat actiu i disfrutant de llibertat, és contínua. No així en les races sotmeses. Provença fins al segle XVIII no produeix més que tres notabilitats; Gasconya, 1 al segle XVIII i 2 al següent; Llemosí, 2 al XVIII i prou; Llenguadoc 2 al XVI, 1 al XVII, 5 al XVIII i 4 al XIX; el Delfinat, 3 al XVIII i 1 al XIX; Bretanya, 1 al XVI, 1 al XVII, 3 al XVIII i 3 al XIX. El nombre de grans homes ha augmentat considerablement en el segle darrer. Aquest progrés no afecta el Poitou, el qual país encara no ha pogut refer-se de la quasi exterminació sistemàtica que la raça hegemònica l'infligí durant la revolució francesa.

Dels 58 milions de colonials francesos, no es pot assenyalar una sola notabilitat indígena.

La preponderància de mentalitats de la raça hegemònica, es dirà, potser, que és deguda a la capitalitat de París. Cert que la centralització radical, com és

la francesa, afavoreix enormement la capital de l'Estat. Deixant a part que aquest fet és inherent al triomf de la raça hegemònica i contrari al desenvolupament de les races vençudes, cal remarcar que els noms dels homes notables fills de París que no són de la raça hegemònica, componen una ínfima minoria, i que la immensa majoria té un nom pròpiament francès.

Si per a produir nombrosos homes il·lustres cal una ciutat populosa, Marsella i Lió, amb mig milió d'habitants cada una, haurien d'haver donat les corresponents notabilitats, i no ha pas estat així. La ciutat populosa no és la condició essencial per a la producció de grans homes, com pretén Jacoby (1); si ho fos, l'Àtica no hauria realitzat la formidable aportació a la cultura per tothom admirada; tampoc les repúbliques del nord d'Itàlia, els Estats germànics, Suïssa, Holanda i Suècia, no podrien vantar-se de llurs homes superiors. Per altra banda, la ciutat no és sempre productora de notabilitats. Roma, la de la república i la imperial, Pekin i modernament Constantinooble i Buenos Aires, s'han comportat gairebé com ventres estèrils.

La conclusió que s'imposa, és que els reis de París, que «en mil anys feren la França», han determinat la pèrdua evident de 130 notabilitats. La gent culta sap tot el valor que té una notabilitat. ¿Seria possible imaginar on estaria la medicina sense Cl. Bernard i Pasteur? Però, també, ¿on haurien arribat la medicina i les altres disciplines, amb el gran nombre de savis que sols l'imperialisme francès ha privat de produir-se?

Aquesta pèrdua reconeix una sola causa: la submissió o l'esclavitud. La constatació, però, no és nova. Júpter, deia Homer, priva els esclaus de la meitat de llur intelligència. (2)

(1) Paul Jacoby: «Etudes sur la sélection chez l'homme». Segona part, cap. II. París, 1904.

(2) «Odíssea», XVII, 332.

IV. — LA MENTALITAT DELS MESTISSOS

La mentalitat en el creuament i mestissatge no segueix pas un procés paral·lel a les modificacions que experimenta el soma. En l'espècie humana i en les espècies d'animals domèstics, els mestissos de primera generació es caracteritzen per la fusió i l'harmonia de les propietats que han rebut de llurs pares. El mulat, pel color de la pell, és un entremig de blanc i negre, pares dels quals prové. Els mestissos fills de raça de llana de fibra gruixuda i de raça de fibra fina són, com succeeix en els Dishley-Merinos, de llana entrefina. Aquests caràcters parcials concorden amb l'harmonia morfològica general, tant en els mestissos de l'espècie humana com en els mestissos animals, de manera que aquests productes resulten una fusió de les races que han intervingut en el creuament.

Quant a la mentalitat, els fets es donen d'altra manera. Els mestissos de primera generació no presenten mai una fusió de caràcters mentals a la manera del soma, sinó que la mentalitat en acció pertany, encara que no en absolut, a la raça d'un dels pares que han engendrat el mestís. La mentalitat en els mestissos és dominant respecte una de les races que han intervingut en la barreja. Les altres races que han pres part en el mestissatge són així mateix representades en la mentalitat, però com unitats isolades i no sempre actives. Aquest isolament, aquesta resistència a la fusió, confirma encara el caràcter bàsic de la mentalitat, puix que és el més constant i el menys incorruptible.

En els animals domèstics d'aptituds especialitzades, com les vaques lleteres o el bestiar precoç, el creuament confereix als mestissos una exaltació de l'aptitud predominant. Així, la mestissa lletera dona més llet

que cap de les races fautores de la mestissa, com igualment s'obté major quantitat de carn en el mestís fill d'un creuament de races precoces. Aquest fenomen no creiem pas que es doni mentalment en l'espècie humana. En aquesta observem predomini d'una de les mentalitats, però no exaltació de funcions, puix que l'intel·lecte ve obligat a operar en una sola forma pensant. Aquesta particular manera de resoldre's la funció intel·lectual en els mestissos, és deguda a la naturalesa de la mentalitat. La funció ocular, per exemple, és en el mestís convergent, o sigui, que les diverses estructures concorrents a la formació del globus no tenen altre objecte que la visió. En la funció cognoscitiva les coses no succeeixen paral·lelament al soma. No es pot pensar al mateix temps que una cosa és ensems blanca o negra, puix és evident que dues mentalitats poden opinar distintament en un cas particular. Sols es pot pensar, en l'acte mateix de pensar, d'una sola manera, no de dues. Per això les mentalitats no es poden fusionar i forçosament ha d'existir una mentalitat que domini les altres.

La combinació de caràcters mentals roman exclosa en el mestís. El caràcter A de la raça C no es combina amb el caràcter A de la raça D, per afins que siguin. Es podria creure, a vegades, per una observació superficial, que certes combinacions provenen del mestissatge. Tal és l'efecte que pot produir una obra artística, filosòfica, etc., d'una raça determinada, emparentada amb l'obra d'una altra raça. Si aquesta obra s'estudia de prop, es veurà que la combinació de caràcters no fou originada per un mestissatge, sinó per assimilació del caràcter exòtic. Els caràcters mentals en els mestissos són nets: tal caràcter pertany a la raça C, tal altre a la raça D. El caràcter AC+AD, formant una unitat harmònica com succeeix morfològicament, en mentalitat no es dona. La mentalitat és infusible.

L'intel·lecte del mestís de primera generació pot semblar millor dotat durant la infància que el d'un noi raçat. Així passa, realment, algunes vegades. Aquesta propietat el mestís no la perllonga, ni tan sols fins l'edat adulta, època en què la vigoria racial comença a iniciar-se. El mestís de primera generació és un subjecte gravat, que ha de començar una evolució de retorn a una de les races de les quals prové, i a la qual, pel camí més dret, no podrà reincorporar-se fins a la quarta generació, comprenent-hi la seva. Aquest retrocés explica que el mestís tingui, per regla general, la intelligència més potent que l'individu raçat, puix que la intelligència representa el passat intel·lectual, mentre que la mentalitat és aquesta mateixa intelligència diversificada i evolucionada fins l'instant present. La infància i l'adolescència, edats corresponents a estats evolutius pretèrits, encaixen amb la intelligència, i com endarrerits que són, favorables als mestissos. La producció original comença a l'edat adulta i en plena maduresa, i és llavors que la mentalitat, darrera forma evolucionada de la intelligència, es desplega.

Les mentalitats coexistents en el mestís, per bé que rigorosament separades, no es parteixen per igual l'activitat de l'intel·lecte. Per regla general, una mentalitat predomina i ella guia l'actuació del mestís. És molt difícil que la mentalitat dominada ho sigui en absolut; gairebé sempre és manifesta en una o altra forma. La mentalitat predominant en el mestís sol ésser la de la raça del país on viu, a condició, naturalment, que aquesta formi part del creuament o mestissatge. El fet és tant més segur quan el mestís prové de tres o més races; llavors el predomini de la raça autòctona no falla.

La causa del predomini en el mestís d'una de les mentalitats que l'integren, és deguda a què les mentalitats exòtiques es troben cohibides per la mentali-

tat autòctona. Aquesta, no sols viu en el seu medi natural, sinó que roman embolcallada de sollicitacions grates, mentre que a les mentalitats exòtiques tot els és desfavorable. Mistral, tan ben raçat, escrivia a Barrés: «Com sigui que el germanisme sempre acaba per fondre's en la llatinitat, del que n'és prova la ràpida fusió dels innumbrables invasors de l'imperi romà, resulta que pel sol efecte de les influències naturals, els emigrats alemanys són destinats a produir fills i néts lorenesos, i per ells la Lorena reprendrà la seva autonomia. Observo que a Provença els fills dels metecs són, per regla general, més entusiastes provençals que els indígenes de vella nissaga.»

El procés descrit per Mistral és, en efecte, el procés general de tots els països que es troben en idèntiques condicions a les de Provença. Però entre els mestissos i els ben raçats, per més que aquells en certes aspectes, principalment en el patriòtic, sembla que vulguin superar-los, existeixen diferències considerables. El mestís no té la finor racial innata de l'indígena; sovint l'olfacte li falla. Una altra de les qualitats de què sol estar mancat el mestís, és el pudor. Cometrà, per exemple, un acte raciològicament censurable i l'endemà amb plena inconsciència farà saber que hi ha disfrutat molt. Un subjecte ben raçat, amb el mateix pecat, en lloc de vantar-se, l'ocultarà o el confessarà com una flaqueza. Si biològicament el mestís no ha faltat, per haver caigut en el pecat sol·licitat per una de les mentalitats dominades, els interessos racials se'n ressenten, puix que no essent reconegut el mancament, es repetirà.

En el cas que el mestís visqui fora de l'àrea geogràfica d'una de les races de què procedeix, la seva biologia produirà una disminució en les forces mentals antagoniques, les quals, però, seran exaltades així que cada una es trobi en el seu medi natural. Deixem la paraula a un escriptor, tan greu com jocund, que és

amic d'examinar-se: «A París, la meua vila natal, coneguda per mi a tort i a través, sempre m'hi sento dispersat i mentalment vagabund, i pel contrari, em sento concentrat a Sant Remi i a Avinyó, a La Haia i a Amsterdam... Totes les rels de la llengua d'oc i del parlar de les terres assolellades són hereditàriament en el meu esperit, de manera que de no parar-hi esment, composaria i barrejaria sovint les dues llengües (oc i oil). En canvi, no tinc cap noció de l'holandès. Aquests fets depassen la lògica.» (1) I no; són fets naturals, tan naturals, que només poden produir-se en un mestís. Les ciutats holandeses, com les ciutats de les alludides terres assolellades, amanyaguen només llurs fills. I aquest fet és tan lògic que ens serveix per a revelar, cosa que ignoràvem, la naturalesa mestissa de Leon Daudet, mestís, segurament, d'occità i d'una raça de tipus nòrdic.

La mentalitat del mestís que s'arrela en la pàtria d'una de les races de què està format, marxarà d'acord amb la mentalitat del país on viu. Però, com sigui que l'altra o les altres mentalitats de les races components del mestís no queden anul·lades, per bé que una sola predomini, aquestes no estan sempre ocultes, sinó que mostren també alguna activitat, la qual cosa és causa que la producció mental del mestís presenti caràcters que denoten la manca de puresa racial. Tal escultor o pintor, per exemple, de pare espanyol i mare catalana, produirà unes figures com les exposades en els Establiments Maragall en 1928, les quals tenien la cara i l'aire de dones catalanes, però les proporcions de les mateixes, cos llarg i cames curtes, retreien caràcters propis de la dona espanyola. Del mateix autor hi havia una aquarella, la composició de la qual denotava ésser presa del natural, en qualque indret del Rosselló i en la que hi

(1) Léon Daudet: «L'Action Française», 10 novembre 1927.

figurava un cavall, animal que tenia un ventre que no corresponia de cap manera a la silueta abdominal dels actuals cavalls que hi ha en aquella regió, però que recordava, en canvi, la silueta ventruda dels cavalls de les teles de Velázquez i la dels actuals cavalls espanyols. Les figures i la pintura a què ens referim eren de Manolo Hugué.

Els fenòmens de mestissatge són tant més albira-
bles, com més potent és la intel·lectualitat del mestís. Guimerà en constitueix una prova eloqüent. En la seva vasta producció dramàtica un fet caracteritza la majoria de les seves obres: un dels protagonistes sol ésser estranger o d'origen desconegut. Tal succeeix en «Mar i Cel», «Terra baixa», «El fill del rei», «La pecadora», «Indíbil i Mandoni», «Al cor de la nit», «La boja», «En Pólvora», «Gala Placídia» i «Titaina». Hi ha encara un altre fet, potser superior, com a prova de mestissatge de l'autor. Els protagonistes, en lloc de refusar-se per pertànyer a races distintes i sovint enemigues, o per la repugnància que sol causar un origen desconegut, triomfen en llur amor, i si viuen, viuen feliços.

La mateixa qüestió posada pel príncep dels dramaturgs, el ben raçat Shakespeare, dona per als mestissos enamorats una solució radicalment oposada. Recordi's «Otello», «Cleopatra» i «Titus Andronicus», entre les tragèdies, i el «Marxant de Venècia», entre les comèdies. Les obres de Guimerà i de Shakespeare, en aquesta qüestió concreta, mostren la diferència que existeix entre un autor mestís i un autor ben raçat.

Un individu ben raçat percep immediatament la dissonància del mestís. Anatole France expressava aquest fet en dir que preferia les cançons de Beranger a les odes de Víctor Hugo (1). Víctor Hugo era mestís de bretó i lorenès.

(1) Jean Jacques Brousson: «Anatole France en pantufles», p. 176.

Quan el mestissatge abunda en una raça, la producció intel·lectual se'n ressent molt. Llavors, ja no són mostres esporàdiques sense efecte perjudicial per a la producció global, sinó que les essències d'altres cultures poden incorporar-se en la producció ordinària de la raça i viure-hi a manera d'una colònia, aprofitant-se de tots els útils de la raça, i a l'hora de donar fruit produir no els del jardí de la pròpia raça, sinó els d'una altra raça.

Aquest perill ha estat denunciat per Maurras. «Un jove escriptor nacionalista que les admira tant com jo (es refereix a les poetesses Vivien, Noailles i Mardrus), les tracta secament de «meteques indisciplinades», i les reprotxa de beneficiar-se dels avantatges del francès, però sense acceptar la disciplina nacional. L'acusació, d'una justesa rigorosa, ens recorda que la «Nouvelle Héloïse» fou escrita per un suís; el llibre «De l'Allemagne», per una suïssa d'origen prussià, i que «Lelia» té per ascendents directes els eslaus i els germànics de la sang de Maurici de Saxònia. La indisciplina d'aquestes joves «meteques» continua, per consegüent, una tradició, que malgrat haver estat introduïda a casa nostra ha restat, no obstant, distinta de les veritables lletres franceses. Cal sentir l'heterogeneïtat de Sand, de Staël i de Rousseau o abstenir-se de censurar llurs hereves; aquestes no són sinó una ona, la darrera d'aquesta invasió goda que es tirà damunt nostre per l'esquerda de Ginebra i de Coppet.» (1)

Maurras no s'ha adonat, en escriure les ratlles que acabem de copiar, que la causa veritable de la indisciplina a què es refereix és d'índole raciològica. El romanticisme, per la seva naturalesa, és la cosa més contrària a l'esperit francès, és a dir, el classicisme. El romanticisme a França és un producte exòtic. La

(1) Charles Maurras: «L'Avenir de l'Intelligence». pàg. 234.

majoria de romàntics francesos, per no dit tots, 'són senzillament mestissos; mestissos de races de dintre l'Estat francès, o d'una d'aquestes amb la d'un altre Estat.

S'ha de convenir que l'alteració de les races és general i que el mot puresa de raça no té un valor absolut. N'hi ha prou amb què un sol estranger s'hagi introduït en la raça, per a alterar-la. La frase «raça pura» expressa senzillament el fet que els elements exòtics presents o en potència dintre la raça representen quantitats negligibles. L'absorció dels elements estranys, la dislocació i retorn dels mestissos a una de les races de què procedeixen, són fenòmens constants. Però també ho són els atavismes i l'herència atàvica pot, evidentment, produir un mestís, l'obra del qual sigui per enter o predominantment d'una altra raça. Aquest fet, sol ésser verament extraordinari, però es dona. Un exemple del mateix el constitueix el pintor Fortuny.

La vocació artística en l'atàvic-mestís Fortuny es desperta molt aviat. Mentre és a Catalunya el seu esperit fluctua entre la raça catalana i la raça andalusa, però no triga gaire a determinar-se el predomini d'aquesta última. L'artista, pensionat a Roma, lliure de la influència de la seva pàtria, el seu capital biològic es desplega lliurement i els dibuixos d'assumptes catalans que féu a Llotja ja no es repetiran més. En canvi, els «dibuixos de tipus populars, fortament bruns, semblants a la raça marroquí i de trajos llampants (Ixart), seran el principi d'una continuïtat que no deixarà en tota la seva vida.» (1). «En arribar a Roma el primer treball que fa és la còpia del quadre d'un home matant una dona.» (2). Moros, rifenys, gitanes, trajos llampants i figures de misera-

(1) J. Ixart: «Fortuny», pàg. 29. Barcelona.

(2) P. Sanpere i Miquel: «Fortuny», pàg. 59. Barcelona.

bles constitueixen els temes de les seves pintures. Arriba, però, un moment que algú i ell mateix reconeix que ha de canviar de temes, que és precis pintar quelcom modern. I Fortuny no troba altre tema que el quadro del «carnisser». Sanpere i Miquel s'estranya que Fortuny sortís amb el quadro del «carnisser», com fruit de llarga espera i amb el propòsit de renovar-se. Si l'esmentat crític hagués analitzat en Fortuny, ultra la mecànica pintant, les essències determinants, hauria trobat segurament que el quadro del «carnisser» s'emparenta amb els motius truculents dels pintors andalusos. Els temes de Fortuny són tots essencialment andalusos; ho és també la factura, puix, com diu Sanpere i Miquel, la filiació de Fortuny s'ha de buscar en la manera de Velàzquez i en les maneres de Goya. A més, no és el seu país la terra que l'atrau, sinó Granada, on passà els dies més feliços de la seva vida (Ixart), i malgrat tenir a Catalunya tota la seva família, les seves visites foren escasses i curtes (Sanpere i Miquel).

¿Com explicar, si no és per atavisme, el cas de Fortuny? Ell era en la raça catalana un subjecte que de molt jove s'hi sentí poc lligat, i així que hagué perdut de vista el campanar, no se'n recordà més. Si un individu és medi ambient estructurat, consolidat per l'herència, actiu per la mentalitat, si Fortuny com artista no pot equilibrar-se en l'estructuració de l'ambient natal i troba l'equilibri en altre medi ambient, bé s'ha de concloure que allí on l'emoció és plena i l'obra fructífera, allí és la pàtria racial.

De quina època és l'atavisme de Fortuny? Els seus pares i els seus avis, per dades recollides, particularment, eren catalans. Llavors l'atavisme es remuntaria molt enllà, si provingués de la línia paterna, puix que el nom és ben català i per tant fóra almenys de l'edat mitjana o de més enrera. Podria ésser, pel contrari, de més prop si l'element creuat fos del costat

matern, puix que el nom de mare desapareix a la primera generació.

En Sanpere i Miquel qualifica Fortuny de glòria de Catalunya. No sabem pas quina glòria pot ésser per a una raça produir subjectes les obres dels quals, estranyes a la continuació de la mentalitat autòctona, siguin, pel contrari, en esperit, en plasmació i en tècnica, ben pròpies d'altra raça. La raça catalana, en aquest cas, hauria fet senzillament el paper de dida, i tota la seva glòria fóra la glòria que pot tocar a la dida d'un gran home. El cas de Fortuny ensenya que qualsevol entrada de sang estrangera en una raça pot ésser una pertorbació o una servitud que a la curta o a la llarga es paga.

Els mestissos, doncs, constitueixen una alteració racial; s'encabeixen en la raça en la forma que poden i llur esperit es manifesta en dissimul o en tota aparença. En les races on els mestissos són pocs, les alteracions mentals de conjunt no tenen importància i queden ofegades per la gran producció autòctona. Però, en les races de fort contingut estrany, la producció mestissa pot ésser abundosa i la puresa mental ressentir-se'n. Cosa igual pot succeir en les races renaixents, en les quals cada producció mestissa pot constituir un exemple de desviació a imitar, impedint que la mentalitat prengui els contorns nets i la vigoria necessària.

V. — L'ADULTERACIÓ EN LES RACES VENCEDORES I VENÇUDES

L'adulteració no és dissort exclusiva de les races vençudes. Les races vencedores també s'adulteren, encara que mai en la proporció d'aquelles.

El fet no és estrany, puix que es desconeix el valor racial, i filòsofs, moralistes i polítics no se n'han pas

ocupat. Tot el que s'ha realitzat en sentit de conservació, com d'alteració, ha estat obra inconscient.

Entre les poques races vencedores existents compreses en la civilització prevalent, cap d'elles no s'ha pogut alliberar del creuament i mestissatge. En l'aristocràcia i en la plutocràcia, classes que podien mantenir-se raciològicament pures, els matrimonis amb estrangers no són pas escassos, motivats per raons de classe, sigui aristocràtica o financiera. L'aristòcrata alemany es sent més prop de l'aristòcrata francès o anglès que d'un senzill conciutadà de la mateixa raça. Una cosa per l'estil succeeix en el món de les finances. No obstant, si els matrimonis d'aquestes classes es realitzen en sa majoria entre la mateixa raça, no és per sentiment raciològic, sinó per comoditat. És clar que entre les aristocràcies o els financers hi ha categories. Sembla molt difícil que l'aristòcrata anglès consentís a maridar-se amb una aristòcrata balcànica, o que un financier belga, que sense dificultat acceptaria una francesa, volgués casar-se amb una adinerada igual o superior de Pèrsia. Per regla general, les races vencedores riques conserven llur aristocràcia i plutocràcia en bon estat de puresa racial, i el mateix es pot dir de la burgesia i de la classe obrera. Els mestissatges que solen realitzar els individus de les races vencedores, tant en llur terra com a l'estranger, són amb elements superiors quant a classe o posició.

Altra és la sort de les races vençudes. Passem de llarg les races, les dones de les quals són tractades com prostitutes pel vencedor, i concretem-nos solament a la forma més benèvola de tracte que la raça vencedora serva per la vençuda, ço és, en les races vençudes que formen colònies respectables, o les compreses en el mateix Estat del vencedor. La raça vençuda, al cap de dues o tres generacions de la seva dissort, no es conforma pas a representar el paper

secundari que li pertoca, i per tal d'enlairar-se, posa en acció tots els mitjans de què disposa. Si econòmicament és hàbil i la raça vencedora està mancada d'aptituds econòmiques, les seves pretensions en l'ordre particular les podrà veure acomplides; si, pel contrari, la raça vençuda és pobra, tractarà d'incorporar-se a la raça vencedora subreptíciament. En el cas que la raça vençuda sigui rica i la vencedora pobra, les donzelles riques en gran part s'emmariden amb aristòcrates pobres, i les de la classe mitja amb militars i funcionaris de la raça vencedora.

Per altra part, l'alteració de la raça s'opera també pel desig de la raça vençuda de marxar al ritme de la raça vencedora, cosa que, essent impossible, en resulta una esterilitat mental. Aquest sol desig mantingut fèrvidament produeix en la raça vençuda el sentiment d'una pròxima igualtat a la raça vencedora, o almenys treu el regust de la inferioritat abans experimentada.

La mescla, en aquestes races vençudes i riques, és encara més albirable quan per excés de treball s'estableix un corrent immigratori exclusivament de la raça vencedora i pobra. Aquests immigrants, pel fet de trobar-se en el mateix Estat, i principalment perquè les autoritats són de la mateixa raça, disfruten de condicions òptimes, i en lloc d'entornar-se'n, s'arrelen al nou país, i el que és pitjor, serveixen d'esquer perquè el corrent immigratori sigui continu. No cal dir que els creuaments i el mestissatge en aquest cas són a l'ordre del dia. Aquests immigrants arriben en famílies; les noies que les integren es casaran moltes d'elles amb obrers indígenes, i els homes, en els quals s'han de comptar tota mena de funcionaris, gendarmes, agutzils, buròcrates, etc., cercaran muller amb dot en la raça autòctona.

L'alteració en les races vencedores i en les races vençudes, a més de diferir per la proporció com s'ha

dit, presenta un altre caràcter que cal remarcar. Les races vencedores s'emporten de les races vençudes la selecció, mentre que les races vençudes s'incorporen els elements inferiors, i a vegades els pitjors, de la raça vencedora. És una altra manera de fer sentir els efectes de l'imperialisme.

CAPÍTOL V

La regeneració

- I.—El medi ambient. Acció inhibidora del medi ambient contra l'estranger. El medi social imposat a les races vençudes. Mentalitat i llibertat. El renaixement de les mentalitats sotmeses.
- II.—L'herència. Condicions desfavorables de les races vençudes. Els fenòmens hereditaris en pro de les races autòctones. Alguns exemples americans. Conclusió.

I. — EL MEDI AMBIENT

En tota raça mestissada el medi ambient treballa a favor dels elements autòctons. Si el medi ambient és incapaç de destruir o de barrar l'estructura llegada per una raça exòtica, en canvi, l'assetja, la impossibilita de menar una vida normal i de prosperar. En l'organisme del mestís havent-hi dues o més estructures racials, una de les quals identificada amb el medi, i l'altra, o les altres, estranyes al mateix, l'estructura autòctona es troba afavorida per a desenvolupar-se en virtut del quietisme de les estructures exòtiques, al qual estan obligades per l'hostilitat del medi ambient.

Teòricament un mestís provinent de dues races té el cinquanta per cent de cada una d'elles, suposant que ambdós genitors estiguin igualment ben dotats per a la transmissió de caràcters. Si això és cert a la naixença, en les primeres fases de la vida l'organisme tindrà una tendència a desenrotllar-se d'acord amb el medi ambient, realitzant-se aquesta funció en perjudici del llegat de la raça exòtica, i tot el que perdi

aquesta ho guanyarà la raça indígena. Adhuc en els casos favorables per la raça estranya, quan el genitor d'aquesta posseeix més potència hereditària, a la llarga, l'acció del medi ambient transmuda la preponderància. A Filipines la majoria dels mestissos d'europèu i tagal naixen amb caràcters dominants de l'europèu, però a mesura que el mestís es desenvolupa, aquests caràcters es van esborrant i el predomini de la raça tagala s'accentua. És natural que així sigui. L'aire, els raigs del sol, la temperatura, la topografia, les aigües, els aliments, l'ambient social, tot quant envolta el mestís, és a favor de la raça indígena i en contra de l'estranger.

El medi ambient, doncs, en el qual una raça s'ha format o ha viscut secularment, actua de persistent enemic dels elements exòtics. Aquesta acció constant del medi, independent de la voluntat humana, és la causa que el mestissos, en llur gran majoria, s'identifiquen mentalment amb la raça autòctona i que fins per llur mentalitat compensada siguin més sensibles a la reacció servadora de l'esperit racial autòcton, fet que s'observa en totes les poblacions mestisses i que en el capítol anterior retrèiem citant el cas observat per Mistral, respecte els fills dels metecs de Provença.

El medi social és bon xic diferent del medi ambient natural. Aquell és format en gran proporció per la voluntat humana, mentre que el medi ambient natural és independent de la volició. El medi social de les races vencedores és gairebé sempre corresponent a la pròpia mentalitat; els moments d'influència exòtica no penetren gaire endins, i l'acció dels pocs mestissos que solen contenir, poca cosa modifica les idees generals.

El cas és ben diferent per a les races vençudes. En aquestes el mestissatge és més o menys important i el medi social a vegades apareix com una senzilla

continuació del medi social de la raça vencedora. En moltes races vençudes, la llengua del vencedor ha substituït l'idioma vernacle; i en algunes altres, la llengua pròpia s'utilitza exclusivament per a relacions domèstiques, i encara només en les famílies populars, puix que l'alta societat i fins la burgesia es serveixen exclusivament de la llengua del vencedor. I el que passa en la llengua succeeix per a la resta de valors socials. La condició de vençut imposa haver d'acceptar tota la mentalitat del vencedor. Religió, idees generals, art, literatura, música, arquitectura, dret, costums, és a dir, la mentalitat vencedora tracta de reemplaçar la mentalitat de la raça vençuda.

Les condicions del medi social, com s'acaba de veure, no poden ésser més desfavorables per a les races vençudes. Tant és així, que moltes d'elles han oblidat llur condició política anterior, i si per atzar alguns de llurs individus han meditat la situació, en veure totes les places ocupades i totes les fortaleses rendides (llengua, dret, costums, etc.) desconsoladament han renunciat a la lluita, i tot el més, com una prova o un record d'aquesta meditació, han deixat escapar un plany.

Si l'existència de races fos cosa de voler humà, les que ara viurien es podrien comptar amb els dits de la mà, i això no sols per l'acció imperialista de les races vencedores, sinó també per l'abjecció de les vençudes. L'abjecció no és pas patrimoni de tals o tals races, sinó que totes les que estan o han estat sotmeses més de quatre generacions, en considerar impossible la reeixida d'una lluita amb el vencedor, procuren acomodar-se a les condicions de vida que aquest assenyala; i aquesta comoditat en el viure ordinari esdevé tan natural, que les generacions vençudes s'arriben a tenir per estranyes de les generacions passades, que havien estat lliures.

Més enllà del voler de l'home existeix una força

servadora de les races, que a manera de joncs, a cada riuada imperialista baixa la testa, sense desarrelar-se. És la mentalitat. Tots els individus de la mateixa raça tenen una sola mentalitat. Llavors, ¿com s'explica la poca resistència i fins a vegades la facilitat que el vencedor troba en el vençut per a imposar-li la seva manera d'ésser?

La mentalitat és llibertat, però no una llibertat abstracta, sinó positiva. La mentalitat, història vivent de la raça, ha evolucionat amb la seva vida i hi roman adscrita, com els ulls a la cara. No hi fa res que la intelligència depassi críticament les mateixes creacions de la mentalitat, talment com Humboldt constatava la imperfectibilitat de l'ull, però és amb aquests ulls i no amb els que pot crear la intelligència fora de l'organisme, que l'home veu. Que es treguin els ulls a un individu, i cap aparell ocular construït per l'home no podrà substituir-los. La intelligència, en cert aspecte, és un aparell de creació humana.

Així, la mentalitat en cada raça mira les coses amb els seus propis ulls. Tota pretesa substitució de mentalitat no va més enllà que posar davant els ulls vidres de color diferent. Sigui el que sigui el color substituït, la forma de les coses resta inalterable. Els grans homes de races sotmeses, que s'expressen amb color diferent, no han variat, poc ni molt, la interpretació de les coses en la manera com la raça les veia al natural.

Tota manca de llibertat cohibeix la mentalitat. Una mentalitat que hagi de viure obligada en un medi ambient format per altra mentalitat, no pot prosperar, de la mateixa manera que l'estructura mental del mestís en la part que té d'exòtica, s'atrofia en el medi ambient de la raça autòctona. D'ací resulta que en les races des de temps vençudes, exteriorment tot està transformat. La mentalitat autòctona és presonera de la mentalitat imposada.

Un règim de violència i llarga durada, a mesura que consolida els seus efectes, relaxa ensems la vigilància. Els homes de raça vençuda, de mentalitat potent, senten la llibertat sense entendre-la. Igual succeeix en altres homes de categoria immediatament inferior. El sentiment, i per ésser tal, no podent canalitzar-se per les vies de coneixença actual o futura, adopta formes d'expressió pretèrita: història, folklore, etc., les quals constituïran, però, el punt de partida del moviment d'alliberament racial. La massa de la població, a causa d'ésser, com totes les masses, actualista, no comprendrà l'esperit, ni les imatges, ni l'actitud de les minories que es reflecten en el passat, i d'ací la divergència existent entre intellectuals i massa en el principi de qualsevol moviment alliberador. La massa no s'incorporarà al moviment d'alliberació fins que els seus iniciadors, per una evolució fatal, portin llurs idees no sols al present, sinó més enllà encara, de manera que atrapin i superin la ideologia liberal de la massa, és a dir, fins que el moviment d'alliberança adopti netament la forma política i precisament l'única política comprensible per tot-hom, que és la de llibertat.

La incapacitat de les masses per a arribar de marcada a l'objectiu és notòria. I això es comprèn. D'una mentalitat se'n pot escapar tot el que li és accessori, però l'essència és invulnerable, i aquesta essència és profundament liberal. Durant la submissió i reemplaçament mental del medi ambient, la massa ha cedit o ha esmorteït totes les parts accessòries de la seva mentalitat, i sols l'ànima de la mateixa s'ha conservat incòlume. Apellar, per deixondir la massa, les parts secundàries de la mentalitat, és treball inútil. Al poble cap més crit que el de llibertat no li és entenedor. Un cop donat aquest crit, les diferències d'ordre social que puguin existir entre els diversos segments de la raça

aniran desapareixent, perquè un sentiment racial desvetllat és al mateix temps acció i futuritat.

Un moviment alliberador pot existir sense prendre la forma d'organització política, i pot restar quiet i silenciós fins a l'arribada de l'instant propici. Les oportunitats alliberadores a vegades no es donen en tot un segle. Saber esperar és un signe de confiança. Racejar tot esperant, equival a regenerar-se.

La renaixença cultural d'una raça de molt temps sotmesa pot començar sense cap mena de perill. La raça vencedora, consagrada a la política, no sabria veure com una activitat deslligada de la política és el començament d'una sòlida política. I això tant més com els iniciadors de la renaixença cultural componen una insignificant minoria, minoria d'aparença inofensiva pel fet que sols està lligada a un objectiu incert i llunyà, i àdhuc completament heterogènia quant a procedència d'estament social i d'ideals respecte la política immediata i altres activitats relacionades amb la cosa pública. Aquesta minoria selecta, formada inconscientment i amb independència de les valors socials dominants, està constituïda per homes procedents dels diversos i fins oposats camps socials i polítics, i ella serà la precursora de la llibertat colectiva.

Les primeres gemmes que ixen de la mentalitat esmortida gairebé cap d'elles no és viable ni persisteix en creixença durant la vida de l'individu. El medi ambient mental que l'envolta és massa advers per a vegetar normalment. Ja n'hi ha d'individus que aparentment semblen ésser ben raçats des que es mostraren renadius, però aquests individus són encara lluny d'ésser-ho, puix que la qualitat mental, en semblants circumstàncies, no es manifesta íntegra, sinó en part. Són necessàries algunes generacions per a disminuir paulatinament els avorts del començament de la renaixença, cosa que es va assolint a mesura que es

crea un medi ambient propi en el qual els brots de la mentalitat puguin desenvolupar-se una mica.

Aquest procés es troba molt afavorit si les mentalitats són de categoria. Una forta mentalitat projecta un medi ambient propi més extens i més fort que una mentalitat de poc valor. Llavors, el procés s'abreuja, sempre que existeixi una massa en funció activa. Si no és així, l'obra de la personalitat raçada sura incompresa en el medi social, com durant tants anys ha succeït amb Mistral a Provença. De totes maneres, l'obra de Mistral no és perduda, sinó que constitueix l'esquer per als provençals més o menys abstergits.

Quan una raça està en vies de regenerar-se i alguns dels seus homes notables defalleixen, la raça no té en compte la falla, sinó l'afirmació. Alguns d'aquests homes, a causa de no existir un ambient raçat autòcton, solen acabar la seva vida girant-se contra la pròpia mentalitat o els corrents que infantívolament la representen, i en aquest cas, la raça, en lloc de seguir-los, s'apropia la doctrina elaborada pels trànsfuges i oblidada la deserció. El record dels catalans per a Víctor Balaguer i Valentí Almirall s'atura als últims anys de la vida d'aquests homes.

En qualsevol medi ambient dominat per la raça vencedora, el medi ambient autòcton, creat per les mentalitats raçades en funció, no hi forma colònies, sinó que està disposat en esquitxos i juxtaposicions. Qualsevol individu de la raça sotmesa, la mentalitat del qual broti, en eixir un medi ambient propi, s'hi trobarà bé i hi romandrà fidel, de manera que la renaixença havent arribat a cert grau, tots els intellectuals que vagin eixint fatalment s'incorporaran a la renaixença racial.

En conseqüència, la regeneració virtualment és feta quan tots els intellectuals malden per a produir d'acord amb llur pròpia mentalitat, tot deseixint-se de

les influències de la raça vencedora. Però en aquest cas, encara manca la llibertat. La llibertat sols pot aconseguir-se mentalitzant la política, és a dir, creant una política alliberadora. La raça sotmesa que sàpiga estatuir una política pròpia de llibertat, virtualment també és lliure. Per a ésser-ho de fet, sols li cal la paciència de saber esperar i la decisió d'aprofitar el moment oportú.

III. — L'HERÈNCIA

Les races que no han estat totalment exterminades, encara que visquin en un recó isolades o directament intervingudes, malgrat que llur constitució biològica sigui més o menys alterada, els fenòmens hereditaris curen de regenerar-les.

En les races vencedores, la tasca de regeneració és fàcil, puix que disposen de tots els mitjans dimanats del govern. El cas és ben diferent per a les races vençudes, les quals s'han de refiar de l'acció hereditària no dirigida, i en el cas òptim, de l'acció privada. Les races vencedores, com la de tipus nòrdic dels Estats Units, han pogut impedir el creuament entre blancs i negres i restringir als límits desitjats la immigració. Una raça vençuda i no regenerada es troba intel·lectualment per dessota del invell de la raça vencedora, i per consegüent ni pot, per regla general, comprendre el valor de la puresa de raça, ni utilitzar la coacció pròpia de govern, com la raça vencedora. Altra ment, ja hem vist que l'alteració en les races vencedores era insignificant comparada amb la de les races vençudes. És per això que gairebé ens ocuparem només de la regeneració d'aquestes últimes.

Els fenòmens hereditaris poden o no ésser presidits per una direcció. Fins quan no són dirigits, a la llarga condueixen a regenerar la raça. No cal dir que el procés és més breu quan hi ha una guia.

L'herència treballa a favor de l'indigenat, i això tant més de pressa com més hostil és el medi ambient per l'estranger. Qualsevol raça alterada per creuaments i mestissatges, per bé que no depassin els dos terços de la població, i deixi de rebre noves aportacions de sang estranya, acaba per regenerar-se. Inclús la proporció de sang exòtica pot ésser més elevada i la raça es regeneraria, si el medi ambient fos radicalment advers a l'immigrant.

La direcció dels matrimonis en el cas concret de puresa racial, és tan fàcil com eficaç. Es pot assegurar que a la quarta generació l'element estranger ha desaparegut totalment, deixant a part els fenòmens atàvics, els quals representen un perill ben petit en la reproducció, quan es practica el mètode de raçament continu.

Les races vencedores, a causa de les circumstàncies favorables en què viuen, practiquen per regla general el susdit mètode de reproducció, però no així les races vençudes, que vivint en condicions adverses a la puresa racial, el nombre de creuaments i mestissatges hi és més o menys nombrós.

Si una raça vençuda es donés compte de la seva condició, amb tot i no poder oposar una coacció legal als creuaments i mestissatges, l'acció privada fóra d'idèntics resultats. L'observància d'una pràctica com aquesta significa posseir la coneixença racial, coneixença que equival a ésser regenerat o pur. Però, les races sotmeses que actualment estan en via de regeneració, no ho deuen pas a fenòmens de consciència racial, sinó a l'acció del medi ambient i de l'herència. Evidentment, aquests processos són llargs, però, llur constància els condueix de manera irremissible als equilibris entre raça i medi.

L'acció mixtificadora o absorbent de l'imperialisme, si no ha estat radical, que hagi deixat cert nombre de representants de la raça vençuda, en una dotzena de

generacions la raça autòctona torna a prendre increment.

Amèrica és el continent on els mestissatges són més nombrosos i variats. Malgrat això, es comença a dibuixar en molts països llur destí raciològic. En els països on s'han servat nuclis importants de població indígena en puresa racial, com Mèxic, han anat guanyant terreny, de forma que el cens mexicà de 1922 acusava 4.430.000 indígenes, o sigui més del doble de la població d'origen europeu. Aquesta xifra assegura, sens dubte, que la raça autòctona obtindrà un predomini absolut i que a la llarga absorbirà la població exòtica, o almenys anullarà els seus efectes en la vida social i política. En 1885, L. Biart escrivia: «Els asteques, durant tants anys oprimits, sembla que es desvetllen de llur llarga apatia i que han retrobat l'esperit d'iniciativa que en altres temps originà una gran nació. De mica en mica envaeixen tots els càrrecs importants del país, esdevenen presidents, generals, ministres, magistrats, enginyers, pintors i escultors, i comencen a dominar moralment la societat espanyola que els rebutjava i que no sabé fer més que oprimir-los.» (1). En aquests últims cinquanta anys els progressos dels mexicans pròpiament dits han estat notoris en el sentit regenerador de llur raça, regeneració que ha portat en conseqüència una millora cultural, social i política. És una desgràcia per a totes les races indígenes americanes, que Mèxic tingui per veí una potència imperialista de primer ordre. Si la raça mexicana ocupés un país on pogués desenvolupar-se amb més llibertat, és a dir, sense l'amenaça d'una intervenció armada, aquesta raça podria ésser el ferment desvetllador de tot l'indigenat americà, de totes les races americanes, les úniques que poden dir amb raó que Amèrica és per als americans.

(1) «L'Anthrop.», 1923, pàg. 288.

La política imperialista contra una o més races pot ésser activa durant alguns segles, però no és eterna. En canvi, l'acció del medi ambient i de l'herència a favor de les races indígenes és perenne. A la llarga, doncs, qui ha de vèncer ha d'ésser l'acció de la naturalesa.

Els fets van demostrant que pertot Amèrica, determinades races esclaves ahir, han cobrat un braó que motiva algun respecte. Aquests fets, tanmateix, no han pas passat desapercebuts per a tothom. Madisson Grant confessa que la gran massa de població de l'Amèrica del Sud no és europea, i encara menys llatina, sinó de sang índia (1). Els indis tenen, evidentment, dos avantatges de valor permanent. Conserveu nuclis purs, i no solament en una part d'Amèrica, sinó en tota la seva extensió. Per altra banda, el medi ambient desequilibra l'emigrant, traeix el mestís i ensems enforteix l'indígena. Alguns d'aquests nuclis són tan gelosos de llur puresa de raça, que «els mestissos en néixer són inexorablement morts, com succeeix entre les tribus Mohaves i Utes del S. O. dels Estats Units». (2)

Raça pura i medi ambient tenen tanta força, que la desaparició dels mestissos és inevitable. El destí racial de Mèxic, diu Madisson Grant, com també de les illes i costes del golf de Mèxic, és clar. El blanc, continua Madisson Grant, és ràpidament eliminat de les illes pels negres i pels indis en el continent; és evident que caldrà abandonar als negres les Índies occidentals, la regió litoral dels nostres Estats del golf i potser també la cintura negra de les valls baixes del Mississipi. Aquesta transformació — prossegueix l'autor — és acabada a Haití, progressa amb rapidesa a Cuba i Jamaica. Caldrà — afegeix — deixar

(1) Madisson Grant: «Le Déclin de la Grande Race», pàg. 85.

(2) H. van Klee: «L'Anthrop.», 1916, pàg. 391.

Mèxic i la part septentrional de l'Amèrica del Sud als nadius, indis amb vernís cada dia més dèbil de cultura blanca «llatina». A Venezuela els blancs formen l'1 per 100 de la població total; la massa està composta d'indis i de diversos creuaments d'indis, negres i blancs. A Jamaica els blancs no són més del 2 per 100; la resta, negres i mulats. A Mèxic, els blancs formen menys del 20 per 100 de la població total; els altres són indis i mestissos (1). A Guatemala hi ha 900.000 indis purs, o sigui el terç de la població del país, i a Costa Rica, 200.000. (2)

Alguns historiadors moderns, diuen Genet i Chelbatz (3), han suposat que després de la conquesta espanyola una gran part de les famílies principesques s'extingiren o oblidaren llurs nobles orígens. Ben al contrari; la major part han subsistit, i és d'elles d'on sortiren els principals comandants de les rebellions de l'època moderna i contemporània contra els espanyols. Els Kovoh—continuen els autors—, família principesca que regnava a Champoton, existeixen encara en la regió de l'Usumatcintla; els Kanek, que han regnat successivament a Chichen-Itza i a Tayasal, formen una important tribu prop del llac Jaxha; en les vores del mateix llac es troben els Chi, família important de la província de Mani. Anomenem àdhuc els Chan, prínceps de Bakhalal; els Cumex, senyors de Cuzumel; els Katzim, família notable de Cochuah, que en l'actualitat viuen en les fronteres d'Hondures britànica o en la regió del Peten-Itza. Les dues famílies—insisteixen els autors—que han regnat successivament en el Yucatan, existeixen encara; els Xin es distingiren en la revolució de 1669, mentre que els Co-

(1) Madison Grant: «Le Déclin de la Grande Race», pàg. 98.

(2) P. Serre del Saguès: «Les Indiens et les tombes indiennes en Costa-Rica». «L'Anthrop.», 1921, pàg. 487.

(3) Genet & Chelbatz: «Histoire des Peuples Mayas-Quiches» (Mèxic, Guatemala, Honduras), París, 1927, pàg. 158.

come dirigiren la de 1848 i les que seguiren, en les quals s'han d'assenyalar les famílies Kamul, Chan i Pech.

En les repúbliques de Sud-Amèrica, algunes d'elles, com el Brasil, la població indígena és molt considerable. En conjunt, l'Amèrica del Sud, diu Alex J. Chamberlain, hi ha 10 milions de raça blanca pura, contra 40 milions d'habitants entre indígenes purs i mestissos (1). A Xile, diu Thayer i Ojeda, la composició és del 64 per 100 de blancs, 34 de roigs, 0'92 de negres i 0'18 de grocs. Al nord de Xile es troben en estat de puresa els indígenes Changos i els Malpuches, els quals s'han barrejat amb els blancs, integrant l'alta societat. La barreja, però, no ha estat total, puix que existeix separadament una gran massa de treballadors agrícoles. (2)

Aquests processos d'absorció a vegades són mil·lenaris. Estrabó, en tractar de la Gàl·lia, reconeix dos tipus, un dels quals, els gals, habitaven el nord i centre d'Alvèrnia. Els tractats d'antropologia de cinquanta anys enrera, encara mencionaven la presència allà dominant de gent de cabellera blonda. I bé, el doctor Bucheron, qui estudià particularment la població alvernesa en 1900, reconegué que «en sa immensa majoria era la mateixa del Llenguadoc, dollicocèfala i bruna» (3), o sigui la que existia a Alvèrnia abans de la invasió dels gals.

Els processos d'absorció de mestissos són sempre llargs quan una raça pura o predomini d'ella no intervé constantment i quan la immigració és contínua. Però si la població mestissada conserva nuclis racials purs i per altra part la immigració s'estronca o és insignificant, l'absorció dels elements exòtics es fa de pressa. En els casos molt favorables, els mestissos no

(1) «Proceed. of the Amer. Soc.», octubre, 1903.

(2) Z. Zaborowski: «Le Chili», Rev. anthrop., 1922, pàg. 135.

(3) «L'Anthrop.», 1900, pàg. 705.

desapareixen fins a la quarta generació. La desaparició dels mestissos no és absoluta: de fora han passat dintre, i en qualsevol moment donat l'atavisme pot fer reeixir alguns d'aquells que es creien definitivament absorbits.

Independentment de les modalitats i complicacions del mestissatge, els resultats són sempre els mateixos: Primer, perduració del desequilibri orgànic, si la població mestissa continua rebent sang nova original d'una o més races concorrents al creuament o al mestissatge; segon, retorn a una de les races de les quals prové el mestissatge, així que cessa la immigració i comencen els creuament d'absorció.

En resum, la regeneració d'una raça és un procés natural que es realitzarà fatalment així que deixin d'actuar els factors que han causat l'alteració.

Si la raça vençuda té consciència de la seva condició, aquest fet per ell sol constitueix un principi regeneratriu. Reconeguda la veritable condició, prou que la raó cuitarà a posar en pràctica tots aquells mètodes que puguin tornar la raça a l'estat de puresa.

CAPÍTOL VI

La millora

- I.—La finalitat. La funció productiva. El raçament.
- II.—L'exaltació. La funció productiva és limitada. Condició indispensable per a produir-se l'exaltació. Procés del racejament. L'educació en les races vençudes i en les races vencedores. Educació raçada.
- III.—Apoiètica i estímuls. L'homogeneïtat perllongada condueix a l'esterilitat. Atròfia i ensopiment. Estímuls exteriors i desvetllament de les múltiples aptituds. Joves i vells.
- IV.—Herència i mendelisme. La selecció en el bestiar i en l'espècie humana. Valor de la selecció. La multiplicació de mitjanies. Efectes de les seleccions de llarg termini. L'eugènia en la legislació. El mendelisme. Impossibilitat d'aplicar el mendelisme en la millora de les races humanes.
- V.—El progrés en massa. El complex formatriu de l'home. L'atavisme s'oposa a la constitució de llinatges. La producció de genis. La tendència a les mitjanies. L'acció del medi ambient. La sort de la raça millorada. Resum.

I. — LA FINALITAT

La raça és l'única font d'on pot rajar una producció original i semblant a si mateixa a través del temps.

La població mestissa, desraçada o sense una raça preponderant, és un ermot cultural. La collectivitat mestissa, en vies de regeneració, representa un estat transitori d'alteració, per bé que amb mentalitat predominant, corresponent a la raça majoritària del mestissatge.

Per tal que una collectivitat pugui donar tot el rendiment de què és capaç, necessita trobar-se en estat de puresa racial i en funció productiva.

Entre qualsevol raça pura d'Oceania i la raça pura de Suècia hi ha un món de diferència; la diferència

que va de la paralització mil·lenària a l'activitat productora contemporània.

Si en el fons de totes les coses hi ha la raça, és a la raça que cal demanar el que bonament pugui donar. Quan una raça no llevi, caldrà estudiar per quines causes no fructifica com fóra de desitjar. L'ideal és que totes les races produeixin de conformitat amb llur naturalesa i no que, obligades o per influència, es converteixen en manobres de races dominants.

La finalitat d'un imperialista és oposada a la d'un raciòleg. Aquell pretén l'existència de moltes races dominades al servei de poques races dominants; el raciòleg, pel contrari, desitjarà que no hi hagi dominats ni dominadors, que cada raça es desenvolupi segons les seves facultats.

Una raça no pot fer més que racejar. Sotmesa, l'herència i el medi ambient treballaran al seu favor; lliure, l'excés de funció raçada es projectarà a l'exterior en forma de cultura. En el primer cas, racejament equivalent a regeneració; en les races pures, a millora o exaltació de llur mentalitat.

L'únic objectiu d'una raça, la raó mateixa de la seva existència, és la cultura. Perquè la cultura no sigui un senzill fenomen d'imitació o d'influència, és necessari que les races cerquin en elles mateixes els materials per a bastir-la.

II. — L'EXALTACIÓ

La funció productiva de les races no és perenne. L'arqueologia i la història mostren que les cultures creades per determinades races, per l'imperialisme o per causes desconegudes, més o menys ben interpretades, estroncaren la producció. Per altra part, algunes de les races actualment més actives, ni la història ni

la prehistòria no poden dir res de llur tasca a partir de dotze segles enrera.

Aquests fets permeten suposar que qualsevol raça verge pot esdevenir productiva, i que les actualment en funció, poden tornar-se estèrils. Actualment hi ha algunes races que, perquè es troben en plena funció productiva, creuen tenir per sempre el privilegi o monopoli de la cultura. Convenir amb aquestes pretensions insòlites equivaldria a menysprear l'experiència i comprometre el progrés humà.

Les causes susceptibles de millorar una raça són nombroses i complexes, però poden reduir-se a les depenents del medi ambient i de l'herència. En aquest article examinarem les causes que corresponen al medi ambient.

La funció productiva és correlativa a una exaltació. L'exaltació mental d'una raça va precedida de cert benestar o riquesa col·lectiva, puix que l'exercici mental és un luxe. Per consegüent, la primera condició que s'imposa perquè una raça pura pugui racejar, és que disfruti de certa independència econòmica. Sols la riquesa pot permetre la fundació i manteniment de centres d'ensenyança i sols ella pot determinar l'ociositat (en el sentit de treballar exclusivament en la cosa que més agradi), imprescindible per a girar les activitats de fora a dintre.

El racejament ha de començar i de fet comença endinsant-se fins l'essència de la mentalitat. És un exercici psicològic una mica costós per la persona influenciada per cultures estranyes, però completament natural per a les mentalitats pures. Quan s'assoleix aquesta naturalitat, d'una manera inconscient es rebutja tota cosa estranya i es reconeix al primer cop d'ull la cosa que és pròpia.

Una raça racejada crea un medi ambient psíquic favorable només a la mentalitat, i llavors, quan, el

racejament és fet i el medi ambient racejat, la funció productiva esdevé natural i regular.

La voluntat de racejar en la joventut, per exemple, i àdhuc la seva adquisició, no assegura pas el racejament per a tota la vida, sinó que caldrà practicar exercicis més o menys continuats per tal de servir i exaltar la mentalitat. Cada nova generació, com la mai-nada que va a estudi, haurà d'aprendre d'endinsar-se, de retrobar-se mentalment, puix que del contrari n'hi haurà prou amb el mancament d'una generació per a causar l'aturada de la funció productiva.

L'educació que dóna el vencedor a les races vençudes, basada en la pròpia mentalitat i per consegüent estranya, és perniciosa o inútil, puix que les embolcalla en un medi ambient desfavorable a llur desenrotllament, del qual sols alguns homes molt ben dotats podran salvar-se.

En les races lliures l'educació és molt avantatjosa, principalment si el pedagog compona el seu mètode amb materials raçats. La mentalitat és la història del coneixement de la raça. Llavors, l'individu que aprèn es repassa ell mateix, perquè tot el que li han d'ensenyar ja ho sap, puix que és contingut en la seva mentalitat. De fet, l'educant aprèn només la manera d'expressar aquelles coses que ja sabia, les quals, si ningú les hagués dit, ell les hauria descobert amb el sol treball d'esforçar-se a explicar-les. Una educació raçada és, doncs, la història resumida del coneixement de la raça.

Aquesta mena d'educació, val a dir-ho, no es dóna sinó en les races anomenades primitives, salvatges o bàrbares, és a dir, les que es troben fora de la zona de la civilització actual. En canvi, en els pobles de primer ordre, l'educació que reben els infants i la joventut és quasi tota ella un mosaic de cultures, o sigui el revés de l'educació que raciològicament es preconitza. Una raça vencedora i culta, en el seu mè-

tode pedagògic hi té una tant per cent molt elevat de mentalitat pròpia, i la resta pertany a mentalitats estranyes. El professor en presentar a l'alumne el quadre de disciplines, tant li fa que les peces de mentalitat estranya estiguin barrejades amb les de mentalitat pròpia, com que per atzar es trobin separades. Serà l'inconscient del professor i de l'alumne mateix que destriarà unes d'altres peces i que reconeixerà les obres de la pròpia raça. La resta haurà estat un farcell que l'estudiant i el professor s'hauran carregat inútilment durant tota l'educació i a vegades tota la vida, el qual els privarà poc o molt de l'agilitat necessària per a disfrutar de llur mentalitat. Una de les causes de baix rendiment de l'educació, és deguda a les dificultats que troba l'alumne en racejar-se, puix que els pedagogs li han sembrat el camí d'obstacles exòtics que l'aturen, li fan fer marrades, ascensions i davallades inútils que acaben per desorientar-lo. El temps que es perd en aquesta marxa incerta és molt superior al que s'hauria hagut de menester per a arribar a les profunditats de l'ànima racial.

L'educació completa d'un jove salvatge no dura sinó dues setmanes. Si es comparés aquesta educació amb la d'un poble dit civilitzat, es veuria que el rendiment ha estat superior en el primer cas. Es pot fer una comparació de més a prop. El noi de pagès, fill d'innombrables generacions pageses, a deu anys i analfabet, sap una quantitat de coses verament portentosa. Que es confronti aquest noi amb un altre de les mateixes raça i edat que visqui a ciutat i que hagi anat sempre a estudi. Aquell les coses les sap; aquest té el cervell farcit de signes apresos de memòria. El noi de ciutat ha estat instruït amb un de tants models de la civilització prevalent, mentre que el de pagès les seves instrucció i educació han estat raçades. El sistema d'educació d'un i altre produeixen efectes diversos: el primer, sembla un producte artificial; el de pagès,

és veritablement el procés d'un terme superior del medi ambient que l'envolta, en el qual procés, medi ambient i individu formen un tot harmònic.

Una educació raçada, que perdurés moltes generacions, tindria per efecte impermeabilitzar en certa manera la mentalitat pròpia contra les mentalitats exòtiques i mantenir-la en un estat de perfecta puresa, estat ideal per a endinsar-se en les profunditats de l'ànima i per a extreure'n la substància cultural susceptible de poder ésser exterioritzada. La millora o exaltació de la raça pot durar tant de temps com durin els treballs d'investigació positiva. Aquest temps de concentració, d'endinsament, de perfecció o de santedat, ha de produir necessàriament fruits meravellosos, i entre ells aquesta qualitat tan apreciable, individual i col·lectiva, que constitueix el caràcter.

III. — APOIÈTICA I ESTÍMULS

Un racejament perllongat i profund acabaria en una veritable apoiètica (manca de producció), sigui per fatiga, sigui per haver esgotat els mitjans d'extracció del material disponible, o per qualsevulla altra causa. La santedat no pot viure de la mateixa santificació, puix que aquella és un fi i no un mitjà, talment com la fruita és la finalitat de l'arbre.

Algunes races de l'Índia han assolit la santedat seguida d'eixorcament; llur mentalitat roman impermeable a tota excitació exterior, i per consegüent sense progressar.

Per regla general, les races no es desenvolupen amb regularitat, sinó que llur evolució truncada per l'imperialisme, queda desviada de l'activitat mental per mor de la guerra i seqüències. La desviació persistent d'activitats naturals o mentals comportaria la manca

de gimnàstica de racejament amb possible atròfia de la mentalitat. El cas de les «races samaieda i volgul entre moltes altres, que dos-cents anys enrera encara es trobaven a l'edat de pedra» (1), fóra un exemple d'aquesta atròfia mental.

A vegades no és pas atròfia, sinó ensopiment el que caracteritza certes races, principalment les vençudes. Les races vencedores, però, no queden pas alliberades de l'ensopiment acompanyat o no d'atròfia. Les races que hi van a parar indefectiblement són les acostumades a viure de la rapinya. Quan la rapinya, per diverses circumstàncies disminueix o s'estronca, la raça vencedora privada del principal ingrés, del que precisament manté la condició prèvia a tot treball mental, cau a no trigar gaire en estat apoiètic.

Les races que no han pogut o no han sabut crear-se una riquesa, seran per complet refractàries als estímuls d'ordre mental i romandran improductives fins i tant no hagin resolt la manera de mantenir el luxe que representa la mentalitat en funció productiva.

Les races, vencedores o vençudes, havent satisfet llurs necessitats econòmiques, els estímuls estrangers o racials automàticament posaran en marxa les respectives mentalitats. Cal tenir per ben entès que sols s'ha de recórrer als estímuls provinents de l'exterior o de cultura aliena, quan hi hagi una veritable dificultat, una quasi impossibilitat a posar el motor en marxa per les pròpies excitacions. En aquest cas serà convenient recórrer a estímuls molt diferenciats, encara que la topada hagi de danyar, per tal de sortir de l'encaïllament. Potser el Japó, en incorporar-se en el segle passat a la civilització europea, constitueix un exemple de raça que es deixonda pel cop de fuet d'una mentalitat molt diferenciada.

Les races europees apoiètiques, evolucionades amb

(1) J. Deniker: «Les Races et les Peuples de la Terre», pàg. 380.

regularitat, a diferència del Japó, trobaran els estímuls en les races afins—i no precisament pròximes, puix que veïnatge no suposa sempre afinitat—, i podran evitar el dolor que produeix la topada amb cultures de races molt diferenciades.

La tria d'estímuls és delicada. L'estímul pot ésser tan abassegador que s'emporti la pròpia mentalitat i la producció esdevingui simiesca; o bé pot resistir-se a l'assimilació i romandre inalterable en la producció, com en certs casos de mestissatge; o encara pot ésser tan manyac, que embolcalli i doni a la producció de la raça el seu aspecte o color, sense intervenir, però, en l'estructura. L'estímul ideal no fóra pas l'espermatozoide que determinaria una alteració en el capital biològic del producte, sinó senzillament una albúmina fecundant.

És perillós recórrer a estímuls estrangers. La raça així estimulada esdevé feudatària, durant unes quantes generacions, de la cultura a la qual ha anat a cercar l'excitant.

Hi ha en cada raça una suma de variants mentals dintre la unitat, representada per les tribus o les comarques, en les quals es pot trobar sempre l'estímul convenient, fora dels casos d'una llarga postergació, que hagin arribat fins a separar la raça de la civilització prevalent.

Precisa no oblidar que una raça té aptituds múltiples. A vegades, per manca d'estímuls, la seva producció esdevé unilateral, mentre que les altres aptituds jeu en ensopides. El cas d'Olot, per bé que es refereix a un segment de la raça catalana, assenyala tota la importància dels estímuls. En la capital de la Garrotxa no existia cap tradició artística, ni se sap que la comarca hagués donat naixença abans de la meitat del segle XIX a cap artista. A més, a Olot no hi ha ni una sola casa de pedra picada, ni res que pugui traduir un sentiment o gust artístic, i les indús-

tries tradicionals de la comarca, fàbriques de paper, adoberies, teixits i gèneres de punt no havien de menester per part dels directors industrials coneixements estètics. En aquest ermot artístic, a mitjans del segle passat es creà una escola elemental de Belles Arts. Els resultats foren l'aparició dels Vayreda, Blai, Clarà i alguns altres paisatgistes i escultors. L'escola havia actuat d'estímul contra l'ensopiment d'aquest sector de la raça, puix que aquesta és en general ben dotada per a les arts plàstiques. Ara bé; cada comarca o segment d'una raça posseeix virtualment totes les aptituds de la raça, d'entre les quals una predomina i la caracteritza. La Garrotxa és marcadament industrial i aquesta aptitud preponderat envaï la nova aptitud naixent, de manera que al cap de pocs anys l'escultura i la pintura s'industrialitzaven i determinaven la creació de fàbriques d'estatuària religiosa, les quals actualment ocupen uns sis-cents obrers.

L'eficàcia del racejament s'obté tractant cadascun dels segments de la raça com si fossin tota la raça, com si cada comarca hagués d'ésser una síntesi de la raça a la qual pertany. Aquesta manera de procedir no esborraria pas l'aptitud predominant de la comarca, sinó que tindria l'avantatge de deixondir aptituds adormides, les quals convergrien a l'aptitud principal, mantenint i exaltant encara la diferenciació amb les altres comarques. Evidentment, el cas d'Olot pot donar-se a totes o quasi totes les comarques de raça catalana, però la trajectòria evolutiva amb tota seguretat no fóra igual si l'aptitud principal de la comarca, en lloc d'ésser industrial fos mercantívol. Llavors el geni comarcal en lloc d'industrialitzar l'art hauria cercat i trobat una altra expressió de conformitat a l'aptitud comercial dominant. Tan sols quan tots els estímuls racials s'haguessin mostrat impotents per a realçar la mentalitat, únicament llavors

fóra lícit que la raça cerqués l'estimulant en la productivitat d'una altra raça.

En tota raça racejada hi ha certament una quantitat de dolor a deixar-se penetrar per la mentalitat aliena. Però, quan la raça no raceja, cal realitzar el sacrifici de la violació. L'entrada a la ment d'una idea estranya causa a seguit una pertorbació i exigeix no sols el dolor d'aprendre aquella cosa nascuda i evolucionada en ment estranya, sinó que és necessari digerir-la i assimilar-la. Apropiar-se una idea no és pas anar amb aquesta idea; no vol pas dir prendre bitllet del tren i pujar-hi, sinó fer-se càrrec del que és un camí de ferro, una locomotora i un moviment carrilare. Altrament, la idea és externa a la mentalitat i no podrà influir en el seu funcionament. Però, si la idea s'assimila, si es converteix en substància pròpia, ella sola pot ésser el motiu de desencallar la mentalitat ensopida o fadigada. L'eliminació de la cultura exòtica assimilada es farà tota sola, i tant més de pressa com més actiu sigui el treball mental.

En les races pot succeir una cosa semblant a les ciències. Quan una ciència és tractada exclusivament per llurs professors, al cap de molt temps s'esllangueix, com si l'homogeneïtat aconseguida fos un obstacle per a progressar. Aquesta ciència en qüestió recobra vigoria així que és intervinguda per un professor format i pertanyent a una altra disciplina. Pasteur era químic i la seva intervenció en medicina determinà un progrés enorme. D'aquest fet la medicina, amb tot i ésser fecundada per la idea pasteuriana, no perdé la seva naturalesa, sinó que apropiant-se l'estímul estranger el medicinà.

L'estímul estranger verament pernicios fóra aquell que per la seva força prengué la mentalitat per suport o exercís una influència tal, que la mentalitat esdevingués dirigida i actués segons el ritme contingut

en l'estímul. En el terreny intel·lectual, casos d'aquesta naturalesa s'observen cada vegada que apareix una nova filosofia. Una gran part de la producció intel·lectual viu i ritma amb les idees cardinals de la nova filosofia. Per bé que una mentalitat no és superior ni inferior a una altra mentalitat, puix que són dues naturaleses distintes, pot arribar un moment en què una mentalitat vibri amb tanta energia, que englobi una altra mentalitat de menor força, la qual en funció productiva, les obres que doni ritmin amb la mentalitat que l'ha englobada.

Aquest fet és molt comú al jovent de races de cultura inòpia. L'afany juvenil d'aprendre és tan gros, que tota cosa li sembla bona i millor encara si té un picant exòtic. El caràcter generós del jovent, la seva impetuositat i valentia mesclada amb la imprevisió, el tira en mig de la barreja amb ple goig i gens de repugnància. I no és pas tan sols l'eufòria el que li determina les ganes de volar i el que li fa semblar que la cultura pròpia, la tradició, té olor de resclosit. Una raó profunda, independent de la voluntat, lligada a l'evolució humana, produeix aquests esclats de protesta contra la producció mental de la seva raça i de simpatia per a les coses estrangeres. La intelligència, anterior a la mentalitat, correspon a l'adolescent i al jove, i és comú a tota la humanitat. No fou sinó molt més tard, que aparegué la mentalitat inserida en les races, resultant d'un procés d'especialització. Cada segment de la corba vital representa una fase abreuçada de la història humana i racial. És per això que la mentalitat normalment no es manifesta fins a l'edat madura. L'etern conflicte de joves i vells és l'expressió rediviva de les dues grans potències cognoscitives: la intelligència i la mentalitat. Fatalment el jove es madura i el vell no es torna jove, o sigui, que a desgrat de la resistència del jovent a abandonar la intelligència, aquest insensiblement es va mentalitzant, i cap

home fet o vell, pel contrari, no es divorcia de la mentalitat per a retornar a la intelligència, puix que l'evolució és irreversible.

El jovent és l'importador de les modes, és a dir, de coses de vida efímera. Algunes vegades aquestes coses, siguin de filosofia, de literatura o d'art, són pel jovent tingudes i respectades com valors transcendents. Però les coses de jovent o de moda passen. Les coses perdurables són les que no postulen transformacions essencials, és a dir, les d'ordre mental.

Una raça racejada no guanya res amb la pèrdua d'energies del jovent que dardeja pel món de la intel·ligència o pel de les mentalitats estrangeres. L'educació no ha d'ésser sols per a aplicar-la als nois i adolescents, sinó per al període més important de la vida. Són els homes madurs, i no els infants i joves, els que menen la vida social i política. L'educació hauria d'ésser raçada, i això no pressuposa pas un isolament intel·lectual. En totes les ciències, els estudis comparats comencen quan s'ha adquirit la seguretat d'un punt de referència. Els joves que es deixen portar per llur instint biològic, comencen les comparacions quan encara no saben què són ni on van.

L'inconvenient del qual s'acaba de parlar, es torna un avantatge per a les races vençudes i ensopides. En aquestes, com que l'estímul és difícil de produir-se en elles mateixes per no existir la noció de consciència raciològica, la joventut és l'únic element social actiu —puix que els homes fets, no essent mentalitzats, porten una vida letàrgica— i la que necessàriament ha d'importar l'estimulant extern. El jovent no va a cercar l'estímul desvetllador de la raça, sinó que arriba a la raça com una altra moda qualsevol. La naturalesa de la moda importada, combinada amb l'inconscient, i no la intenció dels importadors, és el que deixa la raça ensopida. Una de les modes importades un centenar d'anys enrera fou el romanticisme, al qual

moltes races li deuen la renaixença. Per paradoxal que sembli, la moda actual que estimula directa o per contracop el sentiment raciològic, és el comunisme.

IV. — HERÈNCIA I MENDELISME

La desigualtat de races és cosa manifesta, i ho és també les diferències entre els individus d'una mateixa raça. Però mentre les diferències de raça a raça són de qualitat irreductible, les que separen els subjectes de la mateixa raça són tan sols quantitatives.

Una raça pot constar de molts o de pocs homes ben dotats. L'interès de les races està, naturalment, a posseir una bona collecció d'individus rellevants. Els autors que han estudiat el millorament de pobles o de races, ultra haver proposat mitjans externs (educació, higiene, alimentació, etc.), han indicat també algunes regles derivades de l'herència, o del mendelisme, o sigui, que sense necessitat de recórrer a elements estranys a la raça, sinó conservant tota la seva puresa, pugui augmentar les propietats que la caracteritzen.

Els anglesos han estat modernament els primers d'ocupar-se de la millora racial humana. I això vingué, o almenys en sentiren molt la influència, per efecte dels estudis practicats en bestiar i que tan bon resultat els donà. A principis del segle XIX, quan a Anglaterra encara el bestiar era la principal riquesa, algunes de les seves races bovines i llaneres havien estat objecte de millores, les quals deixaren encantats els ramaders més intelligents de tot el món. Una gran part d'aquests magnífics resultats es devia a l'herència, a haver determinat que certs caràcters reputats excel·lents es transmetessin amb regularitat a la descendència.

El millorament racial en el bestiar és fàcil. En quatre generacions les millores poden ésser tan apa-

rents, que tot dubte s'esvaeix. Cal només escollir el millor mascle i les femelles més ben dotades. Els fills es fan reproduir per consanguinitat de primer o de segon grau, i així successivament. Aquest mètode de reproducció va acompanyat de l'alimentació i de la gimnàstica funcional adequades. Tal és la història resumida de les millores del bestiar anglès.

Els autors que s'han ocupat de la millora de certes races humanes desitjarien aplicar, en la producció d'hommes, mètodes més o menys semblants als utilitzats en les races animals. Voldrien que es realitzés una selecció: que el sabater es casés amb la sabatera, el normalí amb la normalista, el pintor amb la pintora, és a dir, un règim de castes més nombrós que els d'alguns segles enrera, però més restringit dintre la pròpia casta. Observacions recollides per Vetham constaten que aquest desig és realitzable, puix que un gran nombre de llinatges escollits transmeten durant moltes generacions, i amb gran persistència, llurs caràcters superiors (1). L'Oficina eugènica de Nova York practicà l'estudi d'algunes famílies de músics i de literats, i posà de manifest la importància hereditària. De 643 nois, fills de pares de bona capacitat literària, el 93 per 100 heretaren l'aptitud. Pel que afecta el talent, musical, en 48 matrimonis que donaren 202 fills, 81 tenien un talent excepcional, 120 resultaren bons músics i 1 sol fou dolent. Pel contrari, en quatre famílies en les quals els pares no posseïen aptituds musicals, dels 29 fills ni un sol no manifestà aquesta aptitud (2). Exemples com els que s'acaben de citar se'n podrien posar molts. Els eugenistes no aporten res de nou a les observacions constatades en tot temps. És cosa sabuda de tothom que, per regla general, la unió de dos temperaments nerviosos dóna un fill igualment ner-

(1) «Heredity and Society», 1912.

(2) G. Poyer: «Les Problèmes généraux de l'Hérédité psychologique». París, 1921.

viós, que el matrimoni que porta la mateixa tara o reuneix idèntiques qualitats, transmet la predisposició o el fet a la majoria dels seus fills.

Una raça que seguís les recomanacions eugèniques augmentaria segurament el nombre d'individus classificats. Però, ¿és que un gran nombre de músics fa un bon músic? L'home notable, o més concretament el superhome, no resulta pas de la tasca progressiva i expressa d'unes quantes generacions. Els estadistes o polítics distingits no han pas eixit tan sols de la noblesa, la qual durant segles usufructuà exclusivament la política. Els grans filòsofs, músics, savis, literats, no provenen pas de generacions seleccionades. El valor de les races va aparellat als grans homes que han produït. Les mitjanies no compten. Els eugenistes carregarien la societat de mitjos músics. El valor d'una raça no canvia gaire doblant el nombre de mitjanies, que és tot el que pot produir l'eugènia.

Per altra part, així que les seleccions esdevenen més estretes, llur continuació es redueix numèricament i acaba per interrompre's. El professor Cartell composà una estadística que comprenia 917 savis americans fills de famílies la grandària de les quals era de 4'66 nois, mentre que les per ells formades eren sols 2'22. En una sola generació la fecunditat d'aquests llinatges quedava reduïda a menys de la meitat. Fahlenbeck ha fet un estudi de 433 famílies nobles de Suècia, les quals s'han extingit masculinament en el 45 per 100 dels casos i l'últim baró ha restat solter; el 39 per 100, abans de vint-i-un anys; l'11 per 100, per matrimonis infecunds, i el 5 per 100 tan sols, pogueren reproduir-se, però ab descendència femenina. (1)

L'eugènia s'atribueix una doble funció: la de millorar directament per via de selecció, i la d'eliminar

(1) Edwin Grant Conklin: «L'Hérédité et le Milieu», pàg. 257, tradició francesa.

els subjectes susceptibles de produir anormals o tarats. La idea no és nova. Plató no desitjava altra cosa en exposar que «segons els nostres principis, caldria que les relacions entre homes i dones escollits sovintegessin i que fossin molt escasses entre subjectes menys estimables d'un i altre sexe. A més, caldria criar els infants dels primers i no els dels altres, si és que es vol posseir un ramat escollit» (1). Els principis platonians foren practicats radicalment per Esparta.

L'obsessió eliminatòria ha influït en algunes legislacions: Fou a Nord-Amèrica on per primera vegada l'eliminació de la reproducció dels subjectes anormals s'autoritzà legalment. L'Estat d'Indiana, en 1887, recomanava als establiments oficials l'emasculació de criminals incorregibles, imbècils i alienats. Al cap de vuit anys s'havien operat més de tres-centes esterilitzacions. Altres Estats de Nord-Amèrica seguiren l'exemple. Fins a 1928, dinou Estats ianquis porten realitzades deu-mil esterilitzacions, de les quals més de la meitat a Califòrnia. Alguns Estats europeus, sense arribar a l'esterilització dels subjectes la descendència dels quals es suposa nefasta, han posat impediments per a contraure matrimoni. L'activitat desplegada pels eugenistes no ha estat, doncs, del tot en va.

L'eficàcia dels mètodes eugènics serà molt difícil de demostrar. Si, per una banda, les seleccions positives no donen sinó mitjanies, o si es vol, són incapaces de produir superhomes i àdhuc aquelles acaben per desaparèixer, és evident que el mètode eugènic falla. Pel que respecta les eliminacions de subjectes tarats o anormals, caldria demostrar que en els Estats on es practiquen, s'ha aconseguit una minva de subjectes indesitjables i que la moral se n'ha bene-

(1) Plató: «La República», llibre V, pàg. 277, trad. V. Cousin.

ficiat en comparació d'altres Estats on cap coacció no es realitza contra la reproducció.

Hi ha biòlegs molt esperançats en el mendelisme. El mendelisme, com se sap, descomposa l'individu en caràcters o unitats, els quals, perquè es transmetin a la descendència és necessari que aquestes unitats siguin de la mateixa naturalesa i estiguin igualment representades en ambdós reproductors. Quan no és així, certes unitats són dominants o recessives, és a dir, aquelles es mostraran a la primera generació i les altres solament en part de la segona generació endavant.

Amb el mendelisme el problema hereditari quedava solucionat molt senzillament. No hi havia més que veure i destriar les unitats constituents de l'individu i produir a voluntat subjectes portadors de tals o tals caràcters.

El mendelisme en botànica ha donat resultats satisfactoris. Les espècies vegetals, compostes de caràcters més reduïts que els animals superiors, i per altra part, podent-se reproduir en més maneres i els híbrids, essent també fecunds, ha permès el mendelisme arribar fins a les últimes conseqüències. En zoologia i en animals inferiors els resultats han estat força semblants als obtinguts en les plantes. Però a mesura que el mendelisme remunta l'escala zoològica, les lleis mendelianes comencen a flaquejar. En els animals domèstics, particularment en els unípars, els resultats obtinguts responen o no al mendelisme. Hi ha en primer lloc, un escurçament de distàncies entre les diverses races bovines o cavallines des del punt de vista taxonòmic i de multiplicació. En botànica la reproducció es practica bé entre espècies; en zootècnia, ultra que les espècies han d'ésser del mateix gènere, llurs productes, per regla general, són estèrils. D'ací que els caràcters o unitats en ramaderia no siguin tan nets com en les plantes i difícil o impossible seguir-

los en la descendència. Quan el mendelisme s'aplica a races diferents de la mateixa espècie, els resultats no són pas concordants en tots els autors.

Tan sols per a posar en marxa l'herència mendeliana, o sigui per a arribar en l'espècie bovina, per exemple, a descobrir l'homozigot pur (caràcter doble i per consegüent transmissible a la descendència), es necessiten almenys tres generacions, una parental i dues filials. Això no és tot. En l'espècie bovina es calcula que els homozigots obtinguts en la primera generació seran a la proporció de 1:16. Ara bé; com sigui que calen per a reproduir-se un mascle i una femella, seran necessaris dos homozigots, és a dir, caldrà per a obtenir dos homozigots un mínimum de trenta-dues mares i un pare de la filial primera per a engendrar trenta-dos vedells, o sigui 2:32. A la segona generació caldran seixanta-quatre mares i a la tercera noranta. Aquest és el procediment més ràpid. La cosa es complica, però, amb la descoberta dels neomendelistes: hi ha caràcters que en presència d'altres unitats es mesclen. També s'ha trobat que certs caràcters n'exclouen d'altres, o que romanen completament inhibits. Per a arribar a la descoberta d'homozigots purs, el mètode més segur és el creuament. Les diferències entre determinades races bovines permet d'apreuar llurs propis caràcters.

El mendelisme, com mètode de millorament de les races humanes, no té aplicació. Suposaria, en primer lloc, per nica de pressa que es volgués anar (un segle aproximadament) sotmetre una raça o part d'ella a un règim poligàmic, creuar-la amb una altra raça de caràcters antagonistes i eliminar ensems de la reproducció aquells individus que no fossin portadors del caràcter buscat. Per a obtenir un home «complet», o sigui obtat de la suma de caràcters de què consta una raça, les dificultats serien molt grans, per no dir impossibles. No hi hauria altre remei que simplificar.

Aleshores el caràcter pintor hauria de tapar la resta de caràcters i produir, per consegüent, homes de caràcter únic: caràcter pintor, músic, filòsof, manobra. De poder-se realitzar el mètode no aniria malament, a condició de destruir en absolut el caràcter protestatari, puix que el cirabotes segurament es queixaria que no l'haguessin fet banquer.

V. — EL PROGRÉS EN MASSA

Si en ramaderia els mètodes de selecció conservadora i progressiva han donat resultats positius, això és degut a la reducció grandiosa del nombre d'ascendents. Per regla general, d'ara i de sempre, la proporció entre mascles i femelles reproductors ha estat, promig de 1:30. El nombre de reproductors, pel que afecta a la descència, encara s'escurça notablement quan s'utilitza la consanguinitat.

En les races humanes monògames, el nombre d'ascendents assoleix en pocs segles una xifra que sembla imaginària. En cinc-cents anys, diu Conklin, i comptant vint anys per cada generació, l'individu tindria setze-milions d'avantpassats.

Si es té present la nostra teoria de l'atavisme, que l'atavisme és la regla i no l'excepció, es comprendrà millor com la formació de llinatges especialitzats ha estat impossible. Un llinatge especialitzat no vol pas dir uns pergamins registradors de naixements d'una mateixa família fisiològica, sinó la seguida, sense discontinuïtat d'unes mateixes aptituds o facultats. Les famílies reials poden moltes d'elles exhibir documents d'aquesta mena, però ni una sola, no constitueix un llinatge amb anàlegs mèrits, que generacions pretèrites pogueren estimar en llurs fundadors, o en alguns de llurs descendents.

El caràcter general de l'home està constituït per les

diverses aptituds de la pròpia raça. Una d'aquestes aptituds pot sobresortir de les altres, la qual cosa produeix el músic notable o el comerciant d'empenta. Una parella de la mateixa raça, en possessió d'idèntiques aptituds rellevants, pot engendrar fills amb iguals o superiors aptituds paternals, a condició que aquestes no siguin massa enlairades, puix que la probabilitat de la transmissió és supeditada en raó inversa a l'alçada de les mateixes. I és que el caràcter general de l'home s'oposarà a la perpetuació de qualsevol especialització, la trencarà de pare a fill, quan serà massa accentuada, i tornarà aquesta al caràcter general o barreja d'aptituds, talment com els fills de pare i mare d'alta estatura solen ésser d'alçada mitjana. D'ací la impossibilitat de constituir llinatges especialitzats; que els llinatges no hagin pogut passar dels pergamins; que aquests llinatges, quant a determinades propietats, siguin falsos; que no s'hagin pogut formar seleccions acurades com en el bestiar. Per a la raça la constància o herència és la llei; per a l'individu, la variació és la norma.

El valor més perdurable d'una raça és el geni o superhome. Hom ignora en quines condicions particulars es produeix, inclús quina és la seva naturalesa. Pel que s'ha exposat en el curs d'aquest llibre, es pot deduir que el geni no pot ésser de naturalesa diferent a la de la raça a la qual pertany, sinó que és amb tota seguretat un cap-pare de la mateixa. Un geni és per essència un super-raçat; la seva obra és feta amb materials de la pròpia raça. Breu: el geni no és de naturalesa qualitativa, sinó quantitativa. El geni és una suma, el conjunt augmentat de factors que concorren a una de les aptituds de la seva pròpia raça. Aquesta suma, però, no pot realitzar-se, com hem vist, a còpia de generacions escollides, puix que cada nova generació tendeix a la mitjana general de la raça. El geni, doncs, s'ha de produir per una acu-

mulació de sumands ontogènics—actualment amb independència de tota previsió—, que reuneixin i disposin harmònicament porcions disperses d'una mateixa arquitectura, repartida ça i lla, en petites síntesis de les diverses aptituds racials, de manera que el geni, quan actui, tots els caràcters racials hi estiguin presents, per tal de fer-los convergir en la particular forma de manifestar-se.

Per mica vella que sigui la cultura d'una raça, la formació de genis, amb tot i les condicions especials requerides, no pot ésser excepcional. L'excepció més aviat fóra que a cada generació no es produïssin superhomes, puix que s'ha de tenir present que cada raça conté en tots els moments de la seva existència els factors de què s'ha servit per a encimbellar-se, però també els factors causants de la seva ademònia. Aleshores, el problema de l'aparició de genis no és pas sols ontogènic, sinó que en participa també la vida social. Els genis no es manifesten pas en la decadència d'una raça, sinó que apareixen quan la raça pren embranzida, i no són pas els genis qui donen aquest impuls a la raça, sinó la raça a ells. És per això que el geni és per essència i per potència un home ben raçat. De la raça, de l'acumulació de grups estructurats, en rep la seva particular constitució; de l'estat social de la raça, la força que l'obligarà a manifestar-se.

Acabem de veure com no és possible construir llinatges d'aptitud continuada; com no és factible aplicar a les races humanes els mètodes de l'escola genètica; com és dubitable la millora de la raça per eliminació dels pitjors, i com és impossible determinar l'eixida de genis per addició de qualitats a cada generació.

Totes les qualitats, tots els defectes d'una raça són sempre presents; aquestes qualitats i aquests defectes poden mostrar-se o no, disminuir o augmentar, però romanen eternament de la mateixa naturalesa. Una

millora radical en les races és impossible, com ho és també una degradació absoluta.

Serà avantatjós, sens dubte, deixar-se portar, en haver d'escollir muller, pel que se'n diu afinitats electives, malgrat no existeixin proves que els fills d'una parella amorosa siguin superiors als nats dels matrimonis de conveniència. Serà també millor que el músic cerqui la muller entre companyes i que el jove amb salut o sense vulgui la muller sana. Amb tot i això la raça adquirirà un major nombre d'amorosos, de partidaris de raons socials, de músics i de persones sanes. Però malgrat que aquestes pràctiques es seguissin en nombre llarguíssim de generacions, ni la raça quedaria sense escèptics amorosos, ni sense menyspreadors de conveniències, ni sense gent mancada d'oïda, ni sense malalts. Hi hauria, senzillament, una reducció de valors negatius en relació a una aptitud o qualitat determinada.

El valor positiu d'una raça no depèn pas del nombre de les terceres i segones categories d'una aptitud, sinó de les primeres i de les excepcions que són els genis. Genis i primeres categories no es determinen pas, no s'obtenen pas pels mitjans genètics, o per la unió de generadors d'aptituds iguals. Per consegüent, no val pas la pena d'aconsellar la manera com haurien de constituir-se els matrimonis, i menys encara desitjar que disposicions legals hi intervinguin.

És cert que hi ha un tant per cent molt pujat de probabilitats que els pares adolorits de la mateixa tara o de tara correlativa la transmetin al fill, i en aquest cas, sí que és convenient desaconsellar, però no prohibir, el matrimoni. D'haver existit una legislació sanitària impedint el matrimoni de tarats, Beethoven, fill de pare embriac i mare tuberculosa, no hauria nascut. Tampoc no hauríem tingut Voltaire, que segons pròpia confessió fou tota la seva vida un pot d'apotecari, degut a què els seus pares no eren del tot sans i

ensems massa joves (1). La llista de valors de primera categoria, fills de pares que els eugenistes no haurien deixat casar, fóra molt llarga.

El soma és de l'individu i de la societat; els òrgans germinals són de la raça. Ningú no sap certament què poden produir els gèrmens d'un cos malalt. Les legislacions que condemnem a l'esterilització són vituperables. Pel contrari, fóra desitjable que tots els subjectes es reproduïssin almenys tres vegades. La raça no patiria de la manca de legislació sanitària matrimonial, puix que de la mateixa manera que la tendència a la mitjania no permet intel·lectualment d'enlairar-se a còpia d'acumular aptituds iguals a cada generació, patològicament succeeix una cosa semblant. Tots aquells individus excessivament tarats desapareixen prematurament, i si llurs fills són portadors del mateix mal amb anàloga intensitat, la vida encara és més curta que la de llurs pares. La raça, per aquest procediment o pel de la infecunditat, practica una veritable autoeliminació.

La millora d'una raça és limitada, puix genèticament ja hem vist que el progrés no arriba gaire amunt; en canvi, l'acció del medi és molt important. Tal individu predisposat a la tuberculosi, per herència o per constitució, si es troba voltat de condicions higièniques favorables, la malaltia no esclata, o si ho fa no progressa, mentre que si passa el contrari, mor. Tal altre individu amb talent, si es troba obligat a practicar un ofici manual, que l'ocupi tota la jornada, podrà manifestar solament una part ben petita del seu intel·lecte. Aquell savi de primera categoria, que ja ho era en acabar la carrera de metge o d'enginyer, no s'hauria pogut manifestar de no haver existit condicions apropiades per a portar a cap l'exteriorització de saviesa. Els genis que ha tin-

(1) Ferdinand Brunetière: «Etudes sur le XVIIIe siècle», pàg. 42.

gut cada raça, en altres generacions ja existien i s'haurien manifestat si haguessin pogut, és a dir, si haguessin viscut afectats per idèntics excitants i possibilitats dels que determinaren la manifestació dels genis coneguts. Les condicions apropiades del medi ambient representen la força que mou els valors racials.

¿Una raça millorada pot mantenir-se en aquesta altura per molt temps? Manca per a respondre aquesta pregunta la realització d'una experiència. Els historiadors assenyalen nombrosos pobles o races que caigueren en la degeneració després d'haver assolit una situació enlairada. Compte, però, amb els historiadors. La història l'escriu sempre el vencedor, i l'urc, la conveniència i la venjança el condueix a la fallàcia en tractar de les qualitats de la raça vençuda. La cosa veritablement certa, és que les races millorades que han deixat d'ésser-ho no ha estat de bon grat, sinó per l'acció de l'imperialisme. I no existint ni una sola experiència de llarga vida de raça millorada, tot el que es pugui dir és problemàtic.

En resum, el millorament d'una raça depèn en primer lloc del seu estat de puresa i després del joc d'estímul adequats a una vida dinàmica. Les qualitats d'una raça, essent pròpies a tots els individus, no hi ha raó per a eliminar de la reproducció cap dels que la componen. El millorament ha d'ésser en massa i s'ha d'atendre en particular el medi ambient de cada individu.

CAPÍTOL VII

La reconstitució

- I.—El mètode. Necessitat de reconstituir les races. La descoberta d'una raça. El nucli racial.
- II.—L'exemple. Una raça ignorada. Area geogràfica de la raça catalana. El perquè d'aquesta denominació.
- III.—El sincronisme. Activitat i passivitat de les races. Els començaments actius i llurs graduacions regionals. Els senyals d'existència.
- IV.—La cultura. Persistència de la cultura prehistòrica de Catalunya. Cultura del nucli racial.
- V.—La raça. Els tipus del paleolític, neolític i eneolític. La manca de documents. Antropologia dels catalans.
- VI.—La formació de la raça. Origen prehistòric de les races. Irreductibilitat del caràcter primordial. Incorporació de caràcters secundaris. Contrast entre la manca de fòssils i la duració dels temps quaternaris. Immobilitat de les races malgrat les invasions. Període de constitució del nucli racial català.
- VII.—L'alteració racial i la discontinuïtat de la cultura. El solutrià. Els capsians. Les pintures rupestres. Altres invasions africanes. Els braquicèfals del neolític. La cultura megalítica. L'eneolític. La cultura argàrica. L'edat del ferro. Les invasions històriques. La cultura medieval. La pèrdua de llibertat. La renaixença.
- VIII.—Les limitacions extensives de la raça. Dificultats inherents a la manca de proves materials. Genealogies antropològiques i culturals. Identitat de cultura en els diversos segments de la raça. Les races veïnes i llur constant diferenciació amb la raça catalana. Fixesa dels límits racials i variabilitat de les fronteres imperialistes. La Unitat.

I. — EL MÈTODE

Poques són les races que constitueixen per si soles una nació. La majoria de les nacions estan compostes per més de dues races i la majoria de les races es troben anexionades en una o més nacions. Històricament la major part de les races no han estat mai organitzades en nació.

I no obstant, si la raça compta, si la raça d'ací endavant esdevé, com esdevindrà necessàriament, la

base única de la formació de les nacions, bé caldrà reconstituir les races, per tal que, alliberades, puguin donar el màxim rendiment.

Si en lloc de mirar i saber destriar els fets ens fiéssim del que diuen sociòlegs i polítics, la raça no es trobaria enlloc, puix que per a ells és una noció tan vagarosa, que cal passar-la de llarg. Una bona part de culpa la tenen els antropòlegs, que entestats en llurs mètodes morfològics, no han estat capaços de descobrir el que apreua un senzill examen.

Però, les races existeixen, i elles són i representen el que de més irreductible i més invariable posseeix la humanitat. Són les races la causa de la diferenciació cultural i de l'estímul vivent, que en competència origina el progrés.

La descoberta d'una raça, el seu nucli i la seva extensió no té res de difícil. Allà on hi ha una cultura hi ha una raça. Una cultura pròpia és independent dels accidents geogràfics, de la llengua, del temps i de la política. Una cultura especial no s'atura davant d'una serralada ni d'una riba, ni tem de passar la mar. La barrera d'una cultura és una altra raça.

La llengua d'un poble, moltes vegades deguda a diverses influències, constitueix el signe de la imposició d'una raça vencedora. La llengua i la cultura no van aparellades necessàriament; si llengua i cultura es confonen en les races vencedores, en les races vençudes solen ésser dues coses diferents. La llengua en relació a la cultura racial és un accident, quan aquella no és una creació de la raça. En la recerca de l'extensió d'una raça, no cal pas aturar-se en els límits lingüístics, sinó en els que marquin la presència d'una altra cultura.

Les cultures que són flor i fruit de les races, exposades a totes les adversitats del règim imperialista, no són perennes. Les cultures per a produir-se necessiten que les races que les originen visquin en llibertat, o

que aquestes siguin, malgrat la condició de dominades, tan ufanoses, que llur vigoria, ultra pagar les imposicions al vencedor, pugui encara atendre llurs necessitats mentals. La raça no deixa d'existir pel fet que la seva cultura sigui pretèrita, o per una secular persistència apoiètica.

Fóra també mala guia la que assenyalés els límits de la raça per les divisions polítiques. La carta dels Estats o nacions resulta del joc de l'imperialisme. Les cultures són essencialment indiferents a la política, i si bé una política racial les desenvolupa, és, en canvi, incapaç de crear-les. El límit d'una cultura és la topada amb una altra cultura.

La cultura pot ésser natural o raçada, o superposada. La distinció entre aquestes dues menes de cultures és fàcil. La cultura natural és pròpia; la superposada té un origen estrany a la raça. Aquella viu per si sola; la potència vital de la d'origen exòtic és en raó inversa de la vigoria de la raça autòctona. La cultura exòtica és una imposició de primer, la qual pot subsistir per acceptació passiva després, i constituir un cas col·lectiu de servitud de la intel·ligència, el contrari de la cultura indígena, que és efecte de la llibertat.

En les races disgregades per l'imperialisme s'observa un fenomen curiós. La mentalitat, a voltes, no es desplega amb tota la seva envergadura, i el que és pitjor, es desvia. D'ací resulta que no havent-se realitzat amb tota llibertat els processos mentals, mostren llurs obres inacabades, com si les manqués una empena, o bé, i això és més de doldre, produeixen la impressió que han arribat al capdamunt, i llavors, quasi sempre, el pinacle desdiu de la naturalesa de la mentalitat, el qual apareix com una afegidura exòtica.

L'expressat inconvenient no ha d'ésser destorb per a discernir la raça. En la mentalitat, un dels elements

més constants és la manera d'expressar-se. Dos homes de la mateixa raça, un preferirà el color blau, l'altre el vermell. Per oposats que siguin els gustos o les idees que representen aquests colors, ambdós homes es relliguen per la igualtat en la manera d'interpretar llurs preferències. El mecanisme és superior a la resultant obra, puix que aquell és purament racial, mentre que l'obra i la seva finalitat pertanyen al domini de la variació individual.

Totes les races posseeixen un nucli gairebé irreductible i des d'on parteixen els moviments d'expansió cultural, i on les influències exòtiques troben el màxim de resistència. A partir d'aquest nucli i en totes direccions, sols s'ha d'avançar fins a trobar la muralla d'una altra cultura, que és allà on comença una altra raça. Del nucli a la muralla pot haver-hi certa diversificació, més o menys pronunciada, de manera que s'arribi a dubtar, en alguns casos, si un o més dels grups pertany a la raça en qüestió o a una altra raça, o bé si constitueix, per si sol, una raça pròpia. L'anàlisi particular de la cultura d'aquest grup és el que ha de dir-ho. Si el grup es troba en estat silenciós, caldrà cercar l'últim moment d'activitat i comparar-lo amb les cultures de les races que l'envolten; si l'activitat és present i pura, és a dir, que s'empalmi amb altres cultures pretèrites, tenint, però, compte dels mestissatges que hi hagi pogut haver, la resolució no ha d'oferir gaires dificultats. En un mateix arbre poden haver-hi branques molt distintes, però per diverses que siguin no poden estrafer llur naturalesa. Els empelts són massa visibles per a passar desapercebuts.

II. — L'EXEMPLE

D'entre els molts exemples que es podrien triar de reconstitució d'una raça, caldrà escollir-ne un, no en-

tre els més senzills, sinó més aviat entre els que es poden qualificar de complexes.

L'exemple escollit és el d'una raça negada o ignorada per antropòlegs, sociòlegs i polítics; la qual no ha format mai un sol Estat o nació, sinó que els diversos segments de què està composta han constituït múltiples Estats independents i a vegades autònoms; una raça que en l'actualitat, llevat d'una minúscula república semiindependent, la totalitat es troba repartida en dos Estats de tipus assimilista. Aquesta raça indubtablement parlà una sola llengua, la qual en algunes comarques s'ha dialectalitzat i en altres usa la de les races vencedores. El territori que ocupa la raça exemplar conté grans serralades i rius caudalosos, el vessant dels quals no és la mateixa mar, i pobla a més un arxipèlag. Ultra això, la raça, per la constant disgregació, apareix i és tinguda com formant part d'altres races. Finalment, els ideals immediats, l'economia, tot el que hi ha en la superfície de la vida social, és divers i fins oposat en moltes porcions de la raça.

Els homes d'aquesta raça tenen uns caràcters morfològics que els antropòlegs no han denunciat, una vida particular que els sociòlegs no han sabut veure; unes aspiracions que els polítics no han entrellucat, o que senzillament les han negades. Per aquells que posen les alteroses serralades, o els grans rius, o la mar per fronteres han trobat que per a mantenir dividida la raça eren prou altes o baixes, els rius poc o massa caudalosos, i la mar no ha comptat per res. Els autors de l'escola històrica trobaran que la convivència secular dels diversos sectors de la raça als Estats on es troben adscrits, constitueix un argument prou formidable per a estalviar-se de retreure'n cap més.

I bé; malgrat totes les aparences negatives, malgrat totes les raons que puguin donar antropòlegs, sociòlegs, historiadors, polítics, economistes, geògrafs, la

raça existeix. Aquesta raça és la raça catalana. L'àrea geogràfica de la raça catalana ocupa el Llemosí, part de Güiena i Gasconya, Comtat de Foix, Llenguadoc, Alvèrnia, Provença, Comtat Venasí, Comtat de Niça, Rosselló, Principat o Catalunya estricta, Andorra, zona pirenenca i part del baix Aragó, València, una part de Múrcia i Balears.

L'englobament de tots aquests pobles amb el nom genèric de raça catalana obeeix al fet que entre tots els components, una part de la regió del Principat és la que ha manifestat amb més persistència la diferenciació, la regió que més homogeneïtat presenta entre tots els components, la regió més irreductible a les influències exòtiques, i en fi, la que ha donat una cultura pròpia en els darrers períodes ja força evolucionats de la prehistòria, cosa que es repeteix a l'edat mitjana i que modernament ha estat la primera a re-nàixer.

Els límits precisos no poden donar-se actualment per manca de materials, perquè els estudis són encara força incomplets. No obstant, l'àrea geogràfica assenyalada encaixa amb el mètode exposat, i és per això que confiem que, quan les ciències hagin progressat suficientment, poca cosa caldrà retocar de l'extensió atribuïda a aquesta raça.

III. — EL SINCRONISME

Els diversos segments de què es compona una raça són tots alhora passius o actius, però amb desigualtat intensiva. La durada de la passivitat varia segons l'acció de l'imperialisme en els diversos sectors de la raça. Com més forta ha estat l'acció imperialista, més triga a manifestar-se el deixondiment. En el cas de la raça catalana, l'imperialisme ha estat més dur i persistent en les regions al nord dels Pireneus que en les del sud.

Per aquesta causa, el desvetllament racial en l'Edat mitjana, quan tot just se n'albira la iniciació en aquelles regions, es troba ja començat a València i a Mallorca, mentre que en la Catalunya estricta el sentiment racial agafa tan forta embranzida, que determina una cultura i una política.

Els desvetllaments racials comencen sempre per la manifestació cultural més prop de la natura, per l'art. La literatura i la música, principalment, són ensems el plany i el crit rediviu. La insistència d'una idea o d'un sentiment, a la llarga demana l'acció. La política és l'acció corresponent a la fase que segueix a l'art, quan aquest es manifesta amb intensitat. Amb la política, altres necessitats apareixen: són les d'una vasta i integral cultura per a satisfer plenament la funció mental.

En la raça catalana es donen actualment totes aquestes manifestacions. Mentre en la part citada d'Aragó no hi ha hagut encara cap senyal de deixondiment, a la Catalunya estricta impera la plenitud, ço és, la política i la marxa a una cultura integral. En les regions ultrapirenenques, unes són poc més poc menys com Aragó; altres, es troben en diverses progressions de l'art. València i Mallorca no trigaran gaire a començar l'etapa política.

Quan el nucli racial ha iniciat el desvetllament, la vibració repercuteix en tota la raça. En unes regions afecta solament petits grups; en altres, commou no més un sol individu, però aquest sol ésser de tal intensitat que depassa la força de la totalitat dels grups. Són aquests individus isolats superhomes, dels quals Mistral, de Provença, i Costa, d'Aragó, en constitueixen un exemple.

La característica dels superhomes d'una regió, que per allunyament del nucli racial tot just llur inconscient en percep la vibració, no es concreta al plany, sinó que d'una batzegada abraça les dues fases,

la de l'art i la de la política. Mistral, literat, acaba advocant per la política; Costa, gran polígraf i orador, consagra les seves activitats a la política. Mistral, per mor de la llengua, es troba diferenciats i parla de la raça; Costa no posseint aquest instrument de diferenciació, els seus desigs quasi no es particularitzen.

El desvetllament d'una raça és sincrònic, es manifesta arreu i té, per regla general, una tendència a l'acció, de manera que el desenvolupament de la primera fase serà tant més curt com més vibri el nucli iniciador de la renaixença, i com més potent sigui aquest, més rellevants seran per altra part els superhomes que es produeixen, inclús en les regions on la vibració raciollògica sigui nul·la. Durant aquests últims vint anys, mentre el Principat emplenava tota la política espanyola, Mallorca donà Maura, un dels polítics més notables d'Espanya; Pams, del Rosselló, obtingué majoria en les primeres dues votacions per a la presidència de la República francesa; Jaurés, del Llenguadoc, esdevenia figura universal. La guerra europea revelava el general Joffre, del Rosselló; Gallieni i Foch, de Gasconya. Doumergue, l'actual President de la República, és del Llenguadoc. Quinze llustres en-rera, quan la Catalunya estricta començava tot just a deixondir-se ella i les regions de çà i lla dels Pireneus, i Mallorca, no comptaven per res ni en el propi país, ni a fora.

Durant els últims vint anys, pel contrari, la raça ha produït més cultura i s'han manifestat més homes notables que en els quatre segles decadents que els precediren.

IV. — LA CULTURA

La mentalitat, hem dit, és el caràcter primari de les races, i la manifestació principal d'aquest caràcter és

la cultura. La cultura, valor racial, ha d'ésser pròpia, diferenciada de les altres cultures.

En la raça catalana hom observarà que a través del temps—llevat de les invasions i llurs seqüències—existeix una persistent cultura diferenciada.

La prehistòria del Principat, com la de tot arreu, mostra solucions de continuïtat molt importants. Les dades arqueològiques, per incompletes que siguin, permeten, però, d'il·lustrar la nostra tesi. Heus ací un petit resum.

El paleolític inferior és representat al Principat per sílexs trobats a Capellades en l'abric Romaní.

El paleolític superior es mostra en el solutrià al Cau de les Goges, de Sant Julià de Ramis, amb el material lític particularment obrat, i el magdalenian a la Bora gran d'En Carreres, de Serinyà, per sílexs, arpons, agulles, punxons i dibuixos decoratius. L'art rupestre és representat per les pintures de Cogul, Tivisa i Vandellós.

De l'epipaleolític o etapa de transició del paleolític al neolític, que alguns autors anomenen mesolític, no s'ha descobert absolutament cap material.

D'un període indeterminat del neolític són, segons el professor senyor Bosch-Gimpera, les pintures estilitzades humanes del mas Llord, de Tarragona, i les d'Espolla i Capmany, de l'Alt Empordà, les quals poden considerar-se com les escorrialles de l'art rupestre.

El neolític final es presenta al Principat en dues cultures diverses: en la regió pirenenca es caracteritza per la ceràmica dita de les coves, i a la resta, per la civilització argàrica o d'Almeria.

En aquest mateix període esdevé un fet important en la zona pirenenca, i és l'aparició de la cultura megalítica.

L'eneolític es pot considerar com el perfeccionament del període anterior. (1)

(1) P. Bosch-Gimpera: «Prehistòria catalana», pàg. 59.

L'edat del bronze no ofereix res de típic.

En la primera edat del ferro es constaten dues civilitzacions, una la de la costa, que és hallstàtica, i la de l'interior arcaica. En la segona edat del ferro apareix al sud i a l'oest de Catalunya la cultura ibèrica.

Avancem, de moment, que la cultura prehistòrica típica del nucli racial català és constituïda pel material solutrià, del paleolític superior; per un període de la cultura de les coves i pels megalítics, en el final del neolític i principis de l'eneolític.

Fora d'aquestes manifestacions, o bé el nucli racial roman encongít i apoiètic, o bé sofreix de ple les influències de cultures exòtiques. Caldrà estudiar aquests fets, com també les relacions del nucli amb els altres components de la raça. Però, abans, ens caldrà assabentar-nos de l'antropologia.

V. — LA RAÇA

Els fòssils humans més primitius que es coneixen són la mandíbula de Maüer (Heidelberg) i la mandíbula i una petita porció superior de testa de Pildtdown, les quals restes pertanyen al paleolític o pleistocè inferior.

En ordre d'antiguitat vénen els fòssils que s'agrupen amb el nom de tipus de Neanderthal (*Homo primigenius*), pertanyents al musterià, o sigui el pleistocènic mitjà. Pel crescut nombre de restes òssies que s'han trobat i en llocs molt allunyats uns d'altres (Gibraltar, Malarnaud, Chapelle-aux-Saints, La Quina, Denisa, Spy, Krapina, etc.), es judica que el tipus de Neanderthal ocupava tota l'Europa. El nucli racial català compta amb la mandíbula descoberta a Banyoles en 1887, per Alsius. Aquest fòssil ha estat estudiat per diversos savis: Obermaier afirma que pertany al musterià; però Boule manifesta algunes reserves respecte

el caràcter neanderthaloide de la mandíbula (1), mentre que el parer de Sergi és concloent: La mandíbula de Banyoles — diu Sergi (2) — pot ésser considerada com un testimoni morfològic de la presència del tipus de Neanderthal a Catalunya.

Els caràcters antropològics del tipus de Neanderthal són resumidament els següents: alçada, 1'55 metres, cos ample, cames curtes, actitud vertical incompleta, cap gros, mandíbules potents, amb mentó tot just iniciat, dents molt grosses, arcades orbitàries molt voluminoses i rellevants, crani aplanat, conformació cerebral de caràcter molt primitiu o simiesc. L'abundància de matèria cerebral és considerable, puix que la capacitat craniana assoleix 1,400 cms. cúbics, però, com diu Boule (3), en estudiar l'encèfal neanderthaloide de la Chapelle-aux-Saints, manca encara a aquest tipus l'organització que caracteritza els homes de temps futurs.

Al final del musterià o començaments de l'aurinya-cià (paleolític superior), un altre tipus convivia amb l'anterior o el substituï. Aquest tipus és el de Grimaldi. Els fòssils d'aquest tipus foren trobats a Grimaldi, prop de Mentó, en la Cova dels Nens. Els seus caràcters anatomo-morfològics són, resumint Boule (4): cranis molt allargats, alts, de gran capacitat, 1,580 centímetres; cara ampla, nas platirrini, amb gotera a cada costat de l'espina, igual que els negres; mandíbula robusta, prognatisme alveolar. Molts dels caràcters de la calavera són negrítics o negroides, com així mateix, segons Verneau, per la verticalitat dels ileons, per la corbatura de la cresta ilíaca i per les dimensions reduïdes de l'escolladura esciàtica.

(1) «L'Anthrop.», 1916, pàg. 149.

(2) «Rivista di Antropologia», 1918.

(3) «L'homme fossile de la Chapelle-aux-Saints», L'Anthrop., 1908, pàgina 517.

(4) M. Boule: «Les Hommes fossiles», 1921, pàg. 276.

El tipus de Grimaldi, L. Peringney (1) el considera molt afí a la raça bosquimana, i Boule pensa el mateix (2). Però Verneau creu que entre el tipus de Grimaldi i els homes bosquimans no hi ha cap relació (3). Tots els autors, estan conformes en què els fòssils de Grimaldi no són precisament negres, sinó negroides. El tipus de Grimaldi és absolutament humà, és a dir, no ofereix cap caràcter pitecoide. Aquest tipus, com tots els altres més recents, constitueix l'«Homo sapiens».

El tipus de Cro-Magnon (prop d'Ezyes, Dordonya) és força comú a l'occident d'Europa: ultra altres estacions de França, s'han trobat cranis a Bèlgica, Moravia, Alemanya i Anglaterra. El tipus es caracteritza per la gran capacitat craniana (1.590 centímetres), volta del crani alta, arcada surciliar poc sortint, cara allargada, pòmuls prominents, mentó triangular, alçada forta, 1'82 metres.

L'últim tipus conegut del pleistocè superior és el de Chancelade. D'aquest tipus no es posseeixen tants fòssils com de l'anterior. El front és bombat, alt i ample, la cara llarga, el nas llarg i estret, la barba sortint. La capacitat craniana és de 1.710 centímetres. L'alçada, de 1'55 metres.

Si els tipus de Grimaldi, Cro-Magnon i Chancelade no han estat trobats en el nucli racial català, en canvi són a la frontera dels límits assenyalats per la raça catalana: el tipus de Grimaldi a Ligúria, i el de Cro-Magnon i Chancelade a Dordonya.

La fase de transició del paleolític al neolític o època aziliana, es caracteritza antropològicament per l'arribada a l'Europa occidental de gent braquicèfala, caràcter radicalment oposat als tipus de l'edat de la pedra tallada o paleolític, puix que tots ells eren doli-

(1) «Transactions of the Royal Society of South Africa», desembre, 1915.

(2) «L'Anthrop.», 1922, pàg. 520.

(3) Id., 1925, pàg. 235.

cocèfals. Aquests braquicèfals foren del mateix tipus dels fòssils de la cova d'Ofnet (Baviera).

En el començament del neolític l'existència de dos tipus, el dolícocèfal i el braquicèfal, és força comú més amunt dels Pirineus.

Al final del neolític i durant l'eneolític apareixen al Principat, on la població és dolícocèfala, braquicèfals purs. Les troballes han estat fetes entre el Segre i el Llobregat (1). Així mateix i en diverses localitats de la Catalunya estricta, han estat trobats cert nombre de cranis dolícocèfals del final del neolític, entre ells els estudiats per J. Batista i Roca. (2)

La prehistòria tenint un gran nombre de conreadors a França, és natural que dels Pirineus amunt les troballes hagin estat incommensurablement més nombroses que dels Pirineus avall. Neolític i eneolític, en tot el territori de Llenguadoc, Provença, Vauclusa, Comtat de Foix, Güiena i Gasconya són rics en fòssils humans.

La manca de troballes de fòssils humans, no significa pas, per una època determinada, absència d'habitants. Així que un país és poblat s'ha de considerar que la població no s'interromp i que és mantinguda per la mateixa raça, per una altra, o per mescles. L'arqueologia sembla provar a bastament que en l'epipaleolític hi hagué un corrent invasor que partint del Nord de l'Àfrica arribà fins a Anglaterra, passant pel territori de la raça catalana.

Se sap també, malgrat la falta de testimonis cranians, que a la primera edat del ferro hi hagué una invasió de gals que arribà fins a la frontera dels laietans, i, en fi, que els fenicis, grecs, romans, pobles nòrdics i àrabs, foren coneguts dels indígenes catalans.

I bé; amb tot el material proporcionat per l'antro-

(1) J. Serra i Vilaró: «El vas campaniforme a Catalunya i les coves sepulcrales eneolítiques», pàg. 86.

(2) Josep Colomines Roca: «Prehistòria de Montserrat». En aquesta obra hi ha un treball antropomètric de J. Batista i Roca.

pologia prehistòrica, per les dades de l'arqueologia i de la història, no és possible d'establir el mecanisme formatriu de la raça catalana. Però, els mecanismes solen ésser les últimes coses que un hom sap; els resultats, en canvi, es manifesten de bell antuvi.

Per regla general, els antropòlegs inclouen la raça catalana en el tipus mediterrà o ibèric. On tocom d'aquest llibre ja s'ha dit la gran diversitat de races que comprenia cada un dels tres tipus europeus de la majoria d'antropòlegs, i de passada hem fet notar que per idèntics que siguin tots els perers, les peres són, però, molt diferents.

La classificació de Deniker atribueix a Europa sis races principals i quatre de secundàries (1), de les quals, i entre les primeres, figura l'atlanto-mediterrània. En aquesta raça principal es troba comprès el nucli racial català i gran part de la raça catalana.

Pittard, en tractar de l'antropologia de la Península ibèrica, diu que «la zona del litoral de Catalunya i València mostra els homes més grans d'Espanya: una talla que va fins a 1'67 metres. Els vells antropòlegs, ¿no haurien considerat aquesta talla com una influència deguda a la proximitat de la Mediterrània? Aquesta estatura més elevada es prolonga, per diversos costats, vers les comarques interiors. ¿Estem en presència d'una raça diferent de la que habita la resta d'Espanya? Deniker ho creia fermament. Constatant que l'índex cefàlic en aquestes poblacions, principalment les de la costa, era més fortament dollicocèfal que en la resta d'Espanya, creà, associant aquests dos caràcters principals, la talla i la forma craniana, la raça atlanto-mediterrània i per a la resta del reialme la raça ibero-insular. Els representants d'aquesta raça atlanto-

(1) Deniker: «Les Races et les Peuples de la Terre», 1926, segona edició.

mediterrània no s'han pas infiltrat profundament a Espanya, puix que ja a Aragó i Castella la Nova trobem els homes de petita estatura, iguals que en les províncies de l'oest.» (1)

VI. — LA FORMACIÓ DE LA RAÇA

L'escassetat de materials existents no permet establir una filiació de la raça catalana, cosa que també succeeix per a les altres races europees. No hi ha per a les diverses races humanes la successió de fòssils de formes semblants que doni la impressió d'una seguida, des de l'home del musterià o del paleolític superior, fins a les races actuals. Aquesta discontinuïtat fossilària obliga necessàriament a construir una hipòtesi, si es vol tenir una idea de conjunt del que és i com s'ha format una raça.

Una raça no és pas el producte, la convergència de cert nombre de caràcters formats en el moment actual o durant la història, sinó que per a totes les races existents, el període històric no representa més que la setmana passada per a un home vell. Les races tenen un origen prehistòric, o més concretament paleolític. L'art quaternari, però, no ha produït, almenys pel que se sap fins ara, ni una escultura, pintura o gravat que retratés naturalment la testa d'un home d'aquella època. En canvi, la producció artística d'animals és, en moltes estacions, d'accentuat realisme. Aquest realisme ens permeté denunciar la persistència

(1) Eugène Pittard: «Les Races et l'Histoire», 1924, pàg. 134. Pittard diu que la dolicocefàlia dels habitants de la costa és més accentuada. L'autor segurament devia voler dir mesaticefàlia, caràcter comprès en el grup atlanto-mediterrani, de Deniker. Per altra part, els treballs craneomètrics del Dr. Lluís Trias («But. de l'Associació catalana d'Antrop., Etnol. i Prehist.», 1924, II vol.), practcats en nois de quinze a setze anys, mostren la mesaticefàlia, caràcter ben ostensible en la raça catalana.

en els temps actuals de races d'animals domèstics, que vivien en el quaternari antic. (1)

Si algunes races d'animals domèstics ocupen el mateix territori que en el paleolític, no és aventurat suposar que les races humanes poden trobar-se en el mateix cas. La diferència, però, que hi hauria entre el cas de les races d'animals domèstics i les races humans fóra que mentre les primeres es conservaren quasi pures, les races humanes, en virtut de l'imperialisme, han hagut de sofrir nombroses i variades barreges.

El caràcter primari en les races animals és la morfologia, i aquest, com acabem d'indicar, s'ha conservat a través del temps. En les races humanes el caràcter fonamental és la mentalitat. El caràcter mentalitat, ¿s'ha conservat igualment com el caràcter morfològic en les races animals?

Si el caràcter primari de les races humanes no hagués persistit, la humanitat estaria privada de diferències i matisos culturals, puix és evident que a mentalitats iguals correspon una cultura comuna. A un cert moment, la raça és; en endavant, el caràcter primari serà constant en presència o en potència. Podrà la raça variar els seus caràcters secundaris: forma, color, volum, silueta, etc., però el caràcter primari, la mentalitat, romandrà immutable. Variacions de caràcter secundari les trobem en la majoria de les races d'animals domèstics, principalment en les bovines i cavallines, com són la multiplicitat de pelatges, el volum i les aptituds, però en totes elles el caràcter primordial, és a dir, el perfil de la testa, ha romàs invariable des del paleolític. Una cosa per l'estil succeeix en les races humanes. La mostra dels senyals de barreja són encara molt manifestos, i, no obstant, homes amb caràcters secunda-

(1) M. Rossell i Vilà: «La Glíptica en etnologia animal». Treballs de la Societat de Biologia». Barcelona, 1916.

ris diversos i oposats proven per llurs obres que llur mentalitat és una, o sigui, que el caràcter primari roman incommovible, mentre que alguns caràcters secundaris d'origen exòtic s'han incorporat al soma.

La majoria d'antropòlegs opinen que els fòssils del paleolític són independents uns d'altres, és a dir, que les restes òssies de Maüer, Piltdown, Neanderthal, Grimaldi, Cro-Magnon i Chancelade, representarien ramells completament distints d'un matoll. No és pas aquesta la nostra manera de considerar el problema. Dèiem més amunt que allà on ha existit una població no hi ha motiu de discontinuïtat, mentre el país sigui capaç de nodrir els seus habitants. Des del final del musterià fins al present, per als homes de les mandíbules de Banyoles i de Mallarnaud, les condicions climatològiques no han pas estat adverses al manteniment d'una població humana. Afegirem ara, que ens sembla inversemblant que una raça invasora pugui substituir totalment i per sempre la raça indígena, si aquesta no ha estat prèviament destruïda.

Els tipus de Cro-Magnon i de Grimaldi són veritables homes. No així el tipus de Neanderthal, el qual ofereix múltiples caràcters pitecoides. Stolykwo (1) fa observar que «els tipus neanderthaloides no presenten l'homogeneïtat dels que el segueixen cronològicament, segons les troballes». Els tipus neanderthalencs són dollicocèfals uns, braquicèfals altres, i, en fi, també se n'han trobat de mesocèfals. Els caràcters que determinen que aquests índexs cefàlics diversos es reunixin en un sol grup, són les semblances pitecoides, però hi ha un caràcter que desmereix molt aquests, i és que el tipus de Neanderthal, és principalment un home, tot un home, puix que fabrica útils de treball i sap encendre foc.

Els tipus que vénen després del de Neanderthal, els

(1) «L'Anthrop.», 1928, pàg. 364.

antropòlegs no saben pas, com d'aquest mateix, si són autòctons o importats. Entre el tipus neanderthalenc i el de Cro-Magnon s'interposa cronològicament el de Grimaldi. Ara bé; aquest, ¿és descendent del tipus neanderthalenc o arribà a Grimaldi procedent d'altres països? Entre l'aparició d'aquest tipus negroides i el blanc de Cro-Magnon, hi ha menys quantitat de temps que entre el de Grimaldi i el de Neanderthal. Segons W. Soergel (1), el musterià (tipus neanderthalenc) hauria començat 183.000 anys enrera i hauria acabat fa 110.000 anys; l'aurinyacià (període del tipus de Grimaldi), 110.000 i 72.000 anys respectivament. El tipus de Cro-Magnon hauria aparegut entre l'aurinyacià i el solutrià, 72-62.000 anys enrera. Boule, en estudiar l'home neanderthalenc de la Chapelle-aux-Saints, diu que l'edat del musterià ha pogut ésser precisada a 300.000 anys aproximadament (2). Aquestes xifres són més aviat per a fer veure l'enormitat del temps humà que per a expressar una data certa. Els paleontòlegs fugen de precisar anys; Obermaier fa constar que no es poden indicar xifres, ni aproximades, per a la duració del solutrià i de l'aurinyacià. Boule (3) diu que la noció cronològica que produeix l'era quaternària és d'una duració immensa, una durada que produeix vertigen. Afegirem tan sols, que Pilgrim creu la durada de l'època quaternària de 1.290.000 anys, Penk, de 500.000 a 1.000.000, i Lyell, de 800.000.

Acabem de fer aquestes anotacions cronològiques per a remarcar que el factor temps s'ha de tenir present en l'evolució i que algunes dotzenes de milers d'anys són capaces de determinar la desaparició de certs caràcters pitecoides i de modificar la forma d'alguns òrgans. Entre els antropòlegs no causaria cap sorpresa que es descobrís la sèrie craniana que gradual-

(1) «L'Anthrop.», 1928, pàg. 364.

(2) Id., 1911, pàg. 670.

(3) M. Boule: «Les Hommes fossiles», pàg. 61.

ment anés del tipus de Neanderthal al de Cro-Magnon.

Sense negar les possibilitats d'invasions en alguns períodes del pleistocènic, és probable que aquestes no canviessin radicalment les poblacions envaïdes, i que la llarga convivència originés creuaments i mestissatges. Això últim hauria estat el procés normal. En practicar-se la barreja de races, certs caràcters secundaris haurien lligat i altres no. L'ontogènia d'alguns individus ha permès la juxtaposició del caràcter A, que en el seu germà ha estat rebutjat, mentre porta el predomini del caràcter B, absent per complet del primer. Les atraccions, repulsions i combinacions ontogèniques dels caràcters secundaris de distintes races serien una de les causes productores de la variabilitat individual dintre de la mateixa raça, en tant que els caràcters generals que s'haurien fixat en la majoria dels individus, composarien les distincions de les quals se serveixen els antropòlegs per a classificar les races.

L'abundància de cranis que forneixen les sepultures del neolític i eneolític permet constatar amb versemblança la hipòtesi que les invasions no haurien substituït completament i per sempre tota una raça autòctona. El nombre d'invasors braquicèfals no hauria estat superior, per regla general, al nombre d'indígenes del país envaït, puix que en les sepultures neolítiques gairebé mai la proporció de braquicèfals depassa el 33 per 100 de la de dolícocèfals (1), tipus cefàlic aquest últim de la raça catalana d'aquella època.

Constatem, però, algunes excepcions. En l'eneolític els braquicèfals són talment nombrosos, que en certes regions, com Alvèrnia, arriben a compondre la immensa majoria. Els braquicèfals començaren les invasions en el neolític, i aquestes serien més o menys contínues, puix que en l'eneolític arriben almenys fins a Solso-

(1) E. Pittard: «Les Races et l'Histoire», pàg. 155.

na (1), on dominaren la població autòctona. En el comtat de Foix (2) gairebé substituïren la població, cosa que passà així mateix en el Franc Comtat (3) i altres països.

Fora d'aquestes excepcions, la població indígena hauria estat sempre superior a la població emigrant. En les invasions històriques hauria succeït una cosa per l'estil, és a dir, l'element estranger no tan sols hauria estat inferior en nombre al de la població autòctona, sinó que en molts casos amb prou feines s'haurien barrejat. Cada una de les races que intervenen, o sigui que es reproduïxen amb una raça determinada, deixa poc o molt de les seves propietats. Els caràcters dels primers mestissos són molt accentuats, tant els d'una com de l'altra raça, però els caràcters de la raça invasora es van debilitant a còpia de temps i fins acaben per desaparèixer.

Si les races pels caràcters secundaris són més o menys modificables, romanen inalterables quant al caràcter primordial. Totes les races han tingut llargs períodes mil·lenaris de repòs i de fixació, durant els quals la mentalitat s'ha enfortit. La mentalitat, un cop determinada, serà invariable; pura, estarà en condicions de produir; alterada, romandrà apoiètica, i no permetrà fixar alteracions d'ordre estàtic o dinàmic, com succeeix per als caràcters secundaris, puix que les modificacions no resen per al caràcter fonamental.

El nucli racial català, i amb ell la major part de segments de la raça, poden considerar-se estatuïts en el solutrià. El període de constància i de fixació de la mentalitat, es realitzaria entre els finals del musterià, als darrers temps del solutrià, període que hauria durat aproximadament 50.000 anys.

(1) J. Serra i Vilaró: «El vas campaniforme a Catalunya», p. 85.

(2) Maurice Piroutet: «Les races du néolithique en Franche-Comté», *L'Anthrop.*, 1928, pàg. 59.

(3) Henri Vallois: «Les ossements néolithiques de l'Ombrie», *L'Anthropologie*, 1928, pàg. 488.

VII. — L'ALTERACIÓ RACIAL I LA DISCONTINUITAT DE LA CULTURA

Les races en estat de puresa produeixen o no, però quan produeixen són pures, o es troben molt prop de la puresa. Pel contrari, una raça totalment sotmesa o barrejada és apoiètica.

Abans del solutrià no es coneix en cap indret de la raça manifestació cultural diferenciada. En el solutrià la raça estaria definitivament constituïda, puix el nucli racial fabrica un utillatge lític propi, amb tipus alguns dels quals, com diu Bosch-Gimpera, completament nous (1). El material solutrenc de Sant Julià de Ramis (Gironès) correspondria als primers temps d'aquest període. El cert és que després d'aquesta manifestació hi ha un silenci general en tota la raça, que perdura milers d'anys. Som al començament de poderoses invasions.

Sembla que a les darreries de l'aurinyacià o principis del solutrià les races de la cultura capsiana envaïren la Península ibèrica, i que foren elles les productores de les pintures quaternàries, les quals per les diferències que presenten es divideixen en dues zones. Una que es manifestà en la zona mediterrània de la Península ibèrica, excepte Andalusia occidental i la costa catalana de l'Ebre amunt. L'altra, que produí les pintures franco-cantàbriques (Güiena, Gasconya, Comtat de Foix i Nord-oest d'Espanya).

L'atribució d'aquestes pintures al poble capsià es fonamenta en el sincronisme de la invasió i l'aparició d'aquest art, i en què a l'Àfrica del Sud existeixen unes pintures molt semblants.

Nosaltres no participem pas d'aquesta opinió. Creiem

(1) P. Bosch-Gimpera: «Prehistòria catalana», pàg. 37.

que la raça productora de les pintures de la costa sud-oriental de la Península ibèrica fou el producte d'una raça que tindria el seu nucli en el triangle Granada-Màlaga-Almeria, i que les pintures cantàbriques serien igualment producte de la raça autòctona de la costa cantàbrica. La cronologia d'ambdues menes de pintures no lliga. La fauna que caracteritza la pintura cantàbrica és la dels bisons, óssos de les caverne i altres animals pròpiament quaternaris, mentre que, com fa observar Cabré i Aguiló, la fauna de les pintures de Llevant és quasi l'actual. Aquesta asincronia desdiu del fet assenyalat per nosaltres, que els moviments culturals en una raça són sincrònics. Podem afegir, encara, que els gravats tan abundosos en el país cantàbric manquen en absolut en la regió llewantina.

Les pintures rupestres del Nord d'Àfrica són molt diferents de les europees, i en això no hi ha discrepància entre els autors. Aleshores, tant si s'admet com no per als capsians un origen sud-africà, és evident que haurien d'existir mostres d'aquesta cultura rupestre i de la mateixa naturalesa a l'Àfrica del Nord, cultura que no existeix igual, sinó diferent. No és de pensar que si els capsians provenien del Sud del continent negre, aquests s'haurien guardat llurs habilitats per a quan estiguessin installats a la Península, i encara per a determinades regions, és a dir, deixant gairebé tota l'Andalusia occidental, el centre, occident i nord-est sense pintures. Aquesta opinió comporta, naturalment, en oposició als autors que han tractat la qüestió, un retard de l'entrada dels capsians a la Península, la qual no s'hauria realitzat, pensem nosaltres, fins després d'haver-se produït les pintures.

Si, pel contrari, es persisteix en l'opinió que les pintures rupestres són obra dels capsians, llavors creiem que s'admetrà que els autors de les pintures llewantines no eren de la mateixa raça que la dels pintors

cantàbrics. Aquestes dues races, però, haurien tingut probablement un origen comú, puix que malgrat les diferències que separen l'art llevanti de l'art franco-cantàbric, hi ha, segons Obermaier, moltes afinitats que els relliguen.

La raça catalana degué realitzar esforços molt importants per a aturar la invasió capsiana o l'expansió de l'almeriana i cantàbrica, la cultura de les quals, per les troballes artístiques realitzades fins ara, hauria ocupat tota la regió valenciana i una part de l'oest de Catalunya, i en terres occitanes, gairebé tota la regió ponentina. De les races autòctones o portadores de les pintures rupestres en quedaren alliberades quasi tot el Principat, Aragó muntanyenc, Llenguadoc i Provença, regions en les quals no s'han trobat manifestacions culturals de les susdites races.

És probable que les emigracions africanes, englobades amb el nom de pobles del capsia, fossin més o menys contínues, com succeí en edats posteriors respecte les invasions braquicèfales i més tard encara amb els pobles de tipus nòrdic. Aquestes races d'origen africà haurien establert una veritable dominació en tot el territori de la raça catalana, domini que potser s'hauria afluixat una mica en el magdelenià. D'aquest període es troba a Serinyà (Gironès) una prova de cultura pròpia, incipient o decadent. Hem dit domini i no substitució de raça, perquè mentre l'art rupestre segueix encara en el magdelenià, privant a la regió cantàbrica i en la llevantina, en el territori de la raça catalana, assenyalat com no envaït en massa, l'art quaternari continua absent.

En l'epipaleolític el corrent emigratori de l'Àfrica continua. Però ja no és la mateixa raça que els autors creuen productora de les magnífiques pintures, sinó que aquesta es caracteritza per obrar útils de pedra de forma geomètrica i per llurs manifestacions artístiques estilitzades. Aquesta invasió

havia d'ésser de cop molt forta, puix que no sols ocupà tota la Península ibèrica, sinó que arribà al Nord de França i penetrà en diversos països europeus, Aquesta raça porta l'anomenada cultura capsio-tardenoisina o azilo-tardenoisina. Perquè aquests africans arribessin a Anglaterra, Bèlgica i Alemanya, no cal dir que a França i a la Península ibèrica havien de deixar una massa de població tant o més superior de la que composava les avançades. És probable que aquests nous vinguts es barreassin amb la raça catalana i determinessin les següents alteracions. El silenci del nucli racial durant l'epipaleolític i les proves materials d'ocupació (troballes en el Cau del Duc, a Torroella de Montgrí, pel professor L. Pericot, i a Ullà, per M. Pallarés), no es modifiquen pas a les darreries del neolític. Per altra part, els habitants de València, els d'Aragó i els d'Occitània no donen tampoc senyals de vida cultural.

A principis del neolític, per les troballes de fòssils realitzades a l'Alt Llenguadoc, principalment a Baulmes-Chaudes (Lozère), on es descobrí un ossari amb més de tres-cents individus, se sap que la raça presentava una gran homogeneïtat, que era dolicocefala i de 1'61 metres d'alçada. Troballes d'aquesta mena se n'han fet, si bé menys importants, en tot el Llenguadoc. Per consegüent és indubtable que la raça es trobava en condicions de produir. Però un altre fet trasbalsarà completament la raça: l'arribada dels primers braquicèfals. Aquests braquicèfals procedien d'Àsia, i probablement pel Danubi arribaren a l'Europa occidental. L'efecte immediat d'aquesta nova invasió fou una fugida vers l'oest i el sud dels habitants de l'Alt Llenguadoc (1). La penetració a França dels braquicèfals s'assenyala a principis del neolític.

Durant tot el període de la pedra polida, les inva-

(1) E. Pittard: «Les Races et l'Histoire», pàg. 152.

sions de braquicèfals són més o menys constants i més o menys nombroses. Aquests braquicèfals no sembla pas que passessin el Pireneu català, almenys fins a l'eneolític final o a l'Edat del bronze. El nucli racial català, amb l'aportació numèrica de la reculada dels llenguadocians, hauria impedit l'avenç dels braquicèfals.

Un altre fet encara trastorna la raça. És la invasió a mitjans o finals del neolític del poble de la cultura d'Almeria. Pels senyals de la civilització que la caracteritza, la invasió almeriana o argàrica arribà, segons Bosch-Gimpera, fins a la línia Vilassar-Vic-Puig-reig-Solsona, i per l'oest sembla que penetrà a Segarra i Urgell.

Malgrat les invasions del nord i del sud, el nucli racial, que a principis del neolític era d'una homogeneïtat quasi perfecta i per consegüent en disposició de produir, realitza, ultra la seva defensa, dues manifestacions pròpies. La primera, la modificació de la ceràmica que fou aportada i imposada pels capsio-tardenoisins en l'epipaleolític, ceràmica coneguda amb el nom de cultura de les coves. La segona és coneguda amb el nom de civilització megalítica. Aquestes manifestacions comencen al final del neolític i s'enllacen amb l'eneolític.

En l'eneolític inicial la ceràmica del nucli racial català es diferencia de l'originària, abans comuna amb la del centre d'Espanya, per ésser imposada per la mateixa raça invasora, la capsio-tardenoisina. Aquesta diferència consisteix «en un desenvolupament remarkable de la tècnica decorativa de relleu: cordons, sovint amb impressions digitals; incisions, constituint motius a vegades molt complicats; ondulacions, zigzagues, sèries paral·leles, etc» (1). La ceràmica va se-

(1) P. Bosch-Gimpera i L. Pericot: «Civilisations de la Péninsule ibérique», *L'Anthrop.*, 1925, pàg. 424.

guint durant l'eneolític una ascensió progressiva, puix que, «ultra la decorada, es troba una espècie llisa molt ben polida, en la qual els perfils dels vasos anuncien ja les formes de la futura edat del bronze. D'aquesta mena són vasos amb una ansa i un apèndix en forma de botó damunt d'ella mateixa, el qual sembla fet per a posar-hi el dit gros en agafar el vas. Aquesta forma d'ansa tan sols s'ha trobat a Catalunya; altres formes paral·leles trobades a l'estranger són de temps posteriors, sobretot de l'edat del bronze». (1)

La cultura megalítica sembla que des de Portugal passà al país cantàbric i d'ací a Catalunya. Aquesta cultura, en el nucli racial català immediatament apareix com una creació pròpia. La gran massa de troballes que justifiquen la civilització megalítica catalana es pot dividir, segons els professors Bosch-Gimpera i Serra Ràfols (2), en tres grups, els quals cada un d'ells representa un període, puix que cada vegada que el mobiliari sepulcral ha estat conservat íntegrament, en el mateix grup es troben iguals tipus. La primera capa, segueixen els susdits autors, data del ple eneolític, segons la similitud dels inventaris i per la presència del vas caliciforme; la tercera capa, pertany al primer període de l'edat del bronze, i la segona constitueix un període de transició. Aquesta cultura hauria tingut el seu bressol en el nucli racial català, i seguint costa amunt hauria ocupat el departament de l'Aude, litoral mediterrani, les Cevennes (Herault, Lozère, Aveyron) fins al Roine (Gard, Bouches du Rhone) i els vessants occidentals dels Alps (Alps marítims principalment). Des de Cerdanya, continuen Bosch-Gimpera i Serra

(1) P. Bosch-Gimpera: «Prehistòria catalana», pàg. 71.

(2) Bosch-Gimpera i Serra Ràfols: «Études sur le Néolithique et l'Enéolithique en France», Rev. anthropologique, oct.-des. 1925.

Ràfols, la cultura catalana s'hauria expansionat pel costat de l'Ariège.

En el nucli racial català, conseqüència de la puresa de raça abans esmentada, es pot observar com des del neolític fins a l'últim temps de l'eneolític persistí una cultura diferenciada amb diverses manifestacions, la qual s'anava expansionant a les comarques de la raça no ocupades i fins en les que es trobaven sota el domini de races veïnes. Les diverses manifestacions d'aquesta cultura o civilitzacions es van succeint, efecte del progrés, però mantenint-se sempre diferenciades de les civilitzacions de les races veïnes. Bosch-Gimpera, a propòsit d'aquest fet, remarca que «en la zona pirenenca catalana s'assisteix a una persistència de civilitzacions anteriors que, per dir-ho així, es sedimenten». (1)

Bosch-Gimpera, en el treball de la revista que s'acaba d'esmentar, es declara partidari que les civilitzacions poden haver-se desenrotllat «in situ», sense necessitat d'invocar continuats desplaçaments. Nosaltres també creiem que la civilització megalítica arribà per transmissió al nucli racial català, puix que no s'assenyala cap moviment de pobles durant aquesta època. Hi ha encara un altre fet, que afirma aquesta suposició, i és que durant el final del neolític i principis de l'eneolític, el nucli racial català és verament fort, puix que no solament manté el Llenguadoc net de braquicèfals, sinó que empeny cap al sud la cultura argàrica. Per altre costat, la cultura megalítica en el nucli racial català es diferencia immediatament de la cultura megalítica veïna, de la dels bascos i de la dels gascons occidentals, i forma, per consegüent, com observen Bosch-Gimpera i J. de C. Serra Ràfols (2), tres nu-

(1) Bosch-Gimpera: «Rev. Archéologique», oct.-des. 1925.

(2) «Le Néolithique et l'Énéolithique en France», Rev. anthropologique, oct.-des. 1925.

clis independents: el del país basc, el de Catalunya i el del sud-oest de França.

L'expansió de la cultura megalítica catalana no arriba de bon tros als límits de la raça per la banda del sud, per la resistència oposada per la cultura i, potser també, per la raça d'Almeria. De totes maneres, es constata un desplaçament de frontera, puix que la cultura del nucli racial baixa fins a Barcelona (1). En canvi, a l'oest toca amb la raça basca i amb el nucli megalític del sud-oest de França. Quant al nord, l'expansió agafa de ple tota la resta de la raça: Comtat de Foix, una part de Gasconya, Languadoc, Provença i Niça.

El nucli racial, en aquest moment molt purificat, disfruta de cultura pròpia, i aquesta cultura no sols perdurarà en l'edat del bronze, sinó que fins s'arribarà a trobar-ne vestigis en la segona edat del ferro.

L'expansió del nucli racial català hauria segurament continuat per a fer baixar encara més al sud el poble d'Almeria, però en aquest moment (enoelític) documents antropològics mostren que la població braquicèfala anava descendint vers els Pireneus i començava de barrejar-se amb la raça catalana. Troballes semblants a les de Baumes-Chaudes, diu Pittard (1), menys importants, però, quant a nombre de cranis, han estat fetes en molts punts de França: en Lozère, Aveyron, en els departaments de Gard, Vanclusa, Bòques del Roine i Ariège. En les coves i dòlmens (on es feren les troballes) la raça és pertot quasi pura. A penes ací i allà es veuen qualques alteracions morfològiques, particularment en els dòlmens. Aquests monuments, d'època més tardana, mostren amb freqüència les coves sepulcral amb tipus nous, mesaticèfals per regla general, i algunes vegades braquicèfals. És

(1) P. Bosch-Gimpera i L. Pericot: «Civilisations de la Péninsule ibérique», *L'Anthrop.*, 1925, pàg. 439.

(2) E. Pittard: «Les Races et l'Histoire», pàg. 147.

la prova que les poblacions d'aquesta característica ètnica començaven a penetrar en el sòl de França. Però, es pot afirmar que una part d'aquest país, la que forma les regions meridionals, aproximadament els territoris al sud del 46°, excepte la part oriental alpina, ha posseït fins a la fi del neolític—sobretot fins a la meitat d'aquest període—una fisonomia antropològica quasi uniforme. Aquest estat de puresa relativa del tipus humà sembla indicar, per la mateixa localització geogràfica, que els que la posseeixen són els descendents dels homes del paleolític superior, els quals habitaven també aquest territori meridional».

L'edat del bronze representa per a la raça catalana un període defensiu. Pel nord els braquicèfals van empenyent i infiltrant-se en grosses proporcions per tots els territoris fins al peu mateix del Pireneu. L'onada de braquicèfals és tan poderosa, que acaba per envair, sigui al final de l'eneolític o als començaments del bronze, una o més comarques del nucli racial. El cert és, que les troballes de la comarca de Solsona denuncien la presència de braquicèfals en aquest sector del nucli, braquicèfals que, com fa observar Serra i Vilaró, es barrejaren amb els dolícocèfals del neolític, com ho prova la presència de mesocèfals, i no sols es mesclaren, sinó que imposaren llur cultura a la població autòctona (1). Al sud el nucli racial continua mantenint a ratlla la vigorosa raça d'Almeria.

Sols una raça molt purificada podia resistir les pressions de dalt i de baix. La resistència del nucli racial ve provada per l'arqueologia. Si els braquicèfals haguessin envaït totes les comarques que formen el nucli racial, l'edat del bronze s'hauria manifestat plenament, puix que foren braquicèfals els que se suposa portadors dels metalls. La misèria en aquest període

(1) J. Serra i Vilaró: «El vas campaniforme a Catalunya i les coves sepulcralis eneolítiques», pàg. 86.

a Catalunya és evident. Els braquicèfals eren prou potents per a envair una gran part de França; els almerians per la seva banda, imposen a tota la Península ibèrica, menys al nucli racial català, llur cultura, coneguda amb el nom d'argàrica.

En aquestes condicions defensives, el nucli racial català no podia, naturalment, produir cultura, sinó viure amb l'última que havia creat, situació que perdura fins a l'edat següent. No obstant, la pobresa productiva, com anoten Bosch-Gimpera i Serra Ràfols (1), s'observa també en altres països europeus, que es troben fora de les regions propagadores de la més antiga civilització del bronze.

La primera edat del ferro s'anuncia en el nucli racial català per una invasió de dollicocèfals. Són els portadors de la cultura de Hallstat. Els dollicocèfals de Hallstat, com ha observat Houzé (2), són gairebé purs, a diferència dels altres invasors germànics que continuaran el corrent migratori. Però, si ens haguéssim d'atendre a les denominacions històriques, aquests invasors serien no dollicocèfals, sinó braquicèfals, puix que aquesta invasió de la primera edat del ferro porta el nom d'invasió cèltica, i els celtes són, per a la majoria d'autors, braquicèfals. Però, si aquests invasors eren els portadors de la cultura de Hallstat, i en aquesta estació no es troben més que dollicocèfals purs, de forta talla, és a dir, el veritable tipus nòrdic, s'haurà de convenir que els invasors anomenats cèltics eren dollicocèfals.

Bosch-Gimpera remarca que en aquesta primera edat del ferro hi havia en la costa catalana la cultura de Hallstat, i terra endintre continuava la cultura anterior. La limitació d'aquesta cultura prova que el nucli racial a penes es deixà penetrar. Si pel nord es

(1) «Rev. d'Anthropologie», oct.-des. 1925, pàg. 347.

(2) E. Honzé: «Les francs des cimetières, etc.», Bull. de la Société d'Anthropologie. Brussel·les, 1891, tom. IX, cita de Pittard.

sofrí la invasió del tipus germànic, els invasors del sud no es queden enrera. La gent d'Almeria, amb el nom d'ibers, i per la via del litoral, arriben fins a Provença, i molts d'ells, a judicar per la craneologia actual, es degueren quedar a l'Empordà. Els progrés dels ibers es manifesta també en la Catalunya occidental, puix que són moltes les estacions ibèriques que s'hi han trobat. Però, ni els dolícocèfals de la costa ni els ibers no pogueren penetrar ni influir en les comarques que formen l'interior del nucli racial, o sigui Gironès, Garrotxa, Ripollès, Plana de Vic, Pla de Bages, Solsonès, Bergadà, Cerdanya, Vallespir, Confluent, Andorra, Urgell, Pallars, Conca de Tremp i Segarra. La segona edat del ferro, amb la seva gran expansió dita de gals o de celtes (dolícocèfals, braquicèfals i llurs mescles) portarà la cultura de la Tène, la qual afectarà únicament l'Alt Empordà. Els indígetes debilitats per les invasions dels dolícocèfals de forta talla anomenats celtes, gals, o ligurs, i pels dolícocèfals de petita alçada, coneguts per ibers, no tingueren més endavant ni esma per a impedir l'establiment de les colònies gregues.

El període històric comprèn quatre grans invasions: la cartaginesa, la romana, la visigòtica i la sarraïna. Les tres primeres no alteraren a penes la població indígena; la sarraïna es mesclà a la raça catalana part avall del territori anomenat Catalunya nova. Les colònies romanes i tots els ciutadans romans estaven posseïts de l'urc que els donava llur metròpoli per a rebaixar-se i unir-se amb els estrangers. Altrament, també la llei els ho prohibia. «Quant als visigots, el matrimoni amb indígenes era punit de fustigament i mort» (1). Els nuclis de jueus tampoc no s'emparentaven amb els autòctons. De manera que abans de l'arribada dels

(1) De Vic i Vaissete: «Histoire général de Languedoc», vol. I, pàgina 48.

romans, la raça entera es tornava a redreçar, principalment en el nucli, al qual com dèiem més amunt, la primera i la segona expansió cèltica no afectaren tan poderosament, com ho prova el fet que Anníbal tingués la frontera a l'Ebre i que mercadegés amb els indígenes el lliure pas dels Pireneus. En els altres segments de la raça les revoltes que sovint hi havia durant la dominació romana, mostra que la raça tenia alguna puixança.

La invasió sarraïna fou molt dolorosa. Els musulmans, en la major part de València, Illes Balears i bona part del sud del Principat, es mesclaren més o menys fortament amb la raça, reforçant la sang aportada per la invasió cartaginesa. De la mescla i servitud en restava lliure gairebé només el nucli racial i encara en alguns indrets era un xic escabotejat. Aquest grapat de catalans ben raçats, tingueren prou coratge per a iniciar la reconquesta.

A partir d'ací, el nucli racial disfruta de plena independència política, condició necessària per a crear i desenvolupar una cultura pròpia. En aquesta etapa de puresa racial i d'independència política, corresponent al govern dels comtes-reis catalans, la raça catalana produeix una arquitectura, una pintura, una literatura, una filosofia i una jurisprudència.

L'esforç cultural dels catalans fou desproporcionat: l'obra cultural i política fou massa grossa per al petit nombre de ben raçats i en conseqüència la cultura s'esgotà. Llavors la política ràpidament es desmentalitza i passà del nucli racial a mans de la gran massa de mestissos, que composava la quasi totalitat de la raça. Aquests tractaren d'ajustar la política a llur constitució biològica, cercant a donar-se un rei o el que és el mateix, una política que fos l'expressió del susdit estat biològic. El nucli, únic segment pur, era massa petit per a oposar-se a la resta de la raça. No fou pas en el Parlament de Casp on es decretà la mort de la nació

catalana, sinó que foren els catalans, molt abans que la dinastia es suïcidés, en negar-se a la pròpia continuïtat, els que signaren la sentència amb llur sang mestissa. Que no es cregui pas que fou el joc de la política, ni l'atzar, ni el destí, ni totes les altres causes que s'acostuma invocar, el que produí la pèrdua de la independència de la raça catalana, sinó que fou senzillament l'alteració racial. Pireneu enllà, els braquicèfals del neolític i de l'eneolític i els dolicocèfals de l'edat del ferro, purs o barrejats amb la raça autòctona, composaven una població debilitada, cosa que permeté a França (França, fins a l'últim terç de l'edat mitjana, tenia la frontera sud al Loire) (1), vèncer fàcilment els països d'Occitània. Per la barreja de la Catalunya nova i a més la del Baix Aragó, Mallorca i València, Castella pogué, gairebé sense lluita, incorporar-se el reialme català.

En una raça que no estigui alterada, els segments que la componen, àdhuc sense donar-se'n compte, realitzen una tasca emolutiva per a la direcció de la mateixa, i per regla general, ja abans que el segment hegemònic mostri fatiga, un altre reclama la substitució. El nucli racial català no tenia hereu. La immensa tasca realitzada durant quatre centúries, a la qual ajudaren els seus fills directes de Mallorca i de València, no trobà col·laboradors en les poblacions mestisses o exòtiques d'ençà i enllà del Pireneu, puix que llur mentalitat estava alterada.

Les coses han canviat. A partir de l'edat mitjana, en tota l'Europa occidental almenys, s'està practicant una depuració racial, motivada en primer lloc per l'acabament de translació de races i per una acció interna. El nucli racial català havia d'ésser ja molt pur, per quant els Usatges no estableixen cap mesura prohibi-

(1) De Vic i Vaissete: «Histoire général de Languedoc», vol. I, pàgina, 1.122.

tiva pels matrimonis entre les classes que composaven la societat, a diferència del que succeïa a quasi tots els altres països.

I no sols és la raça en pes que es regenera, sinó que la variant comarcal, efecte del raçament, ha adquirit fisonomia pròpia. Al Rosselló, el senyor de Torrelles, quan afranquia els serfs, imposava la condició que sols podien maridar-se en la comarca (1). Les corporacions gremials de Barcelona no admetien individus que no fossin de pura raça (2). Els jueus estaven acantonats. Les relacions comercials, reduïdes a la mínima expressió, dificultaven els matrimonis entre les races veïnes.

Gràcies a aquest llarg període de purificació, la raça comença de donar senyals de vida. Mallorca, València, totes les terres d'Occitània, participen del mateix desvetllament del qual tota la Catalunya estricta es troba commoguda. I és que en el fons del fons, la raça primera i definitiva, comuna a València, Mallorca (3), Catalunya, Aragó pirenenc i una part de Gasconya i Güiena, fins a la Mediterrània, va neutralitzant i absorbint les capes racials, que l'imperialisme anà imposant a través del temps, damunt la raça solutrenca.

(1) G. d'Avénal: «Histoire économique de la propriété, etc.», pàgina 179.

(2) Capmany: «Colección diplomática», llibre I, pàg. 4.

(3) Les Illes Balears devien ésser poblades igualment per la raça solutrenca, o els seus descendents. Balears hauria estat sempre en relació amb els catalans de la costa *. Eivissa, a jutjar per la seva actual població, hauria estat posteriorment colonitzada per gent de la costa valenciana, la qual fóra predominantment de la raça de la cultura argàrica o d'Almeria. Com és sabut, els fenicis, com més tard els grecs, no colonitzaven; es limitaven a l'establiment de factories.

* Dechelette (veg. Archéologie préhistorique) insisteix repetidament en la hipòtesi que la navegació hauria estat un fet molt primitiu.

VIII. — LES LIMITACIONS EXTENSIVES DE LA RAÇA

La denúncia d'una raça imposa la fixació dels seus límits. En tota delimitació s'ha de considerar que la població suposada d'una mateixa raça produeix una sola cultura, o més concretament, que té una mentalitat única, i que les poblacions que la circumden són de mentalitat diferent.

Som els primers a reconèixer les grans dificultats que existeixen per a bastir una teoria que es vegi privada de fonamentar-se en proves irrecusables, com serien, per exemple, documents arqueològics de la mateixa naturalesa i amb abundància en tot el territori habitat per la raça. Però, la connexió de fets isolats, les diferències amb altres masses de població veïnes i allunyades, i la persistència d'un element irreductible, ens obliguen a insistir en la teoria que formulem.

En realitat, caldria en primer lloc per a demostrar fins l'evidència que la raça del període solutrià constitueix la raça catalana, que hi hagués manera de compondre una genealogia de la cultura, que l'utilatge lític de Sant Julià de Ramis fos com en zoologia la primera sèrie de gèneres successius, talment com l'«hyracotherium» ho és de les actuals espècies equines. Solament, llavors, tindríem una prova incontrovertible que la raça ha estat sempre ella mateixa i que la seva producció successiva s'ha conformat a una llei de progrés. Necessitaríem encara la contraprova dels efectes de desviació que es produeixen en una raça, quan és alterada per altres. I encara, dintre de la mateixa raça caldria tenir en compte les petites variacions que donen les branques o segments que la componen. Res d'això no és possible actualment.

Ens hem de concretar a utilitzar els únics mitjans disponibles. Veure, quan la raça és independent o

quan existeixen un o més segments racials alliberats, si la producció cultural del passat ritma amb la del present. Quan les ciències seran més avançades no costarà gaire d'establir relacions de parentiu entre el material típic del megalític i el Consolat de Mar. Malgrat que la tasca resultés feixuga, es podria començar a estudiar la correspondència essencial existent entre Llull, Sabiude, Cujàs, Arnau de Vilanova, Vives, Pascal, Comte, Balmes, Llorens, Guàrdia, Costa i Turró, i mostrar que el que relliga aquests autors i altres de distintes disciplines, és més fort del que els separa, i entre ells hi ha més semblança que proximitat amb homes d'altres races. Quan es facin estudis d'aquesta mena, es podrà fàcilment establir la identitat de naturalesa entre Montesquieu i Costa, entre Carles Cros, de l'Alt Llenguadoc (inventor del fonògraf) i Bartrina, del Camp de Tarragona; entre Mistral i l'Escola mallorquina, entre la música, l'arquitectura i la pintura d'ençà i enllà del Pireneu. És probable que es constati que entre els diversos sectors de la raça, en tot temps hi ha hagut una vera impossibilitat d'incorporar-se a altres cultures, i que per això Comte i Pascal són molt més prop de Montaigne, Vives, Bernat Metge, Arnau de Vilanova i Llull, que de Descartes, el més francès dels filòsofs, i que de Suàrez, el filòsof andalús. I es constatarà, així mateix, que les vibracions inicials de la producció d'un segment de la raça repercuteixen als altres segments, amb tanta més intensitat com més alliberades estan d'exotisme.

Per consegüent, la ratlla divisòria d'una raça amb una altra raça ve marcada per l'extensió de la cultura pròpia, present o passada, i per la cultura de les races veïnes.

Les races veïnes de la catalana són la cantàbrica, la francesa, la ligúrica, l'almeriana o andalusa i l'espanyola. Les diferències de cultura entre aquestes races a través de la prehistòria i de la història són ben no-

tables i persistents. En el paleolític, si les races haguessin estat les mateixes, la uniformitat de cultura ho hauria traduït, puix que una raça, en envair-ne una altra, porta sempre la seva cultura, cultura que es manifesta igual en tots els països que envaeix, independentment de les races que l'habiten. A partir del neolític i fins els sarraïns, els mateixos elements que afectaren la raça catalana intervenen en la raça cantàbrica, andalusa, espanyola, ligúrica i francesa, o en les cinc alhora. Malgrat aquestes barreges més o menys similars, i abans i tot d'aquestes barreges, la cultura de la raça catalana és una cultura diferenciada de la de les races veïnes. És per això que la mentalitat específica de la raça catalana s'explica tan sols per haver existit en el paleolític superior una raça la mentalitat de la qual estava definitivament formada i prou robusta per a neutralitzar i absorbir les que l'envaïren.

L'àrea geogràfica d'aquesta raça solutrenca no solament ve marcada per ella sola, sinó també per la limitació de les races cantàbrica, espanyola, almeriana o andalusa i francesa. Quant a l'establiment de la frontera amb Piamont, serà, potser, la tasca més difícil de realitzar.

Els límits d'una raça són fixos. Podrà una raça en els seus extrems confondre's amb una raça veïna, però la negació cultural pròpia, la resistència a la contribució d'altra cultura, indicarà amb força precisió els seus veritables límits. L'estabilitat de límits de les races, amb independència dels factors geogràfics, històrics i de les decisions humanes, més o menys repentes, contrasta amb l'eterna mobilitat de les fronteres, sota el règim imperialista.

No estaria bé que una raça lliure, organitzada políticament, gaudint de plena sobirania, pagués encara tribut a la nomenclatura imperialista. A concepte nou paraula nova. Tota raça constituïda políticament hauria de deixar el nom de nació i prendre el d'Unitat.

TERCERA PART

INTERPRETACIÓ DE LA POLÍTICA

CAPÍTOL I

Les collectivitats desraçades

- I.—Aplicacions del principi racial.
- II.—El senyal. Civilització i cultura. Política zoològica.
- III.—Roma. Orígens. L'aristocràcia. Naturalesa raciològica de Roma. Iniciació de la política imperialista. Participació de la plebs en el poder. El desraçament total. Estimulants de la política. La desaparició de la petita propietat. Plenitud de l'imperialisme extern. L'imperialisme intern. La revolució i el seu caràcter local. La guerra civil. Introducció a la monarquia. La fatalitat biològica. El que el món deu a Roma. La negació de cultura.
- IV.—Amèrica. Valor universal de la característica de les col·lectivitats desraçades. L'exemple d'Amèrica. Els Estats Units. Mèxic. Les repúbliques de llengües espanyola i portuguesa. A manca de producció de cultura, acció imperialista.

I. — APLICACIONS DEL PRINCIPI RACIAL

Ara que ja sabem el que és la raça i que intuïtivament ja l'havíem considerada com un valor, posant-la per base constitucional de les nacions, caldrà que el que pot haver semblat una gosadia no ho sembli, sinó que, pel contrari, es demostrï que el nou valor universal és aplicable a tota mena de processos polítics.

La base de la constitució de les nacions que nosaltres preconitzem, semblarà més ferma, si es demostra que tota la política, el que la mou i l'orienta, es deu a la raça, el mateix si els processos són llargs o curts, tant si s'han realitzat alguns segles enrera com en el present, tant si terregen en l'antic continent com en el món nou.

Els pobles poden ésser raçats o mestissos, i essent

de naturalesa distinta, llur conducta haurà d'ésser també diferent. És això el que provarem de demostrar en aquest capítol, on estudiarem un poble que actuà durant un miler d'anys i visqué absolutament incult, i això únicament perquè no era raçat, motiu pel qual no pogué realitzar altra funció que la imperialista, funció que nosaltres hem classificat per sota de la pròpiament humanitzada, que és la cultura.

En el capítol següent caldrà encara estrènyer la qüestió i assenyalar que les races tot desenvolupant-se realitzen operacions depuratives, per tal de poder ésser més elles mateixes i donar, en conseqüència major rendiment de cultura.

Finalment, en el capítol darrer es farà veure que la raça és l'última i superior elaboració evolutiva dels vivents en tant que coneixement, i que la mentalitat és la resultant d'aquest procés biològic-cognoscitiu.

La raça, doncs, no és pas sols una categoria taxonòmica de més, sinó un valor nou i universal. El principi racial és igualment aplicable a les altres qüestions polítiques no tractades ací, com a totes i cadascuna de les diverses manifestacions humanes.

II. — EL SENYAL

La cultura, producte exclusiu de la raça, tan sols pot donar-se en collectivitats raçades. Qualsevol collectivitat que hagi viscut llargament sense producció de cultura, indica que no constitueix una raça, és a dir, que aquesta collectivitat, no formant una raça, es troba incapacitada per a produir cultura. La cultura, constitueix el senyal d'existència de la raça, com l'alè el signe de vida.

Una collectivitat desraçada pot, certament, viure organitzada, és a dir, civilitzada. Però, civilització tant pot equivaler a ésser usufructuari de la cultura prò-

pia, com estranya o barrejada, de manera que civilització, en una collectivitat determinada, no presuposa necessàriament creació de cultura.

La civilització inherent a una collectivitat, quan és estranya a la seva cultura, no passa de vernissar les superfícies, mentre que quan la civilització es relliga amb la pròpia cultura, la civilitat sembla que ix dels ossos. I és, que no sempre hi ha concordança entre la civilització i la cultura. Aquella és un producte multiracial, heterogeni, confós; la cultura és particular, raçada. Una collectivitat desraçada pot ocupar fins un lloc preeminent en la civilització, tot i essent estranya en absolut a la cultura. A la collectivitat sense cultura, i per tant desraçada, sols li resta les essències específiques. En aquest cas, la política fatalment haurà d'ésser imperialista.

Totes les races, i potser sense excepció, han estat més o menys imperialistes, però totes elles, fins les més desenfrenades, han contribuït poc o molt a la cultura. Però quan una collectivitat està mancada de raçament, els interessos veritablement humanitzats, els culturals, no compten per res en la conducta.

La política zoològica o imperialista és l'única que pot realitzar la collectivitat desraçada. La collectivitat, en constituir-se fora de la raça, retorna a l'espècie, però no en el seu estat social més endarrerit, sinó al nivell de civilització de les races veïnes. La collectivitat desraçada, essent apoiètica, tindrà major afany i més agilitat per a exercir la política imperialista.

III. — ROMA

Roma fou una collectivitat desraçada. La seva llarga història és la menys humana de totes, la més imperialista. Una història de més de mil anys sense gota de cultura.

La manca de documents impossibilita saber quins foren amb certesa els seus primers pobladors. Amb més llegenda que història, es suposa que gent vinguda de Grècia anaren a establir-se vora el Tíber, on ja trobaren una població indígena. No fóra estrany que aquesta gent fossin mercenaris o pirates, els quals, subjectarien els aborígens, organitzarien un Estat o el reformarien a llur manera, succeint una cosa anàloga al que s'escaigué a Messina en el segle III a. J. C., i que amb tanta freqüència passava en el segle I de l'era cristiana.

El cert és que històricament s'entrelluca Roma comandada per una aristocràcia, la qual estaria formada pels dominadors susdits. La posició geogràfica de Roma i les aptituds dels seus habitants n'havien fet una plaça mercantívol. El comerç es realitzaria pels indígenes o per individus vinguts d'altres contrades mediterrànies, i aquesta plebs seria més o menys rica, puix que la monarquia en treia bona renda. L'origen de la monarquia és tan obscur com el de l'aristocràcia. El fet interessant, però, és que el govern està en mans de l'aristocràcia i que els reis que en volen prescindir, l'aristocràcia els suprimeix. Dels set reis coneguts, el primer morí assassinat, i igual sort tocà al segon, al cinquè i al sisè. El tercer i el quart, que deixaren governar l'aristocràcia, moriren naturalment. L'últim rei, Tarquí el Superb, fou destronat. Ací es realitza un fet que es repeteix invariablement en tots els països on ha governat la monarquia. Aquesta tendeix a l'absolutisme i cerca la força de mantenir-se en el poble, en oposició a l'aristocràcia que governa, o pretén governar.

Desterrada la monarquia, l'aristocràcia en endavant no tindrà ningú que li faci nosa, i ella mateixa, constituïda en república, procurarà, per lleis adequades, que cap noble ambiciós pugui restablir la monarquia.

Un dels veïns de Roma era Etrúria, que, pels ob-

jectes que se'n coneixen, dóna prova de posseir una cultura. No es pot dir el mateix de Roma. I és que la població romana no constituïa una raça. La mateixa aristocràcia era segurament un agregat d'individus de diversa procedència. Però, encara que fossin de la mateixa raça, no podien actuar plenament, perquè cal que aquesta, per la producció de cultura, constitueixi el poble en el seu més ample sentit. El caràcter mercantívol de Roma fa suposar que els seus habitants eren de tres categories: la més gruixuda formada per la població autòctona, i entre aquesta i l'aristocràtica hi hauria la dels comerciants, a part de la dels esclaus. La massa aborigen, que seria predominantment agrícola, havia de sofrir, per consegüent, la presència dels marxants, posseïdors de riquesa, i el domini de l'aristocràcia. És a dir, la raça autòctona que havia de produir la cultura, estava desposseïda dels elements que la determinen, de la riquesa i de la llibertat política. Quant als elements sobrevinguts, ni eren prou nombrosos i homogenis, ni estaven d'acord amb el medi per a realitzar la funció cultural. Aquestes causes apoiètiques, en lloc de corregir-se per elles soles o voluntàriament, en el transcurs del temps no faran sinó agreujar-se.

L'increment comercial de Roma determinà una població més densa i més rica que la dels seus veïns, i això fou, potser, la causa que la massa indígena no intentés expulsar els estrangers, no per manca d'odi a una dominació exòtica, sinó perquè el fet de la creixença de Roma originaria millor preu i consum més abundant dels productes agrícoles dels quals els indígenes en serien possessors.

L'aristocràcia, àvida de domini, voldrà i farà la guerra. Els comerciants, fita la mirada en la riquesa, pretendran eixamplar llurs afers. Els interessos entre una i altra classe són els mateixos, però amb el que no s'avindran serà amb el repartiment de beneficis.

La forta població de Roma permeté a l'aristocràcia fer la guerra i vèncer els veïns. La conquesta reportà un eixamplament de negocis. Mentrestant Roma creixia; hi anaven els emigrants; s'hi menaven colles de vençuts. Poc a poc es formà encara una altra capa en la població romana: la d'una massa pobra d'origen exòtic.

La conquesta de les races i dels pobles de la península es realitzà paulatinament. Cada raça vençuda era al mateix temps desorganitzada, de manera que les diverses localitats de què es composaven, cada una tingués menys relacions entre elles que amb Roma. El règim individual era tant o més pitjor que el de la col·lectivitat. Les facultats jurídiques dels individus dels pobles vençuts, fins dintre de llur casa, eren limitadíssimes, mentre que el ciutadà romà tenia la llibertat d'actuar, a la metròpoli i als dominis, com li plagués.

A cada conquesta es posava de manifest, però, que l'aristocràcia es beneficiava superiorment als comerciants. El privilegi de ciutadà romà no equivalia al de les situacions que es creaven els aristòcrates, després de cada conquesta. La pretensió de la plebs de participar del poder traduí evidentment aquest estat d'esperit. I aquesta participació fou aconseguida. Un dels dos cònsols havia d'ésser necessàriament plebeu i el ciutadà que havia ocupat una de les primeres magistratures esdevenia noble.

Cada conquesta, com hem dit, augmentava la població de Roma per l'aportació en ella de vençuts i perquè també l'activitat mercantívol·la esdevenia més important. La immigració contínua a la metròpoli acabà per confondre la raça autòctona, de moment la de la ciutat; més tard, la rural i tot. Roma no trigà gaire a esdevenir totalment a la urbs, com en el camps, una col·lectivitat desraçada en absolut.

La col·lectivitat, sense arrels vives, privada per naturalesa de la producció de cultura, pot decantar totes

les seves activitats a l'imperialisme. En les collectivitats desraçades, amb predomini d'una sola classe social, l'activitat s'esmussa per ella sola, però a Roma això no era possible, degut a l'existència de l'aristocràcia i dels eqüestres, classes l'activitat recíproca de les quals servia d'estímul. Per aquestes raons l'imperialisme romà fou sempre despert i aprofitat.

Itàlia, abans de la conquesta romana, era un país de petita propietat. La petita propietat significa un règim de llibertat interna, d'autonomia o d'independència exterior. Acabada la segona guerra púnica, la petita propietat desaparegué de la península, el mateix en els pobles vençuts que en el del vencedor. En els primers, per la pèrdua de terres, efecte de la conquesta; en l'Estat romà, perquè la llarga absència de la població masculina, que era a la guerra, deixà el conreu de les terres a les dones, cosa que equivalgué pràcticament a empobrir-se, de manera que els ciutadans que tornaven de la guerra trobaven llur petita propietat en mans de l'usurer. L'èxode rural en massa fou una de les conseqüències d'aquesta llarga guerra. Però la causa més important de la despoblació del camp fou deguda a l'accentuació del règim imperialista. Els capitalistes adquiriren les petites propietats i les afegiren a les que posseïen provinents de les conquestes. Les conquestes aportaren un nombre grans d'esclaus, i aquests, comprats pels capitalistes, arribaren a constituir la massa de la població rural. L'esclavitud i els latifundis determinaren una producció a més baix preu, la qual cosa acabà de liquidar les petites propietats que restaven.

La població lliure de l'Estat romà afluí quasi totalment a la capital. De llavors ençà, la política imperialista es podia fer sense el més petit obstacle. Tot-hom estava interessat en la política, des del plebeu, que vivia quasi enterament a costa de l'Estat, fins als primers magistrats de la república. Una política im-

perialista constant i eficaç, es realitza amb gent que senti l'imperialisme. En la collectivitat desraçada de Roma no hi havia sinó imperialistes.

Les dues classes detentores del poder i de la riquesa eren, cada una en particular, massa poderoses per a consentir-se mútuament. Roma, pel que afecta l'imperialisme extern, havia assolit la conformitat unànime. Quant a l'imperialisme intern, tot just començava a dibuixar-se. L'imperialisme pur és el poder personal i absolut. I el poder, fins a aquest moment, havia estat repartit entre l'aristocràcia. Per altra part, els plutòcrates, creient-se tant o més forts que l'aristocràcia, i ajudats per la plebs, o no volien renunciar a una participació de poder, o pressentien que, de fer-ho, fins llur fortuna perillava. Així, mentre l'aristocràcia, malgrat ella, evolucionava vers la monarquia, els capitalistes preparaven la revolució per tal d'implantar l'absolutisme.

La gènesi de la monarquia coincideix amb el regnat dels capitalistes. «A partir del triomf de Pau Emili, en 167 a. J. C., l'impost global sobre el capital cessà d'ésser percebut. Aquesta data de 167 fa època en la història de l'Estat romà; és la consagració d'un sistema financer, nascut de la conquesta, en virtut del qual la ciutat d'ací endavant pagarà el menys possible i l'equilibri del presupost reposarà, quasi en la totalitat, en l'explotació metòdica dels pobles vençuts.» (1). Si els capitalistes han endossat els impostos als pobles dominats, l'aristocràcia, per la seva part, renuncia a l'austeritat. Ambdues classes, l'aristocràcia i la capitalista, defugen d'actuar com a tals; l'egoisme individual prepondera, i en lloc de convergir a la major potencialitat de Roma, consolidant les conquestes, llurs divergències tendeixen a destruir-la,

(1) Léon Homo: «Les institutions politiques Romaines», pàg. 176.

tot contribuint a engendrar l'imperialisme pur i únic, la monarquia absoluta.

Roma, però, conserva la unitat quant a exercici de l'imperialisme extern, i segueixen les conquestes, malgrat haver-se iniciat i desenrotllat l'egoisme personal. Però els lligams de classe estan afluixats; l'aristocràcia, com els capitalistes, són masses corrompudes, la primera de les quals «hauria preferit ésser sola a saquejar les províncies, per més que tampoc no refusés partir-se el saqueig amb els eqüestres, i en lloc de lluitar contra els capitalistes, trobava més equitable i més còmode comprar la impunitat amb bones paraules, o si no amb diner comptant i sonant» (1). «Els magistrats de les províncies feien causa comuna amb la classe mercantil, obligant-la a comprar el dret illimitat de robar.» (2). Per als amos de Roma, «tot era venal, tant els tractats de pau, com el dret d'intercessió» (3). El proletariat havia adquirit una gran importància en les eleccions, puix que la desaparició de la classe mitja rural donà la preponderància electoral a la plebs urbana. Aquesta, però, es considerava amb dret a una part més gran del botí, i amb la seva força l'imposà.

Els historiadors de Roma opinen que aquest estat social constituïa una veritable corrupció. En realitat, no hi havia tal corrupció. L'imperialisme extern comporta l'imperialisme intern, com aquest reclama l'acció exterior. No era corrupció, sinó evolució de l'imperialisme vers una de les formes més pures, la monarquia absoluta.

La revolució romana tingué un caràcter exclusivament local. Gairebé tots els historiadors han considerat les revolucions com fenòmens socials que, si bé passaven en una àrea geogràfica determina-

(1) Mommsen: «Història de Roma», trad. francesa, vol. IV, pàg. 364.

(2) Id. id., vol. IV, pàg. 259.

(3) Id. id., vol. IV, pàg. 289.

da, llur valor, però, era progressiu i universal. No; les revolucions són fenòmens depenents de la raça o de la seva negació, i no s'han de tenir per fets de gran envergadura capaços d'influir fins a canviar la mentalitat de les races o de les collectivitats diverses. La revolució romana fou la protesta del proletariat contra l'aristocràcia i contra la classe capitalista de què es quedessin amb la quasi totalitat dels beneficis de la conquesta. Però, aquesta revolució es circumscrivia en benefici exclusiu del proletariat que la practicava, amb un menyspreu absolut per a la població proletària i lliure de les províncies, de la mateixa Itàlia, i dels esclaus.

Les races i els pobles de la península italiana sotmesos a Roma, aprofitaven el desgavell de la metròpoli per a intentar alliberar-se del jou romà. El proletariat dels països sotmesos, potser cregué que el proletariat de la metròpoli veuria amb simpatia el moviment separatista, i si així fou, cometé un greu error, puix que la revolució romana, com totes les revolucions de pobles imperialistes, són extremadament egoistes, i no es rebaixen mai a aixecar un inferior, que en aquest cas haurien estat els pobles sotmesos. Si la revolució romana hagués triomfat, la sort del proletariat dels països sotmesos no hauria sofert cap modificació. El proletariat romà era tan imperialista com les classes superiors de la metròpoli. Fou justament Gracchus, el «leader» dels revolucionaris, qui proclamà que tot el territori i els béns de les comunitats dominades, és a dir, de les races vençudes, havien d'ésser considerades propietat particular de l'Estat.

En canvi, l'aristocràcia dels països dominats fou sempre addicta a Roma. En cada país conquistat es crea una aristocràcia nova, o la que resta de l'antiga es sotmet fidelment, per regla general, als vencedors. Ja en el temps d'Aníbal, l'aristocràcia dels països vençuts romangué lleial a Roma, mentre que la plebs

simpatitzava amb l'invasor. La fidelitat aristocràtica es repeteix moltes vegades en el curs de la història. En 313, a. J. C., les viles d'Ausona, Sora, Minturna i Vèschia foren lliurades als romans pel partit aristocràtic. En la guerra iniciada pels marsians i secundada per tota la Itàlia central i meridional, no s'hi afegí Etrúria ni Umbria, puix que en aquests països la classe mitja havia desaparegut. El vencedor, a mesura que afluïxa les tenalles de la subjecció, delega en una classe dels vençuts una mica del seu poder. Un règim imperialista, de base aristocràtica, en haver de conferir una participació o delegació de poder, l'atorga necessàriament a la classe social que més se li assembla.

A mesura que l'imperialisme es primfila, quan es manifesta ja la tendència o presència del poder absolut, l'aristocràcia de la metròpoli, com la dels països vençuts, ha de desaparèixer. Un poder absolut no ho fóra d'existir organismes copartíceps del govern. Així, no tan sols les classes socials, en tant que organismes, sinó fins les collectivitats naturals, estan condemnades a mort. Silla féu tot quant pogué per arrasar els vestigis d'organització particular dels pobles vençuts, i alguns, com el Samnium, fou tractat amb primitiva salvatgeria. De la liquidació de l'aristocràcia se n'encarregà Cèsar.

Pompeu i Cèsar eixamplaren grandiosament el domini romà. «Tota aquesta obra de conquesta i colonització, diu W. Warde Fowler, no fou pas obra de l'Estat, ni deguda al vell sentit cívic del deure i de la disciplina; fou la tasca dels exèrcits, deguda a llur bona disciplina i a llur lleialtat als capitosts. I essent així, era ben natural que els exèrcits i llurs capitosts reivindicuessin de controlar l'acció i la política d'un Estat afeblit, com ja ho havia reivindicat Silla.» (1).

(1) V. Warde Fowler: «Roma», trad. catalana, pàg. 122.

L'existència de més d'un general amb el corresponent exèrcit «seu», havia de comportar una rivalitat entre els generals i els exèrcits, que no en va un general es compona un exèrcit i actua en les terres conquistades, sense altre control que la pròpia voluntat. A la rivalitat susdita s'havia d'afegir la topada amb el Senat. Ja Escipió amenaçà el Senat, si li refusava el govern d'Àfrica, i més tard, semblants conflictes «es reprodueixen amb Marius, Gabinius, Manilius, Vetimius i Trebonius» (1). La lluita entre el Senat i els generals eren minúsculs episodis: la importància de la qüestió radicava en l'establiment de la monarquia, en veure quin dels generals disfrutaria a la metròpoli del mateix poder absolut que exercia a les províncies. La guerra civil era fatal i així esdevingué, i no sols entre generals pretendents a la tirania, sinó que aquesta un cop implantada, la guerra civil continuà, de manera que de Tiberi a Sèptim Sever, el Senat promogué una conspiració darrera l'altra.

Cèsar va començar el seu regnat en una època de desmoralització general, però obligada per a arribar a l'imperialisme pur, el qual no pot realitzar-se si l'egoisme individual no priva per damunt de tot. Cèsar no era pas, pel fet d'esdevenir l'amo de Roma, exempt dels vicis comuns. Quan es possessionà del govern d'Espanya estava molt endeutat i en marxà amb la caixa plena. Els deutes eren grossos en la gent que tenia possibilitats de refer-se a províncies. Cèsar, a l'any 62, devia 25 milions de sextercis; Marc-Antoni, a cinquanta anys, 6 milions, i al cap de catorze anys, 40; Curió, 60, i Milà, 70 (2). L'endeutament dels grans dirigents d'un país va acompanyada de la venalitat general. «L'home d'Estat, diu Mommsen, venia el seu país, i el ciutadà la seva llibertat» (3). Els càr-

(1) Léon Homo: «Les institutions politiques Romaines», pàg. 199.

(2) Mommsen: «Hist. de Roma», vol. VII, pàg. 243.

(3) Id. id., vol. VII, pàg. 245.

recs s'oferien a qui en donava més. El càrrec de cònsol, l'any 54, fou comprat a un preu enorme: pel vot de primer grau es pagà 10 milions de sextercis. El relaxament era en tots els ordres, en la família, en la religió, en l'amor, en l'economia, en el menjar, en el luxe, en el treball, en els instints, en tot. L'establiment de l'imperialisme pur reclama aquesta introducció.

Una de les primeres coses que féu Cèsar en començar el seu regnat, fou voltar-se de consellers lliberts. Això i estendre la ciutadania romana més enllà de les terres itàliques, indica clarament que, com en tota monarquia, Cèsar volia fonamentar el seu poder en els individus i no en collectivitats socials o territorials. Si respectà el Senat, fou perquè aquesta corporació servilment s'avingué a accedir a les seves pretensions i fins a depassar-les.

La concessió de ciutadania romana que Cèsar atorgà a gran nombre de persones de dintre i de fora d'Itàlia, no significa de cap manera un alleugeriment per als pobles dominats. La condició dels vençuts continuava com a l'endemà d'haver pronunciat la fórmula «deditio», o sigui, «el lliurament a Roma de llurs persones, muralles, cases, terres, aigües, temples i déus» (1). Cèsar, com els altres emperadors que el succeïren, seguiren explotant metòdicament les races vençudes, amb el ben entès que, per haver-los-hi pres tot, ni tan sols els restava el dret de queixa. L'imperialisme era complet; la unitat de poder dintre l'Estat; la conformitat absoluta en la política d'expoliació a l'exterior.

La plena política imperialista inaugurada per Cèsar durà quatre cents anys. Aquesta política finí a mans dels mateixos emperadors, en dividir l'Imperi. L'anti-

(1) Fustel de Conlanges: «La Cité Antique», pàg. 422.

ga ciutat de Roma, en morir l'Imperi, feia anys que no tenia cap importància política.

La història de Roma no té res d'edificant. Quan els ciutadans fan gala de llur moralitat, aquesta no representa altra cosa que una gimnàstica preguerrera, per tal de no ésser vençuts i poder, pel contrari, reduir més pobles a l'esclavatge. La virtut de què tant s'han vantat els romans, no tingué altra finalitat que la baixesa imperialista. Quan la virtut podia mostrar-se desinteressada, aleshores que Roma era mestressa de tot el món i curulla de riquesa, provinent del pillatge i dels impostos, és precisament quan la virtut falla, quan la vida social es manifesta dissoluta, d'una corrupció mai igualada per cap altre poble, i comuna a tots els estaments.

La riquesa sols pot emprar-se de dues maneres. Per la primera, les races la utilitzen per a desenvolupar i exaltar la mentalitat; per la segona, les collectivitats desraçades l'empren per als apetits inferiors, instintius o zoològics. La riquesa en una raça serveix per a fomentar la cultura, i això com una necessitat de primer ordre; com que en les collectivitats mestisses no existeix finalitat humanitzada, la riquesa trenca les rregles que imposa una vida social modesta i ofega la societat amb voluptuoses i estúpides satisfaccions.

La vida dels pobles o es relliga al progrés humà o no té cap sentit. ¿Què li pot fer a la posteritat que una nació jugui a aristòcrates, generals, dictadors i monarquies? La humanitat sols pot remerciar les collectivitats que li han estat útils, i Roma no ho fou ni podia ésser-ho, puix que la seva condició mestissa li ho vedava. Tota població mestissa és un perill permanent per a la pau i per a la cultura.

La fatalitat biològica és invencible. Roma, collectivitat desraçada, no podia realitzar altra actuació que la coneguda. Qualsevol invenció d'imperatiu categòric

per a guiatge de la vida dels pobles és una illusió. Els imperatius categòrics són tots donats per l'evolució biològica. La cultura no és pas un invent, sinó la producció natural de la menatlitat, com el glicogen és un producte de la glàndula hepàtica.

Però com que Roma fou una collectivitat desraçada, i per tant biològicament degradada, com ho són totes les poblacions mestisses, no pogué produir cultura, per manca de l'òrgan exclusiu que l'elabora, o sigui la raça. Roma posseïa bastament totes les condicions, menys una, que permeten i han permès als altres pobles de crear una cultura. Aquesta condició que mancà a Roma i que han tingut tots els agrupaments creadors de cultura, fou la de no constituir una raça. Tot el que no és fill de la raça, és per sota de la humanització, és a dir, es troba més a prop de l'animal que de l'home humanitzat o culte.

El món, què deu a Roma? Fins ací no hem trobat més que la política frenètica de domini. ¿Per què ha servit aquesta política? No sabríem donar a aquesta pregunta cap resposta humana. Sols sabem, per dolorosa experiència, que la política romana ha sobreviscut malauradament la mateixa Roma; que Europa, llevat d'algunes excepcions, ha donat a la seva política un ideal predominantment imperialista. Però, així com en les nacions europees, fins les més imperialistes, al costat de la política zoològica poden exhibir una actuació humana, orgull de qui l'ha creada, i de profit universal, puix que passa a la civilització, Roma sols pot mostrar la follia de la lloba i les urpes de l'àliga. Els romans deien bàrbars als estrangers. El nom de bàrbar sols pot aplicar-se justament a les collectivitats eixorques de cultura.

Roma, amb els seus mil i més anys d'existència, visqué absolutament estranya a la cultura. Camille Jullien ha dit que la ciència i l'art no deuen res als

romans (1). La collectivitat romana, òrfena de la més alta jerarquia natural, la raça, era incapaç de comprendre que en la mateixa naturalesa hi ha el secret de la raó de totes les coses. D'aquesta incomprensió, en poques paraules Ciceró en dóna una mostra, en dir que «l'estudi de la naturalesa s'ocupa d'investigar coses que ningú no pot saber, o de coses que ningú no té necessitat de saber» (2). Gobineau constata que una mena d'esterilitat, com una maledicció, planava damunt la ciutat guerrera. Ennius, Livius, Andronicus, Pacuvius, Plaute i Terenci no eren romans, com tampoc no ho eren Virgili, Horaci, Titus Livi, Ovidi, Vitruvi, Corneli Nepos, Catul, Valeri Flaccus i Plini. Menys encara la plèiade d'hispànics vinguts a Roma amb o després Portius, Latro, els quatre Sènecques, Sextilius Hena, Statori Victor, Senecio, Hygiu, Columella, Mela, Silius Italicus, Quintilià, Marcial, Florus, Lucan i altres (3). Afegirem a aquesta llista que Statius Cecilius era d'Insubria; Varró, de Narbona; Ausoni, de Bordeus; Properci i Tàcit, d'Umbria. Sols, per excepció, Lucreci era romà.

A Roma succeeix una cosa diferent del que ha passat en totes les collectivitats raçades. En aquestes, la producció de cultura, i en particular de la literatura coincideix amb períodes d'exaltació patriòtica o de benestar; a Roma, «el punt culminant de la seva civilització s'escau en el moment que no tenia literatura» (4). Roma no ha produït ni un sol escultor, ni un sol pintor. Le Bon observa que «els romans no mancaren d'educadors ni de models, puix que darrera d'ells hi havia els egipcis i els grecs, i no obstant, no aconseguiren crear un art per-

(1) La «Rev. Bleue», núm. 2, 1929.

(2) Mommsen: «Hist. de Roma», vol. VI, pàg. 368.

(3) Gobineau: «L'inégalité des races humaines», vol. II, pàg. 271, 5.ª edic.

(4) Mommsen: «Hist. de Roma», vol. IV, pàg. 8.

sonal. Jamai, potser, cap poble manifestà menys originalitat en les seves produccions artístiques. Els romans no es preocupaven gaire de les arts i les consideraven tan sols des del punt de vista utilitari, no veient-hi sinó una mena d'article d'importació anàloga a altres productes, com els metalls, les aromes i les espècies que adquirien de pobles estrangers. Quan els romans eren ja amos del món, no per això tingueren art nacional, i fins i tot en l'època que regnava la pau universal, en la que la riquesa i les necessitats del luxe arribaren a desenvolupar una mica llurs dèbils sentiments artístics, fou sempre a Grècia on demanaven els models i els artistes. La història de l'arquitectura i de l'escultura romanes no és gaire cosa més que un subcapítol de la història de l'arquitectura i de l'escultura gregues».

L'apoiètica cultural no es manifesta pas tan sols en literatura i en les arts plàstiques, sinó també en les ciències. «Entre els grecs fundadors de les ciències i l'Edat mitjana que les retrobà, els romans no descobriren ni inventaren res» (1). Weber remarca que la nullitat dels romans sols ha estat comparable a la dels xinesos, «els quals no han tingut pròpiament ni un físic, ni un astrònom, ni un geòmetra, ni un aritmètic». (2)

Sovint es recalca en elogi dels romans que fundaren un dret, el més extens i complet del que fins llavors havia aparegut. És cert. L'època clàssica de la jurisprudència romana, diu un jurisconsult, es plaça al principi de l'era cristiana i acaba a la meitat del segle III. O sigui, que la formació i esclat del dret romà, elevat a la categoria de ciència, s'escau en el període en què Roma ha constituït l'imperi més gran que s'havia conegut, i aquest període comprèn així mateix la

(1) Pierre Duhem: «Le Système du Monde», vol. II, pàg. 393.

(2) Louis Weber: «Le Rytme du Progrès», pàg. 222.

«pau romana», durant la qual el comerç es desenvolupa enormement, i com se sap, el comerç és un dels factors més actius del progrés en matèria jurídica. Per aquesta raó el dret mercantívol grec era considerablement avançat en comparació de les altres branques jurídiques.

El dret és comú a tots els pobles, i per rudimentària que sigui una societat, el dret no hi és pas absent, sinó que existeix anivellat amb la seva civilització i cultura. Però és evident que no existint col·lectivitats mudes, el fet de parlar no constitueix pas un senyal de cultura. Perquè la cultura sigui tal, és precis que el treball elabori una ciència i un art, una gramàtica i una literatura. Una cosa semblant passa amb el dret. Si totes les col·lectivitats tenen llur dret, sols una petita part aconsegueixen d'enlairar-lo a la jerarquia cultural. I això és precisament el que manca al dret romà, que sigui un fet cultural. Cultura és la suma de realitzacions que sintetitzen processos psíquics particulars, encaminats a abatre el dolor o humanitzar-lo. El dret romà, ni pel seu origen, ni per la seva naturalesa, ni per la seva finalitat, no pot estar comprès en la cultura.

El dret d'una col·lectivitat creat per ella i per al seu ús, conté una part de naturalesa zoològica i una altra d'específica o racial. La proporció entre ambdues parts està en consonància amb el grau de desenrotllament social de la col·lectivitat. El dret intern de les col·lectivitats no és pas com una invenció, sinó més aviat un resum de la vida social, és a dir, que el dret intern no pot considerar-se creació de cultura, perquè està sota la dependència de la vida social de la col·lectivitat.

La naturalesa imperialista i comercial dels pobles ha obligat a crear al costat del dret intern un dret exterior per a aplicar-lo a pobles sotmesos o per a co-participar-lo amb pobles lliures. És aquest dret extern

l'únic susceptible de convertir-se en un cas de cultura. Pel contrari, quan el dret extern s'origina en complement de funció imperialista, llavors ja no és cultura, puix que en aplicar-se augmenta o crea un dolor al poble sotmès. El dret amb la pretensió de servir a més d'una collectivitat cal que superi el dret de cada una d'aquelles collectivitats que l'han d'adoptar, és a dir, que sigui per naturalesa un dret superior als altres drets. La genealogia d'aquesta mena de drets conduiria segurament a races en les quals llur dret intern, en el moment i abans d'elaborar-se el dret extern, estava gairebé exclòs: tota idea o sentiment zoològic. No és aquest el cas de Roma. El dret extern romà és la voluntat del dominador feta llei, nascut per la subjecció més eficaç i més econòmica de les races vençudes. Aquest dret orientat al càstig no és equiparable al dret extern que en superar altres drets, una o més collectivitats estranyes al mateix l'accepten com a propi. Unicament els drets que en lloc d'adolorir humanitzen, poden ésser tinguts per creacions culturals. Aquests drets humanitzats no tenen llur origen en collectivitats desraçades, sinó en les races.

El dret extern humanitzat es diferencia pla bé del dret en funció imperial. Aquell és una creació que deixa subsistir els drets interns particulars a cada collectivitat. El dret romà extern, aquest dret que li ha donat tanta fama, fou el glavi de les jurisprudències autòctones a tot arreu on fou imposat. Quin era el dret dels pobles llargament dominants per Roma no ho sabem pas, i sols amb moltes dificultats un dia, potser, es podrà reconstituir. El dret autòcton havia d'existir més o menys desenvolupat i seria diferenciat en cada raça, de forma que així com la imposició de la llengua oficial de Roma als pobles dominats no pogué aconseguir la unificació de llenguatges, per resistir-s'hi les mentalitats de cada raça, com ho prova la diversitat de llengües neollatines, així també el dret

indígena en algunes particularitats ha hagut de subsistir en el dret imposat pel vencedor o en la part de dret intern romà adoptada, el qual fou igualment imposició, encara que les legions, de segles fossin enterrades. Les races a les quals s'ha pres tot, abans no recobren la personalitat bé s'han de servir dels útils que tenen a mà, encara que siguin les eines que enderrocaren llurs muralles, llurs cases i llurs temples.

La humanitat és més de plànyer perquè la incultura de Roma fou imposada als seus dominis, privant llurs mentalitats de produir. «Roma—diu Víctor Chapot—ha mort per sempre ànimes collectives i ofegat en llurs gèrmens civilitzacions originals que anaven elaborant-se. El món no ha tingut mai necessitat d'un motllo uniforme, d'un tipus humà cosmopolita, constituït a expenses de la intelligència i que no pot conduir més que a la banalitat. L'exemple romà és decisiu.» (1)

Durant llargs segles, la ciutat de Roma tingué les condicions òptimes externes per a crear cultura: llibertat política i riquesa, però Roma no pogué produir-la perquè era una collectivitat desraçada. Ben prop de Roma, al cap d'algunes centenes d'anys d'haver desaparegut l'Imperi romà, es constitueixen unes petites repúbliques de base racial. Cada una d'aquestes repúbliques donà més homes a la cultura en el sol temps de quatre generacions, que en una dotzena de segles la funesta Roma i les innombrables races per ella sotmeses.

IV. — AMÈRICA

L'apoiètica o manca de producció de cultura que caracteritza les collectivitats desraçades, és perenne; la seva constància no desdiu a través del temps i de l'espai. Així com una cultura tradueix l'existència d'una

(1) Victor Chapot: «L'Empire Romain», pàg. 481.

raça, es podria dir, llevat dels casos de repòs o de silenci forçat, que allí on no es produeix cultura hi ha una collectivitat mestissa.

Per a afermar la nostra tesi pensem que no és pas indispensable una revisió històrica, sinó que amb l'exposició d'un altre exemple, si no tan profund com el de Roma, més extens i divers, bastarà per a posar en evidència la naturalesa de les collectivitats desraçades.

Amèrica ofereix, quasi tota ella, una prova de manca de cultura, malgrat estar repartida en nacions grans i xiques, de climes diversos, de fàcil vida en moltes d'elles, amb llargs períodes de pau, grans ciutats i també nombrosos isolaments, condicions que per llur multiplicitat de formes són a propòsit per a la producció de cultura.

El Continent americà es pot dividir en dues grans parts: el de llengua anglesa i el de llengües espanyola i portuguesa. Mentre en la primera part existeix una població important de raça pura, voltada, no obstant, per una multitud de petites porcions raçades i per una immensa població mestissa, en l'Amèrica del Centre i del Sud la nota dominant és el mestissatge, sense existir agrupaments importants de races d'origen exòtic. Aquesta part d'Amèrica té, però, al seu favor alguns nuclis més o menys nombrosos de races indígenes, particularment Mèxic.

En l'Amèrica de llengua anglesa el grup de races de tipus nòrdic domina, i aquesta dominació, ultra ésser pel major nombre d'habitants, ve refermada pel fet que constitueix un fogar de cultura. Fora, doncs, del tipus nòrdic, les altres races, per estar formades amb insuficiència numèrica i per altres causes adés estudiades, entre elles la manca d'independència, no han donat res a la cultura. La població negra dels Estats Units, numèricament tan grossa, semblaria contradir el que s'acaba de manifestar. Però, tingui's en

compte que aquesta població és mestissa, que els negres, igual que els altres pellatges, componen diverses races. Si els negres actuals dels Estats Units fossin de la mateixa raça, amb la massa de població que componen, a hores d'ara haurien creat una cultura, llur cultura.

L'estat social dels indígenes mexicans, durant la dominació espanyola, no era pas superior a l'esclavatge del negre; però, pel fet de conservar la puresa de raça, perquè els indígenes mexicans raçats componen una població força nombrosa, encara que no arribi a la meitat de la dels negres dels Estats Units, donen proves de llur existència amb la creació d'una cultura pròpia, cultura que a mesura que la població mexicana es vagi purificant, anirà desenvolupant-se. La renaixença mexicana no romandrà pas isolada; altres nuclis racials de l'Amèrica del Centre i Sud, tard o d'hora, la seguiran.

Després d'aquestes excepcions, en tota l'Amèrica de llengües espanyola i portuguesa no hi ha res a assenyalar en l'ordre de cultura. Les grans masses de població de Sud-Amèrica no han pogut crear ni una mostra d'incipient cultura, i els indígenes mexicans, que encara no han pogut fer desaparèixer els morats de les bastonades, els són ben superiors. És indubtable que en les repúbliques on es parla espanyol, les races exòtiques principals són l'espanyola i l'andalusà barrejades, però, amb altres races blanques o de color, i malgrat que la població de dites repúbliques es compti per milions, encara no ha pogut donar un sol pintor digne de figurar al costat dels grans mestres andalusos i espanyols. En el Brasil ha succeït una cosa semblant: ni un literat que pugui honorar les lletres portugueses.

Les collectivitats desraçades no podent ésser productores de cultura, estan per dessota de la cultura, i per aquest motiu concentren forçosament llurs

activitats en la civilització i en l'imperialisme. És per això que en certs aspectes socials algunes repúbliques americanes depassen les races creadores de cultura. I és també per aquesta mateixa raó, que l'imperialisme intern, en forma de «pronunciamiento» i política personalista, hi és endèmica. Si l'imperialisme extern no s'ha donat, és perquè cada una de les repúbliques, pels mitjans de vida que posseeix actualment, no conté ni la desena part de la població que li caldria. El dia que una d'aquestes repúbliques fos, no ja suficientment poblada, sinó que disposi d'una important població, començarà l'imperialisme extern.

L'imperialisme dels Estats Units és un cas especial. L'ur imperialisme extern s'ha estès en petites repúbliques, les quals no fóra difícil subjectar a causa de llur petitesa, cosa, però, que no s'ha realitzat, malgrat la potència econòmica i la massa humana de què disposen. La política imperialista dels Estats Units és, en primer lloc, un efecte de la nombrosa població mestissa que contenen, i les frenades a aquesta política són degudes a la por que sent la raça dominant de perdre la cohesió i de reduir-se numèricament, puix que si això últim succeís, la direcció dels Estats Units passaria a altres mans. Si la raça dominant dels Estats Units vol servir l'hegemonia, no podrà realitzar cap acció exterior imperialista d'acord amb la seva potència, puix que l'imperialisme extern va seguit de descomposició interna i acaba amb imperialisme intern. La República nordamericana, per a conservar-se tal com és, haurà de circumscriure's a l'acció imperialista que realitza al Centre-Amèrica i a Filipines, a eixamplar l'autonomia dels pobles sotmesos, o a una senzilla funció de control. Canviar aquesta política pels mètodes imperialistes que empraren Roma i Espanya, significaria

el començament de la decadència del tipus nòrdic que governa els Estats Units.

Cap de les repúbliques americanes de llengües espanyola i portuguesa, després d'assolir la independència política, no s'estremí de goig, com el que sentiren, en quedar alliberades per la guerra europea, moltes de les races opreses. Aquestes, en renàixer a la vida política, s'afanyaren a treballar llur mentalitat i cuitaren a donar eixida als valors morals que posseïen. En aquestes nacions de nova formació era tot un cos orgànic que renaixia, i hom no sabia pas què admirar més, si l'alegria de disfrutar finalment la independència, o l'afany de l'organització de totes les forces del país, o la febre creadora de cultura, o el poderós optimisme que les envaïa. Les repúbliques americanes no donaren pas aquesta impressió. En el centenar d'anys que porten d'independència, les més avançades, excepte Mèxic, s'han concretat a ésser bones clients de la civilització, a adquirir l'utilatge més modern o a transplantar l'organització social més perfecta. Però, aquestes collectivitats desraçades, ¿amb què han contribuït a la cultura? La independència no els ha servit per altra cosa que per a fer política en l'única manera que poden realitzar-la les collectivitats desraçades, imperialísticament. Totes aquestes repúbliques, si llurs races autòctones no es desvetllen com a Mèxic, són condemnades fatalment a l'imperialisme, i els productes que donin hauran d'ésser imperialistes. Bolívar és digne de figurar en el mausoleu dels grans capitans. No serà, però, Bolívar el darrer general de gran envergadura que produirà l'Amèrica de llengües espanyola i portuguesa.

CAPÍTOL II

La depuració racial

- I.—Inconsciència raciològica. Desacord entre els individus i llur raça. D'on prové. Per què la mentalitat passa desapercebuda. Interpretació dels fets. Divisió dels processos depuratius.
- II.—Depuracions de primer grau. Voluntat de realització. Races ensopides i races actives. Indiferència del motiu per a recobrar la llibertat. Alliberacions per conveniències de l'imperialisme. Objecte de la llibertat en col·lectivitats raçades o no.
- III.—Les depuracions de segon grau.—Estats Units. La magnífica actuació de Mèxic. La revolució russa. Kerensky i l'alliberació de les races sotmeses. La revolució de Lenín. La doble depuració. El tradicional comunisme d'Estat. Oposició entre intel·ligència i mentalitat. Confirmació i extensió dels alliberaments de les col·lectivitats. La cultura. Trotzky.
- IV.—Les depuracions complexes. La revolució francesa. Doble depuració. La pluralitat de races. Política interior i exterior. Origen de la revolució. Ofensiva contra la noblesa. Supressió de l'aristocràcia. Retorn de la terra als indígenes. La segona depuració. Egoisme que la caracteritza. Acció de la raça hegemònica contra les races sotmeses. Inferioritat política de les races sotmeses. Els federalistes. Conducta rectilínia de la raça hegemònica. La revolta de les races sotmeses. La repressió. El bon tracte per a les poblacions de la raça hegemònica. Excitació d'atavismes. El seu endegament. Com hauria estat la revolució dintre la raça hegemònica. El que havien d'haver fet les races sotmeses. Acabament de la revolució. El pacte.

1. — INCONSCIÈNCIA RACIOLÒGICA

Les depuracions racials són processos que s'opren, per regla general, en discordància entre la raça i els homes que la componen.

A través de la història, la raça apareix com una entitat vivent, amb totes les característiques d'un ésser que els temps no l'apressa, i amb una tenacitat finalista sols comparable a la de les categories específiques.

ques superiors. Les races lluiten, esdevenen presoneres, sofreixen humiliacions, es deixen mutilar, menen una vida miserable, passen inclús per totes les degradacions, però quan per diverses circumstàncies, les causes adverses disminueixen, i arriba un moment en què la raça vençuda és o es creu tant o més forta que la raça vencedora, llavors tracta d'eliminar tot o part del que se li ha incorporat d'exòtic, tant en la sang com en la ment. Aquest procés, que guaitant llargs períodes històrics de qualsevol país o raça es veu clar, no hauria passat desapercebut si no existís, la majoria de les vegades, un desacord absolut entre la marxa de la raça i l'actuació dels homes que la componen.

La intelligència, desempalmada de la mentalitat, fa l'home inconscient respecte l'actuació racial. Els homes per la seva intelligència s'oposen molts cops, per no dir quasi sempre, a les conveniències de la raça. En el procés àlgid de les depuracions raciològiques, com són les revolucions, sovint passa que llurs directores i fins tota la massa intel·lectual revolucionària actuen moguts per ideals estranys o contraris a la raça. L'oposició de la intelligència a la mentalitat en les revolucions ha estat la norma.

Les depuracions raciològiques no es realitzen pas necessàriament amb violència, sinó que moltes vegades transcorren en pau exterior i la revolució roman circumscrita al terreny espiritual. És més; tota revolució violenta va precedida d'una introducció inconscient de naturalesa mental. La inconsciència racial fa que la raça passi desapercebuda. La raça, guiada pel seu instint, un cop sent la possibilitat d'alliberar-se, ho realitza, utilitzant els mitjans més diversos, però sempre aquells que poden ésser entenedors a la intelligència, com si no es tractés d'altre afer que els enunciats per la intelligència, talment com si darrera d'ella no existís cap més forma de coneixement.

Iniciat el procés de depuració, no és mai la intel·ligència i la voluntat dels revolucionaris qui s'emporta la victòria. Qui guanya la batalla és la raça. La depuració ha estat fins ara un procés inconscient. I no tan sols el procés, sinó també els resultats, puix que han passat desapercebuts per a la intel·ligència. Els fets, però, romanen. Cal només saber-los interpretar substancialment. Aquesta interpretació ensenyarà que la raó profunda dels fets polítics i socials està vinculada a la mentalitat, i de cap manera a la intel·ligència.

Els processos de depuració raciològica es poden dividir en tres classes: primer grau, segon grau i complexes. Els processos de primer grau són quan una raça procura obtenir la llibertat política. Els de segon grau, els que es realitzen principalment en el clos d'una raça, i per últim, els complexes, que tenen lloc en Estats compostos on les races pugnen unes per purificar-se i altres per obtenir la independència.

II. — DEPURACIONS DE PRIMER GRAU

Les races propícies a depurar-se, amb un sentit pràctic admirable, aprofiten totes les oportunitats per a recobrar la llibertat política, puix que aquesta és indispensable per a realitzar eficaçment i amb plenitud les altres depuracions. Una depuració integral i sincrònica és desconeguda.

Per a realitzar la depuració de primer grau, cal que la raça en tingui la voluntat. Aquesta condició sembla contradir el fet enunciat d'inconsciència, però no és així. Ultra no existir en les collectivitats la noció de raça, en la forma definida, la llibertat política de les collectivitats no va lligada de necessitat a l'inconscient racial, de manera que excepcionalment les agrupacions polítiques o Estats composen Unitats, i per altra part,

fins les collectivitats desraçades senten la necessitat d'ésser independents. Els avantatges de la llibertat política per al desenvolupament d'una raça són òbvies.

El fet que una collectivitat sigui una raça no significa que senti la necessitat d'alliberar-se políticament. Avui, fóra treball en va oferir la llibertat a qualsevol de les races de la Península italiana, de la mateixa manera que durant la revolució francesa, Catalunya, segons Miquel dels Sants Oliver, rebutjà la proposta d'independència feta per Robespierre, com així mateix més endavant tampoc no féu cas de la suggestió de Couthon. A la Convenció, el 7 de prairial, Milhaud i Soubrany proposen anexionar Catalunya a França, i respon Couthon que és millor fer de Catalunya una República independent, la qual serviria de barrera allà on acaben els Pireneus (1). La proposta d'independència fou renovada després, inútilment, per Napoleó.

Perquè una raça vençuda o dominada realitzi la primera depuració, cal que senti la seva condició esclava, i quan la sent, llavors qualsevol oportunitat li sembla bona per a assolir la llibertat política. En aquesta situació, les races, emportades per l'optimisme, desafien les situacions, i sense càlcul ni temor intenten la depuració. Flandes no comptà en la possibilitat que la guerra europea podien guanyar-la els aliats. Irlanda no tingué por de batre's amb un colós. Alsàcia, malgrat les coaccions, persisteix a manifestar-se per l'autonomia.

La guerra, principalment quan es perd, sol ésser el motiu d'alliberació de races sotmeses. Les deslliurances operades en l'Imperi rus durant la guerra europea, en són un exemple. Conseqüència de la mateixa guerra, el Tractat de Versalles confirmà la independència d'algunes races. Altres races deuen la independència al canvi de religió. Les guerres religioses del segle XVI

(1) A. Mathiez: «La Révolution Française», vol. III, pàg. 191.

a Europa, determinaren l'alliberació de moltes races.

Una raça ben raçada troba més facilitats a esdevenir lliure, com Noruega en separar-se de Suècia. En canvi, en les races mestisses de les repúbliques centre i sudamericanes, la independència i la depuració es realitzaren tortuosament. Quasi totes aquestes repúbliques començaven la sublevació, no per la llibertat col·lectiva, sinó demanant a llur metròpoli un règim democràtic. La sublevació remogué el sentiment col·lectiu d'alliberament i acabà amb la independència. La vida lliure d'aquestes Repúbliques les ha conferit el desig de puresa racial, o sigui la reducció progressiva dels mestissos. En les Repúbliques on la població autòctona ha desaparegut, si contenen un nucli racial capaç d'absorbir els elements de les altres races, podran, a la llarga, crear cultura; del contrari, no passaran d'ésser civilitzades. En canvi, en les Repúbliques, com Mèxic, on la raça autòctona compon a hores d'ara un percentatge crescut i constitueix el fons de la població, ja s'han produït manifestacions culturals.

S'han donat alguns casos que les races deguin la llibertat política a llur enemic natural l'imperialisme. Aquestes races, un cop alliberades, les que no estaven despertes s'han eixorivit. Bèlgica és un Estat que deu la seva naixença a la Gran Bretanya. Dels Estats nascuts a conseqüència de la guerra europea, alguns d'ells reconeixen l'existència a les conveniències de l'imperialisme. Moltes vegades l'imperialisme excita i ajuda les races per tal de debilitar la potència llunyanca o immediata dels seus veïns. França, en la postguerra, fomentà el separatisme dels Països renans, i a no ésser l'oposició d'Anglaterra, Europa comptaria amb un altre Estat (1). No fou aquesta la primera

(1) Gustave Babui: «Le général Mangin et la République Rhénane». «Le Correspondant», 10 de juny de 1929.

vegada que França, per les seves conveniències, ha sobornat els seus veïns. El cardenal Richelieu afavorí els separatistes catalans, els quals instauraren una República que durà una dotzena d'anys, o sigui, fins i tant que volgué el cardenal imperialista.

La llibertat política és inherent a qualsevol collectivitat diferenciada i viva, però mentre en la població desraçada la llibertat política i l'imperialisme representen la fita natural de les seves actuacions, en les races, pel contrari, constitueix la condició primera per a esdevenir útils a elles mateixes i a la humanitat.

III. — LES DEPURACIONS DE SEGON GRAU

Els processos depuratius de segon grau transcorren en les races lliures, formant cada una d'elles un Estat, o bé en Estats comuns a diverses races.

Els Estats Units composen un gran mosaic de races, ultra els mestissos en circulació. La tendència dels nordamericans repudia evidentment la barreja. Cada raça es va acantonant. El govern central, amb la Johnson Act de 1924, restringint el nombre d'emigrants i fixant llur qualitat, afavoreix la tendència natural interna del país.

Mèxic fa molts anys que ha començat l'empresa de depurar-se. Actualment ha arribat a reduir la població blanca a un 15 per 100; més de la meitat dels mexicans són de pura raça; la resta, mestissos d'indi. Quaranta anys enrera la raça autòctona estava desperta; els seus intellectuals procuraven ocupar tots els càrrecs i posar-se al nivell de la civilització que prevalia. La constant eliminació de sang exòtica augmentà el vigor de la raça i el seu afany a depurar-se. La revolució de 1910 posà la terra en mans dels indígenes, és a dir, de llurs legítims propietaris. La revolució de 1929 representa, a més de la continuació

depurativa de la sang, la de la mentalitat. La raça mexicana, en virtut d'aquest procés depuratiu, ha donat proves que ha començat una cultura, la seva cultura, principalment en art. De prosseguir el seu esforç, arribarà a produir una cultura integral, d'acord amb el seu geni o les seves possibilitats.

La raça mexicana, pel fet d'ésser la capdavantera de les races autòctones d'Amèrica, té un gran honor i una grossa responsabilitat. Si el seu triomf és complet, el desvetllament raciològic que s'observa en gran part d'Amèrica anirà fent el seu camí, però si Mèxic fracassés, les depuracions racials americanes sofririen un retard considerable. El desvetllament racial americà no exigeix altra cosa que el sacrifici d'adoptar la civilització material que domini el món, per tal que les races esdevinguin fortes i puguin començar la regeneració mental. Aquesta, un cop assolida l'anterior condició, no trigarà pas a manifestar-se, per quant cap de les idees i doctrines que amb tossuda insistència se'ls ha volgut infiltrar, cap d'elles no ha destruït la seva mecànica pensant o les seves representacions. En religió, tant a Mèxic com a Venezuela, Perú i a les altres Repúbliques de l'Amèrica espanyola, els indis no són catòlics (1), no obstant tenir un vernís d'aquesta religió que permet a la part interessada fer-los complir i figurar en el cens catòlic. Aquests indis qualsevol dia ens sorprendran amb una declaració semblant a la dels «iroquesos, mohawkus, oneides, onendages, cayugas i seucas, els quals en una reunió prop de Montreal han anunciat oficialment que en endavant tornarien a adorar llur antic déu Gitchee Manitou, puix que els déus dels blancs els han pres les terres, la llibertat i els drets» (2). Mèxic es desperta. A hores d'ara la seva pintura és com un tast

(1) Julio G. Salas: «Civilización y Barbarie».

(2) «Le Matin», 2 de novembre 1927.

a la cultura exclusivament mexicana, indígena, que els seus fills ben raçats s'esforcen a retrobar.

Un altre exemple de depuració racial l'ofereix Rússia. Però així com Mèxic sap que té un problema racial corpori, Rússia, amb la seva revolució, no es proposava ni ha parlat mai de qüestions raciològiques. I, no obstant, la revolució russa fou una gran depuració racial.

A partir de 1917, a Rússia no hi ha pas hagut una revolució, sinó dues; la de Kerensky i la de Lenín. La revolució de Kerensky aconseguí, i sols per un moment, una sola de les coses que es proposava: que Rússia quedés en llibertat per a donar-se el règim polític que desitgés. Els homes del govern provisional, imbuïts de cultura occidental, és a dir, de mentalitat desraçada, no saberen conjuminar-se amb el poble, i el poble els escapà de les mans. Però els països de l'Imperi, no russos, aprofitaren l'avinentesa de la llibertat del moment, i Polònia recobrà la independència; Finlàndia, Estònia i Lituània, l'autonomia. D'haver continuat el govern de Kerensky, Rússia hauria esdevingut segurament un país de règim democràtic, amb cultura europea, estranger dintre casa seva.

Afortunadament per a Rússia, un home ben raçat apareixia a l'escenari. Lenín és l'autor de la segona i veritable revolució russa. Des del cop d'Estat dels soviets es comença la Revolució en profit exclusiu de Rússia. Què pretenia la Revolució russa? Establir el comunisme. Què han assolit els soviets?

Amb la més plena inconsciència, la Revolució russa ha realitzat una doble depuració racial. Per un costat ha restablert fonamentalment l'economia a la seva mida racial, i per altra banda, ha ressuscitat la cultura autòctona.

El comunisme de Rússia és parcial. L'Estat és comunista, però no l'individu.

Quan Miquel Romanov fou aclamat tsar, és a dir,

sobirà absolut, per paradoxal que sigui, no degué el càrrec a un acte bèl·lic, ni fou el resultat d'una victòria guerrera, sinó que fou elegit democràticament. A seguit d'haver estat aclamat, els mateixos que l'elegiren, com si fossin uns vençuts, prometeren al tsar sotmetre's sense discussió a la voluntat sobirana i posseir les propietats segons el do graciós del monarca. El país es donà a la dinastia en cos i béns (1). Si en la història de Rússia tan sols hi hagués aquest fet, fóra prou per a assegurar que la mentalitat russa és molt diferent de la d'occident d'Europa en general, puix que l'acte referit suposa un concepte de la persona i de la propietat molt particular. L'individu és subjecte al tsar, a la «gent de servei» o noble, l'etern serf. Ell i tot el que posseeix és propietat de l'Estat, o del tsar que el representa. «El tsar era amo de les terres del seu territori, propietari directe de les masies, sobirà absolut de les terres dels súbdits. Les expropiacions i «nacionalitzacions» periòdiques, locals o generals, són fenòmens clàssics de la història russa. Gràcies al menyspreu dels drets privats, erigit per la història russa en una espècie de costum, es produeix en els segles XVI i XVII un extens treball de distribució de terres lliures o nacionalitzades.» (2). El que a Rússia, quant a terres, exteriorment té l'aspecte de propietat privada, no és altra cosa que un do o una tolerància del sobirà als nobles. La terra que no pertany a la corona o als senyors, diu Paul Leroy Beaulieu—i a l'Església, afegiríem nosaltres—, constitueix la propietat indivisa, colectiva del municipi (3). Aquesta terra és el «mir», conjunt d'habitants d'un poblet que posseeixen en comú el territori de llur municipi. Cada veí no posseeix pas el mateix tros de terra, sinó que periòdicament, a la sort, es fa un nou

(1) Boris Nolde: «L'ancien régime et la Révolution russe», pàg. 4.

(1) Id. id., pàg. 11.

(3) Paul Léroy-Beaulieu: «Le Collectivisme», pàg. 97.

repartiment. La terra que treballa un veí sap que anys enrera, amb seguretat era llaurada per un altre veí, però que no havia estat sempre conreada pel seu pare i el seu avi. La propietat a Rússia, doncs, era una cosa flotant, ben lluny de la fixesa de la propietat europea, i si el «mir» persistia per voler de l'Estat, per mantenir el seu comunisme, el pagès es queixava que el lot de terra no fos seu, puix que el canvi periòdic de propietari econòmicament impedia que pogués plantar arbres i realitzar a les terres altres millores d'efectes duradors.

La civilització de l'Europa occidental tingué a Rússia una gran influència en les classes dirigents i benestants a partir del segle XVIII. Degut a aquesta influència, la propietat va desprenent-se de les mans del tsar per a repartir-se o ésser apropiada pels senyors i pels clergues. Però aleshores el tsar, d'un sol cop recupera tota la propietat que s'havia particularitzat, sense tenir en compte ni la categoria dels subjectes ni la importància de la corporació. Així, la nacionalització de la propietat eclesiàstica fou ordenada per l'úkase del 26 de febrer de 1764 (1). D'entre els milers de desposseïts, un sol, el metropolità Arseni Mazievitx tingué el coratge de protestar. Caterina el féu empresonar i de passada el Sant Sínode el destituí. Al cap de cent anys, Alexandre II, en 1861, desposseeix cent mil nobles de les terres de què disfrutaven, per a repartir-les als pagesos, als que fins llavors havien romàs en servitud. I no hi hagué cap protesta. Aquests i altres exemples que podríem adduir mostren que l'Estat o el tsar arriben a tolerar l'existència de la propietat privada de la terra, però que periòdicament se la retornen, establint de fet un veritable comunisme estatal. Però si aquest règim de propietat no estigués encarnat en els russos, si no

(1) Boris Nolde: «L'ancien régime et la Révolution russe», pàg. 35.

constituís una part de llur economia racial, un monarca absolut podria contrariar-lo, però aquesta oposició en els monarques successius o no es podria repetir, o la protesta general en fóra la conseqüència. I a Rússia no ha passat res d'això.

Lenín, abans d'arribar al poder, escrivia i parlava en perfecte comunista. Sovint passa que la funció intelligent ofega la mentalitat, però aquesta reclama els seus drets en els moments crítics, i en lloc de manifestar-se en paraules es tradueix en fets. El primer decret que signà Lenín, l'endemà mateix del cop d'Estat, fou per a reclamar una pau democràtica i expropiar sense indemnització els posseïdors de la terra. Així que fou publicat el decret, «els pagesos realitzaren llur propi programa, aplicant llurs propis mètodes» (1). L'eficiència del decret de Lenín queda establerta en el Codi agrari del govern soviètic de 1922, en virtut del qual la terra és repartida entre els pagesos en la forma que ho realitzà el soviètic local, més o menys corregida pels funcionaris del poder central. Els fets no s'adeien pas amb la doctrina. «El Comissari del Poble per l'Agricultura, Sèréda, digué en 1919 que la solució de la qüestió agrària no tenia res de comunista, puix que el repartiment de terres no és de cap manera una solució comunista.» (2). Lenín no aplicà el comunisme a la pagesia, sinó que, actuant dintre la més pura tradició russa, en nom de l'Estat s'aproprià de les terres, i després les repartí als que havien de treballar-les. Sota l'aspecte agrari, la revolució russa no ha depassat el comunisme estatal. En canvi, el nombre de propietaris pagesos mai no havia estat tan nombrós. Tingui's en compte que abans de la revolució, la població russa, segons Trotzky, es composava de 60'8 per cent de pagesos,

(1) Boris Nolde: «L'ancien régime et la Rev.», pàg. 180.

(2) Id. id., pàg. 201.

i la resta, 39'2 per cent, de totes les altres classes socials: indústria, comerç, transports, servei domèstic, etcètera. (1)

Lenín es posà, indubtablement, en descobert amb la doctrina comunista, però s'ha de convenir que ell ha establert radicalment en el seu país l'economia agrària, tal com la raça la sentia. L'èxit que obtingué Lenín amb la «Nep» és precisament fruit d'aquesta fusió constant i límpida entre les masses pageses i l'home que les governava (2). I en això radica la glòria de Lenín.

Un moviment de llibertat n'estira un altre. Així com en Kerensky, amb el canvi de règim, les nacionalitats oprises pels tsars reclamen i obtenen llibertat, en la revolució soviètica aquestes llibertats collectives es confirmen i en fan eixir altres de noves. Els soviets reconeixen la independència de Finlàndia; a Brest, la de Lituània, i posteriorment la d'Estònia. Durant la revolució, Ucraïna s'erigeix en principat, es proclama un altre Estat al Don, neixen diverses repúbliques al Càucas, i Sibèria és declarada autònoma. Aquest reconeixement de les llibertats collectives contrasta amb la política de russificació que seguien els tsars. El govern dels soviets, contràriament a la política confusionista centralista, propi dels imperis, es proclamà per la federació, i aquesta forma política que actualment regeix consta de sis grans Estats: República socialista federativa dels soviets de Rússia, República soviètica Ucraïana, República socialista federativa dels soviets de Transcaucàssia, República soviètica socialista de Rússia Blanca, República soviètica socialista d'Uzbekistan i la República soviètica socialista de Turkmenistan.

Una política predominantment raciològica havia de

(1) «Trotzky», pàg. 30, París. 1905.

(2) Guido Migtioli: «Le village soviétique», pàg. 45.

tenir en compte la qüestió de les minories nacionals, «que els soviets s'han captingut de resoldre dins la constitució comunista. Quant al règim intern de cada minoria, els pobles diversos del territori de la Unió, no sols formen Estats separats, repúbliques autònomes o territoris autònoms, sinó que també gaudeixen de la plena facultat de desplegar la cultura i la vida econòmica pròpies. Evidentment, les minories nacionals no posseeixen aquests drets en tal extensió, en els Estats burgesos». (1)

Quan una raça es troba en possessió de l'economia apropiada a la seva manera d'ésser i a més disfruta de llibertat col·lectiva, necessàriament s'ha d'iniciar la funció superior per excel·lència, la cultura pròpia.

Les ferides de la revolució no estan pas encara cicatritzades perquè la cultura, flor delicada de les races, es pugui produir, principalment en les seves més altes manifestacions. Però, l'espina, diu un adagi, així que neix ja pica. El començament de la cultura superior ja vindrà. De moment consignem que l'afany de saber és general. De 1925 a 1926 s'han realitzat cent mil cursos d'instrucció agro-pecuària, els quals s'han traduït per un augment considerable en la producció de la terra i del bestiar (2). Wells i altres autors estrangers que han visitat Rússia parlen amb elogi de l'esforç del govern soviètic en pro de la instrucció. F. Blasi i Vallespinosa diu que en el transcurs d'un any el govern soviètic ha obert vuitanta mil cercles d'estudis per a analfabets, amb la qual cosa ha aconseguit que tres milions de russos aprenguin de llegir i escriure, i esborrar així l'analfabetisme de l'exèrcit roig (3). El 70 per cent d'analfabets que existia en la població rural ha baixat al 10 (4). En fi, el 73 per

(1) J. Estelrich: «La qüestió de les minories nacionals», pàgs. 78-79.

(2) Guido Migtioli: «Le village soviétique», pàg. 78.

(3) F. Blasi Vallespinosa: «Viatge a Rússia», pàg. 129.

(4) Guido Migtioli: «Le village soviétique», pàg. 141.

cent del pressupost d'Instrucció pública va destinat a l'ensenyança dels pagesos. (1)

La revolució russa, en resum, no ha pas transcorregut com l'havien imaginada els seus autors, els quals, imbuïts per doctrines elaborades d'esquena a la raça llur, pretenien portar-les a la realitat política. L'ànima del pagès rus, espill de tota la població russa, no és pas comunista. De molts segles ençà, diu Gorki, el pagès rus somnia un Estat que no hagi d'influir en la voluntat de l'individu, ni en la seva llibertat d'acció, en un Estat sense poder en l'individu (2). Aquest pagès, que ha trobat amb Lenín el seu intèrpret, serà el que farà rica a Rússia, i per aquesta riquesa serà possible la producció de cultura. El comunisme tampoc no ha triomfat en la indústria i en el comerç. La realitat ho mostra així. Però l'ànima russa, si les teories exòtiques han fracassat, ha assolit la victòria; una victòria exclusivament racial. L'exil de Trotzky adquireix una alta significació: el bandejament de les coses exòtiques, contràries a la manera d'ésser de la raça.

IV. — LES DEPURACIONS COMPLEXES

La revolució francesa és un exemple de depuració complexa. La raça hegemònica, o francesa pròpiament dita, realitza durant el curt espai revolucionari una doble depuració: elimina l'aristocràcia, gent d'altra raça, i porta a la política el seu ideari racionalista.

Però, la raça hegemònica no constitueix tot l'Estat. Hi ha en ell diverses races, les quals de molt temps li estan subjectes. La raça francesa reclama i obté de les altres, l'ajut per a realitzar la primera depuració, i un cop practicada, per a abolir de dret qualsevol in-

(1) Guido Migtioli: «Le village soviétique», pàg. 144.

(2) Màxim Gorki: «Lenin. El pagès rus», trad. catalana, pàg. 78.

tent de reivindicació racial en les races sotmeses, imposa el règim centralista, que és ensems producte legítim de la seva ideologia.

Igual política a l'exterior: crida als pobles que expulsin llurs tirans, prometent-los i portant-los ajut primer, per acabar després amb la invasió i les anexions, o sigui, que tot realitzant les depuracions, es practica-va així mateix el més desenfrenat imperialisme.

Però, ja veurem com les races sotmeses de l'Estat francès no foren del tot reduïdes per la raça hegemònica i per consegüent la lluita entre elles hagué de finir amb un pacte.

La revolució francesa no comença pas amb la cessació del poder reial absolut, sinó que té els seus orígens en l'establiment de l'absolutisme, el qual sols pot implantar-se a condició que l'aristocràcia estigui privada de sobirania. A França, com a tot arreu, la lluita entre la dinastia i l'aristocràcia ha estat secular. Richelieu fou qui obligà l'aristocràcia a esdevenir cortesana, i a renunciar els beneficis feudataris, i és Robespierre qui acaba el cicle de gran envergadura que inicià el primer ministre de Lluís XIV, és a dir, supressió de la noblesa, centralització estricta i imperialisme.

Però, l'absolutisme no es pot pas implantar per la voluntat d'un sol home; cal que el poble, que les idees dominants, hi accedeixin gustosament. Si l'absolutisme fou un fet indiscutible en els darrers monarques francesos, és perquè hi havia la convergència de dues forces: la del monarca que de natural tira al poder absolut; el de les idees racionalistes que imposen, necessàriament, la desaparició de diferències o particularismes a fi d'establir la igualtat.

Les primeres envestides dels revolucionaris foren contra l'aristocràcia, a la qual consideraven l'enemic més potent i perillós. ¿Quin concepte tenien els revolucionaris de l'aristocràcia? Sieyès, poc abans que la

revolució passés als fets, escrivia: «¿Per què el Terç no foragità als boscos de Francònia totes aquestes famílies que conserven la follia pretensió de descendir de la raça dels conquistadors i de succeir els drets de conquesta?... La casta dels nobles és veritablement un poble a part, però un fals poble, mancat d'òrgans útils per a existir de si mateix, i que a manera de tumors vegetals, sols pot viure de la saba de les plantes a les quals fadiguen i dessequen. Totes les branques del poder executiu són exercides per la casta que proveeix a l'església, la toga i l'espasa.» (1). És a dir, per als revolucionaris l'aristocràcia era gent d'altra raça, descendent dels conquistadors, la qual, en compensació de la pèrdua de llurs feus, decretada per l'absolutisme dinàstic, la monarquia els donava els empleus i les dignitats eclesiàstiques, jurídiques, governatives i militars.

L'aristocràcia, definida per ella mateixa, ¿què era i què pretenia? Que nosaltres sapiguem, ningú millor que el comte de Boulainvilliers ho ha exposat. L'aristocràcia francesa era d'origen franc, «nom que no era propi d'un poble particular, sinó que comprenia tots els pobles que habitaven entre el Rin i el Vesser i fins a l'Elba i tot» (2). Les pretensions de l'aristocràcia en el segle XVIII, malgrat les falconades que havia sofert de la dinastia, eren les inherents a la seva naturalesa de conquistadora, i de les quals disfrutà fins a Lluís XIV.

«No és pas difícil de fer veure—diu el comte de Boulainvilliers—que després de la conquesta dels gals, els francesos o francs foren els únics reconeguts nobles, és a dir, amos o senyors. Per a demostrar això es poden emprar diverses maneres, i jo em serviré dels noms sàlic i noble, que són sinò-

(1) Sieyès: «Qu'est-ce que le Tiers?»

(2) Boulainvilliers: «Histoire de l'ancien Gouvernement de la France». La Haia, 1727, vol. I, pàg. 2.

nims, els quals denoten pròpiament els conquistadors de la Gàl·lia i llur posteritat en relació directa amb els gals... El nom sàlic expressa de fet un soldat franc, com els que s'apoderaren de la Gàl·lia sota el comanament de Clovis, i que després d'aquesta conquesta no restà quasi ningú en el país que no fos conquistador o conquistat, sàlic o romà. Els primers tenien llurs lleis, anomenades sàliques, a diferència de les dels vençuts, que conservaven el nom de romanes. Les terres dels primers foren dites sàliques, sigui considerades com possessió o heritatge sàlic (Terra Salica), o com la part d'un botí atribuïda a cada un dels que l'havien guanyat (Sors Salica). Les persones foren sàliques en relació a llurs orígens; de manera que es pot concloure, amb seguretat, que les lleis, les terres i les persones sàliques eren realment les prones, les terres nobles i les lleis que els eren particulars. Pensar que els gals subjectats fossin els veritables nobles, perquè els francs eren estrangers, inconeguts i bàrbars, als quals la violència no podia conferir-los una veritable noblesa, era equívoc, puix que n'hi havia prou amb què els francs fossin vencedors. L'antiguitat d'origen hagué de cedir amb raó a la força major d'una conquesta. En una paraula, els gals esdevingueren subjectes, mentre que els francs restaren amos i independents. Afegeixi's a aquesta raó el llarg servilisme en què han viscut els gals sota la dominació dels francs, llur exclusió del servei militar, de l'exercici de càrrecs civils i, per contra, l'obligació positiva de pagar tota mena d'impostos; les diverses estipulacions de les lleis sàliques que fan els gals condemnables a mort per delictes pels quals els francs tan sols són multables; que llur sang a penes té valor, mentre la d'un franc és inapreciable, i es tindrà la certesa que després de la conquesta, els francesos originaris han estat els veritables nobles, els únics que podien ésser-ho, en tant que la fortuna dels gals era limitada a la voluntat del vencedor.» (1)

Entre el concepte de la noblesa del revolucionari Sieyès i el concepte de l'aristòcrata Boulainvilliers, la concordància és perfecta. Els francs, o sigui l'aristocràcia, formaven una raça exòtica, conquistadora, que havia exercit i pretenia exercir encara el seu domini en el conjunt de races que habitaven el país conegut per la Gàl·lia.

(1) Boulainvilliers: «Histoire de l'ancien...», pàgs. 37, 38 y 39.

Trobant-se la noblesa escampada per totes les races de l'Estat, aquestes realitzaren un esforç comú per a alliberar-se'n. Durant tota la revolució la caça de l'aristòcrata fou practicada gairebé sense interrupcions. Si a Bretanya i a la Vendée l'aristocràcia es revolta junt amb el poble, a la llarga sofrirà la mateixa sort que la de les altres regions. La revolució, de fet, elimina la noblesa del poder, i pel gran nombre que moriren, els descendents dels conquistadors que sobrevisqueren per haver emigrat, quan retornaren, ho feren en tan reduïda quantitat, que romangueren impossibilitats pel moment i per més enllà d'influir en les races dominades, tant en govern com en la constitució raciològica.

L'eliminació de la noblesa comportà un fet d'alta justícia. La noblesa, raça conquistadora, s'apoderà de la major part i de les millors terres. Era natural que la revolució essent vencedora, retornés les terres a llurs antics possessors, a les races indígenes. Aquesta restitució no es féu pas de franc, com hauria estat de llei, sinó que els indígenes encara hagueren de comprar-la a l'Estat. Així, la primera depuració fou completa: anullació de la noblesa i retorn de la terra a les races que n'havien estat desposseïdes.

La segona depuració es realitza simultàniament a la primera. En aquesta depuració segona s'han de destriar dos fets. La revolució francesa pròpiament dita i la conducta de la raça hegemònica o francesa amb les altres races que componen l'Estat de França. El primer fet és la lluita de la ideologia racionalista, pròpia de la raça francesa (1), amb l'objecte d'implantar els seus principis en la política. El segon fet és la lluita de la raça hegemònica contra la resta de les races que constitueixen l'Estat francès, per tal de continuar disfrutant del domini. És a dir,

(1) Vegi's el capítol II, primera part.

la raça francesa, en voler establir en la política els principis racionalistes, es mentalitza o es raceja. Però també en lluitar contra les altres races que componen l'Estat francès realitza una repetida funció imperialista. La revolució francesa, considerada globalment, no és pas un moviment d'alliberació, com per regla general es creu, sinó la manifestació de la profunda egolatria de la raça hegemònica. La raça hegemònica, un cop les races sotmeses l'hagueren servit, col·laborant en la primera depuració, emprà contra aquestes tots els mitjans per a destruir de soca-arrel qualsevol esperança de llibertat colectiva.

En començar la revolució totes les races components de l'Estat sentiren un estremiment de goig, d'alliberament. La raça hegemònica anava a implantar la seva ideologia a la política; les races sotmeses presentien un alliberament collectiu, per bé que dintre de l'Estat francès. L'actuació de la raça hegemònica, però, des de bon principi, i seguint les mateixes directives de la monarquia, es manifestà contrària a la política autonomista. Els «Cahiers» de 1789 es planyien de l'arrabassament dels drets locals. Al Delfinat i Bretanya es celebraren algunes reunions per a tractar de la llibertat colectiva. «El 26 d'octubre de 1789 es denunciava a l'Assemblea Nacional la reunió celebrada a Tolosa el 10 del mateix mes, composta de vuitanta-dos nobles i vuitanta-cinc parlamentaris, que es comprometeren entre altres coses a oposar-se a l'abolició dels drets i franqueses de la província.» (1)

La idea, però, de llibertat colectiva en les races sotmeses no existia conscientment. La tasca de la primera depuració, que es preveia i es palpava de resultats immediats, velava el fons de la qüestió. La situació política de les races sotmeses era d'evident

(1) De Vie i J. Vaissette: «Histoire général de Languedoc», volum XIII, pàg. 1.396.

inferioritat en comparació de la raça hegemònica. Aquelles foren portades a la revolució per la primera, la qual, si amb una mà demolia, amb l'altra pugnava per fer triomfar la seva ideologia. Les races sotmeses, acostumades a l'obediència, ajudaren com millor saberen en la tasca eliminatòria, puix que n'estaven igualment afectades, però, fora d'aquesta depuració concreta, no tenien cap ideal en funció per a imposar.

En canvi, la primera depuració les afectava més que a la raça hegemònica, puix que elles, ultra els invasors comuns a la Gàllia, havien patit els aristòcrates francesos, sentiren violentament i immediata la necessitat d'eliminar els elements estranys o els signes que els representaven, especialment el rei de París. Contra els ultratges que els parisencs infligiren a Lluís XVI, en tornar de la seva fugida, «la majoria dels departaments en varen protestar, però no els del sud i de l'est» (1). Quan la raça hegemònica no gosa tan sols pronunciar el nom de república, i «els parisencs, influenciats per Robespierre, semblaven renunciar-hi, són encara els departaments de l'est i del sud-est els que originen el corrent d'opinió republicana que remunta fins a París; en fi, Marsella fou la primera ciutat on es proclamà la República». (2)

Durant tota la revolució, la inferioritat de les races sotmeses és manifesta; aquestes, davant la doctrina que ideològicament informa la revolució, doctrina elaborada per la raça hegemònica, no poden oposar-hi més que una vaga idea d'alliberament col·lectiu, la qual es tradueix més pels atacs de la raça hegemònica que per la defensa i l'aportació intel·lectual dels que la presenten i mantenen. Tota idea disconforme amb l'ideari racionalista era per a la raça hegemònica completament absurda. «Desitjant el club jacobí de París ins-

(1) A. Aulard: «Histoire politique de la Révolution française», pàgs. 194, 195 i 197.

(2) Id. id., id.

taurar la millor forma de govern, es preguntà si una república federal, calcada en la que Amèrica oferia excellent exemple, podia convenir a França. Chabot combat ardidament aquesta idea, de la qual no se'n parlà més, i, sense entrar en altres detalls, la Convenció proclamava la república francesa una i indivisible.» (1). La idea de diferenciació havia d'ésser tan amorfa, que malgrat haver-hi molts intellectuals entre els diputats de les races sotmeses, els quals formaven amb els girondins, «ni un sol arribà a manifestar en l'Assemblea tendències federalistes». (2)

Per altra part, calia als homes representatius de la raça vencedora, mancats com estaven d'arguments verament liberals, contra la possibilitat d'un moviment emancipador de les races vençudes, trobar una paraula que sintetitzés la por que tenien del desvetllament de les races del sud del Loire, i aquest mot fou trobat: federalista. La plenitud mental dels homes de raça hegemònica conferí l'esperit ofensiu que permeté, malgrat llur minoria a l'Assemblea Nacional, imposar-se en totes les circumstàncies. La carència ideològica racial de les races vençudes no pogué respondre a l'ofensiva de la raça hegemònica ni amb una contraofensiva, ni tan sols amb una tímida defensa.

Avesades les races sotmeses a la servitud, els era més planer obeir que obrir-se nou camí; però, per altra part, com que tot alliberament n'estira un altre, la llibertat colectiva fou sentida. Incapaces, però, de formular-la ideològicament, llur acció quedà confiada als diputats anomenats federalistes, de l'Assemblea Nacional, els quals limitaren llur conducta a protestar de les impositcions de la Comuna i a reclamar protecció per a la seguretat de llurs persones. Altrament,

(1) L. de Cardenal: «La Province pendant la Revolution», París, 1929, pàg. 158.

(2) A. Aulard: «Histoire politique de la Rev. franc.», pàg. 401.

l'acció dels diputats titllats de federalistes, vinculada als girondins, no passà de projectes incoherents i d'amenaçes, mentre l'acció de la raça hegemònica, que formava amb els muntanyencs, avançava contínuament.

Malgrat la majoria que el partit de la Gironde tenia a l'Assemblea, els girondins no pogueren establir una guarda per al manteniment de l'autoritat de l'Assemblea i la protecció als membres llurs dels atacs de la Comuna. Lasource (1), al 10 d'agost, clamava a la Legislativa contra la coacció de què era objecte l'Assemblea. «Jo no vull pas, deia, que París, dirigit per intrigants, esdevingui en l'Imperi francès el que fou Roma per a l'Imperi romà.» Madame Roland escrivia a Bancal que els girondins estaven en perill i que si els departaments no enviaven pas una guàrdia a l'Assemblea i al Consell, una i altre caurién en poder dels muntanyencs. La pressió de la raça hegemònica devia ésser tan forta, que Cambon (llenguadocià) des de l'Assemblea, 4 de setembre, demana socorsos als meridionals (2); el diputat Barbaroux (provençal) al cap de tres setmanes anuncia que 800 marselesos són en marxa vers París, armats cada un amb un fusell, dues pistoles i un sabre (3); Isnard (provençal) amenaça amb l'arrasament de París si es violava la Convenció (4). Totes aquestes amenaces, però no podien tenir virtualitat, puix que les races sotmeses sols obeïen a excitacions de moment i mancaven de sentiments raciològics.

Les comarques de les races sotmeses es feien eco de les actituds de llurs representants a l'Assemblea. Abans que algunes comarques manifestessin contra París, Cambon, fent-se portaveu de la idea de Roland (provençal), deia a l'Assemblea que abans de con-

(1) Mathier: «La Révolution française», vol. II, pàg. 101.

(2) Id. id., vol. II, pàg. 47.

(3) Id. id., vol. II, pàg. 96.

(4) Id. id., vol. II, pàg. 214.

tinuar amb la dictadura central, instituirien una república al Migdia. Aquest projecte tenia l'assentiment de Barbaroux i de Kersaint (bretó) (1). Garrau, d'Agen, escrivia que era comú escoltar públicament que, ja que París volia dominar, calia separar-se i formar Estats particulars (2). El descontent era general en el Migdia; la gent d'aquesta regió no acabava de comprendre com un moviment general de llibertat tendia a ésser governat exclusivament per París i com la capital feia cas omís de les veus de la majoria de les comarques de l'Estat francès. El club jacobí de Vienne declara que «jamai no sofriran que una ciutat usurpi la sobirania que pertany a vuitanta-quatre departaments (3). Igualment s'expressen diverses localitats, entre elles les de Brive, Aurillac, Rodez, Toulon, Meilhan i moltes altres. Perpinyà arriba a més: comunica als jacobins de París que si la llibertat és ofegada constituiran una República meridional (4). A la caiguda de la Gironda hi havia seixanta departaments en plena revolta. Però ja abans la sublevació regnava a Marsella, Lió i Bordeus. Normandia i Bretanya celebraven una assemblea de resistència a l'opressió. A Tolosa, a Nimes, a tot el Migdia i a Còrsega, el país estava en armes. Però com que aquests representants no estaven mentalitzats, no podien tenir constància en els propòsits anunciats. Com diu Mathiez, els caps del federalisme, malgrat les frases llampants de llurs discursos, no tenien fe en la causa, i llur divisió no trigà gaire a aparèixer. (5)

El moviment federalista era més extens en superfície que en profunditat (6). Fou, com ja hem fet observar, una actuació reflexa, excitada per la primera de-

(1) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. II, pàg. 47.

(2) Id. id., vol. III, pàg. 7.

(3) L. de Cardenal: «La Province pendant la Rev. franc.», París, 1929, pàg. 161.

(4) Id. id., pàg. 162.

(5) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. III, pàg. 8.

(6) Id. id., vol. V, pàg. 7.

puración racial. Precisament perquè aquest moviment mancava de rels, els federalistes s'haurien acontentat amb l'autonomia, i fins segurament amb una ampla descentralització administrativa, puix que semblava que llur únic programa consistia a «fer la guerra a París per a impedir-li el paper de capital dirigent (1). Però la raça hegemònica, en realitzar la segona depuració, o sigui convertir en política el seu ideari, no sabé desprendre's del caràcter imperialista que la distingia de segles, i és per això que no transigí ni un sol moment a afuixar l'opressió de les races sotmeses.

Les races sotmeses, en aquesta mena d'oposició acèfala que feien a la raça hegemònica, semblava, en llur gran inconsciència, que havien oblidat «que a finals del segle desè els països de llengua d'Oc estaven separats del reialme de França per una aversió nacional tan pronunciada com poguésser ésser la que existia entre els francesos i els alemanys, o com es deia en la frontera de les dues llengües, entre valons i thiois» (2). Però aleshores, com al cap de mil anys, «per una contradicció de què la història ofereix nombrosos exemples, mentre França treballava amb energia per assegurar contra els germànics la seva independència, tendia a ofegar la dels Estats que s'havien format al sud, entre el curs del Loire i de la Mediterrània. Si els habitants d'Alemanya es creien amos desposseïts de la Gàllia i d'Itàlia, els francesos invocaven les tradicions de la conquesta franca i pretenien governar la resta dels gals fins al peu dels Alps i dels Pireneus». (3)

La unitat de la Gàllia no ha estat mai un fet natural, i quan ho ha estat polític, a la primera convulsió es

(1) A. Aulard: «Histoire politique de la Révolution française», pàgina 402.

(2) Augustin Thierry: «Lettres sur l'histoire de France». París, 1827, pàgina 204.

(3) Id. id., pàg. 205.

trenquen els punts de la pretesa unitat. «Ni la primera conquesta dels francs, ni la dels fundadors de la primera dinastia, no pogueren realitzar una veritable unió entre les diferents parts de la Gàl·lia, principalment entre el nord i el migdia. Aquestes conquestes no tingueren altre efecte que aproximar, malgrat elles, poblacions estrangeres, les quals se separaven ben aviat. Abans del segle XII, els reis establerts al nord del Loire no pogueren ésser reconeguts al sud del riu esmentat (1). Posteriorment, la croada de Lluís IX contra els albigesos estableix en el país (Llenguadoc), després d'haver-lo saquejat, la noblesa francesa. «Més enllà de 1270 es troben molt pocs descendents dels antics vassalls dels vescomtes de Carcassona i de Beziers, els quals són empobrits i desacreditats, i els que subsisteixen ja no exerciran cap influència política. Al seu lloc hi ha instal·lada la noblesa francesa, ricament dotada pels comtes de Montfort i per Lluís IX» (2).

Quant a Provença, els «provençals no s'han pas tingut per francesos perquè un dels germans de Sant Lluís va casar-se amb la comtessa. És després d'haver batut diverses vegades als provençals, després que aquests hagueren practicat inútilment revoltes, protestes i murmurs, que les poblacions emmudiren i que tot esdevingué sota la unitat obeïdora que forma, des del segle XVI, el caràcter de la monarquia francesa». (3)

Retraquem, finalment, que moltes comarques del Migdia, en 1627, amb motiu de qüestions religioses, altra vegada les poblacions de llengua d'Oc hagueren de sofrir la fúria dels exèrcits francesos.

Perquè es vegi fins on arribava la inconsciència racialògica dels federalistes representants de les races

(1) Augustin Thierry: «Lettres sur l'histoire de France», pàg. 204.

(2) De Vic i Vaissette: «Histoire de Languedoc», vol. VII, pàg. 467.

(3) Augustin Thierry: «Lettres sur l'Histoire de France», pàg. 209.

vençudes, jamai en l'Assemblea ni enlloc no fou retreta una cita històrica o una al·lusió als fets repetits en llurs països de voler viure una política diferenciada, autònoma, o independent de la que regís per la França pròpiament dita.

Les races tenen més actes que paraules, i quan llurs fills viuen en plena inconsciència raciològica, és als actes mateixos i a llur interpretació al que ens cal referir-nos, si es vol comprendre la història. Si els meridionals van ésser més exaltats i folls que els veritables francesos promotors de la revolució, això és degut a què el desig d'alliberament era més viu en aquells que en els de raça hegemònica. Mentre les poblacions del nord del Loire no havien patit més que una aristocràcia, la dels francs, les poblacions del sud del Loire havien hagut de sofrir aquella i la dels francesos que portà Simó de Montfort. D'ací l'odi i el justificat desig d'extermini de l'aristocràcia. Si el meridional perseguí amb més fúria els clergues, es degué, més que a la propaganda antireligiosa, a què «la conquesta de 1226 es féu per a la clerecia» (1). Si les races vençudes, principalment les del sud, eren declarades decididament republicanes, mentre la raça hegemònica no havia pensat encara en la república (2), fou perquè els reis de París, tots els reis de París, havien estat els enemics naturals de les races no franceses que composaven l'Estat francès. És per això que, per a anar contra l'aristocràcia, els clergues i la monarquia, la raça vencedora trobà en els països de llengua d'Oc uns fervents col·laboradors. En canvi, quan aquestes races havien d'expressar llurs desigs, allò mateix que les distanciava de la raça hegemònica, de la qual, per la història i per la mentalitat, eren

(1) De Vic i Vaissette: «Histoire de Languedoc», vol. VII, pàg. 474.

(2) Els jacobins, i amb ells les comarques de la raça hegemònica, foren els darrers a decantar-se per la república. Veure: L. de Cardenal, «La Province pendant la Révolution», llibre II, cap. II.

tan diverses, com sigui que havien viscut estranyes dintre llur intimitat i de la coneixença de llurs pròpies races, és a dir, per no haver curat llurs mentalitats, els homes que les representaven tan sols pogueren adduir contra les pretensions de la raça hegemònica, fútils motius d'administració.

La conducta de la raça hegemònica enfront de les races sotmeses és rectilínia. Ni una sola vacil·lació, ni l'ombra d'una promesa. Quan la Muntanya estarà en minoria, l'astúcia i l'audàcia seran les armes; quan se sentirà prou forta, els federals seran tractats criminalment, tant ells com llurs països. Les pretensions atribuïdes, més que declarades, als representants de les races sotmeses, seran considerades hostilment i en criteri tancat per tots els sectors de la raça hegemònica, la qual dividida en moltes capelletes, algunes de les quals s'odien de mort, romandrà indissolublement unida en l'ofensiva, qualssevol que siguin les circumstàncies i els temps, de manera que totes les altres qüestions debatudes en l'Assemblea i en els clubs passaran a segon ordre.

És així que els diputats de la Muntanya, en el moment que constituïen la minoria de l'Assemblea, tractaren de convèncer particularment els diputats de la Gironda que el federalisme no era possible o que era inconvenient. La visita de Danton a Brissot, d'acord amb Robespierre, no tingué altre motiu. La raça hegemònica aprofitarà totes les ocasions per a exaltar la república unitària contra la federal. Tal fou el discurs de Neufchateau en la primera sessió de la Convenció parlant en nom de la Legislativa expirant (1). A mesura que es manifesta el descontent de les races sotmeses per la tendència assimiladora de la raça hegemònica, aquesta accentua la seva conducta. Danton proposa a la Con-

(1) A. Mathiez: *La Révolution française*, vol. II, pàg. 87.

vençió de decretar la pena de mort contra qui preten-
gui trossejar França; Robespierre s'adhereix a Dan-
ton i acusa els girondins de voler fer de la República
un conjunt de repúbliques federatives (1). «Barère
deia que el federalisme era l'enemic natural; Saint
Just, que la immoralitat és un federalisme dins l'estat
civil, que el federalisme civil, isolant les parts de l'Es-
tat, ha determinat la misèria.» (2). En fi, per la pro-
posició de Couthon, la Convenció accepta el decret
d'unitat de la República, tot repudiant el federalisme.

El girondins, secundats amb entusiasme per les enti-
tats de les poblacions del sud del Loire, aconseguiren
l'arribada de federals armats a París, els quals sumaven
uns setze-mil a mitjans de novembre. Els federals en-
traren a la capital demanant els caps de Robespierre,
Marat i Danton, però al cap de dos mesos, tota aquesta
tropa s'havia passat als muntanyencs. L'arribada
d'aquestes forces, junt amb la majoria que els giron-
dins tenien a l'Assemblea, donava evidentment tot el
poder a les races sotmeses, i aquestes l'haurien dis-
frutat, si hagués estat possible que races secularment
vençudes, privades fins del record de llur llibertat, fos-
sin capaces de contendre amb una raça que tradicio-
nalment venia governant i a la qual, fins al present,
havien hagut de retre obediència. La Gironda no sabé
què fer de les tropes, ni tan sols imposar la tàctica
elemental de privar que es relacionessin amb l'enemic.

Robespierre, des del moment de l'arribada dels fe-
derals, imposà al seu partit la conducta a seguir, i
sabia per endavant com havia de destruir les forces
dels seus adversaris. «En un discurs pronunciat als
jacobins, Robespierre recomanà sang freda i paciència,
i Marat corroborà els mateixos consells» (3). Es volia

(1) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. II, pàgs. 102, 103
i 107.

(2) Taine: «La conquête jacobine», vol. II, pàg. 221.

(3) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. II, pàg. 118.

evitar que els parisencs es manifestessin contra els federals, i d'aquesta forma no donar motiu a la violència, que en aquells dies hauria estat fatal per a la raça hegemònica. Robespierre cercà el contacte amical amb les tropes federals, i els jacobins l'imitaren. Els homes que formaven aquest exèrcit pogueren veure com París no havia realitzat contra ells cap acte hostil, i que Robespierre s'interessava per llur benestar. Mancats de doctrina, sense orientació, prompte es trobaren agermanats amb els muntanyencs i prou havien d'acabar per creure que els perills anunciats pels girondins, els quals els havien obligat a desplaçar-se, eren inexistents. La derrota d'aquests fou completa, puix que les tropes federals constituïren un club, sota la inspiració dels jacobins. «És així com aquest moviment departamental, provocat pels girondins, es girà contra ells, puix que els federals es «parisianaren» ràpidament». (1)

La raça hegemònica havia de considerar una vergonya que les races sotmeses, capbrotant en la Gironda, poguessin passar a la categoria de senyors, elles que fins en aquell moment havien estat reduïdes a la servitud. Quan una raça està ben raçada sap el que vol i troba fàcilment la manera d'aconseguir-ho. Contra la força, l'audàcia; contra una majoria passiva, una minoria d'acció. La Comuna, el Comitè de Salut Pública i el cop d'Estat del 2 de juny són expressions dels mètodes emprats per una raça que se sent superior i que té la voluntat de manar. Ja en el poder, la raça hegemònica tractarà les races sotmeses amb tota la duresa amb què els reis de França les tenien acostumades així que movien un peu, i a vegades fins en la perfecta quietud.

«El 2 de juny—diu Gaxotte—fou un veritable cop

(1) A. Aulard: «Histoire politique de la Révolution», pàg. 430.

d'Estat de les autoritats parisenques contra la representació dels Parlaments, i la primera conseqüència que en resultà fou una insurrecció de les províncies contra la capital.» (1). «Quan els departaments saberen l'arrest dels vint-i-nou diputats i l'atac a l'Assemblea, diu Aulard, tingueren una explosió de còlera; els rebels lionesos allargaren la mà als descontents: el Franc-Comtat, Delfinat, Provença, Llenguadoc, Güiena i Normandia prengueren una actitud amenaçant. Semblava que les antigues províncies s'aixequessin contra París i la revolució.» (2). D'aquest fet Còrsega romangué tres anys separada de França. Dels vint-i-nou diputats contra els quals s'havia decretat l'arrest, alguns pogueren fugir, i d'altres, lliures pel moment, els acompanyaren. La caiguda de la Gironda fou el senyal de revolta de tota França, particularment de les comarques on no es parlava francès. Girondí i federal són dos mots sinònims per als muntanyencs. La raça hegemònica englobarà amb el nom de federal tot l'odi i la voluntat ancestral de continuar mantenint sotmeses les races conquistades pels seus avantpassats i amb aquest mot «de federals, condemnat pels reialistes del 89, condemnat pels jacobins del 93, farà gillotinar Brissot, i amb ell tota la Gi-
(3) «επουοι

L'habilitat política de la raça hegemònica esfumà, com per art d'encantament, una gran part de la revolta. En quinze dies, i per a respondre als girondins, que acusaven la Muntanya de pretendre la dictadura, es votà ràpidament una Constitució liberal, la qual fins donava dret a rebellar-se. Quan el govern viola els drets del poble—es deia en la nova Constitució—,

(1) Pierre Gaxotte: «La Révolution française», pàg. 291.

(2) A. Aulard: «Histoire politique de la Révolution», pàg. 441.

(3) Michelet: «Histoire de la Révolution française», llibre X, pàgina 302.

la insurrecció és per al poble i per a cada porció de poble, el més sagrat dels drets i el més indispensable dels deures. En realitat, la Constitució muntanyenca no fou altra cosa que la ratera parada als federalistes. Per a les races de llarg temps sotmeses, una senzilla promesa, i a vegades una esperança infundada té el valor d'un acte formal. Amb prou feines havia passat un mes del cop d'Estat, que les defeccions dels revoltats comencen. Les administracions es retracten i s'excusen. Puy-de-Dome, que ha aixecat un batalló contra la Muntanya, el tramet a combatre contra la Vendée. Tallieu no pot entrar a seguit a Bordeus, però al cap d'un mes les seves forces de 1.800 homes són rebudes fraternalment per 12.000 que composaven les dels revoltats. Altres resistiren una mica més: els llenguadocians i provençals no baixen les armes fins el 25 d'agost. Lió resistí fins el 9 d'octubre, i a la Vendée la revolta es convertí en una guerra.

Un cop aconseguits els efectes enlluernadors que s'esperaven de la Constitució (la qual no fou posada mai en vigor), vingué la repressió, però abans, la burla i la vexació. Amb tot i que Robespierre i Couthon s'oposen a l'amnistia general proposada per Lanthenas, fins i tant que els federals no siguin aixafats, l'eterna bona fe de les races vençudes no privà que a les festes del 10 d'agost de París concorreguessin cinc mil provincians federats, nomenats per les assemblees primàries per a ratificar la Constitució. D'aquests provincians molts foren empresonats, tots ells escorcollats, destinats a un allotjament exprés, privats de realitzar cap reunió i seguits contínuament per la policia. Durant l'estada dels delegats provincians a París «el Tribunal revolucionari actuà permanentment i a la plaça de la Revolució funcionà la guillotina. El 7 d'agost molts delegats van a la Convenció a donar fe jacobina i proposen declarar la guerra als federalistes, i

Robespierre els respon que acaben de salvar la pàtria». (1)

La Muntanya no para de perseguir els federalistes. Couthon, del Comitè de Salut Pública féu procedir a la detenció de tots els diputats del Roine (2). El Comitè posà a la disposició d'Henriot tres-centes-mil lliures per a organitzar la vigilància dels federals. Merlin de Douai, en el codi per a la llei de suspects, no deixà d'incloure els federalistes. Com sigui que les regions que han oposat més resistència a la revolució són les que ignoren el francès, Barère ordena que els clubs designin institutors de llengua francesa per als països al·lofons, els quals institutors seran al mateix temps predicadors de civisme. Gregoire vol que es desarrelin les llengües vernacles («patois», que deia ell), puix que la unitat de l'idioma és una part integrant de la revolució, i en nom de la Convenció, el 16 de prairal aconsella als pobles de les races sotmeses que detestin el federalisme polític i que abjurin la llengua pròpia. (3)

El Terror fou per a les races sotmeses una reproducció de les crueltats de Simó de Montfort i de les dragonades. La repressió per la revolta federal fou horrible. A Bordeus són guillotinat el batlle i 881 ciutadans; els rics són fortament multats, i els pobres sotmesos a un règim de fam. Per a Lió la Convenció decreta que la ciutat sigui destruïda i les cases que foren habitades pels rics, enrunades, de manera que no restin més que les cases dels pobres, i el nom de Lió serà tret del mapa. En aquesta ciutat, amb tot i haver-se tallat el coll a 1.667 ciutadans, es considera que la guillotina fa poca feina i les metrallades comencen el 4 de desembre i no acaben fins el febrer.

(1) Taine: «Les origines de la France contemp. Le gouvernement révolutionnaire», pàg. 21.

(2) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. III, pàg. 16.

(3) Id. id., vol. III, pàg. 176.

Les execucions contínues han determinat en la població lionesa una indiferència per la mort que indigna Collot, el qual, per a assajar un efecte superior, proposa a Robespierre de dispersar per tota França 60.000 obrers lionesos.

A Marsella i Toló la repressió és tant o més brutal que a Lió. Es tira sense mirar on, i es mata sense mirar a qui. Es requisen dotze mil manobres per a aterrar Toló, i damunt les seves runes s'installa una colònia recrutada en els ports de l'Atlàntic, composta de bergants i gallòfols. Toló, de 29.000 habitants, es redueix a la quarta part.

Les petites localitats no ho passen millor que les poblacions grans. El 21 de floreal, la Comissió d'Orange, a Vancluse, judica sense jurats i condemna a mort 332 acusats. El poblet de Bodoïn és arrasat perquè es tallà l'arbre de la llibertat i no es denuncià el culpable.

A l'Oest la repressió fou també molt rigorosa. Angers, Rennes, Laval, Tours veieren afusellaments de vendeans. A Nantes, Carrier es comportà horrorosament. Per anar més de pressa que amb la guillotina, organitzà negades a l'engròs. En moriren així dos mil. El nombre d'afusellats a la Vendée no baixà de quatre mil. «Els representants del poder central a l'oest prolongaren la «chouannerie» per llurs columnes infernals, i cremaren indistintament les propietats dels revoltats i les de la gent de pau.» (1)

Les races vencedores, en tractar-se de races vençudes, no miren gaire prim, i no volen pas entretenir-se a establir diferències. La qüestió és que el càstig sigui exemplar. Els precònsols del Terror, segons ells, mataben principalment aristòcrates, però aquests feia temps que havien estat executats o havien fugit a l'estranger. A Lió, diu Taine, «els pretinguts aristòcrates eren llavors no solament republicans, sinó demò-

(1) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. III, pàg. 170.

crates i radicals, fidels al règim establert, sotmesos a les pitjors lleis revolucionàries; Bordeus, Marsella i fins Toló es trobaven en les mateixes circumstàncies» (1). La revolució reconquistà les terres del sud del Loire tan ferotgement com en la conquesta dita croada contra els albigesos, o, per dir-ho com Taine, «els representants de la república jacobina regnaren en aquestes terres per dret de conquesta». (2)

Acabat el Terror, continua encara la repressió per a les races sotmeses. En termidor un dels objectius del Comitè de Salut Pública era «perseguir els federals» (3). Aquests continuaven tan mal tractats, que «de 132 que n'hi havia a la presó de Nantes, en veure's el procés el 23 de termidor, sols en restaven 94; els altres havien mort a la presó» (4). «L'amnistia del 22 germinal, que fou molt ampla, sols marcava una excepció, i aquesta era per als federals». (5)

El tracte de la raça hegemònica per als subjectes pertanyents a la mateixa, fou ben diferent. La repressió per la revolta de Normandia comportà tan sols algunes destitucions i detencions. Durant el Terror, diu Mathiez, «no hi hagué ni una sola condemna a mort en tot Calvados» (6). La Convenció s'acontentà d'un gest simbòlic. Per la proposta de Delacroix i de Thuriot, la Convenció decretà que la casa que Buzot posseïa a Evreux seria arrasada i que damunt les runes es plantaria un pal amb aquesta inscripció: «Ací fou l'asil del facinerós Buzot, el qual, representant del poble, conspirà contra la República.

En el centre de França, iguals miraments que a Normandia. A finals de 1793, diu Mathiez, el Terror sagnant queda circumscrit a les regions desvastades

(1) Taine: «Origines de la France contemp.», vol. III, pàg. 41.

(2) Taine: «La conquête jacobine», vol. III.

(3) A. Mathiez: «La Réaction Thermidorienne», París, 1929, pàg. 17.

(4) Id. id., pàg. 213.

(5) Id. id., pàg. 69.

(6) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. III, pàg. 86.

per la guerra civil i el darrera del front de l'exèrcit. Al centre de França, la gran majoria de departaments sols conegueren el Terror per destitucions i detencions, a vegades taxes i la descristianització. La guillotina funcionà rarament en aquestes comarques. Si accidentalment es pronuncien algunes condemnes capitals, són condemnes contra emigrants o capellans que han tornat, o bé contra acaparadors i moneders falsos, els quals són jutjats pels tribunals ordinaris. (1)

El Terror, fase culminant de la revolució, amb els seus mètodes, féu que el moviment revolucionari fos essencialment francès, tant per la doctrina com pels seus homes. En el Comitè revolucionari, els que s'anomenen homes d'Estat són Robespierre, Saint-Just, Collot d'Herbois, Couthon i Brillard-Varennes. Els dos últims, fills del Loire ençà, són, però, nats a la frontera. Quan es repassen els noms dels principals actors del Terror i els que ocupaven els càrrecs més importants, hom veu que pertanyen al territori de llengua pròpiament francesa, és a dir, que eren de la raça hegemònica.

La vida social és molt complicada. Excepcionalment es troben esperits prou clarividents que en mig de la barreja puguin indicar vers on es dirigeix el moviment que a ells com a tots plegats arrossega. Els moviments socials, però, observats de lluny, poden ésser millor analitzats i constatar ensems la jerarquia dels factors que hi han intervingut i veure quin fou el denominador comú. Acabem de mostrar com el principal factor de la revolució francesa fou una lluita racial. Ara voldríem provar com els altres factors ocuparen un lloc secundari i no estranys a la raciologia, sinó que es trobaven sota la seva immediata dependència. I tractarem de demostrar, encara, que l'acabament de la revolució fou també un acte racial.

(1) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. III, pàg. 89.

Les coses humanes i racials, com són la civilització i la cultura, exigeixen per a llur conservació i funcionament un camí planer, sense sotracs. Així que l'ordre o la pau es trenca, com si aquesta anormalitat excités determinats reflexes, es desperta en multitud d'organismes individuals una sèrie d'atavismes, que esdevenen ràpidament acció col·lectiva. La facilitat d'aparició d'atavismes no costa pas d'explicar-se'ls, si es té en compte, com es feia constar en la segona part, capítol III, que els subjectes atàvics, en lloc d'ésser excepcions, constituïen la majoria de la població.

Fóra un treball massa extens intentar l'explicació de si els atavismes són conexas o si actuen separadament. Diem, només, que és probable que sols després d'una sèrie d'excitacions, els atavismes arribin a formar com una consciència juxtaposada i dominant a totes les maneres de conèixer, sentir i accionar, la qual, mentre persistís la causa immediata, depassaria o s'imposaria a la intel·ligència i a la mentalitat.

Així, la depuració, que s'havia de concretar a eliminar l'aristocràcia, un cop desplegat l'atavisme, no sols arriba a què les masses considerin aristòcrates els burgesos, intellectuals, apolítics i poc entusiastes dels governants, o de manca de civisme, com es deia, sinó que es va fins a la llei de sospitosos de Merlin de Douai, en la qual quasi no hi ha excepcions i tothom pot ésser titllat d'aristòcrata. És així mateix l'atavisme la causa que suprimeix radicalment la urbanitat, el vestir elegant, i que origina la manca de respecte a l'autoritat i l'odi a la cultura. La vista del funcionament de la guillotina exalta l'avidesa de sang en molts dels governants o de llurs afiliats. Sense el desvetllament d'atavismes no hi hauria hagut en la revolució ni tant carnatge ni tanta sevícia.

El retorn de la propietat de les terres a les races indígenes, conjuntament amb la investidura governamental a gent no preparada, originà grans lladronicis i ex-

tralimitacions de tota naturalesa. Robespierre moltes vegades fustigà la immoralitat econòmica dels buròcrates i polítics de la situació. Colles de bandits tenen el camp aterrit, i les forces del govern són incapaces de dissoldre-les.

Els atavismes, a més de mostrar-se pels fets, apareixen també en teoria. Babeuf, per la seva teorització comunista, constitueix un cas d'atavisme. «El comunisme de les masses—ha escrit Gaxotte—es un comunisme elemental, una insurrecció quasi instintiva dels pobres contra els rics.» (1). Els comunistes, podríem afegir amb Mathiez, no formaven pas un partit; eren individus isolats, sense lligam entre ells (2). Els polítics revolucionaris i les disposicions governamentals, un cop obtingut el retorn de la terra als indígenes, en matèria econòmica estan completament desorientats. Algunes vegades estalonen el comunisme; altres, es vanten de gran respecte per la propietat privada i el comerç.

La segona depuració, que és d'exaltació de la mentalitat, i per consegüent afer exclusiu de la raça, a seguit es surt de mare. Té la pretensió d'imposar la seva ideologia a tot el món, i al qui no la segueix li declara la guerra; estén cartes de ciutadania francesa als estrangers que simpatitzen amb la revolució, principalment literats i filòsofs. En el Comitè d'insurrecció, diu Taine, figuren set estrangers: Deffieux, Proly, Pereyra, Dabuisson, Guzman i els dos germans Frey (3). L'exaltació ideològica és tan intensa, que pren forma religiosa, i és per això que es tracta de substituir el cristianisme per una religió derivada dels principis revolucionaris. Una bona part del poble torna a reviure les més variades supersticions. La reculada

(1) Pierre Gaxotte: «La Révolution française», pàg. 259.

(2) A. Mathiez: «La Révolution française», vol. II, pàg. 65.

(3) H. Taine: «La conquête jacobine», vol. II, pàg. 459.

espiritual és tan forta, que els intellectuals són tractats com enemics.

Els atavismes, com tota cosa viva, tendeixen a organitzar-se. L'endegament general atàvic fou realitzat per la política imperialista, o sigui pel retorn a la política zoològica. El desvetllament dels instints atàvics és tan sobtat, imponent i general, que els revolucionaris se senten a bastament coratjosos per a declarar la guerra a tot el món. Siguin les que es vulguin les condicions biològiques de l'individu, presents o atàviques, se segueix sempre el camí fresat. I és així com l'ofensiva imperialista, en lloc d'atacar totes les nacions, com pretenia la revolució, es concentra i torna a les rutes garantitzades per victòries pretèrites i deixa caure tot el seu pes damunt les races sotmeses que integren el mateix Estat francès.

Per a veure clar la impetuositat imperialista de la raça hegemònica i com la revolució hauria seguit altres viaranyes, de no trobar-s'hi barrejades les altres races que componen l'Estat francès, cal tan sols isolar mentalment la revolució, i imaginar amb lògica com hauria transcorregut dintre el marc de la raça que la creà.

Ja s'ha vist que fins el període àlgid de la revolució, durant el Terror, els departaments de la raça hegemònica a penes havien sofert violències. Un cop eliminada l'aristocràcia, la implantació de la doctrina, objecte de la segona depuració racial, s'hauria realitzat planament. L'oposició no hauria estat gaire diferent de la que s'observa en un Parlament entre els partits liberal i conservador. La revolució tractava d'establir en la política els principis ideològics elaborats per la pròpia raça, a la qual pertanyien igualment els homes d'esquerra que els de dreta. Però, la raça pròpiament francesa no es trobava sola, sinó formant part del mateix Estat amb altres races, de les quals actuava com manifestadora.

Les races sotmeses, acostumades a l'obediència, em-
prengueren per ordre de la raça vencedora la primera
depuració, la qual les afectava directament. La illusió
d'actuar per compte propi, després de tan llarga ser-
vitud, junt amb l'eufòria causada per l'alliberament
aconseguit, les decantà vers un segon alliberament. És
ací que comença la tragèdia d'aquestes races i un dels
orígens de l'imperialisme revolucionari. Les races sot-
meses eren incapaces, per la manca de cultura, de
realitzar una depuració mental, com la que plantejava
la raça hegemònica. Llur actuació havia de concretar-
se a deixar ben acabada la primera depuració, puix
que les races sotmeses, ultra l'element exòtic franc,
contenien els descendents dels súbdits dels reis de Pa-
rís que els havien conquistat. Breu: la primera depu-
ració havia de terminar amb el separatisme. I si així
hagués estat, no hauria passat res de mal. Les pobla-
cions de les races sotmeses haurien comprès a seguit
de què es tractava i n'haurien estat entusiastes. Per
altra part, si la raça hegemònica hagués intentat opo-
sar-se a aquest moviment general, li haurien mancat
els mitjans materials, com també la força moral. A
més, qualsevol depuració raciològica és, a l'instant,
generosa. La revolució, en els seus començaments,
proclamà la llibertat dels pobles. El moviment seces-
sionista de les races sotmeses s'hauria empalmat amb
aquesta efusió.

La raça francesa, en realitzar la segona depuració,
que per la seva naturalesa mental és íntima, es trobà
amb què les races sotmeses, les quals si bé havien
collaborat en la primera depuració, en la segona eren
un destorb, puix que impedièn que la depuració men-
tal es realitzés planerament. La raça hegemònica, cada
vegada que la seva depuració mental era entrebancada
o combatuda, se'n mostrava més gelosa, i en volia la
completa propietat i la seva aplicació. París és absor-
bent, París vol manar i dirigir-ho tot, deien els diputats

de les races sotmeses. Aquests no veien, però, que París tenia tota la raó en pretendre ésser l'únic representant de la raça hegemònica i donar forma a la ideologia de creació pròpia.

Les races sotmeses un cop desviades de llur camí, no feren més que irritar la raça hegemònica. L'oposició contra la ideologia de la raça hegemònica es concretava en el mot de federalisme. Ara bé, el federalisme ni era una doctrina sentida pels titllats de tals, ni el poble de les races sotmeses hi entenia res. O, dit d'una altra manera: el federalisme era la protesta vaga d'unes races per llur estat de submissió, protesta que la raça hegemònica l'entengué millor que els que la formulaven, però que cautelosament sabé desviar i presentar com contrària a la ideologia racionalista que informava la doctrina, la qual aparentment era la causa de la revolució. Els homes representatius de les races sotmeses, sense tenir consciència del que pretenien i per consegüent desorientats en doctrina i procediment, significaven un destorb a la lliure marxa de la ideologia hegemònica. En dreta llei, cap raça no pot immiscuir-se en els afers mentals d'una altra raça. I això és el que feien les races sotmeses. No volent-se'n anar els representants d'aquestes, la raça hegemònica els va treure i els va perseguir fins a les pròpies lludrigueres. En aquest moment, però, els sentiments atàvics eren massa vius perquè la raça hegemònica pogués aturar-se en sec. Aquesta començà la reconquesta de les races sotmeses, amb un daler semblants al dels francs o amb una fúria com la dels croats de Simó de Montfort.

La reacció termidorina, considerada raciològicament, es relliga a la raça hegemònica pel manteniment absolut de la doctrina i per la decisió de mantenir sotmeses les races allògenes. Però, els fets que esdevenen s'imposen a les teories. La nota dominant a partir de termidor, és la més gran misèria. Els pagesos,

seqüència de les requisicions durant el Terror, han sembrat només per a les necessitats de llur consum. El manifest dels iguals de Babeuf excita els atavismes dels proletaris. Les dones ploren de fam i de fred pels carrers. L'Estat es troba en plena fallida. La guillotina ha estat reemplaçada per afusellaments i deportacions a Güiana. Però en el territori ocupat per la raça hegemònica, el Terror blanc, igual que el Terror roig, tampoc no es conegué. «La repressió del Terror blanc actuà tan sols en els departaments que havien pres part per la Gironda, és a dir, a Provença, Llenguadoc i valls del Roine i Saone, o sigui en deu departaments, però no en la resta de França, on el federalisme no havia degenerat en revolta.» (1). El Terror blanc s'explica per dos aspectes: el de la pròpia conservació del poder i el de revenja de les races sotmeses contra llurs enemics.

Aquesta revenja dels qualificats de federalistes, prova que, malgrat la sagnia oberta en les races del sud del Loire des del començament de la revolució, encara no estaven esgotades totes llurs energies, és a dir, que la revolució encara podia durar més temps. No obstant, una part de l'opinió de les races vençudes desitjava l'acabament de la revolució, i tota l'opinió de la raça hegemònica el volia encara més. Però, ¿com acabar la revolució, si els que s'havien de donar per vençuts no volien reconèixer-ho del tot?

La revolució francesa havia triomfat. Els dos objectius principals, eliminació de l'aristocràcia, residu de la raça conquistadora de la Gàl·lia, i el racionalisme, flor de la mentalitat francesa, aplicat a la política, estaven assolits. Però romania el fet d'haver-hi hagut la lluita de races dins l'Estat i la voluntat de la raça hegemònica de conservar íntegres els límits del territori nacional. L'acabament de la revolució

(1) A. Mathiez: «La Réaction Thermidorienne», pàg. 215.

es féu mitjançant un pacte tàcit. La doctrina estatal fóra l'emanada dels principis de la revolució, i els homes que comanarien la política haurien de pertànyer a les races sotmeses. Aquests homes foren Bonaparte, de Còrsega; Sieyès, de Provença, i Roger-Ducós, de Gasconya, els quals en possessionar-se del poder juraren fidelitat a la república una i indivisible. En el Consulat desenal es repeteix el cas: amb Bonaparte hi ha Combacères, llenguadocià, i Le Brun, bretó.

Era aquesta la primera vegada, des que existia l'Estat francès, que el govern passava a mans d'homes de les races vençudes. El fet, però, no era pas nou. Roma havia tingut alguns emperadors que no eren romans, i l'Imperi otomà comptava amb dotzenes de visirs fills de races esclaves.

El pacte realitzat per la raça hegemònica i les races vençudes, que acabà la revolució, ha estat el començament d'una entesa que encara dura. La doctrina de la raça pròpiament francesa regna, però la majoria dels homes que governen són de les races sotmeses. Aquestes no han alterat gens ni mica la doctrina; tan sols s'han permès guarnir-la amb fraseologia opulenta i religiosa, i és d'aquestes races, diu Barrés, «d'on prové tot aquest vocabulari piadós que s'empra en les cerimònies oficials del culte republicà». (1)

La preponderància dels homes de les races sotmeses en el govern de l'Estat no ha pas fos les ànimes. Cada mentalitat roman impenetrable. La raça, com diu Le Bon, té unes fronteres que no es passen. Les races de l'Estat francès són tal com eren abans de la revolució, i el fet és prou evident perquè tothom se n'apercebi i qualsevol observador pugui constatar anàlogues experiències a les de Barrés, fill de Lorena, el qual des de Provença escrivia: «Jo veig ací, com idees que

(1) J. Tharaud: «Mes années chez Barrés».

m'ofenen, que per a mi no són veritat ni viables, es presenten, pel contrari, desimboltes i vives, encarnades per aquestes poblacions». (1)

Aquesta entesa, però, no és sinó una transició. Totes les races cerquen, i aquest és llur natural destí, la llibertat. Quan aquestes races s'hagin refet somàticament i quan llur mentalitat renaixi, tornaran, en ocasió propícia, a plantejar llur problema de llibertat.

En resum, si la revolució francesa hagués transcorregut en la pròpia raça que l'originà, sense intervenció d'altres races, hauria quedat reduïda a alguns episodis sense transcendència universal.

La revolució abans del Terror, estava virtualment terminada, puix que s'havien aconseguit els principals objectius: l'aristocràcia destruïda o foragitada; el rei, decapitat; les terres, retornades a les races indígenes; la doctrina, sense altra doctrina que la discutís. El federalisme, amb tot i l'odi mortal que despertà, quant a teoria no existia ni composava un programa, ni era un ideal, ni tan sols un motiu d'oposició.

La primitiva combativitat revolucionària procedí de les races del sud, perquè eren les que havien estat més castigades per l'aristocràcia, per la clerecia i per la monarquia. L'apassionament amb què es prenen les doctrines revolucionàries, obliga als homes de la raça hegemònica a esdevenir cada dia més radicals, és a dir, a no deixar-se superar, i quan aquests homes es mostren encara tebis o indecisos en qüestions concretes dimanades lògicament dels principis revolucionaris, les races sotmeses es troben ja en les vies dels fets.

Si la revolució francesa s'hagués escaigut dintre els límits de la raça hegemònica, amb exclusió de les races meridionals, ni s'hauria anat a la caça a mort de l'aristocràcia, ni s'hauria decapitat Lluís XVI, ni

(1) J. Tharaud: «Mes années chez Barrés», pàg. 252.

s'hauria trastornat l'economia. La revolució s'hauria concretat a establir una constitució política, d'acord amb la doctrina raciològica francesa, però sense envenenament, un cop realitzada l'eliminació dels aristòcrates de la funció governamental.

Quan la revolució bramulà de debò, esdevingué tràgica i s'universalitzà, fou en el Terror. I bé: llavors els objectius revolucionaris estaven assolits, i precisament, quan triomfants ningú els discuteix, la revolució continua amb més violència que mai, no donant-se per acabada, fins i tant que les races del Loire als Pireneus foren altre cop vençudes i retornades a la secular submissió. Que s'escapci de la revolució tot quant faci referència als federalistes, o sigui a les races sotmeses, i la revolució quedarà reduïda a les justes proporcions d'una depuració raciològica mental.

La clau del procés de la revolució francesa la dona la teoria raciològica, ço és, que en el fons de tot moviment polític hi ha una qüestió racial. Fou la lluita de races, desplegada a tota vela i en plena inconsciència, que convertí la revolució en una grandiosa i nefasta tragèdia.

CAPÍTOL III .

La consciència raciològica

- I.—Genealogia de la política. Definicions.
- II.—El coneixement. La inconsciència biològica. La ignorància del coneixement. Ressaca de la coneixença. El coneixement, resultant biològica.
- III.—La intel·ligència. Desenvolupament de la intel·ligència primària. La consciència específica. La creació d'una segona intel·ligència. Participació humana de les intel·ligències.
- IV.—La mentalitat. La formació de races. Consciència somàtica i consciència mental. Perspectives.
- V.—El sentiment. La política seguidora del coneixement. Les graduacions de l'imperialisme i el desenvolupament de la mentalitat. La política perenné. La mentalització inconscient de la política. La fatalitat de la mentalització.
- VI.—Apreuaments. Un valor nou. Germanor racial. Intercanvi mundial. O política imperialista o política raciològica.

I. — GENEALOGIA DE LA POLÍTICA

La noció de consciència és, i fins ara ha estat així considerada, fenomen parcial del coneixement. Una consciència que compregui la totalitat dels elements, els somàtics i els intellectuals, que constitueixen l'última etapa de l'evolució de l'home, encara no s'ha donat.

Consciència, per a nosaltres, és finalitat sabuda. L'home sols té noció de la consciència que és creada per la pròpia intel·ligència, o de la que opina provenir d'un arquetipus platonià. Ultra aquesta consciència, de tothom coneguda, n'existeix una altra, universal, síntesi biològica-cognoscitiva, pròpia de totes les espècies, i per últim, hi ha encara una altra consciència, que es va creant, mena de repetició de l'anterior, circumscrita a la raça.

El coneixement ens sembla reflex del funcionalisme orgànic. Funció repetida i funció nova coexisteixen en l'individu, i així el coneixement és per ell mateix història i creador d'història. L'instint és la prehistòria del coneixement, i la intuïció la seva nebulosa.

La intelligència és evolució. Si té una prehistòria, es mostra també en marxa progressiva. L'instant present és la consciència específica. El que depassa la intelligència és mentalitat. L'home, espècie o humanitat, o, si es vol, fill de la intelligència, és conscient de la seva naturalesa.

La mentalitat, flor de l'intel·lecte, es troba impedida per a formar estat de consciència. L'home ha passat milers d'anys racejant i ha ignorat que existia la raça. Donar-li consciència de la seva naturalesa equival a posar-lo en condicions òptimes de producció. L'empresa, però, no és del tot planera. Consciència raciològica significa fondre en un sol estat la biologia particular i la mentalitat que en deriva, elevades en un pla superior, resultant de la labor més evolucionada que existeix en el món orgànic i humà, o sigui, l'home en tant que home raçat i la història en tant que cultura.

L'evolució del coneixement podria donar l'explicació de la política. Mostrar no sols que la política actual es va racejant, sinó que la política raciològica esdevé fatalment l'única política progressiva, la qual no és realitzarà com fins ara, inconscientment, sinó amb finalitat sabuda. L'estudi del coneixement pot donar també la raó de com l'imperialisme va desaparèixer de les races i s'estanca en les collectivitats mestisses, pel fet de trobar-se aquestes impossibilitades de seguir l'evolució normal del coneixement.

II. — EL CONEIXEMENT

De no existir quelcom superior al coneixement, el coneixement ho governaria tot i ell no seria governat. Hi ha fets, però, de naturalesa distinta del coneixement, que es realitzen sense pensar-los, independents de l'esfera cognoscitiva. La inconsciència que condueix les espècies com a tals, i les races en tant que races no serà mai atrapada pel coneixement.

Podrà el coneixement saber la naturalesa de la biologia i combinar els factors constituents actuals o preterits, però serà incapaç d'assenyalar les vies per on transcorreren les espècies i les races, o sigui, els camins que van més enllà dels mecanismes presents i fatals. El coneixement, en la seva última fase d'evolució, la mentalitat, pot entendre situacions i mecanismes finits i sotmetre'ls a la condició de servitud, siguin preses en natura, disgregades, combinades o atemoritzades. Les conquestes de la física, de la química i de la domesticació d'animals n'és una prova.

El coneixement ha pogut realitzar tot això en virtut d'una operació inversiva, reflectint la portentosa arquitectura mental en les nebuloses cognoscitives. Així, el món eteri és utilitzat en natura; el món inorgànic pot ésser desintegrat i reintegrat i formar cossos nous. Però quan el coneixement ha d'actuar en processos similars a l'evolució que l'originà, les seves facultats es redueixen. El regne vegetal pot ésser desviat, però no esmicolat i reintegrat com el mineral; un graó més amunt i els vivents no podran ésser ni tan sols despecíficats, i quan se'ls voldrà utilitzar haurà d'ésser amb la condició de servir-los, segons llur idiosincràcia, i, per fi, quan voldrà dominar subjectes de la pròpia o d'altres espècies igualment evolucionades, hi haurà neutralització de forces, principalment en l'espècie hu-

mana, en la qual la potència cognoscitiva dels dominats mermarà l'acció imperialista.

Però el coneixement no sabia projectar-se, com ho fa per l'esdevenidor astral, respecte el destí mediat de les races. La previsió no és pas un fenomen deslligat de l'experiència, sinó seguretat basada en l'empirisme, i la mateixa intuïció, no altra cosa que una solució de continuïtat aparent entre la fenomenologia positiva i la repetició fatal. Coneixement és una resultant biològica, no un principi. Per això la seva característica és comptar, fer viva la història en l'hora present, o tot el més projectar-la dins els mecanismes immediats que teleològicament han de produir-se. Si el passat és prometedor d'ensenyances, per la raó que el coneixement el supera, i tot el seu contingut ens pot ésser mostrat, no calent més que potència d'arrendada i finesa d'apreuament, condicions que es realitzen en mentalitats treballades, en canvi el futur ens serà desconegut, fora de la finalitat prevista, per ésser inviscut i no poder fenomenalitzar-lo. L'única cosa factible és arribar a formular una intuïció següent als mecanismes existents. El coneixement «futur» romandrà circumscrit a registrar les inconsciències racials, primers esglaons de noves formes cognoscitives. El coneixement, doncs, no és davanter, sinó seguidor de l'evolució de les espècies i de les races.

És aquesta evolució, el sentit de la qual ignorem, la que ha creat les múltiples formes específiques amb llurs diversitats racials, i són així mateix els mecanismes morfològics els que han plasmat el coneixement, i les necessitats d'adaptació el que n'ha fixat les característiques. La intel·ligència primària és filla de l'espècie. La mentalitat és producte de la raça. Intel·ligència i mentalitat són igualment engendrades per l'inconscient biològic.

III. — LA INTEL·LIGÈNCIA

La intelligència és la forma de coneixement universal, i en les espècies assoleix la màxima potència. La intelligència, seguidora de la biologia, té com ella el seu capítol paleontològic, la seva perfecció i el progrés a realitzar. El desenvolupament de la intelligència apareix, per la seva fragmentació, operant com en direcció oposada a la marxa biològica; però no és així. Si els fenòmens biològics particulars es reflexionen amb atenció, la discordància entre la marxa evolutiva i la intel·lectual no existeix. L'homogeneïtat, diversificant-se, pròpia de l'evolució biològica, s'observa així mateix en la intelligència. L'assegurança perfecta d'una funció és l'automatisme. Això és el que imposa la intelligència en aquelles funcions capitals en la vida de l'individu, i un cop realitzat aquest automatisme, la intelligència roman més lliure per tal d'acomplir la seva finalitat de seguir i atrapar la darrera etapa biològica.

La qualitat de la intelligència va parella amb el desenvolupament biològic i comprèn des de l'instint, que és la paleontologia de la intelligència, fins a l'acabament del primer cicle intel·lectual, representat per les espècies perfectes. L'individu pertanyent a qualsevol d'aquestes espècies, de la mateixa manera que ofereix vestigis anatòmics de la seva filogènia, porta en la intelligència senyals fossilitzats, passius o actius, del coneixement utilitzat pels seus ascendents. Una mostra pròxima d'aquests senyals és la manifestada per la simpatia sexual genèrica. En les espècies que mil·lenàriament han finit, almenys en aparença, el cicle evolutiu, i per consegüent la intelligència, ha pogut atrapar i anivellar-se amb la darrera etapa evolutiva, aquesta ha format amb la biologia una síntesi, a la

qual nosaltres anomenem consciència específica. En aquestes espècies perfectes o acabades, la identificació de les necessitats biològiques i de la intel·ligència és absoluta, i un dels trets que les particularitza és el caràcter, o sigui el saber en qualsevol moment el que han de fer, i realitzar únicament el que els és avantatjós. La majoria d'espècies no han passat més enllà, i en aquest grup es troben compreses totes les que componen els animals superiors que viuen en llibertat.

L'oposat de la perfecció és el progrés. La perfecció específica ha estat alterada per la raça. Però la raça no ha destruït ni l'espècie ni la consciència específica. L'alteració ha consistit a addicionar a l'equilibri biològic cognoscitiu una modificació a favor de la biologia, la qual serà acompanyada d'una altra modificació intel·lectual, i de la mateixa manera que no existeix cap subjecte sense funcions instintives, no hi haurà tampoc en els individus formadors d'una raça, per ben raçats que siguin, ni un sol que manqui d'atributs específics. Una espècie, amb les seves múltiples races, constitueix un exemple de les variacions que ha sofert la morfologia i de les modalitats cognoscitives que li són inherents, tot i conservant la unitat específica en el doble aspecte biològic i conscient. L'espècie canina en constitueix un bell exemple.

La intel·ligència és específica i mentre subsisteixi l'espècie, per diversificada que estigui, la intel·ligència que la reuneix no pot desaparèixer. Però, l'evolució cognoscitiva, amb llurs diversificacions originadores de les mentalitats, sembla girar-se contra la unitat intel·ligent de l'espècie. Això succeiria en les races canines i en totes les races animals que es troben en camí d'una gran diferenciació, si llurs facultats mentals poguessin seguir un progrés indefinit. Però en els animals la mentalitat és diferenciació amb allunyament limitat i amb manca d'estímul

progressiu. La impotència progressiva de les races animals garantitza llur unitat específica.

L'espècie humana, pel contrari, el que la relliga és la pròpia superioritat. Les races humanes, per diverses que siguin, no perdran mai la unitat intel·ligent, per quant han pogut realitzar el fenomen del qual s'han vist privades les races animals, fenomen que és la recreació de la intelligència. Una raça animal manca de mitjans per a apropiar-se els productes mentals d'una altra raça, mentre que qualsevol raça humana posseeix facultats per a entendre tota o parcialment la producció d'una altra raça. Les diverses produccions serveixen d'estímul creador a les mentalitats, i si la creació és cosa pròpia de les races, llurs productes passen per llei natural al comú de l'espècie. En l'occeà on van a parar els rius de les mentalitats, el capital de coneixement és tan abundós i de tan alta qualitat, que equival en conjunt a la creació d'una intelligència, mil vegades superior a la intelligència primària, patrimoni de les espècies embadalides amb llur perfecció.

De les intelligències existents, la universal, pròpia de totes les espècies, i l'originada per l'afluència comuna de les mentalitats, de les quals l'última constitueix la civilització, la humanitat participa de totes dues. Les races estàtiques, de mentalitat incipient, es governen quasi exclusivament per la intelligència primària, modalitat de coneixement que en les races evolucionades tan sols s'observa en pocs individus de reulat atavisme. En aquestes últimes races, la civilització o segona intelligència constitueix el dipòsit comú de coneixement, i d'ella sols en participen les races dinàmiques i les poblacions mestisses en la formació de les quals almenys ha entrat una mentalitat desenvolupada.

IV. — LA MENTALITAT

Les necessitats cognoscitives provinents de la disgregació de l'espècie en formar-se les races, originaren una nova manera de conèixer, d'acord amb la biologia de cada raça, a la qual nosaltres anomenem mentalitat. A partir de la formació de races, la intelligència, obra específica, ja no progressa, puix que cap de les races no podia representar la pura continuïtat de l'espècie, obligades com estaven, per agents exteriors, a sofrir profundes modificacions en llur idiosincràcia. Però la intelligència, en acabar l'espècie com a grup humà únic, continuà encara exercint-se, pel motiu que el coneixement, seguidor de la biologia, no s'havia pogut manifestar en tant que mentalitat. La intelligència, doncs, restava entera en tots els homes quan la biologia havia alterat més o menys profundament els caràcters morfològics.

L'evolució biològica de les races humanes presenta dos aspectes, el primer dels quals és com una repetició específica, i l'altre actua d'una manera completament inusitada. El primer aspecte consisteix en l'adquisició de consciència racial o somàtica, és a dir, que l'home blanc sap que és diferent de l'home negre, i el suec, divers del napolità. Aquesta consciència morfològica, vera repetició, com dèiem, de la consciència específica, no és pas la que ens interessa, sinó la consciència raciològica, darrera etapa evolutiva humana i coneixent.

És evident que la raça ha passat les diferències morfològiques i que els caràcters somàtics són insuficients per a establir les diversitats dels grups naturals en què es troba dividida la humanitat. I això constitueix el segon aspecte d'evolució raciològica a la qual acabem de referir-nos. Fins ara, el coneixement havia

seguit i s'havia anat calcant en les particularitats biològiques, però aquestes, depassades com són en moltes races humanes, ¿quina serà la conducta del coneixement?

En estudiar el caràcter primordial de les races assenyalàvem que la mentalitat no havia pas estructurat encara els teixits durs i que es manifestava més com a funció que morfològicament. La funció és també biologia, i la mentalitat, per consegüent, ha de seguir el funcionalisme biològic. Nosaltres creiem que en algunes races el funcionalisme i la mentalitat estan ja identificats, és a dir, que la síntesi biològico-cognoscitiva és assolida, però inconscientment. Un estat semblant d'inconsciència succeiria al moment de realitzar-se la síntesi específica. Donar-se compte del que s'és, ha estat sempre cosa difícil. La mentalitat, així que s'utilitzi com els rius pels canals, arribarà, a manifestar-se tan arran de la biologia, que no en serà seguidora, sinó parella. La consciència llavors esdevindrà senzillament reconeixença de la pròpia mentalitat, però no d'una manera freda, impersonal, sinó amb passió abstergida, aplegant en un pla enlairat totes les modalitats cognoscitives, amb la impulsió i guiatge de la que en constitueix l'última etapa.

La consciència raciològica no és essencialment diversa de la consciència específica; ambdues són producte de mecanismes biològics, i per consegüent, revelar aquesta consciència no significa pas posar-la allà on no existeix. Però, en canvi, la denúncia d'aquesta consciència equival a dir a les races que, malgrat els milers d'anys que racegen, no s'han donat compte que vivien en un engranatge biològic beneficiosament fatal.

Si les races haguessin tingut consciència d'elles mateixes, en tant que valors mentals, no s'hauria produït l'estancament que moltes han conegut com tampoc no haurien existit desviacions conduents a l'opres-

sió. Les races de finalitat sabuda, no podran assolir la perfecció com les espècies animals, estat al qual s'arriba per manca d'estímuls diferencials, sinó que la pròpia consciència les obligarà a progressar contínuament, és a dir, a no ésser o depassar la perfecció, qualitat limitada.

Tenir noció de consciència raciològica val tant com rel·ligar-se a la pròpia història i identificar-se amb la cultura. La cultura, des del punt de vista raciològic, és present actiu i futur gloriós, eternitat humana en l'única forma que pot donar-se.

V. — EL SENTIMENT

El sentiment és simpatia històrica, idea íntima, que davant la contrària es rebella i enfront la similar s'entendreix i exalta. El sentiment comprèn totes les forces accionants. La política és acció, forces d'aplicació immediata i general, contingut que respon no a les últimes efflorescències del pensament, sinó a l'etapa evolutiva de la coneixença d'una collectivitat determinada, tant si s'agrupa per la intelligència com per la mentalitat. La política, doncs, segueix el coneixement com aquest la biologia.

L'imperialisme, des de les seves primeres manifestacions zoològiques fins a les últimes de l'Estat compost assimilista, presenta nombroses graduacions, corresponents al desenvolupament de les mentalitats. La política, quan s'acorda amb la primera intelligència síntesi biològico-cognoscitiva específica, es tradueix per la caça de l'home. La primera modificació transcendent que s'observa en política correspon al domini de la segona intelligència, formada per aportacions més humanes, provinents de la barreja o fusió de mentalitats. En aquesta fase la política es caracteritza per l'explo-tació econòmica i metòdica de les races vençudes.

L'última i present fase de la política, corresponent a un predomini de la mentalitat, constitueix una atenuació de l'anterior pel que es refereix a l'economia, però amb persistència per part del vencedor a què la raça vençuda oblidi la seva condició, utilitzant per això la desmentalització d'aquesta.

La intelligència específica o primària no podia certament actuar d'altra manera que de conformitat a la seva naturalesa. L'individu cognoscitivament s'avança a la collectivitat, però no essent mai la política individual, sinó colectiva, empra sempre el coneixement que correspon a la massa. Així, la política antropòfaga, quan devia estar en plena dominança, repugnaria, segurament, a molts individus. Una cosa semblant passaria en les altres dues modalitats de la política: la depenent de la segona intelligència i la de predomini de mentalitats. Roma tingué homes que s'avançaren políticament al seu temps, com ara, ciutadans de nacions imperialistes clamen perquè s'implanti la política alliberadora de les races sotmeses.

La política veritable, la duradora, no és pas l'obra d'un home ni d'unes quantes personalitats. Les personalitats polítiques encarrilen el sentiment popular, i llur prestigi depèn del grau en què saben interpretar la plenitud sentimental. Podrà una forta individualitat, abusant de la seva situació, tòrcer el camí natural de la política, però això serà passatger. La política tornarà a cercar l'equilibri amb l'estat sentimental del poble. Cada poble actua políticament en l'estat preterit de coneixement en què es troba, i les desviacions positives o negatives són contràries a la seva naturalesa actuadora. Roma, poble de mestissos, i com a tal de naturalesa cognostiva intelligent, sense mentalitat, desenrotllà una política plenament imperialista, i les temptatives realitzades per a superar aquesta política foren infructuoses. Però en les races la política s'ha desenrotllat diferentment a la de les poblacions mestisses, perquè

cada raça, a més de la intelligència, única forma cognoscitiva en els pobles mestissos, disposa de la mentalitat. Les races, però, no són encara prou evolucionades per a substituir radicalment en política la intelligència per la mentalitat. La substitució es fa gradualment i a mesura de la força empenyent de la mentalitat, de manera que el sentiment d'una raça poc desenvolupada està en la intelligència i no en la mentalitat. És per això que les races que composaven pobles antics i actualment entre els no gaire evolucionats, la política és netament imperialista. En canvi, les races molt treballades, aquelles en les quals el sentiment mental depassa la sentimentalitat intelligent, es mostren propícies a respectar la idiosincràcia de races i pobles que els estan sotmesos, com ho fa la raça anglesa i com ho realitzà més accentuadament encara Suècia amb els noruecs. La juxtaposició de les dues polítiques, una accionada pel sentiment-intelligència i l'altra pel sentiment-mentalitat, és freqüent en l'edat moderna. La raça pròpiament francesa, durant la revolució, constitueix un exemple d'acció conjunta d'ambdues polítiques: una política mentalitzada per i per a ella; una política de primera i de segona intelligència, imperialista, cruenta i assimilista alhora contra les races sotmeses de l'Estat francès i contra l'exterior. Diplomàticament, la política actual no difereix de la de cent anys enrera. Però en l'ambient extraoficial de les nacions compostes per races, quelcom empeny per a obrir-se pas. La inconsciència racialògica és a les acaballes i la seva actuació negativa, acomplerta. El sentiment no ha pas esperat que la raça existís en consciència per a enriquir-se del seu contingut, sinó que l'obra mateixa de la mentalitat esperona el sentiment sentimentalitzant-se.

Les cultures, obra de les races, jamai no s'havien produït com en el segle dinovè, i aquestes cultures, per llur força, composaren l'element més important

de la sentimentalitat. En les races lliures, tant les que formen una Unitat com les hegemòniques dels Estats compostos, la sentimentalitat balanceja entre la força material i el pes enorme de llurs cultures. Alguna Unitat, com la dinamarquesa, ja ha endreçat la màquina guerrera, i els Estats compostos o no saben com desfer-se'n, o no la destrueixen per por, o la mantenen per la influència operant de la segona intelligència. Tota situació política de predomini militar és enemiga de la cultura, puix que imperialisme i cultura són dues naturaleses oposades. El sentiment en les races sotmeses actives és més ric o avançat que en les races hegemòniques dels Estats compostos. En aquelles el fet d'ésser una raça i haver necessàriament de mostrar la seva existència mitjançant la cultura, fa que s'apropin al superior estat de consciència raciològica, mentre que les races hegemòniques serveixen viva, perquè és una pràctica diària, l'acció imperialista, i la seva raça, tant com formadora de cultura apareix servadora d'un patrimoni profitós, però que s'ha de mantenir «manu militari» o obligant a la raça vençuda a la seva pròpia abjecció cultural.

Les individualitats, riques de sentiment mental de les races vençudes i de les races vencedores, són les que treballen per a instaurar la nova política, la política mentalitzada. Aquests treballadors actuen, però, dintre la gran inconsciència, puix que la majoria d'ells no tenen pas idea de la raça, i els pocs que en tenen un concepte boirós van de dret, tan sols, al reconeixement d'una minoria nacional, reconeixença explícita ensems de l'imperialisme. Aquestes individualitats manifesten prou clarament una vegada més que els fets precedeixen les idees, que el coneixement segueix la biologia i que la inconsciència és la determinadora del progrés. Les individualitats a què alludim es poden destriar en dos grups: les que formen les associacions pacifistes i les components de les societats jurídiques. Les associa-

cions pacifistes, que com tota associació, tradueixen estats d'opinió més o menys extensos, i dels quals els governs, per a donar satisfacció a l'opinió de llurs països, a vegades han de recollir, constitueixen indirectament un poderós ajut a l'obra de la implantació del factor racial per a la constitució de les nacions. Una pau universal o continental no és imaginable mentre existeixin races sotmeses. La pau o serà amb la llibertat plenària de les races, o no existirà.

Prop del problema racial hi ha les diverses associacions jurídiques, com «La Unió dels Grups nacionals», composta de trenta-cinc agrupacions europees; «La Unió Interparlamentària», «La Unió Internacional d'Associacions per la Societat de les Nacions», «Federació Universitària Internacional», «L'Aliança Universal», «Comitè Internacional d'acció democràtica», «Federació Internacional de les Lligues per a la defensa dels drets de l'home i del ciutadà», «Institut de Dret Internacional» i moltes altres (1). Aquestes associacions tenen per objecte, o algunes vegades s'han ocupat favorablement, de les minories nacionals o de coses que les afecten, especialment pel que es refereix a la cultura o al seu instrument, que és la llengua vernacle. Unes associacions de la importància i internacionalitat com les que s'acaben d'esmentar, no existeixen pas en política imperialista.

Els polítics ordinaris de les nacions no han pogut defugir del tot l'acció de les susdites associacions, i el moviment d'opinió universal que representen s'ha traduït en discussions, a vegades violentes, en la Societat de les Nacions. Totes les conferències que hi ha hagut per la pau i el desarmament, de Locarno ençà, i totes les sessions celebrades i les que pugui celebrar la Societat de les Nacions, no realitzaran ni la pau, ni el desarmament

(1) J. Estelrich: «La qüestió de les minories nacionals», pàg. 95.

total o parcial, ni establiran un règim polític compatible amb la dignitat de les races sotmeses, puix que els polítics que actuen en les citades reunions són polítics de convicció imperialista, o amb l'encàrrec de fer política imperialista. L'únic producte que donaran aquestes conferències, les dels polítics reunits ací i allà i les celebrades a la Societat de les Nacions, serà un enfarfec de paraules.

La política és acció, i són els fets i no les paraules el que compta. El desenvolupament de les mentalitats és avui una necessitat de primer ordre, i això no pas com una moda, sinó com una necessitat permanent i duradora, per ésser de naturalesa biològica. Els fruits d'aquest desenvolupament són evidents. Sols s'ha de comparar el contingut de les cultures d'un segle enrera, amb el present, i amb una gran part de les cultures, la renaixença de llengües que les són inherents. En el segle divuitè, diu Maillet (1), moltes de les llengües europees eren parlades d'esma, i quan es reflexionava sobre llur destí, unànimement, comptant-hi llurs parladors, eren considerades com una cosa que es moria i contra la qual no hi havia remei. Un gran nombre d'aquests idiomes, entre ells el finès, l'estonià, el letó, el txec, el serbi, l'eslovac, el croat, etc., han esdevingut oficials.

Essent més vigorosa cada dia l'acció mentalitzadora, en virtut de la cultura creada i de la que es crea, influirà fatalment la sentimentalitat, i per consegüent aquesta informarà la política. Aquest fet és ja patent. En les races lliures, formant Unitats o constituint hegemonies en Estats compostos, la selecció intel·lectual encamina els seus esforços a l'apreuament de la pròpia cultura. En les races sotmeses redivives, la màxima preocupació és la cultura, damunt la qual fona-

(1) Conferència de Mr. Antoine Maillet a «Conferentia Club», Barcelona, 1 maig 1929.

menten la política. En canvi les races sotmeses o lliures, sense producció actual de cultura, no havent depassat llurs sentiments la intelligència, es troben en la mateixa condició que les poblacions mestisses o collectivitats desraçades, les quals fatalment han de seguir una política imperialista. La humanització de la política comença allà on la raça es vigoritza mentalment, i l'actuació és tant més humana com més ric és el sentiment en valors mentals.

S'és encara molt lluny d'un predomini absolut de mentalitat en el sentiment. La composició d'aquesta coneixença actuant és intelligència total en mestissos i en races de feble desenvolupament mental. En les races que racegen, tant si són vencedores com vençudes, el sentiment es troba més mentalitzat, però no prou, actualment, per a determinar-les a una política raciòlogica, és a dir, de respecte mutu dintre la igualtat de drets. D'entre les races racejant, les més apropiades a la consciència raciòlogica són les races vençudes, però aquestes hauran de tenir present que no hi ha a l'horitzó cap senyal que prometi aconseguir la llibertat amb maneres pacífiques, com resoldria una política depenent de la consciència raciòlogica. Quan les races vençudes i riques de sentiment mentalitzat, es proposin la independència política, determinaran una reacció en la raça opressora, en la qual es desvetllarà imponent la sentimentalitat imperialista, i les individualitats mentalitzades d'aquesta raça no podran res, en els moments de reaccionària efervescència, contra la sentimentalitat popular, quasi verge de sentiment raciòlogic.

El canvi d'ideals polítics en les races imperialistes és una necessitat biològica, perquè la mentalització de les mateixes únicament pot aturar-se en la dura condició de no ésser productores de cultura. Les individualitats d'aquestes races són, per definició, les més ben raçades, les que llur veu pot arribar més

directament i íntimament a la massa popular germanívola, i quan aquestes individualitats estiguin prop de la consciència raciològica o en ella mateixa, quan hagin influït en la massa creant la sentimentalitat mental, els interessos materials que fonamenten l'imperialisme cauran, com cau qualsevol mena de política desanimada de sentiment.

Si en els individus ben raçtas i pròxims a la consciència raciològica pertanyents a races detentores de llibertat, llur inacció alliberadora fóra amb raó blasmada per la posteritat, major responsabilitat contraurien les races lliures o Unitats de mantenir-se recloses en el propi benestar. Una raça constituïda en Unitat ha acomplert la seva tasca primordial en tant que raça, però encara no en humanitat humanitzada. Per això últim li caldrà encoratjar la llibertat de les races que volen constituir-se en Unitat, al mateix temps que cercar la manera de garantir la independència de les Unitats constituïdes. La raça hem dit repetidament, és la única font de cultura, i és produint cultura que la raça es raceja. Fins el present la cultura s'havia donat com si ignorés la deu d'on rajava. Aplicar la cultura a la raça és racejar amb consciència. L'«Institut biològic de races», d'Upsala, entitat que nosaltres coneixem només de nom, bé podria, donats els antecedents de les races de tipus nòrdic, i per ésser Suècia una Unitat, constituir un intent apressurat de realització de consciència raciològica. Estudiar les races ja és intervenir les races. Els catalans tenim un adagi que diu: les coses es fan fent-les. Iniciada la tasca intervencionista, la resta anirà descabdellant-se naturalment.

Les Unitats existents, per tal de garantitzar-se, per respondre, si convé, als atacs de les nacions imperialistes haurien de concertar-se, puix que l'acció de les Unitats esdevindrà forçosament ofensiva. Una Unitat amb consciència raciològica portarà el seu ajut a qualsevol raça que clami per la llibertat. I més en-

davant encara, les Unitats trametran missioners de salvació a les races abjectes i apoiètiques. Els conflictes amb nacions imperialistes esdevindran inevitables; però res no podrà impedir que, a la llarga, es realitzi completament la política definitiva i humanitzada, resultant de necessitats biològiques fatals. En aquesta transmutació de valors polítics, les nacions de tradició federalista, principalment Suïssa i Alemanya, tindran un rol de primer ordre.

VI. — APREUAMENTS

Hem demostrat que la noció de raça no és tan sols un punt de referència a la manera de Taine; que no és possible la confusió de mentalitat o raça amb l'Estat, com fa Le Bon; que una raça determinada no és comparativament a una altra raça superior o inferior en termes absoluts i evolutius, com pretengué el comte de Gobineau i actualment Madisson Grant. Creiem haver demostrat que la raça és un fet concret, puix que agrupa homes de la mateixa condició; un fet general, perquè engloba tota la humanitat. La raça és tan rica de contingut que ens ha permès crear una ciència nova, i ofereix encara la seguretat de fonamentar-hi una política, una economia, una moral i una filosofia.

Tan sols la raça pot, en dignitat humana, constituir les nacions, i cap altre principi no és susceptible de reemplaçar-la sense causar dolor, ni travar la més insigne productivitat, que és la cultura. Dintre els valors coneguts no sabrien veure'n un que avantatgés la raça. Procedint totes les races del tronc comú específic, cada una d'elles representa, en latència o potència, un sector de la humanitat humanitzada. Cap raça, però, per important que hagi estat la seva obra, per gros que sigui el seu rendiment actual, no pot atribuir-se la representació de la humanitat. Una raça no té ni es pot adjudicar altra representació que la pròpia.

Una raça amb consciència raciòlògica no podrà establir en el seu règim intern diferències fonamentals entre els individus que la componen. L'atavisme que domina en totes les generacions s'oposa a la constitució de llinatges selectes, tot reduint les castes a una ficció. Cada individu és portador de certes aptituds i cap subjecte no posseeix enterament totes les aptituds racials. Les aptituds particulars, a diferència de les generals, no transmetent-se per herència, fa que la raça posi quasi en estat igualitari els seus fills, i per consegüent tota disposició contrària al mecanisme biològic repugnaria a la consciència raciòlògica. Cada raça en la seva àrea geogràfica disposa de materials o de treball per a viure folgadamente, i els progressos de la tècnica permetran reduir encara l'esforç per a mantenir-se. Per altra part, l'excès de natalitat que podria desequilibrar la producció i el consum no és de témer, puix que automàticament, a mesura que el benestar es generalitza, la població tendeix a estacionar-se.

La finalitat de les races és la creació de cultura. La cultura un cop creada, passa a la mar comuna de la civilització, i és d'aquesta que, en recompensa, la raça en rep els estímuls. Una raça racejant no pot defugir el contacte d'altres races, l'obra conjunta de les quals compona la segona intelligència, puix que si ho fes esdevindria ràpidament eixorca.

En la consciència individual i colectiva de les races hi caben tots els estímuls, però no l'enveja. La consciència raciòlògica nascuda i desenvolupada per mecanismes biològics fatals, no pot anar contra ella mateixa, ni contra les creacions similars. Respectar i ésser respectat; no explotar ni ésser explotat. La guerra, seqüència o determinant d'explotació aliena, no té cabuda en la consciència raciòlògica.

No sabríem veure fora de la raça cap valor més perenne i eficaç per a la constitució definitiva de les na-

cions o Unitats; llevat de la raça no existeix altre valor respectuós amb les altres races; només la raça pot conferir la realitat germanívola entre els membres que la integren; tan sols la raça pot dir que ella mateixa constitueix la seva finalitat traduïda per la cultura i servida per la política creada per la pròpia modalitat de coneixement.

El món ha estat, i és, tan pobre en ideals polítics, que ni tan sols podia triar. Fins ara la política ha hagut d'ésser imperialista per força. A la política que malgrat els diversos aspectes en què es presenta, no desdiu de la seva naturalesa opressora, fatalment s'oposarà l'altra política, filla de la naturalesa progressiva, o sigui, de la raça o de la cultura. La política de la llibertat completa, individual i col·lectiva, té un nom: política raciològica.

FI

Í N D E X

ÍNDIX

	<u>Pàg.</u>
INTRODUCCIÓ	7

PRIMERA PART: L'IMPERIALISME

Cap. I.—LA CONSTITUCIÓ DE LES NACIONS.

I.—Les collectivitats homogènies	11
II.—Els agrupaments artificials	12
III.—La conquesta	13
IV.—La consolidació de la conquesta	17
V.—Les justificacions de la conquesta	25
VI.—Els resultats	31

Cap. II.—RECERCA D'UNA BASE CONSTITUENT.

I.—El neguit dels pobles	36
II.—Area geogràfica i fronteres	37
III.—La religió	39
IV.—La llengua	41
V.—La història	44
VI.—La voluntat	46
VII.—La raça	51
VIII.—La pluralitat de caràcters	54
IX.—La base científica	57

Cap. III.—CAUSES QUE HAN IMPEDIT TROBAR LA BASE CONSTITUTIVA.

	Pàg.
I.—L'inconscient	60
II.—El racionalisme	62
III.—El romanticisme	70
IV.—Servitud de la intelligència	75
V.—El pacifisme	85
VI.—Les ciències	87

SEGONA PART: RACIOLOGIA

Cap. I.—EL CONCEPTE.

I.—Què és la raciologia	95
II.—Les classificacions	96
III.—Les definicions	101
IV.—Un mètode ineficaç	103
V.—El caràcter fonamental	104
VI.—Els caràcters secundaris	116

Cap. II.—LA GÈNESI.

I.—Herència i variació	127
II.—L'espècie	136
III.—Teleologia i mecanicisme	141
IV.—La conquesta de la terra	146

Cap. III.—LA CONSERVACIÓ.

I.—La consolidació de les races	150
II.—Acció defensiva de les races	152
III.—Els mecanismes hereditaris conservatrius	158
IV.—La constància de la mentalitat	164

Cap. IV.—L'ADULTERACIÓ.

	<u>Pàg.</u>
I.—Les modificacions secundàries morfològiques	170
II.—El creuament i el mestissatge	173
III.—Alteracions mentals provinents de l'exterior ...	178
IV.—La mentalitat dels mestissos	187
V.—L'adulteració en les races vencedores i vençudes .	196

Cap. V.—LA REGENERACIÓ.

I.—El medi ambient	200
II.—L'herència	207

Cap. VI.—LA MILLORA.

I.—La finalitat	214
II.—L'exaltació	215
III.—Apoiètica i estímuls	219
IV.—Herència i mendelisme	226
V.—El progrés en massa	232

Cap. VII.—LA RECONSTITUCIÓ.

I.—El mètode	238
II.—L'exemple	241
III.—El sincronisme	243
IV.—La cultura	245
V.—La raça	247
VI.—Formació de la raça	252
VII.—L'alteració racial i la discontinuïtat de la cultura	258
VIII.—Les limitacions extensives de la raça	272

TERCERA PART: INTERPRETACIÓ DE LA POLÍTICA

Cap. I.—LES COL·LECTIVITATS DESRAÇADES.

	<u>Pàg.</u>
I.—Aplicacions del principi racial	277
II.—El senyal	278
III.—Roma	279
IV.—Amèrica	296
 Cap. II.—LA DEPURACIÓ RACIAL.	
I.—Inconsciència raciològica	301
II.—Depuracions de primer grau	303
III.—Les depuracions de segon grau	306
IV.—Les depuracions complexes	314

Cap. III.—LA CONSCIÈNCIA RACIOLÒGICA.

I.—Genealogia de la política	346
II.—El coneixement	347
III.—La intelligència	349
IV.—La mentalitat	352
V.—El sentiment	354
VI.—Apreuaments	362

46E

Universitat Autònoma de Barcelona

de Biblioteques
de Veterinària

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques

Reg. 150104/459

Sig. CHB/199

Preu: 10 pessetes